ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಿಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು
ಪಿ. ಸತೀಶ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು :
ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ - ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

೧೯೯೭

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಪಿಹೆಚ್. ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಿಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು :
ಪಿ. ಸತೀಶ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು :
ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ - ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

೧೯೯೭

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಅವರು 'ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇವರು ಒಪ್ಪಿಸಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
೨೨.೧೧.೧೯೯೬

ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೨೧

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಅವರು '**ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ**' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇವರು ಒಪ್ಪಿಸಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
೨೨.೧೧.೧೯೯೭

ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೨೧

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

''**ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ**'' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲು **ಪ್ರೊ.ಹಿ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ** ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪಿ.ಸತೀಶ್
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪ್ಪಸಂದ್ರ, ಮಾಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು,
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

ದಿನಾಂಕ : ೨೦.೧೨.೯೭.

।। ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ।।

- ಪಿಹೆಚ್·ಡಿ· ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ **ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ** ಅವರಿಗೆ,
- ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಆದಂತಹ **ಪ್ರೊ· ಹಿ·ಚಿ· ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ** ಅವರಿಗೆ,
- ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ **ಶ್ರೀ ಎ·ವಿ·ನಾವಡ** ಅವರಿಗೆ,
- ನಿಬಂಧ ನೀಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಡವಾದದ್ದನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಾಂಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ **ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ·ವೆಂಕಟೇಶ** ಅವರಿಗೆ,
- ನನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಾದಂತಹ **ಶ್ರೀ ಕೆ·ಎಂ·ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಗೌಡ** ಮತ್ತು **ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ·ಸುಶೀಲ** ಅವರಿಗೆ,
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ವಕೀಲರಾದ **ಶ್ರೀ ಚ·ಪ್ರಕಾಶ್** ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ **ಶ್ರೀ ಎಂ·ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ** ಅವರಿಗೆ,
- ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ರೀಡರ್ **ಶ್ರೀ ಮೈತ್ರಿ ಕಾಮಣ್ಣನವರಿಗೆ** ಅಧ್ಯಾಪಕವೃಂದದ **ಶ್ರೀ ಕೇಶವನ್‌ಪ್ರಸಾದ್, ಶ್ರೀ ಚಲುವರಾಜು, ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ** ಅವರಿಗೆ,
- ಪಿಹೆಚ್·ಡಿ· ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸ·ಪ·ಪೂ· ಕಾಲೇಜು, ತಿಪ್ಪಸಂದ್ರ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ **ಶ್ರೀ ಬಿ·ರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ** ಹಾಗೂ ಉಪನ್ಯಾಸಕರುಗಳಾದ **ಶ್ರೀ ಕೆ·ಎಲ್·ಕಾಂತರಾಜಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಹೆಚ್·ಸಿ·ರಮೇಶ್, ಶ್ರೀ ಆರ್·ರಾಜಣ್ಣ, ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮ್ಮ, ಶ್ರೀ ಆರ್·ಗಿರೀಶ್** ರವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃಂದದ **ಶ್ರೀ ಶಿವಣ್ಣ, ಶ್ರೀ ಕಮಲಾಕರ್, ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜು, ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಶ್ರೀ ರಜನಿಶೇಖರ್** ರವರಿಗೂ, ಕಾಲೇಜಿನ ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಾದ **ಶ್ರೀಮತಿ ಗಿರಿಜಮ್ಮ, ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮು, ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮ್ಮ** ಮತ್ತು **ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಪ್ಪ** ಅವರಿಗೆ,
- ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದ **ಕೀರ್ತಿನಾಥ್, ಕೆ·ಎ·ಗುರುರಾಜ್, ಶಿವಕುಮಾರ ಕಂಪ್ಲಿ, ಮಂಜುಳಾ, ಸವಿತಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ** ಹಾಗೂ **ಸಿದ್ಧರಾಜು** ಅವರಿಗೆ,
- ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ **ಮಾತೃಶ್ರೀ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್**ನ **ಶ್ರೀ ಎಸ್·ವಿ·ಮಧುಸೂಧನ ಮೂರ್ತಿ** ಅವರಿಗೆ,

ನನ್ನ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ·

ಪಿ·ಸತೀಶ್
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು
ತಿಪ್ಪಸಂದ್ರ, ಮಾಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು·
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ·

ಬೆಂಗಳೂರು·
೨೦.೧೦.೯೭ .

——— ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ —

ಪರಿವಿಡಿ

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

೧.ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

೧.೧: ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಗೀತ - ಕಥೆ - ಕಥನ ಕಾವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶತಮಾನ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೊಂದಿದೆ. ಕೆಲವರು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಲ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದು ಯಾವ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿರಲಿ ಅದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುವಂಥ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವರ್ತಮಾನ - ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುವಂಥದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಡಾ|| ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. "ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಐದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ - ಲಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡಾ. ರಾಗೌ. - ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ - ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ - ಡಾ. ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ವಾಮನ ನಂದಾವರ - ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸ್ವಾಮಿ - ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಒಂಭತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಡುವಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ಕ.ರಾ.ಕೃ., ದೇ.ಜ.ಗೌ., ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆತ್ತಿಕೊಂಡವರು ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು.ಅವರ "**ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು**" - ಎನ್ನುವ

ಸಂಶೋಧನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೂಲ-ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯನ - ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಳು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ ಅವರು ೩೦ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ೧,೩೦೦ ಪುಟ-ಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ "**ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ**" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು; ಮಾದೇಶ್ವರ: ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ; ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಚಯ; ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಗಾಯಕರುಗಳ ಪರಿಚಯ ;. ಕಾವ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ನಿಯಮ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಕೃತಿ ೧೯೭೩ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಹೀ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರ "**ಕಾಡು ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ**" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ - ಮಲೆ "**ಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು**" ಮತ್ತು "**ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು**" - ಎನ್ನುವ ಎರಡು ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸುವ ಸಫಲ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಬಹುದು.

ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ-ಬೇಟೆ-ಕೃಷಿ ;, ಮದುವೆ-ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ-ಮಾಟ ಮತ್ತು ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬದ ನಾಶ - ಮೊದಲಾದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ನೋಡುವ ಲೇಖಕರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ಚಕ್ಕೆರೆ ಶಿವಶಂಕರ್‌ರವರು "**ಕೋರಣ್ಣ ನೀಡಮ್ಮ ಕೋಡುಗಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ**" ಎನ್ನುವ ಕಿರುಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದು ಕಂಸಾಳೆ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬ ಹಾಡುವ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು - ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು - ಮೂರು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುನ್ನುಡಿಯು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಾದ ತೂಕದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿದೆ.

ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ.ಪ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸ್ವಾಮಿಯವರು "**ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ**" ಎನ್ನುವ ನಿಬಂಧ ರಚಿಸಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮದ

ಸ್ವರೂಪ-ದೈವದ ಕಲ್ಪನೆ-ಮಾದೇಶ್ವರರ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನ - ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ಸವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾದೇಶ್ವರ, ಲಿಂಗಾಯಿತ ಕೋಮಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ವಾದ ಸರಣಿ ಬೆಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಇಂಥದೇ ಕೋಮಿಗೆ ಸೇರಿದವನು ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೂ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸ್ವಾಮಿಯವರ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಮೂಲಕ ಪ್ರೊ. ಹೀ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ- ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ-ಕುಮಾರರಾಮನ ಕಾವ್ಯ- ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಂಥ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಶಃ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪ್ರೊ. ಹೀ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ ಅವರು ಇದೊಂದು **"ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆ"** ಎಂದು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿಯವರು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ **"ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥೆ"** ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೧೯೯೭ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೂಡ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂದಿದೆ. - ಇವರುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪುಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಕಾಯಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬರೆದ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೭೫೦ರ ಕಾಲಮಾನ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಿಣ್ಯ ಎನ್ನುವ ಊರಿನ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿ **"ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ"** ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೯೫೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ ಶ್ರೀ ನಂಜಪ್ಪನವರು **"ವ್ಯಾಘ್ರವಾಹನ ಮುದ್ದು ಶ್ರೀ ಮಹದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ"** ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂಜಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ತಾಳೆವೋಲೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೃತಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಎಂ.ಎಸ್.ಮಂಜುಳಾದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ **"ವ್ಯಾಘ್ರವಾಹನ ಮುದ್ದು ಶ್ರೀ**

ಮಹದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪದಗಳು"-ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಓಲೆಗರಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರೂ ಕೂಡ "**ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ**" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕುರಿತಂತೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಲಕಾಡು ವಿ. ಮಾದಯ್ಯ, ಕುಂತೂರು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದವರು ಕೂಡ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಶಿವನ ಇನ್ನೊಂದು ಅವತಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಆತನ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏಕ ರೂಪವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಕೃತಿಯೂ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗುವಂಥ ವಿಚಾರಗಳೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನ್ನು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬಂದಿರುವ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನೆನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನಾದರೂ ನೀಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ- ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನಿಗಿಂತ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪವಾಡ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ., ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಹುಟ್ಟು-ಬಾಲ್ಯ-ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ-ದೇಶ ಪರ್ಯಟನೆ-ಐಕ್ಯ - ಈ ವಿಚಾರ ಕುರಿತಂತೆ ನಿಖರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವಂತೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಚಿಂತನೆ-ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದ ರೂಪು-ರೇಷೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆ.

"**ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ**" ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ನಿಬಂಧವನ್ನು ೧. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ - ೨. ಕಾವ್ಯ ಕಥಾ ಹಂದರ - ೩. ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ೪. ಅನುಬಂಧ-ಗಳೆನ್ನುವ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಭಾಗವು ನಿಬಂಧದ ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ

ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ – ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ – ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆ – ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರ ಮಾದೇಶ್ವರ – ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಚಯ – ದೇವರಗುಡ್ಡರು : ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಗಾಯಕ ವೃತ್ತಿ – ವಿಷಯ ಕುರಿತಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ಕವಲಾದ **ಕಾವ್ಯ** ^ಕಥಾ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಏಳು ಸಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತವಾಗಿರುವ ಕಥಾ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು – ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಸಾಲು – ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು – ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಬೇವುನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು ಮತ್ತು ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲಗಳೆನ್ನುವ ಏಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಏಳು ಸಾಲಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಸಾಲು – ದುಂಡಮ್ಮನ ಸಾಲು – ನಾಗಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸಾಲು ಮೊದಲಾದ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಗಾಯಕರು ಹಾಡುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಗಾಯಕರು ಮೇಲಿನ ಏಳು ಕಥಾ ಭಾಗಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಾಡಿ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಗಾಯಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಾಲುಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಾಡುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರಿಮಿತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಬಂಧದ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು "**ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ**" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಪವಾಡಗಳು ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಬಳಕೆ – ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೇಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ – ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "**ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ**" ಎನ್ನುವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು–ಸ್ವಭಾವಗಳು – ಮನೋಭಾವಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ; ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸೆಣಸುತ್ತವೆ; ಗೆದ್ದರೆ ಪಡುವ ಹರ್ಷ ಸೋತರೆ ಅನುಭವಿಸುವ ವೇದನೆ – ಕೀಳರಿಮೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಇದೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳೆನಿಸಿದ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಗೆ ಇಂಥ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಸಹಜವೆಂದ ಮೇಲೆ ಆತನ ಜೀವನ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾದ ಆತನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಇಂಥ ಸಂಘರ್ಷ – ವೈರುಧ್ಯ ಕಂಡರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ತನ್ನ ಯೌವನದ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ; ಸರ್ಪ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟ ಕಾರಣ ಭೂಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ; ಶ್ರವಣ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಊಳಿಗಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ; ಚಾಮುಂಡಿ ಅಥವಾ ಪಾರ್ವತಿ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಚರಿತಗೊಳಿಸುವುದು; ಮಾದೇಶ್ವರ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ–ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರನ್ನು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದು; ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುವುದು; ಸುತ್ತೂರು–ಕುಂತೂರು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು; ಮಾದಪ್ಪನಾಗಿ ಏಳು ಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು; ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು; ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇಮ್ಮನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು; ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು; ನೀಲೇಗೌಡನ ಮದ್ದು–ಮಾಟ–ಮಾಯಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು; ಬೇವಿನ ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಗರ್ವ ಮುರಿಯುವುದು; ಮೂಗಪ್ಪ –ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಒಕ್ಕಲು ಪಡೆಯುವುದು – ಈ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವಂಥವಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಏನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಣಸಾಡಿರುವುದು ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ದಾರಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ತನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹಿಂದು–ಮುಂದು ನೋಡದ ಮಾದೇಶ್ವರ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟವೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಮಾನಸಿಕ–ದೈಹಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕಾರಣ–ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಪವಾಡಗಳು ಎಂದರೇನು? ಅವು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ? ಪವಾಡ ಮಾಡುವಂಥವರು ಯಾರು? ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕುರಿತಂತೆ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು; ಕಲ್ಲೂರು ತೋಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ಚೆಂಡಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುವುದು; ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ಇವಿಮೂವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಗರ್ಭ ಸೇರುವುದು; ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಬೆನ್ನಚ್ಚೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು; ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮೂಗಂಡುಗ ರಾಗಿ ಬೀಸುವುದು; ಕುಂತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಾವು-ಚೇಳು, ಹಲ್ಲಿ-ಪಲ್ಲಿ, ಗೊದ್ದ-ಗೋಸುಂಬೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಪ್ರಭುದೇವರು ಮಿಾದ ನೀರಿಗೆ ನೆನಸಿ ತರತರಹದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತ ಹೂ ಮಾಡುವುದು; ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ ಬಡಿಸಿದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ತಿಂದೂ ಬದುಕುವುದು; ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸು ತನಗೆ ತಾನೆ ಏಳು ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದು; ಮಾಟ್ಟುಕಾರನಾದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಸತಿಯ ಶೀಲ ಶಂಕಿಸಿ ಆಕೆಯ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲ ಬರೆದು ಅವಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬುವುದು; ರಾಕ್ಷಸ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಅವಳ ಕಾವಲಿಗೆ ನೇಮಿಸುವುದು; ಮಾದೇಶ್ವರ, ನೀಲಯ್ಯ ಮಾಡಿದ ಮಾಟ್ಟ-ಕೂಟ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶ ಮಾಡುವುದು; ಓಂದು ಪರ್ರಾದದ ಮೂಲಕ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ನೀಡುವುದು; ಮಾದೇಶ್ವರನ ಹುಲಿ ಸವಾರಿ; ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತ- ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯ ಶಕ್ತಿ; ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಗೆ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಕಷ್ಟಯಾತನೆ ಒಡ್ಡುವುದು; ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಾಗಿ ಬಂದು ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆ ಮದುವೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು; ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಮರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಲ್ಲುವುದು; ಕುರಿ-ಕಲ್ಲುಗಳೇ ಹುಲಿಯಾಗುವುದು – ಇಂಥ ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳು ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ಇಡಿಕಿರಿದಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಇರುವ ತಾಲ್ಲೂಕಾದ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವನ್ನು 'ಮಾಟದ ಸ್ಥಳ'ವಾಗಿ ಜನ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. – ಇಲ್ಲಿನ ಪವಾಡಗಳು ನಾಯಕನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಬಗೆ; ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪ ಕೊಡುವುದು; ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳುವುದು; ರಸಾಸ್ವಾದನೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಬಳಕೆ – ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯತ್ವದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ? ಅವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗಾಯಕರುಗಳೇ ಹಾಗೆ ಕರೆದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ರಸಸ್ವಾದನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಭಾವನೆ-ಲಯ-ಓಘ-ಪ್ರತಿಮೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಾಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಜನಪದರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು

''ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯ''ಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಧಕ್ಕೆ ಒದಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಉಪಸಂಹಾರ ಭಾಗವು ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತ ನನ್ನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಹೊರ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯದೆ ಅಲಕ್ಷಿತವಾಗಿಯೇ ಬಂದದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ಮಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯದಂತೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳು ಉರುಳಿದರೂ ಸಜೀವವಾಗಿಯೇ ಉಸಿರಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಬಂಧದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಅನುಬಂಧ–೧. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳ ಕೆಲವು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಅನುಬಂಧ–೨ ರಲ್ಲಿ ಈ ನಿಬಂಧ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣವಾದಂತ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯದ ಪಟ್ಟಿಯಿದೆ.

ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ ಅವರ ''ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ'' ಸಂಪುಟ ೧ ಮತ್ತು೨ನ್ನು ಈ ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ ಹೊರತಂದಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾವಿದ ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಹಾಡಿದ ಪಾಠವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯನವರನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಬಂಧ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಲಿಪ್ಯಂತರಿಸುವ, ಸರಿ–ತಪ್ಪು ತಿದ್ದುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಯಕರುಗಳು ಹಾಡುವ ಬಗೆ, ಅವರು ಬಳಸುವ ವಾದ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು, ಅವರ ಭಕ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವ

ಅವಕಾಶ ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ದೊರೆಯಿತು. – ಈ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳ ಅರಿವು ನಿಬಂಧದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

– ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಹಿ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿಬಂಧ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕೇವಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಹೊರತು ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲ. **ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ** ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗ ದೃಷ್ಟಿಯಷ್ಟೇ ಈ ನಿಬಂಧದ ಹಿಂದೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಸಹೃದಯರೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಕೊಡುವ ಸಲಹೆ – ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ.

•• •• ••

೧.೨:ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಜಾನಪದದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆ (Literary Type) ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕೇಳುಗ-ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸ ಬಲ್ಲಂಥ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನೂ, ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಚರ್ಚೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು Oral Epic ಅಥವಾ Folk Epic ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಜೆ.ಓಯಿನಾಸ್ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬ ''ಜನಪದ ಅಥವಾ ವಾಚಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸೂತ್ರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥನ ಕವನಗಳು'' (Folk or Oral Epic Songs are narrative poems in formulaic and ornamental style dealing with the adventures of extraordinary people) -ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನೊಬ್ಬನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಹಾಡಲು ಗಾಯಕರು ಏಳೆಂಟು ರಾತ್ರಿಗಳೇ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗಾತ್ರ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಥಾನಾಯಕರುಗಳು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಶತೃಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರುಗಳು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯ, ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ ಜನಗಳು ಭಾವತುಂಬಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಗಳಾಗಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅದೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಜನ ಇಂದಿಗೂ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ; ಅವರನ್ನು ದೇವರ ಪ್ರತಿರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಅಥವಾ

ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ಥಳಗಳು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಜಾತ್ರೆಗಳಂಥ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ವೀರನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಕಥೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬ ಆ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಜನರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಲಿಪಿಗೆ ತಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಸಮಗ್ರ ರೂಪ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತಾವು ''ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತೇವೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ''ಕಥೆ ಮಾಡುವುದು'', ''ಪದ ಹೇಳುವುದು'' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಗಾಯಕರುಗಳು ಹಾಡಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಹಾಡು ಅಥವಾ ಕಥೆಯನ್ನು ''ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'' ಎಂದು ಕರೆದವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಇವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ Epic of Growth (ವಿಕಾಸಶೀಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ) Natural Epic(ಸಹಜ ಮಹಾಕಾವ್ಯ) Primitive Epic (ಆದಿಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯ) Authentic Epic(ಅಧಿಕೃತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ) ಮತ್ತು Agreted Epic (ಸಂಚಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ) – ಈ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳೇ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಹೆಸರುಗಳು ಸಮಷ್ಟಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದವು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ವಾದಗಳಿವೆ. ಒಂದು : ಚದುರಿಟ್ಟ ಜನಪದ ಕಥನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಂಥವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಎಲಿಯಾಸ್ ಲೋನ್‌ರಾಟ್ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸ ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ವೀರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರೂಪ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಾದವೇನೆಂದರೆ : ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಚಾರಣರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ

ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದುದು ಕಾಲಾನಂತರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಚಾರಣರ ಅನೇಕ ಪೀಳಿಗೆಗಳು ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ''ಹೋಮರ್''ಎನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲ; ಅದು ಕುರುಡರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರು. ಈ ಕುರುಡರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ''ಒಡೆಸ್ಸಿ'' ಮತ್ತು ''ಇಲಿಯಡ್'' ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ '' ಸ್ಕಾಫ್ '' ಅನ್ನುವಂಥ ಸಂಚಾರಿ ಗಾಯಕರ ದಂಡೇಯಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತ ಕೂಡ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು '' ಕುಶೀಲವ '' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಂಚಾರಿ ಗಾಯಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ''ಕುಶೀಲವ'' ಎನ್ನುವುದು ರಾಮನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಾಯಿತು ಎಂದು ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೀರ ಘಟನೆ (Heroic Event) ಅಥವಾ ಐತಿಹ್ಯ (Legends)ವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸಕ್ತಿ (Spiritual Mood & Cultural Interest) ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾನುಷ–ಅತಿಮಾನುಷ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳ (Fact & Fancy) ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ (History & Legend)ಸಮನ್ವಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದ (History & Poetry) ಸಮನ್ವಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ಅದೇ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಲಾರದು. ಕೆಲವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಹುಟ್ಟು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿರುವಂಥದ್ದು ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ''ಗಿಲ್ಗಮಿಷ್'' ಅನ್ನುವ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವಂಥದ್ದು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲು, ಇದು ಉಚ್ಚ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಅದು ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರ ವಶವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ – ರೈತಾಪಿ ಜನ – ಕಾರ್ಮಿಕ ಜನ ಎಂದು

ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ· ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋಭಾವ (Nationalism) ಎಂದು ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಜೆ·ಓಯನಾಸ್ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ· ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ''ಕಲೇವಾಲ'' ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ· ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಷ್ಟು ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ನಿಯಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದರ ಗಾತ್ರದ ಪಾತ್ರವೂ ಇರುತ್ತವೆ· ಘಟನೆಗಳು ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಿರಿದಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ·

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಚರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ· ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುವುದು, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರುವುದು, ಹೊನ್ನೆಸಳು ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಪೂಜೆ-ಮಂಗಳಾರತಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವುದು, ಕಡ್ಡಿ-ಕರ್ಪೂರ ಹಚ್ಚಿ ಕಾಯೊಡೆದು ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದು, ಪೂಜೆ ನಂತರ ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಎಡೆಪಡಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚುವುದು, ಮುಡಿ ಬಿಡುವುದು, ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು - ಈ ಮೊದಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು· ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಜೆ·ಓಯನಾಸ್ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣತೆ (Epic Ceremonialism) ಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ· ಅಂದರೆ ಈ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಂದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ·

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸೂತ್ರಗಳು (Traditional Formulas) ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಿಶೇಷಣಗಳ (Ornamental adjectives), ಮತ್ತು ಉಪಮೆಗಳ (Similes) ನ್ನು ಕಾಣ ಬಹುದಾಗಿದೆ· ಕನ್ನಡ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ಜನನ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಗದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೆನ್ನುಚ್ಚೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು· ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಬೆನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವುದು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಟ್ಟುವುದು ಇದೇ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ· ಅಂದರೆ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಾಗೆ ತಾಯಿಯ ಜನನಾಂಗದ ಮೂಲಕ ಹೊರಬರುವುದು- ಮೈಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಶುಚಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ

ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಸುವೊಂದು ಹುತ್ತದ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕನ್ನಡ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಡುಮಲೆಯ ಏಳುಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಕರೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಆಶಯವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ-ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಸರ್ಪವನ್ನೇ ಸಿಂಬಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀರು ತರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಲೇಗೌಡ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ಇದೇ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕವರ್ಗ ಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಗಾಯಕರು ಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠವನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಗಾಯಕರು ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಜೆ. ಓಯನಾಸ್

"The singers do not learn songs by heart, but remember only the most characteristic turns of the song"

- ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಗಾಯಕರು ಬಳಸುವ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು "ನಿರಂತರ ಪ್ರತಿಭಾನ ವಿಧಾನ" (Process of Constant Substitution) ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ವಾದ್ಯ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ದೇವರ ಗುಡ್ಡ ಗಾಯಕರು "ಕಂಸಾಳೆ" ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಕಂಚಿನ ಮುಸುಕನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಡಿದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನಲೆ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಂಜರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ನೀಲಗಾರರು ನಾಡತಂಬೂರಿ-ಗಗ್ಗರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗಣೆಯವರು "ಗಣೆ" (ಉದ್ದವಾದ ಕೊಳಲು) ಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ

ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ''ಚೌಡಿಕೆ'' ಎನ್ನುವ ಕೊಳಗಾಕಾರದ ತಂತಿವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವಂಥ ಗೊರವರು ''ಡಮರುಗ'' ಮತ್ತು ''ಕೊಳಲ''ನ್ನು ಹಿನ್ನಲೆವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗಾಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರೂ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಇದು ಬರೀ ಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗಂಡಸರಿಗಾಗಲೀ ಮೀಸಲಾದುದಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೌದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಕುಮಾರರಾಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೊಳಲು ಬಳಸದೆ ಸೋಬಾನ ಪದಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುವುದುಂಟು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಒಂದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಓಡಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸೆಣಸಿ ಸತ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ - ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದುಂಟು. ವರ್ಷವಿಡೀ ಪೂಜೆ-ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವ-ಮೇಳಗಳು ನಡೆದು, ಜನರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರುಗಳು ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುವುದೂ ಉಂಟು. ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಶಿವನ ಇನ್ನೊಂದು ಅವತಾರ; ಜುಂಜಪ್ಪ-ಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಗಳು ಇವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ. ಇದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ಸುಮಾರು ಎಂಭತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರ-ಕಪ್ಪಡಿ-ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು-ಮಳವಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ''ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ'' ಎಂತಲೇ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಸೌದತ್ತಿಯೇ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಅಧಿದೇವತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಗಲವಾಡಿ ಮತ್ತು ಕಳವೇರಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗೊರವರು, ಹಿರಿಯ ಮೈಲಾರ, ಮಣ್ಣು ಮೈಲಾರ ಮತ್ತು ಮುಡುಕುತೊರೆಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಆರಾಧ್ಯದೈವವೊಂದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುವೊಬ್ಬರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯನಾಯಕನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಕೇಳುಗರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಕೇಳಿದ ಗಾಯಕರು, ಆ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕನ ಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಆತನ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರಾಗಿಯೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

''ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ-ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣಗಳು'' ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ತತ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯಾಯ, ವಂಚನೆ, ಮೋಸ, ಕಿರುಕುಳ ಉಂಟುಮಾಡುವವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಸೋಲಿಸಿ ನ್ಯಾಯ-ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ತನಗೆ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದವರನ್ನು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಒಲಿದವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬದುಕು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ-ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ತನಗೊಲಿದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲಕೊಟ್ಟು ಆಕೆ ಬಂಜೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ರೂಪಿಸುವುದು; ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳ ವಂಶದವರೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸುವುದು; ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರುಗಳು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು, ಮದ್ದು - ಮಾಯಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಇತರ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗದ ಅದ್ಭುತ - ಪವಾಡಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತ ಮತ್ತು ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನ ಮನೆಗಳನ್ನೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಈಬತ್ತಿಗಟ್ಟಿ ಒಡೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತೊಟ್ಟ ಬಳೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾವು-ಚೌಳುಗಳಾಗುವ ಅದ್ಭುತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಬೆಂಕಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೂ ಕೊಂಚವೂ ಆಕೆಯ ಮೈ ನಲುಗದಂತೆ ಹೊರಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕವರ್ಗ ಗುರುಮಠವೊಂದರಿಂದಲೋ, ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರಿಂದಲೋ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಅವರು ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ

ತಮ್ಮನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಹೊಂದುವ ಇಂಥ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಗಾಯಕರು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಜನರ ಮನಗೆಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಹಣ ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ''ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರು'' ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ನೀಲಗಾರರು, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗಣೆಯವರು, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಚೌಡಿಕೆಯವರು ಮತ್ತು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗೊರವರು, ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗಾಯಕ ವರ್ಗಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸಿ.ಎಂ.ಬೌರಾ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸ ತನ್ನ "Heroic Poetry" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಬೌರಾ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಕಾವ್ಯಗಳು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಕಥಾನಾಯಕರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (Gods are not be Heroes)ಇಲ್ಲಿ ಸಬಲನಾದ ಮಾನವ ನಾಯಕನೇ ಕಥಾನಾಯಕನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ದೇವತೆಗಳು ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಕಥಾನಾಯಕರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೌರಾ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ವೀರಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಛಂದಸ್ಸು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೂ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಲಯ–ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಮೂಲಮಾನ ಏಕಪಂಕ್ತಿ. (a single line)ಇದು ಅವುಗಳ ಘಟಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಗೌಣವಾದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಕಟ್ಟುವ ಆಶುಕವಿತ್ವವನ್ನು ಬೌರಾ ವೀರಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರಿಗೂ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ

ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ.ಡಾರ್ಸನ್ ಲಾವಣಿ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ "The Ballad has proved England Strength and Charge" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಲಾವಣಿ ಎನ್ನುವುದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ, ಸಂತೋಷವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಲಾವಣಿ ಬಗ್ಗೆ ಡಾರ್ಸನ್ ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ''ಒಂದು ದೇಶದ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗುವುದೇ? ಇದೂ ಕೂಡ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಲಕ್ಷಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ :

ಕಾವ್ಯದ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಭಾವಗೀತೆ-ಕಥನಕಾವ್ಯ-ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಭಾವಗೀತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಭಾವ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಥನಕಾವ್ಯ-ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಥೆಯ ಸಾಹಚರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ''ಕಥನಕಾವ್ಯ'' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರ ''ತಾನಾಜಿ'', ''ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ''- ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರವನ್ನು ''ಖಂಡಕಾವ್ಯ'' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರ ''ಚಿತ್ರಾಂಗದೆ'', ಗೋವಿಂದ ಪೈರವರ ''ಗೊಲ್ಗೊಥಾ''. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು - ವರ್ಣನೆಗಳು-ಘಟನೆಗಳು-ಉಪಮೆಗಳು-ಪಾತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಾನದ ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಗಂಭೀರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರ ಎಂತಲೂ ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ''ಮಹಾಕಾವ್ಯ'' ಎಂದರೆ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಕರ ವಾದವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ. ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ವಿಜಯವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅಂತಿಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೋಲನನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಜೀವ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾವ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಕಟ-ನೋವಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಕಾವ್ಯಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಗೆಲುವು ಅವರದಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳೇ ಇಂಥ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೂ ಉಂಟು.

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧ. ೧. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ೨. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಾದ ನಂತರ ಕವಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಾಗಲೀ, ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಹರಿದುಬರುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಗಾಯಕರುಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಲಿಖಿತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ವಾಕ್‌ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂಲಕ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಎಂದಾಯಿತು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಕವಿ ತಾನು "ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ" – ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮನೋಭಾವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕವಿಯ "ರಾಮಾಯಣ", ವ್ಯಾಸ ಮಹಾಋಷಿಯ "ಮಹಾಭಾರತ", ಡಾಂಟೆಯ "ಡಿವೈನ್ ಕಾಮಿಡಿ", ಮಿಲ್ಟನ್ನನ "ಪ್ಯಾರಡೈಸ್ ಲಾಸ್ಟ್", ಕುವೆಂಪುರವರ "ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ", ಪಂಪನ "ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ" – ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ "ಕಾಲೇವಾಲ", ಉತ್ತರ ಭಾರತದ "ಧೋಲಾ", "ಅಲ್ಹಾ", ರಾಜಸ್ಥಾನದ "ಗೂಗಾ", ಆಂಧ್ರದ "ಪಲ್ನಾಡು ವೀರ ಚರಿತ್ರೆ", ಕನ್ನಡದ "ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ" – "ಕುಮಾರ ರಾಮ" – "ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ" – "ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ" – "ಜುಂಜಪ್ಪ" – "ಮೈಲಾರಲಿಂಗ" – "ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ" – ಮೊದಲಾದವು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ "ಕಾಲೇವಾಲ" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎಲಿಯಾಸ್ ಲೋನ್‌ರಾಟ್, ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ, ಚದುರಿಹೋಗಿದ್ದ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಕಲಿಸಿ ೧೮೩೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಕಾಲೇವಾಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಇಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ, ಶಿಷ್ಟ-ಜನಪದಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ.

೧.೩: ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆ

"ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು" ಅಥವಾ "ಕಂಸಾಳೆಯವರು" ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಗಾಯಕವರ್ಗ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ಕಥೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿನಿಂತ ಈ ಕಾವ್ಯ, ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳು–ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು–ಹಲವು ಮನೋಭಾವಗಳು ಬಂದುಹೋಗುವ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸತ್ಯ–ನ್ಯಾಯ–ಧರ್ಮ – ಮಾನವೀಯತೆಗಳಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಹಲವು ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದು ತನ್ನ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ತಹತಹಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಿದಾಡಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಗರಿಷ್ಟ ಒಂಭತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಡಿ ನಲಿಯಬಹುದಾದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದ ಜೀವನವೇ- ಎನ್ನುವ ವಾದವೊಂದಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೊಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ- ಕಾವ್ಯದ ಗಾತ್ರ ಕೂಡ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಕೆಲವು ಪುಟಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ "ಮಹಾ" ಎನ್ನುವ ಪದ, ಕಾವ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದಷ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತವೆ; ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ; ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳು–ಒಪ್ಪಂದಗಳು–ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಅನೇಕ "ಸರ್ಗ" (ಅಧ್ಯಾಯ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೊಂದಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ಅದರ ಗಾತ್ರ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಗಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ. ಡಾ।। ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ್‌ರವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗಾಯಕರುಗಳಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸುಮಾರು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು "ಸರ್ಗ" ಎಂದು ಕರೆದದ್ದನ್ನು ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು "ಸಾಲು" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲೂ

ಕಥಾನಾಯಕ ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಜೊತೆ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಇಳಿದು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವು ಮಾದಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು – ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು – ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಸರಗೂರಂಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಗ್ರ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯೂ, ತೀವ್ರತರವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದಿರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟು–ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಜನತೆ ಇಂಥವರನ್ನು ''ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತ'' ರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವರ ಆರಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆ–ಉತ್ಸವ–ಅಭಿಷೇಕ–ಪೂಜೆ–ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ . ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು – ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸಕರು ''ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರ'' ರೂ (Cultural Hero) ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕಾವ್ಯನಾಯಕರುಗಳು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವಂಥದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ''ಮಹದೇಶ್ವರ,'' ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಿ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈತ ಕಾವ್ಯದ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಜಡವಾಗಿ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ, ಮಾರ್ಪಾಡಿಗಾಗಿ ತಹತಹಿಸುವ ಈ ಕಥಾನಾಯಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಏರಿಳಿತಗಳು ಕಾವ್ಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತುಂಬಿವೆ. ತನ್ನ ಕಾಲದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗ ಸುಲಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರನ ವೀರತ್ವ ಗೋಚರವಾಗುವುದು– ೧.ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟ, ೨. ತಾನು ಕಲಿತ ಮಾಯದ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ೩. ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗೊಂದಿಗಿನ ಬಿಡದ ಸ್ನೇಹ (ಹುಲಿ–ಸರ್ಪ) ಮುಂತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾನಾಯಕ ತನ್ನ ದಾರಿ ಸುಲಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಂಜಾಳಗುತ್ತಿಯ ಹುಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದು, ಸೌದೆಗಳನ್ನೇ ಹಾವುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ಜಾತಿಗೊಂದು ಬಗೆ ಪುಷ್ಪ ಮಾಡುವುದು, ವಾಸ ಮಾಡುವ ಹಟ್ಟಿಗಳನ್ನೇ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ

ಮಾಡುವುದು – ಈ ಮೊದಲಾದ ತಂತ್ರಗಳು ಕಥಾನಾಯಕ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಭಾವಳಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಆತ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ತಯಾರಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸೇ ಈ ರೀತಿಯ ಪೈಪೋಟಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮೇಲು–ಕೀಳಿನ ಮನೋಭಾವಗಳು ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ–ಕೀಳರಿಮೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜನವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ವಿನಾಕಾರಣ ಶೋಷಿಸುತ್ತವೆ ; ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೀಗುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಸ್ವಾರ್ಥವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಶಾಂತವಾಗಿರುವ ಜನಗಣ ಮನವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಲಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದ ಜನ, ಹೊಸ ದೇವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತಯಾರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಡೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೇ ತಾಂಡವವಾಡಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನರಳಿ ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ; ಆತನಿಗೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಸ್ವಾರ್ಥ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮುಗ್ಧ ಚೇತನ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ಹರಿದಾಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ತಾನೇ ಬೆವರರಿಸಿ ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಎದೆಯನ್ನೇ ಮೀಟಬಯಸುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗಾಥ ಮತ್ತು ಒರಟಾದ ಒತ್ತಾಯ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳ್ಳುವೆಡೆ ಇಂಥ ಮನೋಭಾವ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗುರಿ ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೀತಿ–ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಚಾರವೂ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ–ನ್ಯಾಯ–ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಹಂಕಾರ–ಮೋಸ–ವಂಚನೆ – ದರ್ಪಗಳಂಥ ಅವಗುಣರಾಶಿಯ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು "ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ – ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ಇದೇ ಗುರಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಒಳ್ಳೆಯತನಗಳ ಪ್ರತೀಕದಂತಿದ್ದು, ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿಬೀಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ನರಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವ್ಯ ಕೊನೆಯಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣಗಳ ಸೊಕ್ಕಳಿದು ಮೂಲೆ ಸೇರಿ, ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಷೆ ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ, ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು-ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಬಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪದ ಜುಂಜೇಗೌಡ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತೆಯಾದ ಸತಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಕೋಟಲೆ ಕೊಡುವ ನೀಲೇಗೌಡ, ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲೊಪ್ಪದೆ ಸತಾಯಿಸುವ ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿಯ ಕಾಳಮ್ಮ, ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮಪ್ಪಯರು-ಮಾದೇಶ್ವರನ್ನೊಡ್ಡಿದ ಹಲವು ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕೋಟಲೆಗಳಿಂದ ನರಳಿನರಳಿ ಸೋತ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಘಟನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಒತ್ತುತ್ತವೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ವೀರರಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅದರೊಡನೆ ಔತ್ಸುಕ್ಯ-ಮಾತ್ಸರ್ಯ-ಕರುಣ-ರೌದ್ರ-ಭಯಾನಕ - ಮೊದಲಾದ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳೂ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕ ವೀರರಸದಲ್ಲೇ ಮಿಂದು ಎದ್ದರೂ, ಆತನಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಪ್ರತಿನಾಯಕರೂ ವೀರವನ್ನಪ್ಪದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೋರಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ರೌರವಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಚಾಮುಂಡಿ, ಮೈಸೂರಿನ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಮರ್ಧಿಸುವ ಚಿತ್ರಣವೊಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ಚಾಮುಂಡಿ ಅವತಾರವೆತ್ತಿ ರಾಕ್ಷಸನೊಂದಿಗೆ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಕಾದಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಆಯುಧ ಬಳಸದೆ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾಯದ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೋರಾಡುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ತರುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ದೇಹಕಿತ್ತು ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆಯೇ ವಿನಹ ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲಾಗದವರನ್ನು ಬಡತನಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ-ದೈಹಿಕವಾಗಿ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಕಲ್ಲನ್ನೆ ಹುಲಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹೆದರಿಸುವುದು, ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಮನೆಯವರ ಹಸು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದೇ ವಿಷ ತಿನ್ನಿಸಿ ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ವಾಸವಾಗಿದ್ದ

ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧಿಗ್ಗನೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಭಸ್ಮಮಾಡುವುದು, ಜೀವಮೋಕ್ಷಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ಕಲ್ಲುಹಾಕುವುದು – ಈ ಕೆಲವು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಈ ಅಹಿಂಸಾ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟ, ಉಪಾಯತನಗಳು ಆತನ ವೀರತ್ವವನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ? ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಾದೇಶ್ವರರನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವರನ್ನೇ ತನ್ನ ಯೌವನದ ಆಸೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಶೃಂಗಾರರಸದ ತೆಳುಹನಿಯನ್ನಾದರೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ, ರಾಮವ್ವೆ–ಮೂಗಪ್ಪರನ್ನು ಬಡತನ ಒಡ್ಡಿ ಹಿಂಸಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ಕರುಣಾಜನಕವಾದುದಾಗಿದೆ. ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ–ಜಿಪುಣತನ–ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಆತನ ವೀರಗುಣದಿಂದ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಹಠವು ಉತ್ಸಾಹವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಇಡೀ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಡುವ ಬವಣೆ ಕಷ್ಟ–ನಷ್ಟಗಳು ಆತನ ಉತ್ಸಾಹೀ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕೇವಲ ಕಥಾಹಂದರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಘಟನೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆಚರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯಾರಾಧನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಮಂಡೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು – ಕಾರಯ್ಯ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರಿಂದ ಹಾಲರವಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು – ಕಳದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ ಮನೆದೇವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದು – ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡುವುದು – ಕನ್ನಯ್ಯನಿಂದ ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಹುಲಿಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುವುದು – ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಮನೆ ಬಳಿಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುವುದು – ಮಾಯದ ಬೂದಿ ಓಡಿಯುವುದು – ಈ ಮೊದಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಲಿದಿರುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಈ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿಸುವಾಗ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಚಿತ್ರಪಟವಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಭವ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳ

ಹಿನ್ನಲೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಭವ್ಯತೆಯನ್ನೂ ರಸಪೂರಿತತೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಹಾಡುವ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೊಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಸ್ವರಲಯಗಳ ಏರಿಳಿತದಲ್ಲಿ, ಹಾಡುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಫುಲವಾದ ಅಂತರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಖಿಣಿಖಿಣಿ ನಾದ, ಕಂಜರ ಬಡಿತಗಳನ್ನು ಹಿನ್ನಲೆಯಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಗಾಯನ ತನ್ನದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯ ಲಯ ಹಾಗೂ ರಾಗ ಬೆರೆಸಿ ಹಾಡುವ ಲಯ – ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಗದ್ಯಾಂಶವೂ, ಪದ್ಯಾಂಶವೂ ಇರುವ ಜೀವಂತ ಕಾವ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯಾಂಶ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯಾಂಶ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಗಾಯಕ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಎಲ್ಲ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಂತೆ ಮಂಗಳದ ಪದಗಳಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಮಂಗಳ ಪದಗಳಿಂದಲೇ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಗಾಯಕ, ತನ್ನ ಗಂಟಲ ತೊಡರನ್ನು ಕಳೆ ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವಾಗ ತಪ್ಪು ನಡೆದರೆ ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧನೆಂದು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಪ್ಪುಗಳಾಗದಿರಲು ಗಣಪತಿ–ಸರಸ್ವತಿಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಲು ಕನಿಷ್ಟ ಮೂವರು ಗಾಯಕರಾದರೂ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಗಾಯಕನಾದವನು ಕಂಸಾಳೆ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಗಾಯಕರು ಪ್ರಧಾನ ಗಾಯಕನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹೂಂಗುಟ್ಟುತ್ತಾ, ''ಶಿವಾಶಿವಾ'' ಎಂದುಸುರುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚರ್ಮದ ಕಂಜರವನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಂಸಾಳೆ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ''ಆಹಾ! ಓಹೋ!'' ಎನ್ನುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕ ಮಾತುಗಳೂ ಇವರಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತವೆ.

ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗಾಯನ ಒಂದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾದ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನೂ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ–ತಾಳ–ಚಿಟಕಿಗಳನ್ನೂ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದವಾದ ಕೊಳಲನ್ನೂ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗಾಕಾರದ ತಂತಿ ವಾದ್ಯವಾದ ಚೌಡಿಕೆಯನ್ನೂ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವಾಗ ಢಮರುಗ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೊಳಲನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ''ಕಾಂಸತ್ಯಾಲ'' ಎನ್ನುವ ಪದರೂಪ ಸಂಕುಚಿಸಿ ''ಕಂಸಾಳೆ'' ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ''ಕೈಸಾಳೆ''– ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ''ಕಂಸಾಳೆ''– ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ವಾದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೈಯಗಲದ ಬಟ್ಟಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧ ಅಂಗುಲ ಕಂಟವಿರುವ ಇದರ ತಳ ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುವ ಮುಸುಕಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಟ್ಟಲಿಗಿಂತ ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮುಚ್ಚಳದ ನಡುವಿನ ಭಾಗ ಉಬ್ಬಿ ಗೊಂಡೆ–ಗಗ್ಗರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಂಸಾಳೆ ಮುಸುಕನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಬಲಗೈಯ ಮುಸುಕನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿಯೂ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ''ಖಿಣಿಖಿಣಿ'' ಎನ್ನುವ ನಾದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾದದ ವಿವಿಧ ಲಯ–ಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

•• •• ••

೧.೪: ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರ : ಮಾದೇಶ್ವರ

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿ ಮಿಡಿವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥಾನಾಯಕನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಉಳಿದು ಹೋದದ್ದು ಒಂದು ದುರಂತ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಬ್ಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆತ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಬದುಕಿದ ಮನುಷ್ಯ ಎನ್ನುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಆತನ ಸಾಧನೆ-ಸಿದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಂದರೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುವ ಸತ್ಯದ ಪದರುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಾವುದು ಸತ್ಯ? ಯಾವುದು ಕಲ್ಪನೆ? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಾವ ಮತದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಅನೇಕ ಮಠ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈಚಿನವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ತಮ್ಮ ಮತದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ವಿಚಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಂತಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಾಧನೆ-ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಅವರೆಣಿಸಿದಂತೆ 'ಮತ' ಎಂದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತವನ್ನೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆವ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಾವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಜಾತಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ್ದು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ನಂಜಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ **ವ್ಯಾಘ್ರವಾಹನ ಮುದ್ದು ಶ್ರೀ ಮಹದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ** - ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಶಿವನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ತಾನು ಭೂಲೋಕ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದೆನೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ-ನ್ಯಾಯ-ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶಿವನು ಭೂಲೋಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ-ಅಂಧೋಲನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮಾದೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತಾನೆ''– ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಬಂದಿದೆ· ಎಂ·ಎಸ್·ಮಂಜುಳಾ–ದೇವಿಯವರು '' ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತಿ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವನ್ನಾಡುವಾಗ ನಂದಿ ಎನ್ನುವ ಗಣ ತದೇಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ· ಶಿವನ ಆಕ್ಷೇಪ ಸರಿಕಾಣದ ಕಾರಣ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಈ ಭಾರಿ ಯಾವ ಗಣವೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಬೇಡ, ನಂದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಸಂದೇಹ ಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಮಾನವನಾಗಿ ಜನಿಸು'' – ಎಂದು ಶಿವನನ್ನೇ ಶಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. – ಈ ವಾದವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರು ಒಡ್ಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೇ ಶಿವನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ಕೆಚ್ಚು ತುಂಬಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಇನ್ನೇನೂ ವಿಶೇಷ ಇಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ· ಕುಂತೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ· ''ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾರದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಶಿವನು ಭೂಲೋಕದ ಸಮಾಚಾರವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಾರದರು ದಕ್ಷಿಣ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಉಪಟಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಸಾಧು–ಸಂತರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ· ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿವನು ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಾರಯ್ಯ – ಉತ್ತರಾಜಮ್ಮನೆಂಬ ಚುಂಚ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ· – ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಂಥವಾಗಿವೆ·

೧.೪.೧: ಹರದನ ಹಳ್ಳಿಯ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನ:

ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವೆಂದರೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹರದನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ· ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ·ಶ· **೧೩೪೬**. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಪಂಚಮಠಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತದೆ· ಈ ಶಾಸನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ·

> ೨೦: ······· ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕತ್ತಲಿ ರಾಜ್ಯದೊಳು
> ಇದು ಕನ್ನಾಳ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರವಣನಲಿ
> ಸೇರಿಸಿರುವುದು·
>
> ೨೧. ನೋಡಿ ಅವನಂ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಪ್ರಭು–
> ಲಿಂಗಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯುಂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು
> ವಜ್ರಮಲೆಯಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಆಲಂಬಾಡಿ ಚುಂಚೇಗೌಡ
> ನಿಂದ ವಂ

೨೨. ದು ಅಂಕಣ ದೇವಾಲಂಯ ವಂ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು
ಭೂಸುರನಿಂ ಬೇಡರ ಕಂನಂಯನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು
ಬೇಡರ ಕಂನಂಯನ ದೃಢಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ

೨೩. ಮೋಕ್ಷವಂ ಕೊಟ್ಟು ....

–ಉಲ್ಲೇಖ: ''ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು''
ಲೇಖಕರು: ಡಾ· ಜೀ·ಶಂ·ಪರಮಶಿವಯ್ಯ·

– ಕಂಸಾಳೆಯವರು ಹಾಡುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ· ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು – ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಸಾಲು – ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು – ಸರಗೂರಂಮ್ಮನ ಸಾಲು – ಮೊದಲಾದ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಘಟನೆಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿವೆ·

೧.೪.೨: ಹೈದರಾಲಿಯ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನ:

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಯಾರು ಅರ್ಹರು ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೈದರಾಲಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾದವೊಂದು ತಲೆಯೆತ್ತಿದೆ· ಆಗ ಹೈದರಾಲಿ ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಸಿ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆ· ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ·ಶ· ೧೭೬೧.

.... ಸಂತತಿಯಾದ ಕಾಡವೀರ ತಂಮಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟ ತಾಂ
ಬ್ರದ ಶಾಸನದ ಕ್ರಮವೇನೆಂದರೆ : ಯಿ ಮಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಕರ್ತಲ್ಲಿ
ರಾಜ್ಯದ ರಿಪು ಕೊಂಕನ ೮ಳಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರವಣರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವರು
ಗಳೆಲ್ಲಾ ಶೆರೆ ಶಿಕ್ಕಿಯಿದ್ದುದು ನೋಡಿ ಆ ಶ್ರವಣನಂನ್ನು ಸಂಹಾರವಂನ್ನು
ಮಾಡಿ ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಾನೇ ದೇವರಾಗಿ ವಜ್ರಮಲೆಯಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಗೊಂಡು ಆಲಂಬಾ
ಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ೧ ಅಂಕಣ ನಿವೇಶನ ಕಟ್ಟಿಶಿಕೊಂಡು ಭೂಸುರನಿಂ
ದಾ । ಬ್ಯಾಡರ ಕಂನ್ನೆಯನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಡರ ಕಂನ್ನೆಯ್ಯನ ದೃಢ
ಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾ ಕೊಟ್ಟು ....
....
.... ಈ ಮಹಂದೇವನು ಸರಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ
ಉಪ್ಪಲಿಗೆ ಶೆಟ್ಟಿಗೆ –
ವಲಿದು ಗುಡ್ಡನ ಮಾಡಿ ಯೆಂಣಿಮಜ್ಜನ ಶ್ಯಾವಗೆ ಕರ್ತನ ಮಾಡಿ········

– ಉಲ್ಲೇಖ: ''ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು''
ಲೇಖಕರು: ಡಾ· ಜೀ·ಶಂ·ಪರಮಶಿವಯ್ಯ

– ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸರಗೂರಿನ ಉಪ್ಪಲಿಗಶೆಟ್ಟಿ ಪಡೆದದ್ದು, ಬಂಕಾಪುರಿಯ ದೊರೆ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು – ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುಂತೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತ ವಿಷಯ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಶಾಸನ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

೧.೪.೩: ನಿರಂಜನ ವಂಶ ರತ್ನಾಕರ:

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ **ನಿರಂಜನ ವಂಶ ರತ್ನಾಕರ**. ಇದರ ಕರ್ತೃ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು "**ನಿರ್ಮಾಯ ಗಣೇಶ್ವರ**" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಯಾಣದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದ 6ನೇ ಗುರುವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಯ ಗಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಎನ್ನುವ ಪದವು "ಮಾದ" ಎನ್ನುವ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು "ಮಾ" ಎಂದರೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು, "ದ" ಎಂದರೆ "ದಮನ ಮಾಡಿದವನು" ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಹೀಗಿದೆ: ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು – ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ – ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ – ಅನಾದಿ ಗಣನಾಥ – ಆದಿ ಗಣೇಶ್ವರ – ನಿರ್ಮಾಯ ಗಣೇಶ್ವರ – ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ವಿರಕ್ತಿಯಾದ ನಿರ್ಮಾಯ ಗಣೇಶ್ವರನು ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಏಳುಮಲೆ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಜನರಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಬೋಧನೆ ನೀಡಿ ಅವರ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.

೧.೪.೪: ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ:

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೭೩೦ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಿಣ್ಯ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿಯು "ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಾಹಿತ್ಯ" – ಎನ್ನುವ ಕಿರು – ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ರಚನೆಯಾದ ಏಕೈಕ ಕೃತಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ತಂದೆ ಹಲಗೂರು ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ದೇಪಣ್ಣ ಮತ್ತು ಗುರು

ವಾಟಾಳ ಮಠದ ಬಸವಲಿಂಗಂಯತಿ – ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈತ ಒಬ್ಬ ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಈ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 3 ಸಂಧಿಗಳು, 336 ಪದ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯು ಸರಳವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ''ಮಾದೇಶ್ವರನು ನಡುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ರೂಪಿನಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು''– ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರು ಸಿದ್ಧಕವಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು, ಕಾಡು ಕುರುಬರು, ಬೇಡರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು, ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ''ಬೇಡಗಂಪಣ ರಾಜ್ಯ'' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಆಲಂಬಾಡಿ ಅದರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಕವಿ ಗಜಾಸುರ ಮರ್ದನನಾದ ಆ ದೇವನು ಕೆಂಜೆಡೆ, ಸರ್ಪಾಭರಣ, ರುಂಡಮಾಲೆ, ಕಪ್ಪಾದ ವಿಷಕಂಠ, ರಂಜಿಸುವ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ, ಯೋಗದಂಡಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕುಣಿಯುವ ಭೂತಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾಲಂದಿಗೆಯ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾನೂ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶೃತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು; ನವಿಲುಗಳು ಆ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆತ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಿಮೆ ಕುರಿತ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಎರವಲು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದಂತಿದೆ.

೧.೪.೩: ದೇವಚಂದ್ರನ ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ :

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಚಂದ್ರನೆನ್ನುವ ಜೈನ ಕವಿ ''ರಾಜಾವಳಿ'' ಕಥೆ ಎನ್ನುವ ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುಂತೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಗುರುಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ದೇವಚಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ದೇವಚಂದ್ರ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಹಲವು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರನು ''ಮಾದಿರಾಜ'' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೇರಾವುದೇ ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಕಂಸಾಳೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಈ ವಿಷಯ ಉಲ್ಲೇಖಿತ–

ವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಿರಾಜನು ಹೊಳೆಯ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವಾಗುವ ಕೀರಿಕೊಂಡನೆನ್ನುವ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರನು ವ್ಯಂತರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಜನರಿಗೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ನೀಡಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದೇವಚಂದ್ರ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೈನ ಅರಸನಾದ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡದ ಹಾವುಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಂದ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ದೇವಚಂದ್ರ ಜೈನ ಅರಸ ಶ್ರವಣನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ದೇವಚಂದ್ರ ಶ್ರವಣನನ್ನು "ಭಾಮ ಕೀರ್ತಿ ಮುನಿ" ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ ಗುರ್ತಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

೧.೪.೬ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ:

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಮಾರು ಒಂಭತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಡುವಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲುಗ ದನಿಯನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯವು ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆವಿಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯದೆ ಏಳೆಂಟು ಬಿಡಿ ಕಥೆಗಳಾಗಿ ನೇಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಗಾಯಕರು "ಸಾಲು" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಸಾಲು" ಎಂದರೆ ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಏಳು ಸಾಲುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾಲೂ ಒಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಹಾಡುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಲಾವಿದರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಗಾಯಕರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಬಹುದಾದ ಏಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಳು ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

೦೧. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು

೦೨. ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ಸಾಲು

೦೩. ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು

೦೪. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು

೧೪. ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು

೧೫. ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು

ಮತ್ತು

೧೬. ಸರಗೂರಂಮ್ಮನ ಸಾಲು.

ಮಾದೇಶ್ವರನೇ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಸರಗೂರಂಮ್ಮನ ಕುಟುಂಬದ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ "ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಯ" ವಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾಲಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ದಾಹ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಭಾವಳಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಲ್ಲ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅನ್ಯದೇವರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಕ್ತರುಗಳ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಷ್ಟಗಳ ಮಳೆ ಕರೆದು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾನಾಯಕ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾತ್ರದ ಹಿಂದಿನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವ ತಾಳಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತರುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿದು ಅದನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ತಂತ್ರ ಸ್ವಾರ್ಥವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಎಂದೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಗುರಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದುಷ್ಟರೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ವಿಚಿತ್ರ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮಾಟ್ಟ-ಕೂಟ್ಟದ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಜನರನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸದವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿಯಾದರೂ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. – ಮಾದೇಶ್ವರನ ಇಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಆತ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟ-ಕೋಟಲೆ, ನೋವು-ಅಪಮಾನಗಳು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯ ಸಂತ ಮನೋಭಾವದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಅನೇಕ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾನಸಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಾವುದೋ ಘಟನೆ ಆತನಿಗೆ ಭ್ರಮನಿರಸನ ತಂದಿದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಪದವಿ ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಸಂಸಾರಿ ಸಂಗಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಹೊರಟು ಬಂದಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಕುಂತೂರು ಮಠಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆತನಿಗೆ ಊಳಿಗದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಬಲವಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆ ಮಠಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಏಳುಮಲೆಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಡುಮಲೆಯೇ ತನಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಳವೂರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಲೂರು ಮಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗಿರಿಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬೇಗೌಡ ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಏಳಂಕಣ ದೇವಸ್ಥಾನವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಎಣ್ಣೆಯ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬದ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ನೀಡಿ, ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ದುಡಾಭಕ್ತಿ ಏನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅವಳಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಹಾದಿಗೆ ಬರಲು ಒಪ್ಪದ ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ವಾಸದ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ನಿರ್ಗತಿಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಬೇವಿನ ಮರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ವಿಷದ ಅಡುಗೆ ಎಡೆಪಡಿಸಿದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ಹೊನ್ನು ತನ್ನ ಏಳು ಮಲೆಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆಕೆ ಊರ ಚಾವಡಿ ಕಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲೆವ ಮಾದಾರಿ ಎಂದು ಅಪಮಾನಿಸಿದ ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಕೊಂದು ಆತನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

- ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲದ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಕರುಣಾಜನಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪೇಚಾಡುವಾಗಲೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನತನವನ್ನು ಸಡಿಲ ಬಿಡದಂತೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಗತ್ತಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವತೆಗಳಾದ ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ-ಮುಡುಕು ತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಅನೇಕ ಮಾರಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆತ ಹೊಂದಿದ

ಶೌರ್ಯ–ವೀರ–ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ದಂಗು ಬಡಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೊಂಗನಾಡಿನ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

. . . .

೧.೩ : ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ : ಒಂದು ಪರಿಚಯ

''ಆನುಮಲೆ ಹಾಸುಕೊಂಡು
ಜೇನುಮಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಯನ್ನು ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ
ತಲೆದಿಂಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮಲಗಿರುವಂತ ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ
ಮುದ್ದು ಮಾದೇವನ ಪಾದುಕೊಂದ್ಸಲ ಉಘೇ ಅನ್ನಿ
ಉಘೇ ''

– ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಕಥೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಈ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವೊಂದನ್ನು ಅಯ್ದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮಾತುಗಳು ಮನ ಮಿಡಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೇವಲ ನಡುಮಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಆತನ ಮಹಿಮೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲೆ ತಮ್ಮ ಇರುವನ್ನು ಮರೆತು ಹೋದ ಗಾಯಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆನುಮಲೆ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಲಗುವ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿದೆ; ಜೇನುಮಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಲೆಗಳೂ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಆತನ ತಲೆಗೆ ದಿಂಬಾಗಿ ಆಸರೆ ನೀಡಿವೆ. ಘಟ್ಟದ ಕಾಡಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುವಂತೆ ಗಾಯಕರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಾದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ–ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ಸುಮಾರು ೮೦ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಪುರ–ಮಧುವನ ಹಳ್ಳಿ–ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು–ಕಾಮಗೆರೆ–ಹನೂರು–ರಾಮಪುರ–ಕೌದಳ್ಳಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೌದಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಊರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ಹದಿಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ''ತಾಳುಬೆಟ್ಟ'' ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರರು ತನ್ನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದುಷ್ಟರೂ ಬರದಿರಲೆಂದು ತಾಳುಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತವರು ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ನಡುಮಲೆ ಅಥವಾ ವಜ್ರಮಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ತಾಳುಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನು ಬಸವನ ಹಾದಿ, ಸರ್ಪನ ಹಾದಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಂತೂರು ಮಠದ ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದಾಗ, ಆತನನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆತರಲು ಶೇಷಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರು ಹೋದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಸವನ ಹಾದಿ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಸರ್ಪನ ಹಾದಿ ಸುತ್ತು ಬಳಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಇಳಿದರೆ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ನಡುಮಲೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಡುಮಲೆಯ ಸುತ್ತ ಹಲವು ಬೆಟ್ಟಗಳಿದ್ದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಯಾದ ನಡುಮಲೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಡುಮಲೆಯೂ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತಗೊಂಡ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿತ್ತಂತೆ. ನಡುಮಲೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ ಕಂಡಿತಂತೆ. ಅದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಪಾದ ಊರಿ ತುಳಿದಾಗ ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲವಾಯಿತಂತೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆನುಮಲೆ–ಜೇನುಮಲೆ–ಗುಂಜಿ ಮಲೆ–ಗುರುಗುಂಜಿ ಮಲೆ–ಕಾನು ಮಲೆ – ಕೆಂಬತ್ತಿ ಮಲೆ – ಕಡುದಾರ್ಕ್ಷಿ ಮಲೆ – ಪದುಮ ಮಲೆ – ಪಚ್ಚೆ ಮಲೆ – ಸಂಕುಮಲೆ – ರುದ್ರಾರ್ಕ್ಷಿ ಮಲೆ – ಭದ್ರಾರ್ಕ್ಷಿ ಮಲೆ – ಮಂಜು ಮಲೆ – ಈಬುತ್ತಿ ಮಲೆ ಭಸುಂಗ ಮಲೆ – ಗಾಳಿ ಮಲೆ – ಗೌಳ ಮಲೆ – ನಡು ಮಲೆ – ನಾಗ ಮಲೆ – ಮುಂತಾದ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಇಂಥ ಮಲೆಗೆ ಇಂಥ ಹೆಸರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ''ಸಂಕಮಲೆ'' ಎಂದೂ, ಆನೆಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮಲೆಯನ್ನು ''ಆನೆಮಲೆ'' ಎಂದೂ, ''ಗುಲಗಂಜಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು 'ಗುಲಗಂಜಿ'' ಮಲೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರರು ಈ ಎಲ್ಲ ಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಮಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ದೇವರ ಗುಡಿಯಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸುಮಾರು ೭೦-೨೦ ಕಿ.ಮೀಟರ್ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ೬೩೩.೨೭ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಲಾಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೪೮ ಕಿ.ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮೆಟ್ಟೂರು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಇದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಂಯುವು ಸುತ್ತಲೂ ಸುಂದರವಾದ ಪಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಂಟಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಟಪಗಳು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಂಕಣಗಳು, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಹದಿನೆಂಟು ಅಂಕಣವುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ದೇವಾಲಂಯುದ ಬಾಗಿಲು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಂಯುದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಒಂದು ಅಂಕಣ, ಸುಕನಾಸಿ ಒಂದು ಅಂಕಣ, ಮುಖ ಮಂಟಪ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಂಕಣ ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಎದುರು ಒಂದು ಅಂಕಣ ಬಸವೇಶ್ವರ ಗುಡಿ ಇದೆ. ಇವನ್ನು ಬೆಳಕವಾಡಿಂಯು ಹೊನ್ನಲಗ ಶೆಟ್ಟರ ಮಕ್ಕಳು ಗುರುಬಸಪ್ಪ ಎಂಬಾತ ಂಯುವ ಸಂವತ್ಸರ ಪುಷ್ಯಮಾಸ ಬಹುಳ ಬಿದಿಗೆಂಯುಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಶಾಸನವಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಲಾಂಯುದ ಗೋಪುರದ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಂಯು ದೇವಲಾಂಯುವಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಬರುವ ಂಯಾತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲು ಗಣಪತಿಂಯುನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಲ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇದು ಅಲಂಬಾಡಿ ಊರಿನ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಂಜೆ ಹಸುಗಳು ಈ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹ ನೋಡಿದರೆ ಫಲವಾಗುತ್ತವೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ "ವಿರಕ್ತ ಕಟ್ಟೆ" ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಜನ "ಈರತ್ತ ಕಟ್ಟೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಜಂಗುಮರು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಪರಿಷೆ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಕಡ್ಲೆ ಹಾಕಿ ಕಡ್ಲೆಂಯುನ್ನೇ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪಡೆಂಯುುವ ಸಂಪ್ರದಾಂಯುವಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವನಿಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ ತಿನ್ನಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ "ಧೂಪದ ಕುಂಡ" ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಂಯಾತ್ರಿಕರು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಧೂಪ ಹಾಕುವ ರೂಢಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಧೂಪದ ಕುಂಡದ ಬಳಿ "ಗಾಳಿ ಬಸವನ ಗುಡಿ ಇದೆ." ಇದರ ಹಿಂದೆ ಮೂರುಪರೆ ಅಡಿಂಯು ಒಂದು ಗಂಟೆಂಯಾಕಾರದ ಕಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಭಕ್ತರು ಎದುರಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಂಯುಲ್ಲಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಲು ಒಂದು ಕಿಂಡಿ ಇದೆ. ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಲಿಂಗಾಕಾರನ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತ ಊರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಫಲಿಸುವುದಾದರೆ "ಅಂಗೈ ಜಾರಿ ಬೆರಳುಗಳು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ" ಎಂದು ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗರ್ಭಗುಡಿಂಯು ಮಾದೇಶ್ವರರು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸಮಾಧಿಂಯಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು

ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಲಿಂಗದ ಕೆಳಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ಹುತ್ತವೊಂದಿತ್ತು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಅರ್ಚಕರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಗಂಗೆ ಇದೆ. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ತಾನು ಸಾಕಿದ ಹಸುಗಳು ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪರಿಹಾರ ನೀಡೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದಾಗ ನೀರು ಬುಗ್ಗೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತಂತೆ. ಆ ನೀರನ್ನು ಜುಂಜೇಗೌಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ದನಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದಾಗ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ರೋಗದಿಂದ ಗುಣಮುಖವಾದವಂತೆ. ಈಗಲೂ ಅಂತರಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ರೋಗಿಷ್ಟ ಹಸು – ಕರುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಇದೆ. ಹೊರಗಾದ ಹೆಂಗಸರು ಇಲ್ಲಿ ಮೀಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಸೂತಕ ಹೆಂಗಸಿನ ಸ್ಪರ್ಶ ಈ ನೀರಿಗಾದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಬಂಡೆಯಿಂದ ನೀರು ಬರುವುದು ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆಯಂತೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರಿಗೆ "**ತಮ್ಮಡಗೇರಿ**" ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಗಂಪಣದವರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. "ತಮ್ಮಡಿ"ಎಂದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಬೇಡ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪೂಜಾರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಮ್ಮಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಜುಮಲೆ ಪಾಲಿನ ಮನೆತನ ಮತ್ತು ಮಣ್ಗೆ ಪಾಲಿನ ಮನೆತನದವರೆಂಬ ಪಂಗಡದವರಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ವಿಶೇಷ ಆರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಳ್ಳದಿಂದ ತೀರ್ಥ ತರುವವರು ಹೂಜುಮಲೆ ಪಾಲಿನವರು. ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗಟೆ ನಗಾರಿ ಸೌಪತ್ತುಗಳು ಭಾರಿಸುವವರು ಮಣ್ಗೆ ಪಾಲಿನವರು.

ಹಾಲಳ್ಳದಿಂದ ತೀರ್ಥತರುವ ಆಚರಣೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು "**ಹಾಲರವಿ ಉತ್ಸವ**" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಗೆಪಾಲಿನ ಮನೆತನದ ಋತುಮತಿಯರಾಗದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಲಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಆರಣೆಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕತ್ತಿ ಪವಾಡದ ಹಳ್ಳದ ಬಳಿ ತಂದಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವೀರಗಾಸೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆವೇಶ ಬಂದು ಕುಣಿಯುವ ತಮ್ಮಡಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹರವಿಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆ ನಂತರ ಹಾಲರವಿಯ ಪವಿತ್ರ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲರವಿ ತರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಡಿಗಳು ಆವೇಶ ಬಂದು ಕುಣಿಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡಿದರೂ ತಮ್ಮಡಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ನೋವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಡುಮಲೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ''ನಾಗಮಲೆ'' ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮೂರು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಅಕಾರದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯಿದೆ. ಆ ಬಂಡೆಗೆ ನೆರಳಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯಂತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂಡೆಯು ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಗಲಿಂಗ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಈ ಬಂಡೆಗಳು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸರ್ಪ ಆಕಾರದ ಬಂಡೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಜನ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಗಮವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮಡಿಗಳೇ ಈ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ **"ಸಾಲೂರು ಮಠ"** ವಿದೆ. ಇದೊಂದು ವೀರಶೈವ ಮಠ. ಸಂಸಾರಿ ಸಂಗಪ್ಪನವರ ಜೊತೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಈ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರರು ನೆಟ್ಟ ಮರದ ಕಂಬವೊಂದು ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಸಾಲೂರು ಮಠವು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಆವೃತಗೊಂಡಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಮಠವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರರ ಗುರುಗಳಾದ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗದ್ದುಗೆಯಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನಲಾದ ಜೋಳಿಗೆ, ಬೆತ್ತ, ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠದ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಹೀಗಿದೆ: ಸಾಲೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಕರಿಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶಾಂತಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸಾಲೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮುದ್ದುವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಕೆಂಪನಂಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶಾಂತಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸಿದ್ಧವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗುಂಡೇಗಾಲದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಚೆನ್ನೂರಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ದೇರಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸಿದ್ಧವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಕೆಂಪನಂಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶಾಂತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮುದ್ದುವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಈಗ ಮಹಾದೇವ ಸ್ವಾಮಿ –

ಗಳೆನ್ನುವವರು ಈ ಮಠದ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಸಾಲೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬಂದ ಸಾಲೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಠದ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ''ಸಾಲೂರು ಮಠ''ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪೊನ್ನಾಚಿ, ಬರಗೂರು, ಆಲಂಬಾಡಿ, ಹೂಗ್ಯ, ಹಳೆಯೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಐದು ಶಾಖಾ ಮಠಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಣ್ಣನ ಮನೆತನದವರು, ಬೇಡ ಗಂಪಣದವರು, ದುಂಡೇಗೌಡರ ಮನೆತನದವರು, ಕಾಡು ಸೋಲಿಗರು, ಕಾಡು ಕುರುಬರು, ದೇವರಗುಡ್ಡರುಗಳು ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ತಾಂಬೂಲ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪಿಂಡ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ, ಗ್ರಹಪೀಡೆ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಎದುರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುಹೆಯೊಂದು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಆಪ್ತ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಶೇಷಣ್ಣ ಒಡೆಯರ ಸಮಾಧಿಯು ಸಾಲೂರು ಮಠ ಹಾಗೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ನಡುವೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇಷಣ್ಣ ದನ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೊಳಲು, ಒಂದು ಕತ್ತಿ, ಒಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇದರ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕರಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಾರಿಯು ಕುದಿಯುವ ಮಡಕೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿರುವಿದರೂ ಅದರ ಬಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ತಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ಐದು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಾಲಾರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ಇದೆ. ದೇವಮಾನವರು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದ ಹಿಂಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅದೇ ಬಸವನ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರವಣನನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರರು ಸಂಹರಿಸಿದ ಬೆಟ್ಟವೇ ಶ್ರವಣನ ಬೋಳಿ ಇದು ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸತ್ಯಮಂಗಲ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೇರುಮಾಳದ ಬಳಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೀಡಿದ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಕಾಲು ಜಾರಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಚೂರುಗಳು ಶ್ರವಣದ ಅರಮನೆಯ ಅವಶೇಷಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಾಳು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ "ಬೇವಿನ ಹಟ್ಟಿ" ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದು "ಬೇವಿನಕಾಳಿ" ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮೆರೆದ ತಾಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರರು ಆಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸ್ಥಳ ಇದಾಗಿದೆ. ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ-ಚುಜ್ಜಲಹಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯ ಗುರುತು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಪರಿಷೆ ಜನ "ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಧೂಪ"ವೆಂದು ಧೂಪ ಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

– ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಬೆಟ್ಟವೂ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಸಿರಿನ ವನಸಿರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುವಂತಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು ನೋಡಲೇಬೇಕಾದ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ ಇದಾಗಿದೆ.!

• • •

೧.೬: ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು : ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಗಾಯಕ ವೃತ್ತಿ

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಈ ಶತಮಾನದ ಅಂಚಿನವರೆಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ತಂದವರು ಅದನ್ನು ಹಾಡುವ ಜಾನಪದ ಗಾಯಕ ವರ್ಗ. ಇವರನ್ನು "**ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು**", "**ಕಂಸಾಳೆಯವರು**" ಅಥವಾ "**ಕೈಸಾಳೆಯವರು**" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಗುಡ್ಡರು ವಾಸವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಆದ್ಯ ಭಕ್ತರಾದ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಆತನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೇವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ತಾವು ಸೇರಿದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ತೀವ್ರ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಗುಡ್ಡರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸ್ಥಳವಾದ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಹರಕೆಗಳನ್ನೂ, ಮುಡಿಪುಗಳನ್ನೂ ಹೊರುವುದುಂಟು. ತಾವು ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದು ನೆರವೇರಿದರೆ ತಕ್ಷಣ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಹರಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ವಾರದಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳನ್ನು ಶುಭದ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಿ–ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆ–ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಎಡೆಪಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನಗಳಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವೂ ಉಂಟು. ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಸಾಳೆ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರಿ, ಅವರಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೋ, ಹಣವನ್ನೋ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡನೊಬ್ಬ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶುಭ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಘಟಿಸಿದರೆ ಅದು ಮಾದೇಶ್ವರ ತಮಗೆ ನೀಡಿದ "ವರ" ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕಷ್ಟಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದರೆ ತಾವು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹರಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿದ್ದೇವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹರಕೆ ತೀರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತೀರಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಅಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಸಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಉಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗುಡ್ಡರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಗುಡ್ಡ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಗುಡ್ಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಹರಿಜನರು, ಉಪ್ಪಲಿಗ ಶೆಟ್ಟರು, ಅಗಸರು, ಕುರುಬರು, ಬೆಸ್ತರು, ಪರಿವಾರದವರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು – ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಗುಡ್ಡರಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಡ್ಡರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿದ್ದರೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಜಮೀನನ್ನು ಪಾಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುಡಿಯುವುದೂ ಇದೆ. ಕೆಲವರು ಅವರಿವರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳಾಗಿ ದುಡಿದು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಡ್ಡರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನಗಳು ತಿಥಿ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಹಣವನ್ನೋ, ಧಾನ್ಯವನ್ನೋ ಪಡೆಯುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಗುಡ್ಡರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಕಥೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೆಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಂಟಿದ್ದ ಅನಿಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ತಮಗೆ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾವಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಸತ್ತವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ – ಸಿಗುತ್ತದೆಂದೂ ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವರು ಗುಡ್ಡರು ಮಾಡುವ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಶಿವರಾತ್ರಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬಗಳಾಗಿವೆ. ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗುಡ್ಡನೂ ತಪ್ಪದೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮುಡಿಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ–ಮಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಾಂಸ ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ–ಯನ್ನು ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರದಿಂದ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯುಟ್ಟು ತಮಗೆ ಬಹಳ

ಮುಖ್ಯವಾದ ದಿನವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಅಂದು ಶಿವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹರಿಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ದೈವಿಕ ಗುಣಗಾನಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿನ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಉತ್ಸವಗಳು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿಯ ಅಂಗಿಯನ್ನೂ, ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆಯನ್ನೂ ತೊಟ್ಟಿದ್ದು ತಲೆಗೆ ಚೌಕ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಣಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಜೋಳಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ "ಕಂಸಾಳೆ" ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಎರಡು ತಾಮ್ರದ ತಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆಯ ನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ –

"ಮಂಗಳ ಮೈಮೆ ಲಿಂಗದ ರೂಪು
ಸಂಗೂಮೇಶ್ವರ ಮಹದೇವ
ಶಿವಾನುಶಂಕರ ಮಹದೇವಾ
ಹಿಂಗದ ವರಗಳ ಕರುಣಿಸು ಗುರುವೆ
ಜಂಗುಮರಾ ಪ್ರಿಯ ಮಹದೇವ" – ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಡು ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಅವರು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ:

"ತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಭಿಕ್ಷಾ
ಗುರು ಕ್ವಾರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷಾ
ಮಲೆ ಮಾದೇವನ ಭಿಕ್ಷಾ
ಭಿಕ್ಷೋ ಭಿಕ್ಷ"–

– ಎಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಒಡತಿ ತಂದು ಕೊಡುವ ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯೊಡ್ಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಆ ಮಾದೇಸ್ಸುರ ನಿನ್ನ ಕಾಪಾಡಲಿ ಕಣವ್ವ" – ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರನ್ನು ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿ "ಅಯ್ನೋರೆ" ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುಡ್ಡರು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಮಹಾತ್ಮನೊಬ್ಬನ ಸಾವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡರ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಗುಡ್ಡರಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ

ಹೆಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಗುಡ್ಡರ ಸಂಕುಲವೇ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಹೊಸ ಅಂಗಿ ಪಂಚೆ ತೊಡಿಸಿ, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದು, ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ - ತುಂಬೆ ಪುಷ್ಪದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುವಂಥವರೆಲ್ಲ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರೆ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡರು ಶವವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಹೂಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಶವನನ್ನು ಕುಳ್ಳರಿಸಿ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೧.೬.೧: **ಮಾದೇಶ್ವರ ಗುಡ್ಡವಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು :**

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರಾದ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರನ್ನು ''**ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡರು**'', ; ''**ಸಿರಿಯ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು**'' ; ''**ಕಂಸಾಳೆಯವರು**'' - ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ''**ಗುಡ್ಡ**'' ಎಂದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡನಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು ''**ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವುದು**'' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವುದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ನಿಧಾನವಾದಾಗ ತಮಗುಟ್ಟುವ ಮೊದಲ ಮಗುವನ್ನು ''**ಗುಡ್ಡನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ**'' ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವುದಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಗುವು ಗುಡ್ಡನಾಗಿ ನೇಮಕವಾಗಲು ಕನಿಷ್ಠ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತುಂಬಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಡ್ಡರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ''**ಪುರಸೇಕಾರಿ**'' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಸೇಕಾರಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜರುಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವ ಸಮಾರಂಭ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ವಾರ - ವಾದ ಸೋಮವಾರವೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗುಡ್ಡರ ಬಿಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

''**ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವ**'' ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೋಣೆ ಸಾರಿಸಿ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ರಂಗೋಲಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡನ ಬಿಡುವ ದಿನ ಮನೆ ಜನವೆಲ್ಲ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಮನೆ ತಂಬ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳು

– ನೆಂಟರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡನನ್ನಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಹುಡುಗನ ಉಡುದಾರವನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಉಡುದಾರ ಕಿತ್ತು ಎಸೆದ ಜಾಗವೂ ಕೂಡ ಪೂಜಾ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗುಡ್ಡರಲ್ಲೂ ಬಂದಿದೆ. ಹುಡುಗನನ್ನು ಮೂಡಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕ್ಷೌರಿಕನಿಂದ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೌರಿಕನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಅಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ – ಐದು ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು – ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ – ಐದು ಪಾವು ಅಕ್ಕಿ – ಐದು ಪಾವಲಿ – ಒಂದು ವಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿಸಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂಡೆ ಕ್ಷೌರವಾದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗನ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಡೆಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿ ಹೂವು – ವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕಾಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದ ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಆ ಹುಡುಗನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಚೊಂಬು ನೀರು ಸುರಿದು ''ಮಾದೇಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಒಕ್ಲಾಯ್ತಿರೋ ಮಗನ್ನ ಕಾಪಾಡಪ್ಪ'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆ ಬಡಿದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪದಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಾಡುವುದುಂಟು.

ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದು ದೇವರು ತರಲು ಬಾವಿಗೋ ಕೆರೆಗೋ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇರುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಿ ಐದು ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನೂ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಗೆ ಹೂ ಮುಡಿಸಿ, ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ ಪುರುಸೇಕಾರಿ–ಈಬತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿ–ಕಂಸಾಳೆ–ದಮ್ಮಡಿ–ಚಿಟುಗು ತಾಳ–ನಾಗಬೆತ್ತಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರೂ ಐದು ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊಂಬಾಳೆ ಮುಡಿಸಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ತರುವಾಗ ಕಂಸಾಳೆ ನಾದ ವಾದ್ಯ ಮೇಳಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತವೆ.

ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಅವನ ತಂದೆ – ತಾಯಿಗಳು ''ಇವನು ನಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲ, ಮಾದೇವನ ಮಗ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುರುಸೇಕಾರಿಯ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರಸೇಕಾರಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರಿಯ ಕಂಬಿ ಹೊದ್ದ ಕರಿಯ ಹಸೆ ಮಣೆ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹುಡುಗನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೊಡೆದ ಅಕ್ಕಿ

ತುಂಬಿದ ಸೇರನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗನ ಬಲ ಹಸ್ತ ತೆಗೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಲು -ಬೆಣ್ಣೆ-ತುಪ್ಪ ಸವರಿ ಹೂವಿಟ್ಟು ಕರ್ಪೂರ ಸಾಂರಾಣಿ ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಒದ್ದೆ ಕೈಯನ್ನು ಸೇರಿನ ತುದಿ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕೈಯನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳುಗಳು ಹುಡುಗನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ ಶುಭ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಐದು ಬಾರಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಕೊಂಬಿನ ಅರಿಶಿನದ ಕೊನೆಯನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಹಣದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಿಶಿನದ ಅರಿವೆಗೆ ಸುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಕರಿ ಹುರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರ ಬಳಿಯೂ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಜನ ಆ ಕಂಕಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹರಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಸೇಕಾರಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಡಿದು ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ, ಇಲ್ಲೀವಾಗ್ಲೂ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮಗನಾಗಿದ್ದೆ, ಇಲ್ಲಿಂದೀಚ್ಗೆ ಮಾದಪ್ಪನ ಮಗನಾದೆ – ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಆ ಹುಡುಗನ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ''ಮಾದೇವ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಪ್ಪ'' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿ ಆ ಹುಡುಗನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನೆರೆದ ಬಂಧು-ಬಳಗವೆಲ್ಲ ''ಅಕ್ಷಯವಾಗಲಿ'' ಎಂದು ಹರಿಸಿ ಅಕ್ಷತೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುರಸೇಕಾರಿ ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪುರಸೇಕಾರಿ ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹುಡುಗ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಸೇಕಾರಿ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡನಾಗ ಬಯಸುವ ಹುಡುಗನ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆ ಹೀಗಿದೆ:

ಪುರಸೇಕಾರಿ : ನೀನು ಯಾರ ಮಗನಪ್ಪ

ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗ : ನಾನು ಮಾದೇವನ ಮಗ ಸ್ವಾಮಿ

ಪುರಸೇಕಾರಿ : ಹಂಗದ್ಮೇಕೆ ತಕ್ಕೊಳಪ್ಪ ಮಾದೇವನ ಜೋಳಿಗೆಯ (ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗನ ಕಂಕುಳಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆ, ಕೈಗೆ ನಾಗಬೆತ್ತ ನೀಡುತ್ತಾನೆ)

ಪುರಸೇಕಾರಿ : ಇದೇನ್ ಮಾಡ್ತೀಯಪ್ಪ

ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗ : ಸ್ವಾಮಿ ನಾಕಾರ್ಮನೆ ಭಿಕ್ಷಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಸ್ಯೋಮ್ವಾರ ಸುಕ್ವಾರ ಇದುನ್ನ ಮಡಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ.

ಪುರಸೇಕಾರಿ : ಏನಪ್ಪ ನಿಶ್ಚಯವಾಗ್ಲೂ ಮಾಡ್ತೀಯ?

ಗುಡ್ಡನಾಗುವ ಹುಡುಗ : ಸ್ವಾಮಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗ್ಲೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ

ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ಹಂಗದ್ಮೇಕೆ ಈ ದರುಸ್ನಕರು ಬಂದವ್ರಲ್ಲ ಅವ್ರುಗ್ಗೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ದಂಗೆ ನಡೀತೀನಿ ಅಂತೇಳಿ ಅವುರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬೀಳಪ್ಪ.

(ಹುಡುಗ, ಮೊದಲು ಪುರಸೇಕಾರಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಹಿರಿಂಯರ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ಗುಡ್ಡಗಳ ಕಂಡೆರ ಏನಂತಿಂಯುಪ್ಪ?
ಹುಡುಗ	:	ಸರಣಾರ್ತಿ ಅಂತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ದಾಸಂಯ್ಯಗಳ ಕಂಡ್ರೆ ಏನಂತಿಂಯುಪ್ಪ?
ಹುಡುಗ	:	ದಾಸುನು ಅಂತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ಜೋಗಂಯ್ಯ ಕಂಡ್ರೆ ಏನಂತೀಂಯುಪ್ಪ
ಹುಡುಗ	:	ಆದೇಸ ಸ್ವಾಮಿ ಅಂತೀನಿ
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ನಿಶ್ಚಂಯುವಪ್ಪಾ?
ಹುಡುಗ	:	ನಿಶ್ಚಂಯ ಸ್ವಾಮಿ
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ತಂದೆ–ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ–ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ–ತಂಗಿ, ಅತ್ಗೆ–ನಾದ್ನೀರತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡ್ಕೊಂಡು ಬೊಂಯ್ದೆ ಹೊಡೀದೆ ಇರ್‍ತೀಂಯುಪ್ಪ?
ಹುಡುಗ	:	ಬೊಂಯ್ದೆ ಹೊಡಿದೆ ಇರ್‍ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ತಂದೆ–ತಾಂಯ್ಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡ್ತೀಂಯ?
ಹುಡುಗ	:	ಮಾಡ್ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ ಜೋಳ್ಗೆ ಎತ್ಕೊಂಡು ಬಂದುದ್ರಲ್ಲಿ ಅಂಬ್ಲಿಂಯೋ ತುಂಬೆಸೊಪ್ಪೋ ನಾನು ತಂದುದ್ದ ಹಂಚಿ ತಿನ್ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ.
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ಕ್ವಾರಣ್ಯವ ಸ್ವಾಮಾರ ಸುಕ್ರವಾರ ತಪ್ದೆ ಮಾಡ್ತೀಂಯುಪ್ಪ?
ಹುಡುಗ	:	ಮಾಡ್ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ.
ಪುರಸೇಕಾರಿ	:	ಹಂಗಾರೆ ಈಗ ಕ್ವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಡಿ

– ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊಸ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಂಸಾಳೆಂಯವರೊಡನೆ ಕ್ವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗುಡ್ಡನಪಾದ ತೊಳೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಐದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ–ಒಂದಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ– ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ – ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ – ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡನಾದ ಹುಡುಗ ನಾಲ್ಕಾರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷ ಸಾರಿ ಭಿಕ್ಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪಾದ ತೊಳೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ

"ರಕ್ತೀರ" ನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಶಾಂತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಳಿ ಕೂದು, ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ಹುಡುಗನ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ತಂದ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಬಿರುದುಗಳೊಡನೆ ಗದ್ದಿಗೆ ಮೇಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪುರಸೇಹಾರಿ ಹುಡುಗನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಂಕಣ ತೆಗೆದು ಅರಣೆ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಂಬಾಳೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಸೂರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹುಡುಗನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಪಂತಿಸೇವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬಂದ ನೆಂಟರಿಗೆಲ್ಲ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವುದನ್ನು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಡುಬು-ಕಜ್ಜಾಯ-ತುಪ್ಪ ಅಂದಿನ ವಿಶೇಷ -ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡನಾದ ಹುಡುಗನೂ ಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂರುತ್ತಾನೆ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ಇತರ ಗುಡ್ಡರು ತಮ್ಮ ಅಗಲಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಜ್ಜಾಯ-ತುಪ್ಪವನ್ನು ಮುರಿದು ಹೊಸದಾಗಿ ಗುಡ್ಡನಾದ ಹುಡುಗನ ಅಗಲಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಊಟದ ನಂತರ ಗುಡ್ಡವಾದ ಹುಡುಗನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಐದು ಬೊಗಸೆ ಅಕ್ಕಿಹಾಕಿ, ಐದು ಪಾವಲಿ ಅಕ್ಷಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಗುಡ್ಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕೆಲವು ಹರಿಜನ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ ಅಥವಾ ಗುಡ್ಡಿ ಬಿಡುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸೂತಕವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಿಶುಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಗೆ ವಿವಾಹ ಅನ್ನುವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಾದರಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

೧.೬.೨ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಬೋಧನೆ :

ತಮ್ಮ ಮಗ ಗುಡ್ಡನಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಹುಡುಗನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಥೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಪರಿಚಯಸ್ಥರಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪದ ಹಾಡುವ ಅನುಭವಿ ಗಾಯಕನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಪದ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವಿ ಗಾಯಕ ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಪದ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಮೊದಲು ಅವನ ಧ್ವನಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ ಹುಡುಗನ ಬಾಯಿಂದ ತಿಮ್ಗಡ ದುಂಡಿ ಬಡ ಬ್ರಾಮಣಯ್ಯ – ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಆತನ ಬಾಯಿ ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಆತ ಪದ ಕಲಿಯಲು

''ಯೋಗ್ಯ'' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗನ ತಲೆ ತೂರುವಷ್ಟು ಅಗಲ ಬಾಯುಳ್ಳ ಹೊಸ ಮಡಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಬೋರಲಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಆತನಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ ಇಂಪಾಗಿದ್ದು ಹುಡುಗನ ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಆತನಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಗಾಯಕ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವರ ಇಂಪಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೊಲ್ಲು ಕೊಡಲೋ, ದಮ್ಮಡಿ ಬಡಿಯಲೋ ಸೇರಿಸಿಕೊಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಗುರುವು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪದವನ್ನು ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಿಂತಲ್ಲಿ ಕೂತಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪದಗಳನ್ನು ಗುನುಗುತ್ತಾ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಪದ ಕಲಿಯುವವರು ಮೊದಲು ಪದದಲ್ಲಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪದದ ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಲಯ್ಯ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಯಾವುದರ ನಂತರ ಯಾವುದು ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತ ತಿಳಿವು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪದ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಗುರುವನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿಯೂ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರತಿ ಕವಟ್ಟಿನ ವಿಚಾರವೂ, ಸಾಲಿನ ವಿಷಯವೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಾಯಕರು ಪದೇ ಪದೇ ಹಾಡುವ ''ಸಾಲು'' ಗಳನ್ನೇ ಕಲಿಯುವ ಶಿಷ್ಯ ಗಾಯಕರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧.೬.೨ ಕಂಸಾಳೆ ಮೇಳದ ಸ್ವರೂಪ :

''ಕಂಸಾಳೆ ಪದ'' ಹಾಡಲು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂವರು ಮಂದಿಯಾದರೂ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಡುವೆ ಪ್ರಧಾನ ಗಾಯಕ ಕುಳಿತು ಕಂಸಾಳೆ ಬಟ್ಟಲು ಕುಟ್ಟುತ್ತಾ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಚಿಟಗು ತಾಳವನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಮ್ಮಡಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯದ ನಡು ನಡುವೆ ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಬಳಸುವ ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯವೆಂದರೆ ''ಕಂಸಾಳೆ''ಯೇ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಒಂದು ಅಂಗುಲ ಕಂಟವಿರುವ ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟಲಿಗಿಂತ ತುಸು ಅಗಲವಿರುವ ಮುಸುರಿನಿಂದ

ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮುಚ್ಚಳದ ನಡುವೆ ಉಬ್ಬಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ದಾರವನ್ನು ಬಿಗಿದು ವಿವಿಧ ಗೊಂಡೆ-ಗಗ್ಗರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾರ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಧ ಮಾರಿನಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಲಗೈ ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಳಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಮುಖವಾಗಿ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಟ್ಟಿದರೆ "ಕಣಿ ಕಣಿ" ಎಂಬ ನಾದ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾದದ ವಿವಿಧ ಗತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಗಾಯಕರು ಪದ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಪದಗಳನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಅಪಾರ ಜನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಂಸಾಳೆ ಮಹದೇವಯ್ಯ- ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯ – ಹಿನಕಲ್ಲಿನ ಹನುಮಂತಯ್ಯ – ಕುಕ್ಕರ ಹಳ್ಳಿಯ ಮರಿಯಯ್ಯ – ಪಡುವರ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಹಾದೇವಯ್ಯ-ಮೊದಲಾದ ಗಾಯಕರು ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ದುಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಹಾಡುವ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದಾಗಿದ್ದು ಒಂಭತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೈ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೂ ಗಾಯಕರು "ಸಾಲು" ಎನ್ನುವ ಪದದಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ "ಸಾಲು" ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ಅಥವಾ ಭಕ್ತೆಯ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಏಳು ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿತವಾಗಿದೆ :

೦೧. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು ಅಥವಾ ತಾಳುಗಥೆ

೦೨. ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಸಾಲು

೦೩. ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು

೦೪. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು

೦೫. ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು

೦೬. ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು ಮತ್ತು

೦೭. ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು

– ಈ ಏಳು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ "ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು" ಮತ್ತು "ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು" ಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಗಾಯಕರು ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಅಪಾರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು

ಮಾಡುವಂಥ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ.

೧.೬.೪:ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ :

ಇದರ ಮೂಲ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮಾದೇಶ್ವರನೆಂಬುದೇ ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಕತ್ತಿ ಪವಾಡದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಕಾರಯ್ಯರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಂಸಾಳೆ ಬೀಸಿ ಕುಣಿದಾಡಿದನಂತೆ. ಇದೇ "ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ"ಯಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ : ೧. ತಟ್‌ಬಟ್ಲು ಮತ್ತು ೨. ತಾರ್‌ಬಟ್ಲು. ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವ ವಿಧಾನವೇ "ತಟ್ ಬಟ್ಲು" ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವರಿಂದ ಎಂಟು ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಅಂಗಿ, ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಕಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಲೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಅಲಂಕಾರವಾದ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಣೆ ಮೈ-ಕೈಗಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೊರಳು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆಯ ಮೇಲು ಮುಸುರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೦.೪೫ ಮೀಟರ್‌ನಿಂದ ೦.೬೧ ಮೀಟರ್ ದಾರಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗೊಂಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾರದ ತುದಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೀಸಿ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ, ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತು ಆವೇಶದಿಂದ ಕಂಸಾಳೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ನರ್ತಿಸುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರಮ ಎರಡೂ ಮಿಳಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬ ಸುತ್ತಾ ಮೂವರು ನಿಂತು ಮಧ್ಯ ಇರುವ ಕಲಾವಿದ ನಿಂತು ಕುಳಿತು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ, ಕಾಲುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿ-ಬಳುಕಿ, ಉರುಳುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವ ಮೂವರು ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ತಾಳಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಆಟ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. "ತಾರ್ ಬಟ್ಲು" – ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕಲಾವಿದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಡದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆಯ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ದಾರ-ಗೊಂಡೆ-ಗಗ್ಗರ ಹೊಂದಿದ ಕಂಸಾಳೆಯ ಮುಸುಕನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಲಾವಿದನ ಅಂಗೈಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉದ್ದದ ದಾರ ಬಿಟ್ಟು ಗೊಂಡೆ ಹಿಡಿದ ಕಂಸಾಳೆಯ ಮುಸಕನ್ನು ಬೀಸಿ ಮೈ ಕೈ ಬಾಗಿ ಬಳುಕಿಸಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ.

– ಹೀಗೆ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆ ಮಾಡಲು ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪಕ್ಷದವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಲಿ–ಬಿಡಲಿ ಇವರ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ನೋವುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೊರಗುತ್ತಾ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವಿಡೀ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೇಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಗಾಯಕ ಕಲಾವಿದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರಿವು ಕೂಡ ಕೊಂಚವೂ ಇರದ ಇಂಥ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಶ್ರಮದ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಅನುಕರಣೀಯ.

•• •• ••

[illegible]

೦.೩.ಕಾವ್ಯ ಕಥಾ ಸಂದರ

೨.೧ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು

೨.೧.೧ : ಆದಶಕ್ತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸೋಲುವುದು :

ಭೂಮಿ-ಸ್ವರ್ಗ-ಪಾತಾಳ ಲೋಕಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಅಕ್ಕನಾದರೆ ತಾನು ನೆಲೆಯೂರಿದ ಸ್ಥಳವೇ ತಂಗಿಯಂತೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಯೌವನ ಸಹಜ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವೊಬ್ಬ ಗಂಡು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಾಲ್ಕು ತಲೆ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಕೈಗಳುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಆದಿಶಕ್ತಿ ''ಅಪ್ಪಾ! ಮಗುವೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಯಾತುಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಡೆದಿದ್ದೀನಿ ಅಂದ್ರೆ ನನಗೆ ಪರಾಯದ ಕಾಲ; ಇಂಬಿ ಹಣ್ಣಿನಂಗೆ ಯವ್ವಾನ; ಯವ್ವಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಡುದಿದ್ದೀನಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಪುರುಸನಾಗು'' ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ''ತಾಯೀ! ನನ್ನ ನೀನು ಪಡುದ್ಬುಟ್ಟು ನನಗೆ ಪುರುಸನಾಗು – ಪತಿಯಾಗು ಅಂತ ಹೇಳ್ತೀಯಲ್ಲ, ನೀನು ಹೆತ್ರೆ ತಾಯಲ್ಲವಾ? ಪಡುದ ಮೇಲೆ ತಾಯಲ್ವಾ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ್ದೇ ಸಾಚವಾದ್ರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚುವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಪಂಚುವೆಲ್ಲ ಕರ್ಮುಕ್ಕೊಳಗಾಗ್ತದೆ; ಧರ್ಮ ಕಮ್ಮಿಯಾಗ್ತದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಗನು, ಈ ಮಾತು ನಿನಗೆ ತರವಲ್ಲ'' ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೇಲೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ತೀವ್ರತರವಾದ ಕೋಪ ಬಂದು ತನ್ನ ಉರಿಗಣ್ಣು ಹಸ್ತವನ್ನು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಯೌವನದ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಕೂಡ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆಯೇ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ ''ಇದು ನಿನ್ಗೆ ಧರುಮ್ವಾ? ಹುಡುಸ್ವಾಗುಡುಸ್ಬುಟ್ಟು ಪಡಿಯಾಗ ಪಡುದ್ಬುಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಪುರುಸನಾಗಪ್ಪ ಅಂತಿಯಲ್ಲ! ಮುಂದೆ ಬರುವಂತಾ ಪ್ರಪಂಚುದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಾ ಆಡಳುತದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಮಕ್ಕುಳ ಹೆರ್‍ತಾರೆ, ಆ ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಳು ಬೆಳುದ ತಕ್ಸನ ತಾಯಿನ ತಾವ್ಕೆ ಹೋಯ್ತರ?'' ಎಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆಯೇ ಉರಿಗಣ್ಣಿನ ಹಸ್ತದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಕಡೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ

ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. (ಮಹೇಶ್ವರ ಎನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಗಿದೆ) ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು "ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ ನಿನ್ನ ವಸಾ ನಾನಾಯ್ತೀನಿ, ನನ್ನ ವಸಾ ನೀನಾಗಪ್ಪ; ನೀನು ನನಗೆ ಪುರುಸನಾಗಿ ಸುಕಾಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡಪ್ಪ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿ "ನಾನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲ್ಲ" ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ "ಛೆ! ಮಾನುಭಾವ್ನೆ ನಾನು ನೀನು ಗಂಡ ಹೆಡ್ತಿರಾಗಿ ಬಾಳಾಟ ನಡುಸ್ದೇನೆ ಹೋದ್ರೆ ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಸುಳೀನೇ ಇಲ್ಲ, ಕವುದಿರುವಂತಾ ಕತ್ಲು ಕಳಿಯಾರಿಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗೋದೆಂಗೆ? ಮಕ್ಳಾಗಿ ಬಾಳಾಟ ಮಾಡೋದೆಂಗೆ? ಹೇಡಿ ಮಾತುಗಳ್ನ ಆಡಿ ಕೆಡುಬ್ಯಾಡ" ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಾತು ನಿರಾಕರಿಸಿ "ನೀನು ನನ್ನ ಪಡುದ ತಾಯಿ, ನಿನ್ಗೆ ನಾನು ಪತಿಯಾಗಿ ನನ್ಗೆ ನೀನು ಸತಿಯಾದ್ರೆ ಕಾಮಜೇನು ಕರೆಯೋದಿಲ್ಲ, ಭೂಮ್ತಾಯಿ ಬೆಳಿಯೋದಿಲ್ಲ, ಮೋಡ ಕಟ್ಟಿ ಮಳೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿದೇವ್ತೆ ಅರುಗಾಯ್ತಳೆ, ಗಂಗಮ್ಮ ಮರೆಯಾಯ್ತಳೆ, ಮುಂದೆ ಬರುವಂತಾ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಿವಾ ಅನ್ನೋರ್ಗೆ ಶಿವನ ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ! ಹರಾ ಅನ್ನೋರ್ಗೆ ಹರುನ ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಭವಿಗಳು ಈ ಪ್ರಪಂಚುವನ್ನು ಆಳುವಂತ ರೀತಿ ಬತ್ತದೆ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕತ್ಲೆ ಗೌದೋಯ್ತದೆ, ಧರ್ಮ ಹಾಳಾಗೋಯ್ತದೆ, ಕರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ಬುಡ್ತದೆ"– ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಾತು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಸಹನೆಯಿಲ್ಲದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಮಾದೇಶ್ವರ "ನಿನಗೆ ನಾನು ಪುರುಷನಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಸತೀಗಿಂತ್ಲೂ ಪತಿ ದೊಡ್ಡೋನಾಗಿರಬೇಡ್ವಾ" – ಎಂದು ಶರತ್ತೊಂದನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕರಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ "ಸಾಬಾಸ್ ನನಕಂದ, ನನ್ನ ಇದ್ಯನೆಲ್ಲ ನಿನ್ಗೆ ತೋರುಸ್ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಕ್ತಿವಂತುನ ಮಾಡ್ತೀನಪ್ಪ; ನಿನಗೆ ಯಾವ ಇದ್ಯ ಬೇಕಪ್ಪ?" ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಗುರಿಯನ್ನು ಆದಿಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ: "ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ ನಾನು ನಿನ್ಗೆ ಪುರುಸ್ನಾಗಬೇಕಾರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವಂತಾ ಸಕ್ತಿ ಸಾಸುವನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ಗೆ ತುಂಬೇಕು; ತಾಯಿ ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ನಾನೆ ಬೆಣಕು ಮಾಡ್ಬೇಕು; ಬೆಣಕಾಗಿರುವಂಥ ಪ್ರಪಂಚ್ವ ನಾನೇ ಕತ್ಲೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು; ಸುರ ಮನುಸ್ರ ನಾನು ಪಡೀಬೇಕು; ನರು ಮನುಸ್ರ ನಾನು ಏಳ್ಗೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು; ಮಾರಿ ಮಸ್ಣಿ ದುರ್ಗೀ ಚೌಡೀರು ಸುರುಮುನ್ನೂರು ಕೋಟಿ ದೇವ ದೇವುಮಾನ್ರು ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಸರು ಕಿನ್ನಾರರ ಪಡಿಬೇಕು; ಕಾಂಕಾಳಿ ಮಾಂಕಾಳಿ ಮಾಮಾರಿ ಮಾಮ್ಮಾಯಿಗ ಪಡಿಬೇಕು! ಸೊರ್ಗ ಭೂಮಿ ಪಾತಾಳ ಪಡೀಬೇಕು; ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೀಬೇಕು;

ಹಕ್ಷಿ. ಪಕ್ಷಿ. ರಾಕ್ಷ ನರುಮಾನ್ರು – ಮುಕ್ಕೋಟಿ ಜೀವುಗಳ ಪಡೀಬೇಕು – ಅಂತೆ ಇದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡು – ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಬೆರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ನೀಡಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ "ತಾಯಿ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತಿರುವೆ; ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ; ದಯಮಾಡಿ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಅದೇನೆಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಯ ಸಕ್ತಿ ಸಾಸುವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬತ್ತಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನೆಚ್ಚೋ ನೀನೆಚ್ಚೋ ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ "ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ ನೀನು ಎಂತೆ ಇದ್ಯ ಕಲ್ತ್ರು ತಾನೆ ಏನು? ನಿನ್ನ ನಾನು ಪಡುದೋಳು ನಿನಗೆ ಇದ್ಯೆನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟೋಳು ನಾನು ತಾನೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ "ಇವಳಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರವಿರಬಹುದು, ಇವಳ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರೆಯೆರೆದಾದ ಮೇಲೆಯೂ ನಾನೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಕೊಬ್ಬಿದ ಮಾತೆನಾಡುತ್ತಾಳಲ್ಲ" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತಾಯಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರೆಚ್ಚು ಅಂತ ಮಾತು ಮಾ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬ್ಯಾಡ : ನನ್ನೊಡನೆ ನಾಟ್ಯವನ್ನಾಡಿ ನನ್ನ ಸೋಲ್ಸಿ ನೀನು ಗೆದ್ರೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಪುರುಸ್ನಾಯ್ತೀನಿ " ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಂದು ಶರತ್ತು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಾತನ್ನು ಹಗುರವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವ ಆದಿಶಕ್ತಿ "ಸಾಬಾಸು ನನಕಂದ ನಿನ್ನವಿಷ್ಟವಿದ್ದಂಗೆ ಆಗ್ಲಿ" ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ರಟ್ಟೆಗಾತ್ರದ ಬೆವರು ಹರಿಯುತ್ತದೆ; ಅವಳ ಮಾರುದ್ದ ಕೂದಲು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆಯ ಹಂಗೆ ಕಸ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಾ ಬಳಲಿ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮರ್ಮ ಬಲ್ಲದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ನಾಟ್ಯವಾಡುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉರಿಗಣ್ಣುಳ್ಳ ಹಸ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಉರಿಗಣ್ಣು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಾಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ "ನೀನು ನನಗೆ ಬೇಡದ ಕಣ್ಣಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ನಾನಾಗಿ ಬೇಡಿ ಬರೋನ್ನಂಟ ನೀನು ನನಗೆ ಬ್ಯಾಡ್ರು ಕನ್ನಪ್ಪನಾಗಿರಪ್ಪ" ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

•• •• •• ••

೨.೧.೨:ಜೀವಕೋಟಿಗಳ ತ್ರಿಷ್ಟೆಯಾಗುವುದು :

ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮರುಜವಳಿ ಕಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ಮರು ಜೀವಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ· ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ''ಸ್ವಾಮಿ ನೀವೇ ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಮೊದುಲ್ನೆ ದೇವರು, ದೇವ್ರು ದೇಮಾನ್ರುಗೆಲ್ಲ ನೀವೇ ಮಾದೇವ್ರು''ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ· ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಕುರಿತು''ಅಯ್ಯಾ ನಾವು ಬ್ರಮ್ಮ ಇಸ್ನು ಈಶ್ವರ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಜರಣವಾಗಿದ್ದೀವಿ. ನಮ್ಮಿಂದ ಮುಕ್ಕೋಟಿ ಲೋಕುಗಳ ತ್ರಿಷ್ಟೆ ಆಗ್ಬೇಕು; ಮುಕ್ಕೋಟಿ ದೇವರುಗಳು ತ್ರಿಷ್ಟೆಯಾಗಬೇಕು; ಮಾನುವರು ರಾಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರ್ನ ಯಕ್ಷ ನಾರದ ದೇವೇಂದ್ರ ಎರನೂರು ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವಗಳು ತ್ರಿಷ್ಟೆ ಆಗ್ಬೇಕು; ಮರ ಗಿಡ ಗೆಂಡೆ ಸಮುದ್ರ ನಮ್ಮಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗ್ಬೇಕು; ಕೈಲಾಸ–ವೈಕುಂಟ–ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ತ್ರಿಷ್ಟೆಯಾಗ್ಬೇಕು; ನಾವು ಮದ್ಲೆ ಆಗಿ ಮಡದೀರ ಕಟ್ಕಾಳಬೇಕು; ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದಂಥ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ನಾವು ಮೂವರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ'' ಎಂದು ಬೂದಿಯನ್ನು ಮೂರು ಗುಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಸಮಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆದಿಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಸೋಕಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಸರಸ್ವತಿ–ಲಕ್ಷ್ಮಿ–ಪಾರ್ವತಿ ಎನ್ನುವ ಮೂವರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ· ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೂ, ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನೂ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ· ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ–ವೈಕುಂಟ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ–ನಂದೀ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ· ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಯರೂ, ವೈಕುಂಟದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ–ವಿಷ್ಣುವೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ–ಬ್ರಹ್ಮರೂ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ· ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವ್ರು ದೇವಮಾನ್ರು–ಮಾನುವರು–ರಾಕ್ಷರು ಹಕ್ಕಿ–ಪಕ್ಷಿ, ಗೂದ್ದ–ಗೋಸುಂಬೆ, ಹಲ್ಲೀ–ಪಲ್ಲೀ, ಹಾವು–ಚೇಳು, ಕಾಳು–ಕಡ್ಡಿ, ಮರಗಿಡ ಗೆಂಡೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎರನೂರೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ· ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಲ್ಲ ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನೂ ಕರೆದು ''ಅಪ್ಪಾ ಮಕ್ಕುಳ್ಯಾ ನಿಮ್ಗೆ ಜರಣ–ಮರಣ ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ, ಹಸ್ವು–ಬಾಯಾರ್ಕೆ ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲಪ್ಪ, ನೀವು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳು –ಕಡ್ಡಿ, ಹಣ್ಣು–ಕಾಯಿ ಯಾವುದ್ಕೂ ಆಸೆ ಬೀಳ್ಬೇಡಿ, ಆಸ್ಬಿದ್ದು ಮುಟ್ಟಿ ತಿನ್ನು ಬ್ಯಾಡ್ರಪ್ಪ, ನನ್ನ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ತಿಂದದ್ದೇ ಆದರೆ ನಿಮುಗೆ ಕಷ್ಟ ಬರ್ತದ್ರಪ್ಪ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ ಒಮ್ಮೆ ಎರನೂರೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಪವೊಂದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ· ಸರ್ಪ ದೇವದೇವಮಾನರುಗಳ ಬಳಿ

ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಆಸೆ ತೋಡಿಕೊಂಡಾಗ, ದೇವದೇವಮಾನ್ಯುಗಳೆಲ್ಲ ಬೈದು ಸರ್ಪವನ್ನು ಈಚೆಗೆ ನೂಕುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ ಮಾನವರು–ರಾಕ್ಷಸರು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ''ಅಂಯ್ಯಾ ರಾಕ್ಷರೇ, ಮಾನುವುರೇ ನಮಗೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಂಯ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ದೇವುದೇವುಮಾನ್ಯುಗಿರೋ ಸಕ್ತಿ ನಮುಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರುವಂಥ ಕಾಳು–ಕಡ್ಡಿ, ಕಾಯಿ–ಸೊಪ್ಪು ಹಣ್ಣೆಲ್ಲ ತಿಂದುದ್ದೇ ಸಾಚುವಾದ್ರೆ ನಮಗೆ ಬಾಳ ಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತೈತೆ. ಅದುಕ್ಕಾಗಿ ಪರುಮೇಶ್ವರ ಯಾವುದ್ನೂ ತಿನ್ನುಬ್ಯಾಡಿ ಅಂತ ಅಗ್ನಿ ಮಾಡಿದ್ವಾನೆ. ನಾವು ಮಾತ್ರ ಹಿಂಗಿರೋದು ತರುವಲ್ಲ. ನಮುಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ತಿ ಬೇಕಾದ್ರೇ ಉಂಟಾದ್ರೆ ನಾವುಗಳು ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿರುವಂತ ಹಣ್ಣು–ಕಾಯಿ, ಕಾಳು–ಕಡ್ಡಿನೆಲ್ಲ ತಿನ್ನಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದ್ರೆ ನಮಗೆ ಸಕ್ತಿ ಅನ್ನೋದೆ ಇರೋದಿಲ್ಲಪ್ಪ. ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲೂ ವಂಚನೆ ಉಂಟಲ್ಲ. ಅದುಕ್ಕಾಗಿ ಅವುನ ಅಗ್ನಿಂಯನ್ನು ಮೀರಿ ಆರ ತಕ್ಯೋಬೇಕು''– ಎಂದು ಉಪಾಂಯವಾಗಿ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ ಮಾನವರು–ರಾಕ್ಷಸರ ಮನವೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾನವರು–ರಾಕ್ಷಸರು, ಸರ್ಪನ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ್ಣು–ಹಂಪಲು, ಕಾಳು–ಕಡ್ಡಿ, ಸೊಪ್ಪು–ಸದೆಂಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೇಸಿಗೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಂಯ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಲುಪಿ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಂಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭೂಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಾನವರು–ರಾಕ್ಷಸರು, ಕಾಳು–ಕಡ್ಡಿ, ಹಣ್ಣು–ಹಂಪಲು, ಹಕ್ಷಿ–ಪಕ್ಷಿ ಗೊದ್ದ–ಗೋಸುಂಬೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೂಕಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಗರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪವನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಪಾತಾಳ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೂಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೊಪ್ಪದ ಇರುವೆಗಳ ಗುಂಪು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿ ಜಗದೀಶ್ವರ ನಾವು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು; ನಮ್ಮುನ್ನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಂಯುಸ್ತುಡ್ತವೆ. ಅದುಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅವುರ್ನೆ ಕೊಲ್ಲುಬೇಕು. ಅದೇ ತರುವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಮೈಗೆ ಇಸವನ್ನು ಅಪ್ಪ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಇರುವೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ''ಅಂಯ್ಯೋ ಪಾಪಿ ಎರಾಗಳೇ ನಿಮುಗಳ್ಗೆ ನಾನು ಇಸಾ ತುಂಬುಟ್ರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಪಂಚುವನ್ನು ನೀವು ಬದುಕುಸ್ತೀರ್ರಾ? ನೀವು ಕೇಳಿ ಅಂದುದ್ಕ ಚನ್ನಾಗಿರೋ ವರುವನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀವು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಡಿತಿರೊ ಅಲ್ಲೇ ಸಾಂಯೋಗಿ''– ಎಂದು ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

೨.೧.೩: ಶ್ರವಣಯ್ಯ ದೇವತೆಗಳ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವುದು :

ಏಳ್ಮಲೆ ಹೆತ್ತಯ್ಯನಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಎರನೂರೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನಪಡಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂಕಾಪುರಿ ಎನ್ನುವ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶ್ರವಣಯ್ಯನೆನ್ನುವ ದೊರೆಯೊಬ್ಬ ಮುತ್ತುನಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ ರತ್ನದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಾಗ್ಲು ಏಳರಮನೆ ಗೇಯುಸ್ಕೊಂಡು ಏಳು ಜನ ಹೆಡ್ತೀರ ಕಟ್ಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾಳದಿಂದ ಹಾಲುಸಾಗ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮನೆ ತುಂಬುವಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಪಡದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ "ಆರು ದಿನ ಬಾಳ್ತೀನಲ್ಲ, ಮೂರೇ ದಿನ ಸಾಕು ಮೂರು ದಿನ ಬಾಳ್ತೀನಲ್ಲ, ಒಂದೇ ದಿನ ಸಾಕು" – ಅಂಥ ವರವನ್ನು ಶಿವನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾಳದಲ್ಲಿ ಬಾಳಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿದ್ರೆ ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಠಿಣ ತಪ್ಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣಯ್ಯನು ಒಂದೇ ಏಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿ ಶ್ರವಣಯ್ಯನನ್ನು ಕಾಣಲು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಶ್ರವಣನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ, "ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇವೆ, ಯಾವ ವರ ಬೇಕೊ ಕೇಳಿಕೋ" ಎಂದಾಗ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ತಾನು ವರ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಡುವೆನೆಂದು ಭಾಷೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಶ್ರವಣಯ್ಯನಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಶ್ರವಣ "ಸ್ವಾಮಿ ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತ ದಂಡು-ದಾಳಿ ಮಂದಿ-ಮಾರ್ಬಲ ನನ್ನ ಮನೇ ತುಂಬ ಉಂಟಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಏಳು ಅರಮನೆ ಕಟ್ಸಿದ್ದೀನಿ. ಅರಮನೆ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತುನ ಕಳ್ಸ ರತ್ನುನದ ಕಳ್ಸ ಅಪರಂಜಿ ಕಳ್ಸ ಮಡುಗ್ಸಿದ್ದೀನಿ ತಂದೆ. ನಾನು ಯಾವೊರ ನಿಮ್ಮತ್ರ ತಕ್ಕೊಳ್ತಿದ್ದೀನಿ ಅಂತೇಳುದ್ರೆ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ದೇವಮಾನ್ರು ದೇವ್ತಿಗಳ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಂಕಾಪುರಿ ಪಟ್ನದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಮಡ್ಗಿ ಅವುರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಅರಮನೆ ಒಳುಗೆ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿ ದುಡೀಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ – ಅಂತೇ ವರುವನ್ನು ಕೊಡಿ" – ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣ ಕೇಳಿದ ವರ ಕೇಳಿ ಬೆರಗಾಗಿ "ಅಯ್ಯೋ ನನಕಂದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ದುಡುಕಿ ಮಾತಾಡಿ ಕೆಡುಬ್ಯಾಡ ನನಕಂದ, ಎಡ್ನು ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡಿ ಜಲ್ಮುಕ್ಕೆ ಕೇಡು ತಂದ್ಕೋ ಬ್ಯಾಡಪ್ಪ" – ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದ ಶ್ರವಣನಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಇವುನ್ಗೆ ಕೇಡುಗಾಲ ಕೂಡ್ಬಂತು ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ" ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ಭಾವಿಸಿ "ದೇವದೇವುಮಾನ್ರು ನಿನ್ಗೆ ಲೆಕ್ಕುವಿಲ್ಲ ಹೋಗಪ್ಪ" ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಂದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳುವಂಥ ವರಪಡೆದುಕೊಂಡ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟು ಶನಿದೇವರನ್ನು ಸೆರೆ ಮಾಡಿ ಆತನ ಎಡಮುರಿ ಕಟ್ಟಿ ತಾನು

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹಣೆ ಬರಹ ಬರೆಯುವ ಇದಿಯಮ್ಮನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಾನು ಮಲಗುವ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹಾಸಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಲೆದಿಂಬು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಬೆಳಗುವ ದೀಪವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಅರಮನೆಯ ಧೂಳು ಹೊಡೆಯುವ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಡುಕು ತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಕಾಯುವ ಗೊಲ್ಲಣ್ಣನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೀಕುದಾನಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸೆರೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಪಂಚಾಂಗದಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿದ. ದೇವೇಂದ್ರಯ ಸಗಣಿ ಹಿಡಿದರೆ. ಕೊಂಗಳ್ಳಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನು ಪಟೇಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಭಕ್ತನಾದ ಇಸಬ್ರಮ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೇ ಹತ್ರೀ ಹೊಡೆಯೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದ. ಎಂಟ್ರೋಣ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ ಶ್ರವಣ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. – ಹೀಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೊಟ್ಟ ವರದ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನೇ ನಡೆಯುವ ಹಂತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರೆದೇ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಮಡ್ಗಿ ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾ ನಂತೆ. ಶ್ರವಣನ ಭಾರ ತಾಳಲಾರದ ಮಾರಿ ಮಸಣಿ ದುರ್ಗಿ ಚೌಡೀರೆಲ್ಲ ಸಂಕಟ ಪಡುವರಂತೆ.

•• •• ••

೨.೧.೪: ಮಾದೇಶ್ವರ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು :

ಮಾದೇಶ್ವರನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ದೇವಲೋಕದ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆ ಮಾಡಿ ತಂದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೂ ಧಾಳಿಯಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದು ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೈಲಾಸ ಹೊಕ್ಕು ಶ್ರವಣ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ''ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ ಶಿವಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ '' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ''ಅಪ್ಪಾ ನಾ ಕಾಣೆ ''ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ''ಗಂಡ ಎಲ್ಹೋಗವ್ನೆ ಅನ್ನೋದು ಹೆಡ್ತೀಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ಮೇಲೆ ಹೆಡ್ತಿ ಎಲ್ಹೋಗವ್ಳೆ ಅನ್ನೋದು ಗಂಡುಂಗೊತ್ತಾಗ್ಲಿ'' – ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶ್ರವಣ ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕು ಶ್ರವಣ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. –

-ಹೀಗೆ ಶ್ರವಣ ಸಾರದೆ ಸರಸ್ವತಿ ಮಾತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನ ಧರ ಧರ್ನೆ ಎಳ್ಕೊಂಡೋಯ್ತಿದ್ರೆ ಅವರು ಅಳುವ ಸದ್ದು ಗಂಗಾ ಭವಾನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿ ಆಕೆ ಬಂದು ಶ್ರವಣನಿಗೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. "ಅಯ್ಯೋ ಗಂಗಮ್ಮ ಹೆಂಗಸ್ರು ಬುದ್ಧಿ ಮಂಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಿಕಲ್ವ ತಾನಾಗೆ ಬಂದು ಸೆರೆಯಾಗೋಗ ನಿನ್ನ ನಾನು ಬುಡೋದು ತರವಲ್ಲ" – ಎಂದು ಗಂಗಮ್ಮನನ್ನೂ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ ಶ್ರವಣ ಗಂಗೆ–ಗೌರಿ–ಸರಸ್ವತಿ–ಸಾರದಾಂಬೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಶ್ರವಣ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಹೂವಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಚಿ ಮಾಲ್ಗೆ ನೀರುಣಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರವಣ ಹೂವಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಚಂದ–ಚಾರ–ಚಲ್ವ–ಭಾವ–ದಪ್ಪ ದುಡ ವನ್ನು ಕಂಡವನೆ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ "ಅಯ್ಯೋ ಪರಮೇಶ್ವರ ಈ ಪಾಪಿ ಮುಂಡೇ ಭಾಗ ನನ್ನ ಜಲ್ಮವನ್ನ ಕೆಡುಸ್ತನಲ್ಲಪ್ಪ. ನನ್ನ ಪತುರೊತೆ ಧರ್ಮ ಹಾಳಾಯ್ತುದಲ್ಲ. ಲೋಕುಕೆಲ್ಲ ನಾನು ತಾಯಿ ಅನ್ನೋದ ಈ ಪಾಪಿ ಮರ್ತಿದಾನೆ. ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಯೋನ್ಗೆ ಬುಂಡ್ಯೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅನ್ನೋ ಹಂಗೆ ಭಕ್ತ್ರು ಭಕ್ತ್ರು ಅಂತೇಳಿ ಇಂತೇ ವರುವನ್ನು ಈ ಮುಂಡೇ ಮಗುಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು. ನಿನ್ನೆಂಡ್ರು ಹಾಳಾದ್ರು ನೀನೆಲ್ಲಿದೆಯೊ ಹಾಳ್ಮನೆ ಶಿವನೆ"– ಎಂದು ಶಿವನನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಗೋಳುಗೋಳು ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಣ್ಣೀರು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದ ಶಿವನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಸತಿಯ ಕಷ್ಟ ಅರಿವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮಾಯದಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರವಣನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಬಂಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಹಿಡಿದು "ಪರಮಾತ್ಮ ಪಾಪಿಯಾದ ಶ್ರವಣಗೆ ಇಂತೇ ವರ ಕೊಟ್ರಲ್ಲ. ಬುಯ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವ ದೇವಮಾನ್ರ ಗತಿ ಹೇಳಕಾಗ್ದಲ್ಲ. ಇಂತೇ ವರುವ ಕೊಡಬೌದ" ಎಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಲೇ ಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೧.೩: ಪಾರ್ವತಿ, ಚಾಮುಂಡಿ ಅವತಾರ ಎತ್ತುವುದು :—

ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಶ್ರವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಎನ್ನುವುದು ಮೈಸಾಸುರನ ಪಟ್ಟಣ. ಮೈಸಾಸುರ – ಐಸಾಸುರ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಮಾರಿ–ಮಸಣಿಯರ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ರಾಕ್ಷರು ತಿನ್ನೊತಾ ಇದ್ರು – ಇಂಥವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪರಸಿವ "ಪಾರ್ವತಿ ಈ ರಾಕ್ಷರು ಅಂದ್ರೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಬ್ರಮ್ಮನಿಂದ ವರ ಪಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದ್ಬುಟ್ರೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇಲಿರೋ ಮಕ್ಳ ಕೊಂದಂಗಾಯ್ತದೆ – ನಾನಿವ್ರ ಕೊಲ್ಲುವುದು ತರವಲ್ಲ" – ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ "ಸ್ವಾಮಿಯವರೆ ಕೊಲ್ಲೋದ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಆಗದೇ ಇದ್ರೆ ನನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡಿ ಭಗವಂತ. ಇವುರ್ನ ನಾನು ಕೊಂದಾರ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಪರಶಿವನಿಂದ ವರ ಪಡೆದು ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು "ನೀವು ಅತ್ತಾಗಿ ತಿರೀಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಾರ್ವತಿ ಕೆಂಜರುಗಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಏಳು ಮಾರುದ್ದ ಮಂಡೇ ಕೂದ್ಲು ಕೆದ್ರುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಆಯ್ದುವ ಕೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು ಉರುನಾಲ್ಗೆಯನ್ನು ಧರುಸ್ಕೊಂಡು ಇಕಾರ ರೂಪನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಹೆಮ್ಮಾರಿಯ ವೇಷ ತಾಳುತ್ತಾಳೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರ ಆಕೆಯ ವಿಕಾರ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ವತಿ ತನ್ನ ಆಯುಧದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗ "ಒಂದು ಬೊಟ್ಟು ರಕ್ತ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ರೆ ಆದ್ರೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯ್ತಾಯಿದ್ರಂತೆ". ಚಾಮುಂಡಿ ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ದಣಿವಾಗಿ ತನ್ನ ಹಣೇಲಿದ್ದ ಬೆವರನೀರ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೊಡವಿದಾಗ ಉತ್ನಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮನೆನ್ನುವ ಮಾರಿದೇವತೆಯೊಬ್ಬಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಉತ್ನಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ರಣರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ತ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಾಕದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಚಾಮುಂಡಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಚಾಮುಂಡಿ–ಉತ್ನಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮೈಸಾಸುರು– ಐಸಾಸುರವನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಮದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೂಡಲ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟೇಹಳ್ಳದ ಬಳಿ ಎತ್ತರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಚಾಮುಂಡಿ ವೇಷ ಹಾರಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ

'' ಅಂಯ್ಯಂಯ್ಯೋ ಇಲ್ಲೀಗಂಟ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಕುವಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಭಗವಂತ ಹೆಣ್ಣು ಅನ್ನಕ್ಕಂತ ಹೆಣ್ ಜಲ್ಮವನ್ನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡ್ಬಾರ್ದು '' – ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಮೂಡಲು ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟು ನಡೆಂಯು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಚಾಮುಂಡಿ '' ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಂಯವರು ನನ್ನ ಬುಟ್ಟು ಹೋಂಯ್ತಾವರೆ '' ಎಂದು ಕೊಂಡು ಹಾರಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಚಾಮುಂಡಿ ವೇಷ ನೋಡಿ ಕೋಪ ಬಂದು, ಇವುಳ್ನ ಮಾತ್ರ ಜೊತೇ ಒಳುಗೆ ಕರ್ಯ್ಕೊಂಡೋಗ್ಬಾರ್ದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ '' ನೀನು ಹಿಂದುಕ್ಕೋಗಿ ಮೈಸೂರ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳು '' ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ''ಅಂಯ್ಯೋ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಮ್ಮುನ್ನ ಬುಟ್ಟು ನಾನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ಲಿ '' ಎಂದು ಕಳವಳ ಪಡುವಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ನಾನು ಏಕಾಂಗಿ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಏಳ್ಮಲೆ ಕೈಲಾಸ್ದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶ್ರವಣಂನ್ನು ಸಮ್ಹಾರ ಮಾಡ್ಬೇಕು. ನನ್ನಂಶ ನಂಜಲಗೂಡ್ನಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ನೀನು ಹಿಂದುಕ್ಕೋಗಿ ಭೋಗ ನಂಜುಂಡನ ಜೊತೆ ಸುಕಾಭೋಗ ಪಡು '' ಎಂದು ನುಡಿದಾಗ ಪಾರ್ವತಿ ಒಪ್ಪದೆ ಸತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ತಾಳ್ಮೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿಂಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಪಾರ್ವತಿ '' ನೆತ್ತಿ ಸುಳೀ ಹಣೆ ಒಳ್ಳೆ ಎದು ಮಧ್ಯವಾಗಿ ಭಿನ್ನ ''ವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದೆ ಏಕಾಂಗಿಂಯಾಗಿ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಹುಣಸೇ ಮರದಳ್ಳ ಕಡ್ದು ಬೇವುನದೊಂಗ್ರಿ ಕಡ್ದು ನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರೆ ಕಡ್ದು ತಾಳುಬಾಯಿ ಕಡ್ದು ನಿಂಬಿ ಮೆಳೆ ಒಡ್ಡೆತ್ತಿ ಹೊನ್ನೆ ಮರದ ಒಡ್ಡ ಕಡ್ದು ಸಸ್ತುರ ಗಣಮೆ ಒಡ್ಡನ್ನು ದಾಂಟಿ ರಂಗನೊಡ್ಡಿಳ್ದು ಆಲಳ್ಳದ ಕಮರಿ ಕಡುದು ಚಿಕ್ಕಾಲಳ್ಳವನ್ನು ದಾಟಿ ಆನೆ ತಲೆದಿಂಬದ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತಾರಂತೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೂರು ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳೂರಿನವರೂ ಕಲ್ಲೂರಿನವರು ಮಾಲಂಗಿಂಯವರು ದನಾಕರುವನ್ನು ಬುಟ್ಕೊಂಡು ಹುಡುಗ್ರೆಲ್ಲ ಲಗ್ಗೇ ಚೆಂಡುನಾಟ ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲೂರು ತೋಪಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮಡಗಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ.

.. .. . .

೨.೧.೬: ಕಲ್ಲೂರು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಲಗ್ಗೆ ಚೆಂಡಾಡುವುದು :

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಲ್ಲೂರ ತೋಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೂರು – ಮುಳ್ಳೂರು–ಮಾಲಂಗಿಯ ಕಡೆಯ ಹುಡುಗರು ದನಕರ ಕುರಿಯನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಲಗ್ಗೇ ಚೆಂಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವನಿಗೂ ಲಗ್ಗೆ ಚೆಂಡಾಡುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಹುಡುಗರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರ " ನೋಡುರಪ್ಪ ಹುಡುಗರೇ ನಾನು ಚೆಂಡಾಟಕ್ಕೆ ಬರ್‍ತಾ ಇವ್ನಿ, ನೀವು ನನ್ನ ಕರ್‍ಕಳ್ಳಿಯಪ್ಪ ಹುಡುಗರೆ " ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಹುಡುಗರು " ಅಯ್ಯೋ ಹೋಗಯ್ಯ ಬೂದು ಬಡ್ಕ ನಿನ್ನ ಭಂಗ ನೋಡೋಗು ಜಂಗುಮಯ್ಯ. ನಾವು ಸಂದುಗಂಟ ಆಡ್ಬುಟ್ಟು ಮನೇಗೋದೇಟ್ಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳು ಕೈಗೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಊಟುಕ್ಕರಿತಾರೆ. ನೋಡಪ್ಪ ಜಂಗು – ಮಯ್ಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳೂರೈತೆ, ಕಲ್ಲೂರೈತೆ ಆಟ ಆಡೋ ಆಸೆ ಬುಟ್ಬುಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡು ನೋಡ್ಕೊ ಹೋಗಯ್ಯ, ಹೊಟ್ಟೆ ಅಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಳೀ ಹೋಗು " ಎಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಅಯ್ಯಾ ಇಲ್ಲಪ್ಪ ಮಕ್ಕಳೆ ಹುಟ್ಟುದ ಕಾಲ್ಕು ನಾನು ಚೆಂಡುನಾಟ ಆಡಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಪಾಡ್ಗಾಗಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಾನು ಲಗ್ಗೆ ಚಂಡುನಾಟ ಆಡ್ಲೆಬೇಕ್ರಪ್ಪ " ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಹುಡುಗರು " ಅಯ್ಯಾ ಜಂಗುಮಯ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಪಾಡ್ಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಂತಿಯಲ್ಲ. ಹಂಗಾರೆ ಎಷ್ಟು ಮಡುಗಿದ್ದೀಯಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ಊರು ಯಾವುದು? ನಿನ್ನ ಕೇರಿ ಯಾವುದು? ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳು ಎಲ್ಲವುರೆ? ಅವರ್‍ಗೇನಪ್ಪ ಚಾಕ್ರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ " ಅಪ್ಪಾ ಮಕ್ಳೆ ಎಷ್ಟು ಮಡುಗಿದ್ದೀರಿ ಅಂದ್ರೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳ್ಳಪ್ಪ. ನನಗೆ ಊರು ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ, ಕೇರಿ ಅನ್ನೋದು ಇಲ್ಲ, ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳು ಮೊದಲೇ ನನಗಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬೇಜಾರು ಕಳಿಯಕೆ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಚೆಂಡಾಟವಾಡುತೀನಿ " ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ಹುಡುಗರು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಲಗ್ಗೇ ಚೆಂಡಾಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕುರಿತು " ನೋಡ್ರಪ್ಪ ನೀವೆಲ್ಲ ಹುಡುಗ್ರು ನೀವು ನೂರೊಂದು ಜನಾವೆ ಒಚ್ಚೌರಿಕಾಗಿ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಒಚ್ಚೌರಿಕಾಯ್ತೀನಿ, ನನಗೊಂದೇಟ್ಬಾಟ ಕೊಡಿಯಪ್ಪ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ ಹುಡುಗರು ಮೊದಲ ಆಟವನ್ನು ತಮಗೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರು ಹೊಡೆದ ಪ್ರತಿ ಲಗ್ಗೆಯನ್ನೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಲಗ್ಗೆ ಎಸೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಹುಡುಗರು ನೂರೊಂದು ಜನುವೆ ಇವುನ ಲಗ್ಗೆಯನ್ನು ಹಿಡ್ಕೋಬೇಕು ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ " ಹೆಚ್ಬಾಟ ಹೊಡೀತೀನಿ ಕಾಯ್ಕೊಳ್ರಪ್ಪ " ಎನ್ನುತ್ತಾ

ಒಂದೇಟು ಹೊಡೆದಾಗ ಮೂರು ಮೈಲಿ ಹೋಂಯ್ತು. ಎರಡೇಟು ಹೊಡುದಾಗ ಅದು ಬಂಡಳ್ಳಿ ದುರ್ಗದ ಹೆಬ್ಬೇಗೆ ಹೋಂಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೇಟು ಹೊಡುದಾಗ ಸುಂಡುನ ಕಣುವೆ ಒಳಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಹೋಯಿತಂತೆ ಚೆಂಡು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೊಡೆದ ಚೆಂಡಿನ ಜಾಗದಿಂದ ಹುಡುಗರು ಗುಡುಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗರಂತೂ ಗುಡುಗಿ ಗುಡುಗಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರು ಗುಡುಗುವುದನ್ನೇ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೊಡೆದ ಚೆಂಡು ತಲೆಕಾಡ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವಂತ ಹೊಳೆ ಸಣ್ಣ ಮರಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನೂರೊಂದು ಚೂರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಎಲೋ ನಾನು ಹೊಡುದಂತ ಚೆಂಡೆ ಐದು ಸೋಮ್ವಾರ ಐದು ಶುಕ್ರವಾರ ಐದು ಶನಿವಾರ ಬಂದ್ರೆ ಪಂಚಲಿಂಗ ದರ್ಶಣ ಆಗು"–ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚೆಂಡನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹುಡುಗರು ಕೋಪದಿಂದ "ಅಂಯ್ತಾ ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ಬಡ್ಡೀಮಗ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಬಡ್ಡೀಮಗ ಈ ಜಂಗುಮಂಯ್ಯ. ಊರು ಕೇರಿ ಇಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಲಗ್ಗೆ ಹೊಡುದ್ಬುಟ್ನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚೆಂಡು ಎಲ್ಲೋ ಹೊಂಟೋಂಯ್ತಲ್ಲ" ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಬೈಂಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರಾಡಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಈ ಹುಡುಗ್ರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ತಂದೆ ಇಲ್ಲದವನು – ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದವನು ಅಂತೇಳಿ ಬೋದ್ಬುಟ್ರಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ "ನೀನು ಂಯಾರ್ಮಗ" ಅಂತ ಕೇಳುದ್ರೆ ನಾನೇನು ಉತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. "ನನಗೆ ತಕ್ಕಾದ ತಾಯಿ ನನಗೆ ತಕ್ಕಾದ ತಂದೆಂಯನ್ನು ಪಡುದು ನರರೊಟ್ಟೆಂಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಶ್ರವಣದೊರೆಂಯ ಸಮ್ಮಾರ ಮಾಡ್ಬೇಕು" – ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

•• •• ••

೨.೧.೭ ಮಾದೇಶ್ವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಪಡೆಯುವುದು :

ಮಾದೇಶ್ವರ ತನಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಉತ್ತಮಾಪುರ ಎನ್ನುವ ಊರಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಮತ್ತು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಎನ್ನುವ ದಂಪತಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರು ಬಸವಣ್ಣನವರೊಂದಿಗೆ ಕನಕದಮಟಿ – ಕಾಳದಮಟಿ , ಭೇರ್ಮಿ - ನಿಸಾನಿ – ನಗಾರಿ- ನೌಪತ್ತು ಗಳಲ್ಲಿ ಆತುಮಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೆ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು ಮಹಾ ಪತೀವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ ಆಗಿದ್ದವರು. ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದವರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಾದರೂ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾ ಕೊಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ನೋಡಲು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ''ಇವುರು ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಗ ಮಾಡ್ತಿರೋಗ ಅವುರ ಮುಚ್ಚಿರೋ ಕಣ್ಣ ಬುಡುಸಿದ್ರೇ ಆದ್ರೆ – ಬರಬಾರ್ದ ಪಾಪ ಬರುವಾದು'' ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಅವರ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದರಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವ ದಂಪತಿಗಳು ''ಗಂಡನ ಮಕ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ, ಹೆಂಡ್ತಿ ಮೊಕ ಗಂಡ ಕಂಡಿಲ್ಲ'' ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲೇ ಮುದುಕರಾದರೆ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಗಂಡನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ಉತ್ತಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆದು ಮುದುಕಿಯಾಗುವಳು. ''ಗಂಡನ ಹಾಸ್ಗೆಯನ್ನು ಹೆಂಡ್ತಿ ಹತ್ತಿಲ್ಲ, ಹೆಂಡ್ತಿ ಹಾಸ್ಗೆಯನ್ನು ಗಂಡ ಹತ್ತಿಲ್ಲ'' – ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿ ಬದುಕಿದರು. ಉತ್ತಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು ಪುಟ್ಟಾಮಣಿ ಕೊಳದ ಬಳಿ ಬಂದು ಕರುಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕುಸುರಿ ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಣಾಕ್ಬುಟ್ಟು ಆ ಕೊಳುದೊಳಗೆ ಸ್ನಾನ ಜಲಕವನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಮಡಿಯನ್ನು ಉಟ್ಕೊಂಡು ಕಳ್ಳನ್ನು ತಗ್ದು ತನ್ನ ದ್ರೇಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸ್ಕೊಂಡು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕಿಂಡಿವೊಳುಗೆ ತುಂಬ್ಕೊಂಡು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪುಷ್ಪವೊಂದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಸುತ್ತೇಳು ಲೋಕದ ಸರಣ್ರುನೆಲ್ಲ ನೋಡುದ್ನಲ್ಲ ಇಂತೆ ಮಾ ಪತಿರೊತಾ ಸಿರೋಮಣಿ ಕಾಣ್ಲಿಲ್ಲ ಯಾರಲ್ಲೂ ಕಿಂಚಿನ್ಮಾತ್ರವೂ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸರಣೆಯನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಕು'' ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು ಪುಟ್ಟಾಣಿ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕೆಂಡದಾವರೆ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ನೋಡಿದಾಗ ಆ ತಾವ್ರೆ ಪುಷ್ಪ ದಿಂದ ಕೊಳುವಾದ ಕೊಳುವೆಲ್ಲ ಧಗಾಧಗೆ ಕತ್ಕೊಂಡುರಿಯುದಂತೆ . ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಕೊಳದಲ್ಲಿದ್ದ

ಕೆಂಡದಾವರೆ ಪುಷ್ಪ ನೋಡಿ ಆಕರ್ಷಿತಳಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೈಗೆ ಸಿಗದ ಆ ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರನ್ನು ಬಳಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಇನಿಮಾವಿನ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನನ್ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟವಳಲ್ಲ, ನಾನು ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಜಲ್ಮಸ್ಬೇಕು'' ಎಂದು ಕೊಂಡು ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಣ್ಣಿನ ಗಮಲಿಗೆ ಮರವಾದ ಮರವೆಲ್ಲ ಘೋಂಕರಿಸೋದಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ''ಆ ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಮರದ ತುದೀಲದಲ್ಲ ನನ್ನ ದಂಡೇಲಾನಾದ್ರು ಬಂದು ಬಿದ್ದಿದ್ರೆ ಆದ್ರೆ ತಿಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡ್ತಿದ್ನಲ್ಲ'' ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಮಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಮಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಿಂದಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಲಿಂಗದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮೂರು ಪಾಲು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಎಡೆಪಡಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತಿಗೆ ಎಡೆಪಡಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರ ದೇಹ ಸೇರಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಒಂದು ದಿವ್ಸಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗ ತುಂಬುದಂಗೆ, ಎರಡು ದಿವ್ಸಕೆ ಎರಡು ತಿಂಗ ತುಂಬುದಂಗೆ, ಮೂರು ದಿವ್ಸ ಆದ್ರೆ ಮೂರು ತಿಂಗ ತುಂಬ್ತು, ನಾಕನೇ ದಿವ್ಸಕೆ ನಾಕು ತಿಂಗ ನಡೀತು, ಐದನೇ ದಿವ್ಸಕೆ ಐದು ತಿಂಗ ತುಂಬುಡ್ತಲ್ಲ. ಆರು ಮೂರು ದಿವ್ಸಕೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗ ತುಂಬಿ ಬಂದು'' ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಯಾದ ಮದುವರಸ ''ಉತ್ರಾಜಮ್ಮುಂಗೆ ಗಂಡನ ಭೋಗವಿಲ್ಲ. ಮಾ ಪತುರೊತೆ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಿದ್ದೊ ಅವಳ ಗಂಡ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಳ್ನ ಪತಿರೋತೆ ಅನ್ನಕಾಗ್ದು, ಕಳ್ಳ ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಸವಣ್ಣುಂಗೆ ಶಿವಪೂಜೆ ಅಂತ ಇವ್ಳು ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳ ಕಳುಸ್ತಾ ಇದ್ದಾಳೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಜಂಗುಮುರ್ನ ಇವುಳ ಮನೇಗೆ ಕಳುಸ್ತಾ ಇದ್ದ. ಇವುಳು ಯಾವನೋ ಪುಂಡು ಜಂಗುಮುನ್ನ ಕಟ್ಕೊಂಡು ಬಸ್ರಿಯಾಗವ್ಳೆ'' ಎಂದು ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೂ ತಲುಪಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುಮಠಕೆ ಕರೆಸಿ ''ಏನ್ರಮ್ಮ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ನಿನ್ನ ಪತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ತಾಯಿ, ಈ ಜಗತ್ಯವಾದ ಜಗತ್ಯೆವೆ ನೀನು ಕಳ್ಳ ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದಿ ಅಂತದಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ನೀನು ಬರಬೇಡ'' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೂ ತೋಚದಂತಾಗಿ ''ಅಯ್ಯೋ

ಗುರುದೇವ, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಪರುರ್ಗೆ ಸೆರುಗ ಹಾಸಿದೋಳಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಳುವಂತ ಸತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಪರಪುರುಷ ಮೊಕುವನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದೋಳಲ್ಲ '' ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು '' ನೋಡಮ್ಮ ತಾಯಿ ನಿನ್ನ ಪತೀರೊತೆ ಧರ್ಮ ತಿಳೀಬೇಕಿದ್ರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಮಗೊಂಡವನ್ನು ಹಾಕುಸ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಆ ಉರಿಯಾ ಕೆಂಡುದ್ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತ್ಕೊಂಡ್ರೆ ನಾನು ಒಪ್ತೀನಿ '' ಎಂದು ಶರತ್ತೊಂದನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ '' ಮಾಸರಣೆ '' ಎನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕಪಟಿಗರಾದ ಕುಂಡುಕಾರ ಮಂಚಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮದುವರಸರೆಂಬುವರು ದೊರೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ '' ಬಡವರ್ದು ಅಂದ್ರೆ ಬೀದಿಗೆ ತತ್ತೀರಿ, ಬಲಗಾರುದು ಅಂದ್ರೆ ಒಳುಗುಟ್ಟಲೇ ಇಟ್ಕೊತೀರಿ. ಬಸವಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿರೊ ಜಂಗಮರ ದಂಡ್ನಲ್ಲಿ ಆ ಮಾದುಗ ಕಾಳೇ ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವುರ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಅನ್ನುವಳ್ಗೆ ಗಂಡನ ಭೋಗ ಅನ್ನುವಂತದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂತದ್ರಾಗೆ ಅವುಳು ಕಳ್ಳ ಬಸುರಾಗವ್ಳೆ '' ಎಂದು ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೊರೆ ಬಿಜ್ಜಳ ಉತ್ಮಾಪುರದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರನ್ನು ಮಂದದ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕರೆತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಗೊಲ್ಲಣ್ಣದೀರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊಲ್ಲಣ್ಣದೀರು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಮನೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು '' ಮಂದದ ಕಟ್ಗೆ ಬರಬೇಕಂತೆ ಕನಮ್ಮ, ನೀನು ಯಾರ್ದೋ ಬಿಮ್ಮನ್ಸೆ ಆಗಿದ್ದೀಯಂತೆ, ಬರದೇ ಹೋದ್ರೆ ಹುಣಸೇ ಸೆಬ್ಬೆಯೊಳಗೆ ಹೊಡೆದು ಎಳುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಅಂತ ಹೇಳವ್ರೆ '' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ '' ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಭಗವಂತ! ನಾನು ನೋಡುದ್ರೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊರುಸದ ಮುದುಕಿ, ತುಂಬುವ ಬಿಮ್ಮನ್ಸಿಯಲ್ಲ ಗುರುವೆ! ನಾನೋಗಿ ಮಂದದ ಕಟ್ಟೇಲಿ ನಿಂತ್ಕೊಳಂಗಾಯ್ತಲ್ಲ '' ಎಂದು ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಮಾದೇಶ್ವರ '' ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ ನೀನ್ಯಾಕವ್ವ ಅಳ್ತೀಯೆ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಧದ ಕರುಡ್ಗೆ ಒಳುಗೆ ಕುಂತಿವ್ನಿ ಅವ್ವ, ನಿನ್ನ ಗಂಧದ ಕರುಡ್ಗೆ ತಗ್ದು ಗದ್ಗೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಡುಗು ತಾಯಿ, ಗದ್ಗೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಡುಗ್ಬುಟ್ಟು ನೀನು ಹೋಗಮ್ಮ ಅದೇನು ಬಂದ್ರು ನೋಡ್ಕೋತೀನಿ '' ಎಂದು ಅಭಯ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಧದ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲಿಡುವುದೇ ತಡ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಸುಂಡೋಗಿ ಅಜ್ಜಜ್ಜ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾಳೆ. ದೊಣ್ಣೆಯೂರಿಕೊಂಡು ಮಂದದ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಜ್ಜಳ '' ಅಮ್ಮ ನಾವು ಕರೆಸಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯ್ತು '' ಎಂದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಗಂಧದ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸಿದಾಕ್ಷಣ

ಮತ್ತೆ ಬಿಮ್ಮನ್ಸೆಂಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸೋಜಿಗವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡ ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಂಯ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು "ಎಲಾ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಿ ಮದುವೆ ಸೋಬ್ನವನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಹಾಸ್ಗೆ ನಾನು ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಗರುಬವತಿಂಯಾಗಿದ್ದೀಂಯಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ. ನೀನು ಂಯಾರನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದಿ ಹೇಳು" ಎಂದು ಸಂಶಂಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನುಡಿಂಯುತ್ತಾರೆ. ಪತೀವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಂಯಾದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ "ಅಂಯ್ಯೋ ಸ್ವಾಮಿ. ಪರಪುರುಸನ್ನ ನಾನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುದೋಳಲ್ಲ. ಒಂದೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದಡ್ಕೆ ಈಸ್ಕೊಂಡೋಳಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಒಳುಗೆ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಪೀಡೆಂಯೋ ಪಿಶಾಚಿಂಯೋ ಗಾಳಿಂಯೋ ಗರವೋ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಒಳಗೆ ಮೂಡುಬುಟ್ಟದೆ ನನ್ನ ನಂಬಿ" ಎಂದು ದೀನಳಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು "ಎಲಾ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಿ. ಂಯಾರಾದ್ರೂ ಈ ಮಾತ ಮೆಚ್ತಾರ? ಮೋಡ ಕಟ್ದೆ ಎಂದೂ ಮಳೆ ಹುಂಯ್ಯಕಿಲ್ಲ. ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ಬೆಳಸಾಂಯ್ತದ? ನೀನು ಹೇಳುವಂತ ಮಾತನ್ನು ಂಯಾರಾದ್ರೂ ಒಪ್ತರ? ನೀನು ನಿಜುವಾದ ಮಾತ ಹೇಳುದ್ರೆ ಒಪ್ಕೋತೀನಿ ಇಲ್ದೆ ಹೋದ್ರೆ ಒಂದೇಟ್ಗೆ ನಾನು ಕೊಂದ್ಬುಡ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣದೇವರ ಕೋಪವರಿತ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಅಂಯ್ಯೋ ತಂದೆಂಯವರೆ. ತಾಯಿ ಪತಿರ್ರೊತಾ ಸಿರೋಮಣಿ ತಾಯಿಂಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚುಕೊಂಡು ಶಿವಶರಣ ಮಾಡಿವ್ನಿ" ಎಂದು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನೂ. ಪ್ರಭು-ಸ್ವಾಮಿಂಯವರನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರಡಿಗೆಂಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಂಯವರು "ಈ ಮಗ ತಾಯಿ ನಿನ್ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಜಲ್ಮುಸ್ತನೆ. ಇವನ್ನ ಅಲೂ-ಕೆಲೂ ಮಾಡ್ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿ. ಇವುನು ಮಾಂಯ್ಕಾರ ಮಾಂಯೇಶ್ವರ ಮಾಂಯದ್ದೇವ" ಎಂದು ನುಡಿಂಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾದೇಶ್ವರ "ತಾಯಿ ಇವತ್ತು ಆಂಯುತವಾರ. ನಾಳೆ ತುಂಬಿ ಸೋಮ್ವಾರ. ಈ ಸೋಮ್ವಾರದ ಜಿವ್ಸ ನಾನು ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಬತ್ತೀನಿ. ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ನಾನು ಬರಬೇಕಾದ್ರೆ ಹೆತ್ತಮ್ಮ ಮನೆ ಕೋಣೇನೆಲ್ಲ ತಾರ್ಸಿರ್ಬೇಕು. ರಂಗೋಲಿಂಯನ್ನು ಬರೀಬೇಕು. ರಂದಕ ದೀಪವನ್ನು ಹಸ್ಸಿ ಅಗ್ಗರದ ಬಾಳೆಎಲೆಂಯನ್ನು ತಕ್ಕಂಡು ಬಂದು ಮೊನೆಂಯನ್ನು ಬಲಗಡೆ ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ನೀನು ಮನುಗಿದ್ರೆ ಪ್ರಪಂಚುಕ್ಕೆ ಬತ್ತೀನಿ" ಎಂದು

ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಸೋಮವಾರ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಹೆತ್ತಮ್ಮ ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಮ್ಮ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ "ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ ಕಣ್ಣುಂಟು ಕಣ್ಣುಗಾಣಾದ್ರೂ ಬಾರಪ್ಪ. ಮೂಗುಂಟು ಮೂಗುಗಣೆಯಾದ್ರೂ ಬಾರಪ್ಪ ಬಾಯುಂಟು ಬಾಯಿಗಾಣೆಯಾದ್ರೂ ಬಾರಪ್ಪ. ಕಿವಿ ಉಂಟು ಕಿವೀಗಾಣೆಯಾದ್ರೂ ಬಾರಪ್ಪ. ಧರುಮರು ತಿರುಗುವಂತಾ ರಸ್ತೆಯುಂಟು ಆ ರಸ್ತೆಗಾಣಾರು ಬಾರಪ್ಪ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ "ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ. ಶಿವಕೊಟ್ಟ ತಾವುಗಾಣೆ ಬಂದ್ರೆ ಬವ್ವೂ ಸೂತ್ಕ ಆಯ್ತಿದ್ದೀನಿ. ನಾಟಕೋಟಲೇನಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ ನಾಯಾಯ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಕಣ್ಣಲ್ಲೇನಾರೂ ಬಂದ್ರೆ ಜಿಬ್ರೆ ಅಯಿದ್ದೀನಿ. ಬಾಯಲ್ಲೇನಾರೂ ಬಂದ್ರೆ ಎಂಜಲಾಯ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಇಷ್ಟು ದಾರಿಯನ್ನು ಬುಟ್ಟು ನನ್ಗೆ ದಾರಿ ತೋರಮ್ಮ ಹೆತ್ತಮ್ಮ" ಎಂದು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು "ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು ಕಂದ. ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದ ದಾರಿಗಾಣೆ ಬಾಪ್ಪ" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಬಲದ ಮಕ್ಕುಡವಾಗಿ ಮನುಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬಳ್ಳ ಚಿಳ್ಳುಗುರು ತಗ್ದು ತಾಯಿ ಬೆನ್ಮಚ್ಚವನ್ನು ಸೀಳುದ್ರು. ಸೀಳುದಾಗ ಮಾಯ್ಕಾರ ಈಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದರಂತೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಹುಲೀ ವರುಣವಂತೆ ಆಕಾಸವೆ ಅದುಕ್ತಂತೆ. ಭೂವಿಯೇ ತಲ್ಲಣಿಸ್ತಂತೆ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರ ನೋಡಿ "ಎಲಾ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಿ. ನಿನ್ನ ಮಗ ಏಳೊರ್ಷಗಂಟ ಸಾಕುಸ್ಕೊಂಡು ಏಳೊರ್ಷ ಆದ್ಮೇಲೆ ದೇಸಾಂತ್ರ ಹೊಂಟೋಯ್ತನಂತಲ್ಲ ಇಂತೇ ಮಗ ಇದ್ರೆಷ್ಟು ಹೋದ್ರೆಷ್ಟು. ಇವತ್ತೇ ಈ ಮಗೀಗೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯ್ಯಾರ ಇಸ ಕುಡಿಸು" ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಹೆತ್ತ ಮಗನಿಗೆ ವಿಷವುಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗದೆ ನಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು "ಇವನ ತಲೇ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಲ್ಲೆತ್ತಾಕುದ್ರೂವೆ ಸಾಯಾರಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಮಗನನ್ನು ನಾವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕುವಾ" ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ನನ್ನು ಎದೆಗವುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೨.೧.೮: ಮಾದೇಶ್ವರ ಉತ್ತ್ರಮಾಪುರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವುದು :

ಮಾದೇಶ್ವರ ಉತ್ತ್ರಮಾಪುರದ ಹಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರು ಮತ್ತು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನರವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಮತ್ತು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನಿಗೆ ''ಮರಿ ದೇವರು'' ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳಿತಾ ಬೆಳಿತಾ ಏಳು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಾ ಏಳೂರಸದ ಮಗನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ತುಂಟನಾದ ಮರಿದೇವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರ ಕಂಬಾರರ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೆ ಸುಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ದಳ್ಳೆಗೆ ಮರಿದೇವರು ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟಾಗ ಕುಂಬಾರರೆಲ್ಲ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಬಾರರ ಹುಡುಗರು ಗೋಲಿ ಗಜ್ಜ ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮರಿದೇವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಡೆದು ಅಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುಂಬಾರ ಗೇರಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ಮಗನ ನಡವಳಿಕೆ ಬೇಸರವಾಗಿ ''ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ ನೀನು ಎಂತೆ ಕೇಡುಗನಪ್ಪ, ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಮಗಾ ಹುಟ್ನಿಲ್ಲವಲ್ಲ ... ಈ ತರಾ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲಪ್ಪ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವುರ ದಂಡ್ಗೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ಕನಪ್ಪ'' ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಬೈದ ಕಾರಣ ಮರಿದೇವರು ''ಅಮ್ಮ ತಾಯಿ ಈ ಮಾತಾದ್ರೆ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರೋದಿಲ್ಲಮ್ಮ ನಾನು ಹೊಂಟೋಗ್ತೀನಿ. ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡವ್ವ ಅಮ್ಮಯ್ಯ? ''– ಎಂದು ಮುನಿಸಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ''ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಮರುದೇವ್ರೆ ಕ್ರೋಪದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತ್ಗೆ ಮರುವನ್ನೆ ಬುಡ್ತೀನಿ ಅಂತಿಯಲ್ಲಪ್ಪ. ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗುಬ್ಯಾಡ ಕನಪ್ಪ. ನನ್ನೊಬ್ಬುಳ್ಗೆ ಬ್ಯಾಸರ್ಕೆ ನನಕಂದ '' ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದ ಮರಿದೇವರು ''ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲುಳೀಯೋನಲ್ಲ, ನಾನು ಇದ್ಯೆ ಕಲೀಬೇಕು, ಬುದ್ಧಿ ಕಲೀಬೇಕು, ಮದ್ದಿಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆ ಮುರೀಬೇಕು, ಇಸ ಇಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆ ಸಿಸುಗಳ ಕೊಲ್ಬೇಕು, ಆಂಕಾರ ಪಟ್ಟೋರ ಬೆಂಕೀಲಿ ಸುಡುಬೇಕು, ಹಿರೀ ಮಗುಂಗೆ ಮೊಲ್ಲಾಗ್ರ ಕೊಡೋದ ಕಲೀ ಬೇಕು, ಹಿರಿ ಸೊಸೆಗೆ ಹಿಂಡುಗಾಳಿ ಹಿಡುಸೋದ ಕಲೀಬೇಕು, ನನಗೆ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ'' ಎಂದು ಹಠ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿದ್ದನ್ನ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ''ಎಲಾ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಿ, ಮಗುಂಗೆ ಈಗ ಏಳೊರ್ಷ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದದೆ. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುದ್ರು ಇವ್ನು ಉಳಿಯೋನಲ್ಲ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಡ್ಗೆ ಮಾಡಿ ಊಟುಕ್ಕೆಕ್ಕಿ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಗುನ ನೆಗುನೆಗ್ತಾ ಕಳುಸ್ಬುಡು'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ''ಹಾಲಿಗಕ್ಕಿ ಸುರಿದು ನೀರಿಗೆ ಬೇಳೆ ಹಾಕಿ'' ಬಗೆ

ಬಗೆಂಯ ಅಡುಗೆಂಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದು ಅನ್ನವನ್ನ ಮಿದ್ದಿ ಕಲ್ಸಿ ಮೂರು ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಮರುದೇವರ ಕೈಂಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ''ತಂದೆ – ತಾಯಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಧಾರುವತಿಂಯಾಗಿ ಜಲಾ ಸುರಿತೈತೆ.'' ಮರಿದೇವರು ಹೋಗುವಾಗ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಲಗಡೆ ಎಡಗಡೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಕಣಜವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ''ತಂದೆ ತಾಂಯ್ಗಳೆ, ನಿಮ್ಮ ಮುಪ್ಪುನ ಕಾಲ ತೀರುದ್ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮುನ್ನ ಕೈಲಾಸ್ಕೆ ಕರುಸ್ಕೋತೀನಿ. ಅಲ್ಲಿನಗಂಟ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಹೆದುರ್ಬ್ಯಾಡಿ. ನೋಡಿ ಈ ಕಣುಜಗಳ್ಗೆ ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಕಸ್ತುಟ್ಟು ಪೂಜೆಂಯನ್ನು ಮಾಡಿ. ನೀವೇನು ನೆನಕೋತೀರೋ ಅದು ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕಿ ಸುರೀತದೆ. ಅದನ್ನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಉಟ ಮಾಡಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಡಗಲ ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ''ಬಡಗಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ನನಕಂದ. ಅಪ್ಪ ಮರುದೇವ್ರೆ ಇಸ ಇಕ್ತರಪ್ಪ, ಮದ್ದಿಕ್ತರೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುಸ್ತರೆ ಕಂದ'' ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ತಡೆಂಯುತ್ತಾಳೆ. ಮರಿದೇವರು ''ಅಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೆದುರ್ಬ್ಯಾಡ, ಮದ್ದಿಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆಂಯ ಮದ್ದಾನ್ಕೆ ಮುರಿತೀನಿ, ಇಸಾ ಇಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆ ಸಿಸುಗಳ ಕೊಲ್ತೀನಿ, ಅಂಕಾರ ಪಟ್ಕೋರ ಮನೆಂಯ ಬೆಂಕೀಲಿ ಸುಡ್ತೀನಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಕೋರ್ನೆಲ್ಲ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟುಸ್ತೀನಿ'' ಎಂದು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರಿಗೆ ಧೈಂರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಕೊನೆಂಯಲ್ಲಿ ''ಅಂಯ್ಯೋ ಕಂದ ಎದುಭಾರವನ್ನು ತಡೆಂಯಕಾಗಕಿಲ್ಲವಲ್ಲಪ್ಪ, ಸ್ವಲ್ಪ ಎದುಪಾಲನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಪ್ಪ'' ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಂಯ ಮಾತಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾ ಮರಿದೇವರು ''ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಎದೆಪಾಲನ್ನು ಊಟ ಮಾಡ್ಬುಟ್ರೆ ನನ್ನ ಸತ್ಯವೇ ನಡಿಂಯಾಕಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನೆದೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ರೆ ಎಡಚೋರಿ ಹಾಲ ಎಡಚೋರಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕರುದ್ಬುಡು, ಬಲಚೋರಿ ಹಾಲ ಬಲಚೋರಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕರುದ್ಬುಡು. ಮುಂದೆ ಬರುವಂತ ಕಲಿಂಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪೀಳ್ಗಲೆಂಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಾಲಳ್ಳ ದೊಡ್ಡಾಲಳ್ಳವಾಗಿ ಹರ್ಕ್ಕೊಂಡಿರ್ಲಿ'' – ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಂದೆ ತಾಂಯ್ಗಳಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಉತ್ತಮಾಪುರ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೧.೯: ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮರಿದೇವರು ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುವುದು :

ಉತ್ತಮಾಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮರಿದೇವರು ಒಂದು ಯೋಜನ ದೂರ ನಡೆದು ತಾನೇ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಮಾನ್ಯಪುರ ಎನ್ನುವ ಮಠ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುದೇವರು–ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾನ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮರಿದೇವರು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಮೂರೂ ಜನವೂ ಮಾನ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು "ಸರಣಾರ್ತಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಆ ಮೂವರಿಗೆ ಒಂಟಿ ಕಾಲಿನ ಮಂಚವೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಒಂಟಿ ಕಾಲಿನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುದೇವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಿಂದ ಮರಿದೇವರು "ಇವರೇ ನನಗೆ ತಕ್ಕಾದ ಗುರುಗಳು. ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಮೋಕ್ಷ" ಗಳಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮರಿದೇವರು ಬಸವಣ್ಣ ನೀಲಮ್ಮನವರ ದುಡಾ ಭಕ್ತಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನೆಂಬ ದೊರೆ ಆಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಡದಿ ನೀಲಾಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ತಂಗಿ ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮ ಪರಮ ಭಕ್ತೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಮ್ಮನವರ ನಿಜ ನೋಡ್ಬೇಕು, ಬಸವಣ್ಣೋರ ಸತ್ಯಾ ನೋಡ್ಬೇಕು, ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮನವರ ದುಡಾ ನೋಡ್ಬೇಕೆಂದು ಮರಿದೇವರಿಗೆ ಮನಸಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಡದಿ ನೀಲಾಂಬಿಕೆ "ಒಕ್ಕುಳಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಬದನೆ ಕಾಯಾರಿ ಲಕ್ಕುಸದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಗಣಗಳಿಗೆ ನಿಚ್ಚ ಭೋಜನ" ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭ ನೋಡಿ ಮರಿದೇವರು "ಮೈಗೆಲ್ಲ ಮೂಗಂಡ್ಗ ಹೆಗ್ಗಜ್ಜಿ ತುರುಗಜ್ಜಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಮೂಗಂಡ್ಗ ಕುರಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕುರಾ ಒಡುದ್ರೆ ಒಂಭತ್ತು ಕುರಾ ಮೂಡ್ಬೇಕು, ಒಂದು ಕುರಾ ಮೂಡುದ್ರೆ ಒಂಭತ್ತು ಕುರಾ ಒಡೀಬೇಕು" ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಗುರುಮಠದ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುರು ಮಠದ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಟುಗರ ಸಂಗಪ್ಪ ಕಜ್ಜಿ ಕೀವು ತುಂಬಿದ ಮರಿದೇವರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮರಿದೇವರು ಗುರು ಮಠದೊಳಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಠ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಂಗಪ್ಪ ಅವರ ಹೆಕ್ಕತ್ತಿನ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಗುದ್ದು ಗುದ್ದಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮರಿದೇವರಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಏಟು, ಉರೀಗದ್ದಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಂದಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆ "ಧಣೀರ್" ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ಪ್ರೇಮ ಜಲಾ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ

ದೊಡ್ಡವರೊಬ್ಬರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ '' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನರಿತ ಬಸವಣ್ಣ – ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಹೊರಬಂದು ಕಟುಗರ ಸಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗಪ್ಪ ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣ–ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮರಿದೇವರು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನೀರು ನಿಂತಿದ್ದ ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಓಡಿಬಂದು ''ಅಯ್ಯೋ ಪರಮಾತ್ಮ ಇದೇನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮೈಮೆ ತಿಪ್ಪೇಗುಂಡಿಗೆ ಬಿದ್ದೋಗ್ಬುಟ್ರಲ್ಲ. ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನಕರ್ರು ನೀವು ಏಳಿ ಸ್ವಾಮಿ'' ಎಂದು ಮರಿದೇವರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೈಯೇ ಹೇಜಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದರೆ ಕಾಲೆ ಹೇಜಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಹೆಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟೆ ಬಲ್ಲಿಯನ್ನೇ ಹಾಸಿ ಮರಿದೇವರ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಶರಣರು ಪಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮರಿದೇವರ ಮಾಂಸದ ಕಟ್ಟನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪೊಟ್ಟಣದಿಂದ ''ಮೂಗಂಡ್ಲ ಹುಳ ಮೂಗಂಡ್ಲ ಕೀವು ಮೂಗಂಡ್ಲ ರಕ್ತ ದೊಡಾ ದೊಡ್ಡೆ '' ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಶರಣರು ''ಏನಪ್ಪಾ ಬಸವಣ್ಣ ಬಾಳ ಭಕ್ತಿವಂತ, ಸತ್ಯವಂತ ಸರಣ ಅಂತಿದ್ವೊ ನಮ್ಮುನೆಲ್ಲ ನಿಚ್ಚು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಂಡ್ರುಸಿ ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರುವ ತಲೇಮ್ಯಾಲೆ ಹೊತ್ಕೊಂಡ್ಬರ್‍ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವುನ್ನ ಸೀಲುವಂತ ಅಂತಿದ್ವಲ್ಲ. ಎಮ್ಮೆಕರ ತಿನ್ನುವಂತ ಕೊಲುಕನ ಮನೆಗೆ ಊಟುಕ್ಕೆ ಬಂದ್ಬುಟ್ವೊ.ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟೋಯ್ತು'' ಎಂದು ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಯಿಗೆ ಬೆರಳಾಕಿ ಅಬ್ಬಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಬಸವಣ್ಣ–ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಉರೀಗದ್ದಿಗೆ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕಡ್ಡಿ ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ –ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಮರೀದೇವರು ತಾವು ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಆದುದ್ಕೆ ಈ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಕೊತ್ತಿಗೆ ಲಿಂಗ, ದನಾಕರ ಕುರಿ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ.ಹೊಲೇರಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಮಾದುಗರಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಬೆಸ್ತರಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಕುರುಬರಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಕುಂಡುಕರಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಕುಂಬಾರ್‍ರ್‍ಗೆ ಲಿಂಗ ಒಕ್ಕಲುಗರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಸಾಬರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಸಕಲೆಂಟು ಜಾತಿಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರ ನೋಡಿ ಲಿಂಗಾ ಕೊಡ್ಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟದ ಶರಣರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಊಟದ ಪಂತಿಂಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಮರಿದೇವರು ಶರಣರೆಲ್ಲ ಬಾಯಿಗೆ ಬೆರಳು ಹಾಕಿ ಅಬ್ಬಳಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ''ಅಂಯ್ಯಾ ಜಂಗುಮರೆ ನಿಮ್ಮ ಲಿಂಗುವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟೋಂಯ್ತ್ರಪ್ಪ. ನಾನೊಬ್ಬ ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಲಿಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಸುದ್ದ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಈಗ ನೀವೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬನ್ನಿ'' ಎಂದು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾಂಡಿ ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ''ಅಂಯ್ಯಾ ಲಿಂಗಾ ಜಂಗುಮರೆ ನಿಮ್ಮ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿರೋಂತ ಲಿಂಗಾನೆಲ್ಲ ಕಳುಕೊಳ್ಳಿ. ಗುರುತ್ಮಾಡಿ ಗುರುತ್ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಲಿಂಗಗಳನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಾಂಡಿಕೊಳುಕೆ ಎಸುದ್ಬುಡಿ'' ಎಂದು ಮರಿದೇವರು ಶರಣರಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರಣರು ಮರಿದೇವರು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆಂಯೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿ ಎಸೆಂಯುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರೂ ತಮ್ಮ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಏನ್ರಂಯ್ಯ ಲಿಂಗಾಜಂಗುಮರೆ ನೀವು ಸ್ನಾನ ಮಡಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಾಂಡಿ ಕೊಳುದೇರಿ ಮೇಲೆ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮೆದೆಂಯ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಶಿವಪೂಜೆಂಯನ್ನು ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಲಿಂಗಗಳನ್ನ ಲಿಂಗ ಬಾ ಲಿಂಗ ಬಾ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೀರಪ್ಪ, ಯಾರು ಕೂಗಿದ್ಮೇಲೆ ಅವರ ಲಿಂಗ ಬಂದು ಅವರ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಕೂತ್ಕೊತುದೋ ಅವರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಧರುಸ್ಕೊಳ್ರಪ್ಪ, ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಲಿಂಗವಂತ್ರು, ಇನ್ನು ಮಿಕ್ಕನಾದವರೆಲ್ಲ ಗುದ್ಲಿ ಮಾವುತ್ರು'' ಎಂದು ಶರಣರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳದ ಏರಿ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಲಿಂಗ ಬಾ ... ಲಿಂಗ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆಂಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವೊಬ್ಬ ಶರಣರ ಅಂಗೈ ಮೇಲೂ ಲಿಂಗ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ''ನೀವೆಲ್ಲ ಗುದ್ಲಿ ಮಾವುತ್ರು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮರಿದೇವರು ತಾವು ಎಸೆದ ಚಿನ್ನದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕರೆಂಯುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಕರೆದಾಕ್ಷಣವೇ ಚಿನ್ನದ ಲಿಂಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಜಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗ ಜಂಗುಮರೆಲ್ಲ ಮರಿದೇವರಿಗೆ ಕರವೆತ್ತಿ ಕೈ ಮುಗಿಂಯುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಕೊಳದ ಬಳಿ ನಿಂತು ''ಗುರುಲಿಂಗ ಹರಲಿಂಗ ಗುರುಸಾಂತಲಿಂಗ ಭಾರಿಲಿಂಗ ಬಸವಲಿಂಗ ಭಾಗ್ಯದಲಿಂಗ ಸುದ್ದುಲಿಂಗ ಸುಳೂಲಿಂಗ ಶಂಭುಲಿಂಗ ಸೂಕ್ಷುಮ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಲಿಂಗ ಇಕ್ತಿಲಿಂಗ ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ ನಡುಮಲೆ ಲಿಂಗ'' ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಕಾವೀ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಾಲಂಗಿ ತಡಿಂಯ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ''ಪಂಚಲಿಂಗ ದರುಸ್ನ ಆಗ್ಲಿ'' ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ.

•• •• ••

೨.೧.೧೧: ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮರಿದೇವರು :

ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಮುಂಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು "ತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಭಿಕ್ಷಾ ತಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರ ಭಿಕ್ಷಾ ಯತುಗಳ ಭಿಕ್ಷಾ ಮುತುಗಳ ಭಿಕ್ಷಾ ಅತಿ ಸಂಗಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷಾ ಬಂದಿರುವಂತ ಆತನ ಭಿಕ್ಷಾ" ಎಂದು ಭಿಕ್ಷಾ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮರಿದೇವರು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುವ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಗುರುಗಳು ಹೊರಗೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ನೋಡಿ ಏನಯ್ಯ ಜಂಗುಮ ದೇವ್ರೆ ನೀವು ಯಾವೂರೋರಪ್ಪ? ಯಾತುಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ನಿನ್ನ ಮೊಕುವನ್ನು ನೋಡುದ್ರೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕಳೇ ಐತೆ, ನಿನ್ನಂಗೈ ನೋಡುದ್ರೆ ತಾವ್ರೆ ಪುಷ್ಪ ಐತೆ, ನಿನ್ನ ನಾಲುಗೆ ಒಳುಗೆ ನೋಡುದ್ರೆ ಬೀಜಾಕ್ಷರವೈತಲ್ಲ ನೀನು ಯಾವ್ನಾಡ್ನೋನಪ್ಪ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು "ಸ್ವಾಮಿ ಸರಣು ಸರಣಾರ್ತಿ ಗುರುದೇವ. ನಮ್ಮದು ಉತ್ತುರ ದೇಸ್ದಲ್ಲಿ ಉತ್ಮಾಪುರ ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುದೇವ. ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ನಮ್ಮ ತಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೆಸ್ರು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನನ್ನ ಮರುದೇವರು ಅಂತ ಕರೆದಿದ್ದಾಳೆ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಆ ಉತ್ಮಾಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗ್ಯಾಕೆ ಬಂದ್ಯಪ್ಪ ಘನಶರಣ" ಎನ್ನುವ ಗುರುಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಮರಿದೇವರು "ಗುರುದೇವ ನಿಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಜನುವೆಲ್ಲ ಇದ್ಯ ಕಲಿಸ್ತರೆ ಅಂತ ಹೇಳುದ್ರು. ಗುರುದೇವಾ ನಾನು ಹಿರೀ ಮಗುಂಗೆ ಮೆಲ್ಲಾಗ್ರ ಕೊಡೋದ ಕಲೀಬೇಕು. ಹಿರೀ ಸೊಸೆಗೆ ಹಿಂಡುಗಾಳಿ ಹಿಡಿಸೋದ ಕಲೀಬೇಕು ಹಿಂಡುಗಾಳಿಯನ್ನು ಬುಡುಸೋದ ಕಲೀಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಮಠುಕ್ಕೆ ಗುರುದೇವ ನಾನು ಇದ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯಾದ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ ನನ್ಗೆ ಇದ್ಯ ಕಲಿಸ್ತೀರ?" ಎಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಗುರುಗಳು ಬಾಲಕನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ "ಅಪ್ಪಾ ಜಂಗುಮಯ್ಯ ನಿನಗೆ ನಾನು ಇದ್ಯ ಕಲಿಸೋಕಾಗಿಲ್ಲ – ಅಂತ ಹೇಳಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮರುದೇವ್ರಾಗಿ ನಾವೇಳುವ ಚಾಕ್ರಿಯನ್ನು ಬುಡದೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೋಯ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳುದ್ರೆ ನಿನಗೆ ಇದ್ಯ ಕಲಿಸ್ತೀನಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮರಿದೇವರು "ನಾನು ಯಾವ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳು ಸ್ವಾಮಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು "ನೋಡಪ್ಪ. ನನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತಾಳುಗಳ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ. ಒಬ್ಬೊಬ್ನು ಒನೊಂದು ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೋಯ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲ್ಸ ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿಯಾಗದೆ. ಅದ್ಯಾವುದಪ್ಪ ಅಂತ ಅಂದ್ರೆ ರಾಗಿ ಬೀಸೋ ಕೆಲಸ ಒಂದದೆ. ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ಕಾಸು ಕೊಡ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಅವರ ಜೊತೇಲಿ ನೀನು ಇದ್ಕೊಂಡು ಮೂಗಂಡ್ಗ ರಾಗಿಯನ್ನು ನೆನಸಿ

ಮೂಲೇಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕ್ಕೈತೆ ರಾಗಿ ಬೀಸು'' ಎಂದು ಮರಿದೇವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ''ಆಹಾ ಎಂತೆ ಕೆಲ್ಸ ಆಗೋಯ್ತು, ಒಂದೋಳು ರಾಗಿಯನ್ನು ಕಲ್ಗೆ ಹಾಕೊಂಡು ಗುಂಟವನ್ನು ಕೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು ನಾನು ಒಂದು ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಿದ್ರೆ ಆದ್ರೆ, ಅಗ್ನಿದೇವ್ತೆ ಅರುಗಾಯ್ತಳೆ. ಗಂಗಮ್ಮನೆ ಮರೆಯಾಯ್ತಳೆ. ಮೇಲ್ಲೋಕ್ದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ. ಕೀಳ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ. ಹರ ಅನ್ನೋರ್ಗೆ ಹರನ ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ '' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಏನೇ ಆದರೂ ಗುರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬಾರ ದು ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಮೀಪದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮನೆನ್ನುವ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಮರಿದೇವರು ಗುರುಗಳು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಮರಿದೇವರ ಅಣತಿಯಂತೆ ಮೂಗಂಡ್ಗ ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಅಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕುಕ್ಕೆಗೆ ತುಂಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಠದ ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಮರಿದೇವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ''ಇವುನೆಂತೆ ಸಕ್ತಿವಂತ ಇರಬೇಕು'' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಗುರುಗಳು, ''ಅಪ್ಪಾ ಮರುದೇವ್ರೆ, ಇನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೀಸುವಂತ ಚಾಕ್ರಿಯನ್ನು ನಿನ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟೀವ್ನಿ'' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಖಿನ್ನನಾದ ಮರುದೇವರು ''ಈ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ರೆ ಇನ್ನು ರಾಗಿ ಬೀಸೋ ಚಾಕ್ರಿ ನನ್ನ ಪಾಲ್ಗೆ ಉಳುದ್ಬುಡ್ತದೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೆಸ್ರು ಕೊಡೋರಿಲ್ಲ, ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇದ್ಯೆ ಕಲಿಸೋರಿಲ್ಲ, ಇಂತೆ ಮಠ ನನಗೆ ತರವಲ್ಲ'' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸುತ್ತೂರು ಮಠ ಮನೆ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ''ಸುತ್ತೂರು ಮಠ ಸುಖಾ ಅಂತ ಯಾರು ಬತ್ತರೋ ಅವರ್ಗೆ ಮಾಡಿಕೇರಿ ಕುಕ್ಕೆ ಒಳುಗೆ ರಾಗಿ ತುಂಬಿರ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಾ ಅಂದೋರ್ಗೆ ಬಾಯ್ಲಿ ಕ್ವಾಷ್ಟವಾಗ್ಲಿ. ಇದ ಯಾರು ಓದ್ತರ್ಯೋ ಅವರ ತಲೆ ಸಾಸ್ರೋಳಾಗ್ಲಿ'' ಎಂದು ಶಾಸನ ಬರೆದು ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವರು.

.. .. ..

೨.೧.೧೧: ಕುಂತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮರಿದೇವರು :

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವ ಬಯಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮರಿದೇವರು ಸಾಲೂರು ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಕುಂತೂರು ಮಠದ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕುಂತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆನ್ನುವವರು ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹನ್ನೆರಡಾಳುದ್ದ ಬಾವೀಲಿ ಜಲವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. "ಅಟ್ಟಡ್ಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ತಿನ್ನೋರು ಅವರಲ್ಲ, ಹಸಿ ಬಿಸಿ ತಿನ್ನೋ ಗುರುವಲ್ಲ, ಇಸಬೆರೆಸಿದನ್ಹಾಲ ಕುಡಿವಾರು". "ಹನ್ನೆರಡು ಎಡೆಯುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷ" ಕುಂತೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿತ್ತು. "ಶೇಷಣ್ಣ" ಎನ್ನುವ ಹಸುವೊಂದು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಿಶುಮಗನಂತಿತ್ತು. ಹನ್ನೆರಡಾಳುದ್ದ ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಮರಿದೇವರು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಬಾವಿಯೊಳಗಿಂದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ಭಿಕ್ಷ್ಯೆಕ್ಯೋನಾದರೆ ಭಾರಿ ಗುಂಡ ತಗ್ದು ಬಾವಿ ಒಳೀಕೆ ಬಾರಪ್ಪ" ಎಂದು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಗುರುಗಳ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಭಾರಿ ಪಡುಗುಂಡನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ನಡೆದು ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು "ಏನಾದರೊಂದು ಚಾಕರಿ ಕೊಟ್ಟು ಇದ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಿ ಗುರುವೆ" ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮರಿದೇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೂ ತರುವ ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮರಿದೇವರ ಕೊಕ್ಕುತರುದು (ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ) ಕೊರುಳಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಕಂಕುಳಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಕೈಗೊಂದು ಕೊಕ್ಕೆ ಧಡಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಜನ ಹೂವಿನ ಚಾಕರಿಯ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟ ಮರಿದೇವರನ್ನು ತಡೆದು ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯವರು "ಬಡಗಲು ಗಿಡೀಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗ್ಬೇಡಿ" ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಉಳಿದ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಶೇಷವಿರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡವರ ಹಾಗೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ನೆರಳುತ್ತಿದ್ದ ಮರಿದೇವರನ್ನು ಒಂದು ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಹುಡುಗರು ಹೂವು ಕೊಯ್ಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರು ಮರೆಯಾಗುವುದೇ ತಡ, ಮರಿದೇವರು ಎದ್ದು ಬಡಗಲ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಂಜಾಳಗುತ್ತಿಯ ಹನ್ನೆರಡೆಜ್ಜೆ ಕೆಂಬರಗವೊಂದು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮರಿದೇವರು ಹುಲಿಯನ್ನೇ ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಜೆಯಾದಾಗ

ಮರಿದೇವರು ಹಾಡಲ್ಲಿನ "ಹಾವು-ಚೇಳು, ಗೊದ್ದ-ಗೋಸುಂಬಿ, ಹಲ್ಲಿ-ಪಲ್ಲಿ ಹಾಪ್ರಾಣಿ-ಹೆಂಟೆಗೊದ್ದ"-ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೇ ಬಡಿದು ಸಾಯಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಾವಿ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಮೀದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುತ್ತಾರೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಜೋಳಿಗೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ " ಮರುಗ-ಮಲ್ಗೆ-ಸುರುಗಿ-ಸಾವುಂತ್ಗೆ-ನಂದವಾಳ ನಾಗಸಂಪ್ಗೆ"-ಜಾತಿಗೊಂದು ಬಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳಾದವು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪ ತಂದು ಗುರುಗಳ ಮುಂದೆ ಮರಿದೇವರು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು ತಮ್ಮ ಪೂಜೆಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಎಲೆ ತರಗನ್ನು ಕಂಡು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಉಳಿದವರನ್ನು ಬೈಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಂಡ ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಇಂಥ ಸೊಗಸಾದ ಹೂವು ತರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಹೂ ತರಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮರಿದೇವರು ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹುಡುಗರು ಮರೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಬಡಗಲ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹುಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮರಿದೇವರ ಸಾಹಸವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಮನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮರಿದೇವರು ಹುಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹಾವು-ಚೆವುಳು, ಗೊದ್ದ-ಗೋಸುಂಬಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದು ತಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಗುರುಗಳು ಮೀದ ನೀರಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಜಾತಿಗೊಂದು ಪುಷ್ಪ ಮಾಡಿ ಮಠಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿದ ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಮರಿದೇವರು ಬಡಗಲು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ತಾವೇ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೂ ತರಲು ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರು ಮರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮರಿದೇವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಮಂತ್ರುಗಾರ ಮಾಟ್ಟುಗಾರ ಯಕ್ಷಿಣಿಗಾರ ಮೋಡಿಗಾರ ಮರುದೇವ್ರು ಇವುನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿರುಸಕಾಗ್ದು"-ಎಂದು ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಹೂವಿನ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಮಠ ಮನೆಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೌದೆ ತರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೌದೆ ತರಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಮರಿದೇವರು ಬಡಗಲು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕೆಂಜಾಳಗುತ್ತಿ ಹುಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಜೆಯತನಕ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಕಾಡಿನ "ದಾಸ್‌ಮಂಡ್ಲ ಹುಳುಕುಮಂಡ್ಲ ಕೊಳುಕುಮಂಡ್ಲ ನಾಗಮಂಡ್ಲ ರಕುತಮಂಡ್ಲ ಬಟ್ಮಂಡ್ಲ ಬಾಪ್ಮಂಡ್ಲ ಹೆಬ್ಬಾವು ಕ್ಯಾರೆಹಾವು ಗೆಜ್ಜುಮಂಡ್ಲ ಹಸ್ರಾವು"ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ನುಲಿದು ಸೌದೆ ಹೊರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಠದ

ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ತಂದು ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಸೌದೆ ಹೊರೆಯಾದ ಹೊರೆಯೆಲ್ಲ ಹಾವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ನುಲಿಯುತ್ತಾ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಅಡಿಗೆಯವರು ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಯ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ "ಮರಿದೇವ್ರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೌದೆ ಚಾಕ್ರಿಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಊರ್ನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಬಸ್ವಣ್ಣಂಗೆ ನೀನು ಪೂಜೆ ತಕ್ಕೊಂಡೋಗ್ಬೇಕಪ್ಪ"- ಎಂದು ಬೇರೊಂದು ಚಾಕರಿಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬರುವ ತಮ್ಮಡಿಗಳನ್ನೇ ಗುದ್ದಿಗುದ್ದಿ ಸಾಯಿಸುವಷ್ಟು ಕ್ರೂರಿ. ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಮರಿದೇವರು ಉಕ್ಕಳ್ಳಿಗೆ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು "ಬಸವಣ್ಣನ ಮೈಕೈ ತೊಳುದ್ರಂತೆ. ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಮಡಗಿ ಗಂಧ ಚಂದ್ರ ಧರುಸ್ಬುಟ್ಟು ಬಾಳೆಲೆ ಹಾಸ್ಬುಟ್ಟು ಎಡೇಕಟ್ಟೆನೆಲ್ಲ ಮಡುಗ್ಬುಟ್ಟು ಹಣ್ಣುರುದ್ರಂತೆ ಕಾಯೊಡುದ್ರಂತೆ. ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಕಸ್ಬುಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುದ್ರು." ಪೂಜೆಯೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮರಿದೇವರನ್ನೇ ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮರಿದೇವರು ತಮ್ಮ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉರುಸಿಂಗಿ ಕೊರಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಎಳ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಎಡೆಪಡಿಸಿದ ಮರಿದೇವರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ "ಬಸವಣ್ಣ, ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುನ ಕಳ್ಳೆ ಐತೆ ನೀ ತಿಂದ್ರೆ ಸರಿ ಹೋಯ್ತು; ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಕೊಂದಾಕ್ಬುಡ್ತೀನಿ"- ಎಂದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ ಮುಕ್ಕಿದ ಬಸವಣ್ಣನ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನಡೆದ ವಿಷಯ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ "ಈ ಮಠ ಬುಟ್ಟು ಹೊರಡು" ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಿದೇವರು ಕುಂತೂರು ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

•• •• ••

೨.೧.೧೨: ಮಾದಪ್ಪನಾಗಿ ಏಳುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು :

ಗುರುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಮರಿದೇವರು ಕುಂತೂರು ಮಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೌದಳ್ಳಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟವಾಗದೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಶೇಷಣ್ಣರನ್ನು ಮರಿದೇವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರನ್ನು ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಶೇಷಣ್ಣರು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ ''ನಾನು ಮುಂದುಕೋಗ್ತೇನೆ ಹೊರ್ತು ಹಿಂದುಕ್ಕೆ ಬರೋನಲ್ಲ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ''ಸಪ್ಪೊಟ್ಟು ಸರಿರಾತ್ರೆ ಹೊತ್ತು; ಕಲ್ಲು ನೀರು ಕರಗುವ ಹೊತ್ತು; ದೇವದೇವಮಾನ್ರು ಚಂಚಾರ ಮಾಡೋ ಹೊತ್ತು;'' ಕೌದಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಕೆಂಡೇಗೌಡ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬೇವಿನಕಾಳಮ್ಮ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಡ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಾಸಸ್ಥಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ''ಅಯ್ಯೋ ಪರಮಾತ್ಮ ಉಣ್ಣೋದ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ ಉಡೋದ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ ಅಂಬ್ಲಿ ಪಾಯಸವಾಗದೆ ಹಿಟ್ಟು ಬೆಲ್ಲವಾಗದೆ, ಅಯ್ಯೊ ನಮ್ಮ ಬಡುಸ್ತಾನ ಬಯಲ್ಮಾಡೋ ದೇವ್ರಿಲ್ಲವಲ್ಲಪ್ಪ''– ಎಂದು ಅವರು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ''ಯಾವ ದೇವ್ರೋ ಕಾಣೆ ಹೊಯ್ತಾ ಅದೆ'' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೊರಬಂದು ಸತಿ-ಪತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ''ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳ್ಗ ನಮ್ಮುನ್ನ ಸೇರುಸ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಗೆ ಉಣ್ಣೋಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ, ಉಡೋಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವುರ್ನೂವೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೇಳ್ದೊ. ಯಾವ ದೇವ್ರೂವೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ಲಿಲ್ಲ, ನೀವಾರು ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡಿ'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಸತಿ-ಪತಿಯರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ''ತಿಂಗತಿಂಗಳ್ನೂವೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಹೆಡ್ತೀರಿಬ್ರೂವೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟೆ ಧೂಪಾವಾ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಮಡ್ಡೀ ಧೂಪ ಹಾಕ್ಕೊಂಡು ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಯಾಮೆ ಮಾಡುದ್ರೆ ಆಗ ನನಕಂದ ಕಾಳಮ್ಮ ನಿನ್ಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ'' ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರೆಗುತ್ತಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಪಾದವಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮುಳ್ಳು ಹೊಕ್ಕಿ ರಕ್ತ ಸೋರಿ ಕುಂಟುಕೊಂಡೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಜಾಗವನ್ನು ''ಕುಂಟುನಪುರದಳ್ಳಿ'' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವರು ಮೂಡಲಾಗಿ ನಡೆದು ತಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದ ಉಡುದಾರ ಕಿತ್ತೆಸೆದು ''ಉಡುದಾರ್ದಳ್ಳಿ'' ಎಂದು ಹೆಸರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಿ ಮರಿದೇವರನ್ನು ತಡೆದು ಮಠಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಬರದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಬ್ಬಿಯಾದರೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮರಿದೇವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮರಿದೇವರನ್ನು ಮಾರಿ ತಬ್ಬಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಅವರು ''ಆಲದ ಮರದಗುಲ್ಕೆ ಅರುಳ್ಳುಟ್ರಂತೆ,

ಬೆಟ್ಟಾ ಬೆಳಿಂಯೋ ಹಂಗೆ ಬೆಳೀತಿದ್ರಂತೆ.''· ಆಗ ಮಾರಿ ''ಈ ಮಾಂಯ್ಕಾರನ ನಾ ತಬ್ಬಲಾರೆ ಇವನು ಬಾಳ ದಪ್ಪ ಮಾ–ದಪ್ಪ! '' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಳಂತೆ· ''ನಿನ್ನಿಂದ ಈವತ್ತು ನನ್ಗೆ ನಾಮಾಂಕ್ರವಾಂಯ್ತು. ಈ ಹೆಸ್ರೆ ಪ್ರಪಂಚುದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂಯಾಗ್ಲಿ'' ಎಂದು ಮರಿದೇವರು ಮಾದಪ್ಪ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ· ಮಾಂಯ್ಕಾರನಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಆನೇ ತಲೆದಿಂಬದ ಮೇಲೆ ನಿಂತ್ಕಂಡು ಸುತ್ತಾಮುತ್ತಾ ಹತ್ತೇಳು ದಿಕ್ಕುನ್ನೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ· ''ಆನುಮಲೆ ಜೇನುಮಲೆ ಗುಂಜುಮಲೆ ಗುರುಗಂಜಿಮಲೆ ಕಾನುಮಲೆ ಕಂಬತ್ತಿಮಲೆ ಗುತ್ತಿಮಲೆ ಗೌಳಿಮಲೆ ಸಂಕುಮಲೆ ಸಮದಟ್ಟುಮಲೆ ಪಾರಿಮಲೆ ಪಚ್ಚೆಮಲೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಲೆ ಭದ್ರಾಕ್ಷಿಮಲೆ ಭಸ್ಮಂಗಮಲೆ ಈಬುತ್ತಿಮಲೆ ಕೊಂಗುಮಲೆ ಕೋನಾಚಿಮಲೆ ಕಡದಾರ್ಕ್ಷಿಮಲೆ ಕೆಂಜಾಳುಮಲೆ ಹತ್ತುಮಲೆ ಸುತ್ತುಮಲೆ'' ಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾರೆ· ಮೈಸೂರು ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ· ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ 'ಹಾಳ್ಮುಂಡೆ ಮೊಕ ಇಲ್ಲೂ ಕಾಣ್ತದಲ್ಲ'' ಎಂದು ಜಗ್ಗಿಸಿ ತುಳಿಂಯುತ್ತಾರೆ· ತಕ್ಷಣವೇ ನಡುಮಲೆ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ· ನಟ್ಟ ನಡುರಾಜ್ಯ ಬ್ಯಾಡಗಂಪಣ ಸೀಮೆ ಠಿಕ್ಕೇರಿದೇಸ ಹಿಂದುಕ್ಕುಟ್ಕೊಂಡ್ರು ಆಲಂಬಾಡೀನೂ ಬಲುಕ್ಕುಟ್ಕೊಂಡ್ರು ನೂರೊಂದಂಯ್ನನಗಿರಿ ಚಾರಂದಪ್ಪನ ಮಲೆ ದ್ಯಾವರಳ್ಳಿ ನಡುರಾಣ್ಯ ಅಂತರಗಂಗೆ ತೆಂಕ್ಬ್ಯೋರಿ ಸೀಗೆ ಸಿರುಗಂಧ ಬಾಡಬಾಕನ್ಲೊತ್ತೆ ಏಳ್ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತ ನುಗ್ಗುನಾರದ ಜ್ವಾಲೆ ಬಿದುರ ಸೀಡೆ ಮಗ್ಗಾರಗುತ್ತಿ ಕೆಮ್ಮತ್ತಿ ಮರದಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಏಳ್ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಾಂಯ್ಕಾರನಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಒಡೆದು ಮೂಡುತ್ತಾನೆ·

•• •• ••

೨.೨.೧: ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣ ದೊರೆಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಲು ವೀಳ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು:

ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರವಣನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ದಿನನೂಕುತ್ತಾ ಹಿಂಸೆ ಬಂಧಾನ ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿನ ದೇವತೆಗಳ ಗಾಳು ಗೋಳು ಪೀಳ್ಯಾಯಿ ಪೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಜ್ಜುಣದ ಬಾವಿಗೋಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗುಪೂಜೆ ತೀರಿಸ್ಕೊಂಡು ''ಎಳಗಾವಿ ಎಳುದೊದ್ದು ಸುಳುಗಾವಿ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು'' ಕೊರಳ ತುಂಬ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರುಸ್ಕೊಂಡು ಮುಂದಲ ಪಾದ್ಕೆ ಮುನ್ನೂರು ಜಂಗು ಹಿಂದಲ ಪಾದ್ಕೆ ಇನ್ನೂರು ಜಂಗು ಧರುಸ್ಕೊಂಡು ಮೈಕೈಗೆಲ್ಲ ಈಬುತ್ತಿ ಧರುಸ್ಕೊಂಡು ಮುತ್ತುನ ಜೋಳ್ಗೆಯ ಮುಂಗೈಗೆ ಅಧಾರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬೆರಳಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಬಲಗೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು ಬರಗನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಬಂಕಾಪುರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯರೆಲ್ಲ ಶ್ರವಣ ದೊರೆಗೆ ಕರಡಿ ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಹುಲ್ಲೆ ಸಾರಂಗದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ತಲೇಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಲ್ಲು ಬೀರಿ ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದುರುಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾರಿಯರು ''ಎಲಾ ಎಲಾ ಯಾರ್ಲಾ ಪರದೇಸಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರವಣದೊರ್ಗೆ ಹಾಲ ನಾವು ತಕ್ಕೊಂಡೋಗದೇ ಇದ್ರೆ ನಮಗೇನು ಸೀಕ್ಷೆ ಮಾಡನೊ? ನೀನು ಹಾಲ್ನರುವಿ ಒಡ್ಡಾಕಿದ್ದಿಯಲ್ಲ, ಖಂಡುತವಾಗೂ ನಾವು ನಿನ್ನ ಬುಡೋಕಿಲ್ಲ ನಿನ್ನುನ್ನ ನುಂಗಾಕ್ತೀವಿ'' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ನುಂಗಲು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಲೆ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಮಾರಿಯರ ಮೇಲೆ ಒಡಿದಾಗ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರಿಬಂದು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಮಾರಿಯರನ್ನೂ ಹೊನ್ನೆ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ಪಾರ್ವತಿ ದುಂಡು ದೇವೀರಮ್ಮ ಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಶ್ರವಣನಿಗಾಗಿ ಕಂಚಿನಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದ ಹಾಲು ತುಂಬಿ ಹುಟ್ಟರೇಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೈಕಾಲುಮಖ ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಇಳಜಾರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೋದವನೇ ಕಂಚಿನ ಹಂಡೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಹಾಲೆಲ್ಲ ಹೊರ ಚೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಲಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ಕಿರುಕುಳ

ತಾಳಲಾರದೆ ಕಲ್ಲುಗವಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆತನಿಂದ ಶ್ರವಣ ಕೊಡುವ ಉಪಟಳದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಪಯಣಿಸಿ ಬಂಕಾಪುರಿಯ ನಾಡ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದೆ ತಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅರಮನೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಒಳಗೆ ಹೋದ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ಮಾದೇವುರು ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ''ಮಾದಾರಿ'' (ಪಾದರಕ್ಷೆ ಹೊಲಿಯುವವ) ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ''ನಾನು ರಾಯವಪುಡಿ ಅಚ್ಚೆ ಮೇಲೆ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಕಾಲೆಲ್ಲ ಪುಟ್ಟಾದ ಬೆಳುದ್ಬುಟ್ಟೈತೆ. ನನ್ನ ಕಾಲ್ಗೆ ಚಮ್ಮಾಳ್ಗೆ ಮಾಡುವಂತ ಮಾದಾರಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮಂದೇವುರೆ ಅವುನ್ನ ನನ್ನರ‍್ಮನ್ಗೆ ಕಳ್ಸಿರ‍್ಬೇಕು'' ಎಂದುಕೊಂಡು ತನಗೊಂದು ಜೊತೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತರಲು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣನಿಗೆ ''ಇದೊಂದು ಚಾಕ್ರಿಯನ್ನು ಬುಟ್ಟು ಬ್ಯಾರೆ ಯಾವ ಕೆಲ್ಸವಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣ ''ಎಲಾ ಎಲಾ ಮಾದಾರಿ ಜಾತಿಯವನಾಗಿ ಕುಲದೋನಾಗಿ ನನ್ನ ಪಟ್ಣದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳೇಳಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯ? ಕಂಡುತ್ವಾಗಿ ನೀನೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು'' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರವಣನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಚಂಚುಕಾರವನ್ನು (ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆ–ಹಣ) ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣನ ಪಾದದ ಅಳತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿರುಗಂಧದ ಮರದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಇಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ''ಅಡ್ಡಗಳ ಒಂದು ಗಜ, ಉದ್ದಾ ಮೂರು ಮೊಳ'' ಎಂದು ಅಳತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಗುರುತು ಹಾಕುವ ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಮರದ ಹಲಗೆಗಳೇ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಶ್ರವಣ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲೇ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆತ ಪಲ್ಲಿಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ '' ಅಯ್ಯಾ ಬಂಕಾಪುರಿ ಶ್ರವಣ್ದೊರೆ ನೋಡಪ್ಪ ಈಗ ನೀನು ಚಮ್ಮಾಳ್ಗೆ ಮೆಟ್ಟುದ್ರೆ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಹೇಗಿರೋದಿಲ್ಲ ಕಾಣಪ್ಪ. ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ತವೆ. ಈಗ ಸೆರೆ ಮಡುಗಿರೋದ್ಕಿಂತ ಇದ್ರ ನಾಕ್ರಷ್ಟು ದೇವ್ತಿಗಳ ನೀನು ಸೆರೆ ಮಡಗಬೋದಪ್ಪ ಚಾಮ್ಮಾಳ್ಗೆ ಮೆಟ್ಟುದ್ರೆ ಬಾಳ ಒಳ್ಳೇದು'' – ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಶಾಸ್ತ್ರ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿದ ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಲು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ''ಈ ಶ್ರವಣ್ದೊರೆಗೆ ಕತ್ತಿ ಒಳುಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ ಕಠಾರಿ ಒಳುಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಮರ

ಮುರ್ದು ಅವುನ್ಮೇಲೆ ಬಿದ್ಕೊಂಡ್ರು ಅವುನ್ಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿದೇವ್ರಿ ಒಳುಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವುನ್ಗೆ ಸಾವದೆ'' ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ಅರಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

•• •• ••

೨.೨.೨: ಹರಳಯ್ಯ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು :

''ಗಂಡುಲಿಗೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡುಲಿಗೆ ಮೊನುಗಾರ ಪುಂಡುಗಾರ ಈರತ ಮುನಿ ಏಳ್ಮಲೆ ಹೆತ್ತಯ್ಯ'' ನಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣ ದೊರೆಗಾಗಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ತರಲು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಮನೆಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹರಳಯ್ಯನ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ''ಸ್ವಾಮಿ ಹೊನ್ನಯ್ಯನ ಮಠಾ ಉಂಟು – ಹೊನ್ನೇಳು ಕಳಸ, ಚನ್ನಯ್ಯನ ಮಠಾ ಉಂಟು ಚಿನ್ನದವೇಳು ಕಳಸ, ಊರದ ಮಠಾವುಂಟು ಊರದ್ಮರದ ಇಸನ್ಯಕೆ ಹೊನ್ನರಳಿ ಮಠಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಹೊನ್ನರಳಿ ಮಠದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೇವುನ ಮರ ಉಂಟು, ಬೇವುನ ಮರದ ದಂಡೇಲಿ ಒಂದ್ಕಲ್ಕಟ್ಟೆ ಜಗ್ಲಿ ಉಂಟು, ಕಲ್ಕಟ್ಗೆ ಜಗ್ಲಿ ಒತ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ ಗಿಡಾ ಉಂಟು, ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ ಗಿಡದ ಒತ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಂಡ್ಮಾವುನ ಮರ ಉಂಟು, ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹುಂಯುಲ್ದಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟವೆ, ಎರಡು ಹುಂಯುಲ್ಗಳಸ ಅದೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಅದೇ ಹೋಗಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಗುರುಮಠ'' ಎಂದು ದಾರಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹರಳಯ್ಯನ ಗುರುಮಠ ತಲುಪಿ ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಹರಳಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಹರಳಯ್ಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆತ ಕೊಂಬಿನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹರಳಯ್ಯ ಇರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಾಕರಿ ಮುಗಿಸಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮನೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕಂಡು ಸರಣಾರ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನಗೆ ಸರಣಾರ್ತಿ ಹೇಳಿದವನು ಹರಳಯ್ಯನೆಂದೇ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ''ಸರಣು ಸರಣಾರ್ತಿ'' ಎಂದು ಎರಡು ಬಾರಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಗೊಂದಲಗೊಂಡ ಹರಳಯ್ಯ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವಂಥವನು ಮಹಾತ್ಮನೆಂದೇ ಬಗೆದು ವಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯನಿಂದ ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಭಾಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನಗೊಂದು ಜೊತೆ

ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ವಿನಯ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ''ಯಾವ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾಳ್ಗೆ ನಿಮಗಾಗ್ಬೇಕು? ಹುಲ್ಲೆ ಚರುಮದಲ್ಲೋ ಹುಲಿ ಚರ್ಮದಲ್ಲೋ ಎತ್ತುನ ಚರ್ಮದಲ್ಲೋ ಎಮ್ಮೆ ಚರುಮದಲ್ಲೋ ಕಡವೆ ಚರುಮದಲ್ಲೊ ಕಾಟಿಮ್ಮೆ ಚರುಮದಲ್ಲೊ ದನೀನ ಚರುಮದಲ್ಲೊ ಯಾವ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ಬೇಕು ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿ?'' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ನರಮಾನವನ ಚರ್ಮದಿಂದಲೇ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರಳಯ್ಯ ಒಳಗೊಳಗೆ ಮರುಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಚನವಿತ್ತಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮನೆ ತಲುಪುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತಳಾಗದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂದು ನರಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ಮಾದೇಶ್ವರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಹರಳಯ್ಯ ಪರಿಸಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉಪಾಯವೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ: ''ನಾನು ನೀರ್‍ರಾಕೆ ಅಂತ ಹೋಗಿ ಕತ್ಲೆ ಆದ್ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೀವೆಷ್ಟೊತ್ತು ಕೂಗುದ್ರೂ ಬಾಗ್ಲು ತಗೀದೆ ಹಂಗೆ ಇರ್‍ತೀನಿ ಯಜುಮಾನ. ನಾನು ಒಳುಬಾಗ್ಲನ್ನು ಹಾಕೊಂಡು ಒಳುಚಿಲುಕವನ್ನು ಹಾಕೊಂಡು ಉಟ್ಟುದ್ದ ಸೀರ್‍ಯಾ ಹರ್‍ಕೊಂಡು ತೊಟ್ಟುದ್ದ ಕುಬ್ಸ ಹರ್‍ಕೊಂಡು ಮೈಕೈನೆಲ್ಲ ಗೀರ್‍ಕೊಂಡು ನೀನು ಒಂಬತ್ಸಲ ಕೂಗುದ್ರೂ ಯಜಮಾನ ಮಾತಾಡಕಿಲ್ಲ. ಇಕಾರ ರೂಪ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಾಗ್ಲು ತಗೀತೀನಿ . ಒಂಬತ್ಸಲ ಕೂಗುದ್ರೂ ಮಾತಾಡ್ಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಇಷ್ಟೊತ್ತಗಂಟ ಎಲ್ಲುಗೋಗಿದ್ದೆ? ಈಗಿಷ್ಟೊತ್ತಗಂಟ ಯಾರೊಂದ್ಗೆ ಗುದ್ದಾಟ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ ಐಲು ಸರಸವನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದೆ? ಅಂತೇಳಿ ಮಡ್ಡಿ ಮುಂದಲೆಯ ಹಿಡುಕೊಯ್ಯ, ಹಿಡುಕೊಂಡು ಹೊಸಲ್ಮೇಲೆ ಕೆಡೀಕೊಂಡು ನನ್ನ ಸಿರುಸೇದ್ಬೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೂದು ಚಮ್ಮಾಳ್ಗೆ ಮಾಡಿ ಜಂಗುಮುರ್‍ಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಯ್ಯ'' – ಎಂದು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಹರಳಯ್ಯ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸಂಜೆ ಚಾಕರಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೂಗಿದರೂ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಗೀರಿದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹೌಹಾರಿ ಹರಳಯ್ಯ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಐಲು-ಸರಸವಾಡ್ತಿದ್ದೆ ? ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಆಕೆಯ ಮುಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹೊಸಲಿಗೆ ಆನಿಸಿ ಕೊರಳ

ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ರಕ್ತವನ್ನು ಬಾಂಡಿಲಿಗೆ ಬಸಿದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಚಕ್ಕಳ ಎಡೆದು ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಉನಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆಂಯ ''ಚಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ದೊಡ್ಡೆಟ್ಟಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ರಂಪಿ ದೊಡ್ರಂಪಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಅವ್ಳ ಮುಂಗೈ ಮೂಳೆಂಯ ಕೊಡ್ತಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಅವ್ಳ ಎದೆ ಹಾಸ್ಗೆಂಯ ಒದ್ಗಲ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡ ತಲೆ ಒಳಗಿರುವಂತ ಮಿದ್ಳೆಂಯ ಮಿಗ್ಗೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ನರುಗಳ್ನೆಲ್ಲ ಅಳುಕೊಂಡು ದಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿಂಯಲು ಹರಳಂಯ್ಯ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹರಳಂಯ್ಯ ನರ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಬೆಜ್ಜುಲ್ಕೆ ಕೆಂಡ– ಹುಣಸೇ ಕೆಂಡ– ಮೂಗಂಡ್ಗ ಅರಗು, ಮದ್ದು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ – ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ''ಂಯನ್ನು ತಂಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೊಟ್ಟ ಗಡುವು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಹರಳಂಯ್ಯನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಂಯ್ಯ ಒಬ್ಬನೇ ಬಂದು ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಂಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೊದಲು ಹರಳಂಯ್ಯ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೂ ಕೊನೆಂಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಂಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವಿಷಂಯವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಂಯನ್ನು ನನ್ನ ಸೂಚನೆಂಯಂತೆ ನೀನು ಕರೆಂಯಬೇಕೆಂದು ಅಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಂಯಂತೆ ಹರಳಂಯ್ಯ ''ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ'' ಎಂದು ಎರಡು ಬಾರಿ ಕೂಗಿ ಕರೆದಾಗ ಮಡದಿ ಸಜೀವವಾಗಿ ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಂಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಈ ಚಮ್ಮಾಳ್ಗೆಗಳ ನಾನೊಪ್ಪುಸ್ಕೋತೀನಿ. ಅದುಕ್ ಮುಂಚೆ ನೀವಿಬ್ರೂವೆ ಚಿನ್ನುದ್ ತಟ್ಟೇಲೊಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೇಲೊಂದು ಮಡಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ನುದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೀದ್‌ಬೀದಿಲು ಒಂದ್ಸಲ ಸಾರ್ಕೊಂಡ್ ಬನ್ನಪ್ಪ. ಈ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಪಟ್ನದಲ್ಲಿ ಂಯಾರಾರು ದುರಾಂಕಾರದ ಮುಂಡೆ ಮಕ್ಳಿದ್ರೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸ್ಬೇಕು'' ಎಂದು ಅಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

.. .. ..

೨.೨.೪: ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾರುವುದು :

ಹರಳಂಯ್ಯ ಮಾಡಿದ ''ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ'' ಂಯನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಜ್ಞೆಂಯ ಮೇರೆಗೆ ಹರಳಂಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ

ಬರುತ್ತದೆ. ಹರಳಂಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಾರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕ ಹರಳಂಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ಮಾರಲು ಹೊರಟಿರುವ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ಶಕ್ತಿ–ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡ್ಡಿ–ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಹರಳಂಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹರಳಂಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಠಾ ಬಿಟ್ಟು ಊರಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಮದುವರಸ ಚೆಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಂಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ನೀಡಿದ ಮಧುವರಸ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಹೋದಾಗ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಉದುರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಹರಳಂಯ್ಯನವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸಾರಿದಾಗ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಣವನ್ನು ನೀಡಿ ಉರಿಚೆಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಉರಿಚೆಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳ ಮುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣ ಅವನ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಬೊಕ್ಕೆಗಳು ಎದ್ದು ಅಸಾಧ್ಯ ಉರಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅರಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಂಗಾಲಾದ ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಣಿಯರು ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಹರಳಂಯ್ಯ ತಂದಿರುವುದು ನರ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯೆಂದೂ, ಅದು ಅಸಾಧ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದೆಂದೂ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹರಳಂಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಓಕಳಿ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಅರಸನ ತಲೆಮೇಲೆ ಊದರೆ ಅರಸ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿಯರು ಕೊರವಂಜಮ್ಮ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದಾಗ ಅರಸ ಗುಣಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಹರಳಂಯ್ಯ–ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಬಂಕಾಪುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

•• •• ••

೨.೩.೪: ಮಾದೇಶ್ವರ ತಂದ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಶ್ರವಣದೊರೆ ಹತನಾಗುವುದು :—

ಶ್ರವಣದೊರೆ ಗಡುವು ನೀಡಿದ ದಿನದಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಂಕಾಪುರಿಗೆ ಬಂದು ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಅರಹುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ನೋಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಾಗ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದುದೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಸುರಮುನ್ನೂರುಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟರೇಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತೊಡಬೇಕೆಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ ಶ್ರವಣ ದೇವತೆಗಳು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಅಡ್ಡ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹುಟ್ಟರೇಕಲ್ಲಂಡೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸುರಮುನ್ನೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣನ ಪಾದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಸೋಕಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳು ಧಗಧಗನೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರವಣ ಏನೂ ತೋಚದೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ಬಗ್ಗಿದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವನ ಹೆಕ್ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲೂರಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಹತನಾದ ಮೇಲೆ ದೈವ ಸಂಕುಲ, ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತದೆ.

.. .. ..

೨.೩.೧: ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು :

ಏಳುಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ '' ಮದ್ದಿಕ್ಕುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮದ್ದಾನ್ಕೆ ಮುರಿದು ಬರಬೇಕು : ಇಸವಿಕ್ಕಿದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಿಸುಗಳ ಕೊಂದು ಬರಬೇಕು '' ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಇಕ್ಕೇರಿ ಎಂಬ ಊರಿನ ದೇವಮ್ಮನೆಂಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ನಡುಮಲೆಯನ್ನು ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರೊಂದಿಗೆ ಇಕ್ಕೇರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಎಳಗಾವಿ ಎಳೆದೊದ್ದು ಸುಳುಗಾವಿ ಮುಸುಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿನ್ನದ ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂಗೈಯಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂಡಿಗೆ ಜಂಗನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಗುಡ್ಡಯ್ಯನ ವೇಷ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಹಣೆಗೆ ತಕ್ಕುದ ಹಳದಿ ನಾಮ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೋರುಮಾಲು ಪೇಟವ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕಂಬೀ ಪಂಚೆಯಿಂದ ಹಾರೊಗಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕೊಂಡು, ಚಿನ್ನದ ಜಾಗಟೆ ಮತ್ತು ಶಂಕನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ವೇಷ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಭಸುಮಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಜ್ರದ ಕವಡೆ ಸರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕರಡಿ ಚರ್ಮದ ರುಮಾಲನ್ನು ತಲೆಗೆ ಧರಿಸಿ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳಿಡಿದು ಎಡಗೈನಲ್ಲಿ ಡಮರುಗ ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲಿಗೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಥಿಕ್ಕಿ ಹಿಡಿದ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಗೊರವಯ್ಯನಾಗಿ ವೇಶ ತಾಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೇರಿಯ ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ''ಯತುಗಳ ಭಿಕ್ಷ ಮುತುಗಳ ಭಿಕ್ಷ ಅತಿ ಸಂಗಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷ ಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷ ಕೇಳುವಾತನ ಭಿಕ್ಷ ''– ಎಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ದೇವಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದವರ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ''ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದೂ ಬರ್‍ದೋರು ಬಂದಿದ್ದೀಯರಲ್ಲಪ್ಪ ಈವತ್ತು ಬಂದುದ್ದು ಒಳ್ಳೇದಾಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈವತ್ತನ ದಿವ್ಸ ಒಂದೇವುರ ಕಾರ್‍ಯ ಅದೆ, ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭಿಕ್ಷಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಮದ್ದಾನದೊತ್ಗೆ ಬರಬೇಕು '' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. '' ಬರುತ್ತೇವೆ '' ಎಂದು

ಹೇಳಿ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರು ಊರ ಹೊರಗಿನ ಹೊನ್ನರಳಿ ಮರದ ಕಲ್ಕಟ್ಟೆ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನ ದೇವಮ್ಮ ನಮ್ಮನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದದ್ದು ನಮ್ಮ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ : ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಿಬೇಕೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಣ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ ದೇವಮ್ಮ ''ಆಹಾ ಯಾರೋ ಕಾಣೆ ಈ ಮುಂಡೇ ಮಕ್ಳು, ಇವುರ್ಗೆ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ತಿನ್ಸಿ ಇವುರ್ನ ಕೊಂದಾಕ್ಬೇಕು. ಇವುರ್ ಮೈಮೇಲಿರುವಂತ ಒಡವೆ ಬಂಗಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳುಕೊಂಡ್ರೆ ನನ್ಮೊಮ್ಮಕ್ಳು ಮರೀಮಕ್ಳು ತಿನ್ನೋಗಂಟ ಮುಗಿಯಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ'' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸಂಚು ಹೂಡುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಆರುಜನ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಆರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ''ಮದ್ಯಾನುಗಂಟ ಬರುಬ್ಯಾಡಿ – ನೀವ್ ಇನ್ಯಾವ ಕಲಿಯೋ ಮಠಕೋಗಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮೂವರು ಜೀತಗಾರರನ್ನು ಕರೆದು ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದರೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಲಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಿ ''ಹಾವ್ಗಳ ಹಿಡ್ದು ತನ್ರಪ್ಪ: ಇಸವನ್ನು ತುಂಬ್ಕೊಂಡ್ಬನ್ರಪ್ಪ : ಮೂರ್ಗಡ್ಗೆ ಕಳ್ಳಿಹಾಲ ಕರ್ದು ತಂದ್ಕೊಡ್ರಪ್ಪ ಜೀತ್‌ಗಾರ್ರೆ ''ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಮ್ಮನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಜೀತಗಾರರು ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ವಿಷವನ್ನೂ, ಕಳ್ಳಿಹಾಲನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ''ಹಾಲಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಸುರುದು ನೀರುಗೆ ಬ್ಯಾಳೆ ಸುರ್ದು'' ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೂ, ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನೂ ದೇವಮ್ಮ ಮಾಡಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿಂದುಲಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಳ್ಳ ತಗಿಯಲೂ ದೇವಮ್ಮ ಜೀತಗಾರರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಮ್ಮ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ–ಮಲ್ಲಣ್ಣ–ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರು ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ದೇವಮ್ಮ ಮೂವರನ್ನು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಕೈಗೆ ನೀರುಕೊಟ್ಟು ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಮ್ಮ ಊಟ ಬಡಿಸಿ ಮರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷದ ಸಾರು ವಿಷದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಊಟವಾದ ನಂತರ ತಾಂಬೂಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಎಲೊ ಅನ್ನಾಯಕಾತಿ ಕೆಟ್ಟುಂಡೆ – ನಮಗೆ ಇಸದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ! ನಿನಟ್ಟಿ ಬರುದಾಗ್ಲಿ ಕೊಟ್ಗೆ ಹಾಳಾಗ್ಲಿ ಬೆನ್ನುಜ್ಜದ್ಕೆ ಸೊಸೆ ನಿನ್ಮನ್ಗೆ ಬರುದೇ ಹೋಗ್ಲಿ'' ಎಂದು ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತು

ಮಲ್ಲಣ್ಣ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

•• •• ••

೨.೭.೨: ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು :

ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರನ್ನು ಊರಾಚೆಯ ಹೊನ್ನರಳಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿರಲು ಹೇಳಿ ಕುಂಬಳಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಬಳಪುರದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ತಂಗಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯನ್ನು ಉರುಬಿ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಆಸೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ–ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರು ಕಳ್ಳರ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ದಾರಿಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಆಕೆಯ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬರಿಗೈಯಲ್ಲೇ ಹೊರಟ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ದಾಸಪ್ಪ – ಜೋಗಯ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ–ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುಡ್ಡಯ್ಯ–ಗೊರವಯ್ಯ ಮತ್ತು ದಾಸಯ್ಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮಳಿಗೆ ಇದಿರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ಬಹುದೂರ ನಡೆದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಬಾಯಾರಿ ಗುಡ್ಡಯ್ಯನನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವಳಿಗೆ ನೀರುಕೊಟ್ಟ ದಾಸಯ್ಯ–ಗೊರವಯ್ಯ ಗುಡ್ಡಯ್ಯಗಳು ಆಕೆ ಹಸಿದಿರ ಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ದಾಸಯ್ಯ ಜೋಗಯ್ಯರಿಂದ ಕಜ್ಜಾಯ ಪಡೆದು ತಾನು ಸೇವಿಸದೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನೆಗೆ ಬರಿಗೈಲಿ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೊಡಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ಮನೆ ತಲುಪುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಬಂದವಳೇ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಾನು ತಂದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ಕೊಟ್ಟ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ತಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಅಕ್ಕ ದೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ತಂಗಿ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿಗೆ ನನ್ನ ಅಲೇ ಹೂವಿನಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಷ ಉಣಿಸಿ ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಜೋರಾಗಿ ಬೈದಾಡುತ್ತಾ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು

ಸತ್ತ ಕಾರಣ ಕಾಣದ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ತಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರೂ ದೇವಮ್ಮ ಕೇಳದವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ''ಅವಳ ಮುಂದಲೆ ಇವುಳ ಕೈಲಿ ಇವ್ನ ಮುಂದೆಲೆ ಅವುಳ ಕೈಲಿ'' – ಜಗಳ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಊರ ಜನುವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಕ-ತಂಗೇರ ಜಗಳವನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ''ಪಟೇಲನಾಗಿಂಯೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಚಕ್ಮುರನಾಗಿಂಯೂ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರಾಗಿಂಯೂ'' ವೇಷಧರಿಸಿ ಗಲಾಟೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವರ ಜಗಳ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಚಾವಡಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಪಟೇಲನಾಗಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾಮವ್ವ ನಿನ್ತಪ್ಪೇನು? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ದೇವಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ದೂರುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮಕ್ಕುಳ್ಗೆ ಇಸವ ಕೊಟ್ಟವ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ನನ್ನ ಮಕ್ಳು ಪ್ರಾಣ ತಗುದವ್ಳೆ. ಈ ಕೆಟ್ ನನ್‌ಸವ್ತಿ ಮುಂಡೇಂಯ ಬುಡಬ್ಯಾಡಿ ಅನ್ತಳೆ ದೇವಮ್ಮ. ನನ್ನಾರು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಳು ನನ್ನಾರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಳು ಈ ಮುಂಡೆ ಕೊಟ್ಟ ಇಸುದ್ ಕಜ್ಜಾಂಯ್ಯ ತಿಂದು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದವೆ'' ಎಂದು ದೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ಅಹವಾಲು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕದೇವಮ್ಮ ಇದಾವುದನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ನಾನು ವಿಷವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವಳಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ''ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡು ಬಂಜೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಳುಗಿಸುವ ಕೊಟ್ಟವ್ಳೆ. ಇಂತೆ ಕೆಟ್‌ಮುಂಡ್ಯಾ ಬುಡುಬ್ಯಾಡಿ – ಇವುಳ್ಗೆ ಜಲುಮ್ ಸಜಾವ ಮಾಡಿ ಬುದ್ದಿ'' ಎಂದು ದೂರುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೀನು ನಮಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಐನೂರು ರೂ. ಲಂಚ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಮ್ಮ ''ಹಣ ಅಂಬೋ ಮಾತ ಹೇಳುಬ್ಯಾಡಿ ನನ್‌ಪ್ರಾಣುವೆ ಹೋದಂಗಾಂತ್ತದೆ. ನಂಚ ಕೊಟ್ರೆ ನನ್ ಸತ್ತ ಮಕ್ಳು ಬದುಕಿ ಬಂದಾವ'' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕದೇವಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಡಿದು ಬಿಸಾಕಿದ್ದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯದ ಚೂರನ್ನು ಪಟೇಲರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ''ನೋಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಇದು ಇಸುದ ಕಜ್ಜಾಂಯ್ಯ? ಇಸುದ ಕಜ್ಜಾಂಯ ಆದ್ರೆ ನನ್ನ ಜಲಮ್ ಸಜಾ ಮಾಡಿ'' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಪಟೇಲರ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರರು ಚಿಕ್ಕದೇವಮ್ಮ ನೀಡಿದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯದ ಚೂರನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ಪಟೇಲರ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಟೇಲರು ಮಾತನಾಡಿ ಏನಮ್ಮ ನಾನ್ ತಿಂದ್ರೂ ನಾ ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ತಂಗೆದಲ್ಲ ತಪ್ಪು ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ದೆ ತಪ್ಪು. ಮಕ್ಕಳ ತಕೊಂಡೋಗಿ ಸಾಲ್ಗೆ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದಿಸ ಆದ್ಮೇಲೆ ಹಾಲು ತುಪ್ಪಾ ಬಟ್ಬುಟ್ಟು ಬಾ. ಆಮೇಲ್ ನಿಂಗೆ ಜಲುಮ್ ಸಜಾ'' ಎಂದು ತೀರ್ಪು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂದ ತೀರ್ಪು ಕಂಡ ದೇವಮ್ಮ ಗೂಳುಗೋಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ''ಸಾಲು ಗಾಡಿಂಯ ಕಟ್ಟಿಸವಳೆ ಸಾಲು ಹೆಣವ ತುಂಬವಳೆ ಗಾಡಿ ಮೇಲ್ಲೆಣವ ಹೊಡ್ಕೊಂಡ್ಬಂದು ಹನ್ನೆರಡಳ್ಳವ ತಗುಸವ್ಳೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಳ ಒಪ್ಪ ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ಹಾಲು ತುಪ್ಪಾ ಬುಟ್ಟವ್ಳೆ''. – ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕ್ರಿಂಯೆ ಮುಗಿಂಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಂಯಾಗುತ್ತದೆ : ತನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ದುಃಖದಿಂದ ದೇವಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಲ್ಲು ನೀರು ಕರುಗುವಂಥ ಸಪ್ಪುಟ್ಟು ಸರಿ ರಾತ್ರಿಂಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹನ್ನೆರಡು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವು ಸಮಾದಿ ಒಳುಗಿದ್ದ ಹೆಣಗಳ ತಂದು ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿಂಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡಿ ಬೆಳಕಾದಾಗ ದೇವಮ್ಮ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಣ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆಂಯುತ್ತಾಳೆ. ''ಸತಿ–ಪತಿಂಯರಿಬ್ಬರೂ ಬಾಳುವಂತ ಗತಿಂಯ ನಮುಗೆ ಕೊಡುನಿಲ್ಲವಲ್ಲೋ ಭಗವಂತ'' ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಾದೇವನ ಮಾಂಯ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸತಿ ಪತಿಗಳು ಮಾದೇವನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಹುಲಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಹೆಣಗಳೂ ಮಾಂಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೇವಮ್ಮನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬರಗವೊಂದು ಕಾವಲಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಾರದ ದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡ ಗೋಳಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಟ್ಟ ಗಡುವು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಮಾದೇಶ್ವರ–ಮಲ್ಲಣ್ಣ–ರಂಗಸ್ವಾಮಿಂಯರು, ಪಟೇಲ–ಚಕ್ರು–ಶ್ಯಾನುಭೋಗರಾಗಿ ಬಂದು ಊರ ಜನುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡ ತಮ್ಮ ಗೋಳನ್ನು ಆ ಕುರಿ ಕಾಂಯುವವನೊಂದಿಗೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಊಟ ತರುವೆನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಂಯವರೆಗೆ ತಾನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಂಯ್ದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಮೇಂಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೂ ಬಿಡದಂತೆ ತಿನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡ ತಮ್ಮ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ತಾವಿರುವಾಗ ಹುಲಿಗಳು ಬಂದು ಒಂದೂ ಕುರಿಂಯನ್ನು ಉಳಿಸದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಊಟ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುರಿ ಮೇಯಿಸುವವನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕುರಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕುರಿಕಾಂಯುವವ ''ನನ್ಕುರುಗಳ ಕೊಟ್ಬೀರೊ

ನಿಮ್ಮಿಬ್ರೂನು ತಕ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಕೊಂಯಮತ್ತೂರು ಜೈಲಿಗೆ ಮಡುಗ್ಬೇಕೂ'' ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದಾಗ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ``ನಿಮ್ಮ ಕುರುಗಳಿಗಾಗೂ ರಾಗೋಡ (ದಂಡ) ಕಟ್ತೇವಿ ಜೇಲುಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಳುಸ್ಬೇಡಿ : ನಮ್ಮಟ್ಟೀಲೇಳು ಕೊಪ್ಪೀಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಮಡುಗಿವಿ ಆ ಏಳು ಕೊಪ್ಪುರೂವೆ ನಿಮ್ಗಾಸ'' ಎಂದು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುರಿ ಕಾಯುವವನ ವೇಷದಲ್ಲೇ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಊರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಊರವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ಹೊನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಏಳುಮಲೆಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ``ನಮ್ಮಂತ ದೇವ್ರುಮಾನ್ರುಗೆ ಇಸ ಇಕ್ಕೋಳು ಈ ದೇವಮ್ಮ ಇವುಳ್ನ ಪ್ರಪಂಚುದಲ್ಲಿ ಮಡುಗ್ಬುಟ್ರೆ ಇನ್ನು ನರಮಾನ್ರು ಗತಿಯೇನು? ನರುಮನುಸ್ರ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕೊಲಬವುದು ಇವ್ಳು?'' ಎಂದುಕೊಂಡು ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ದೇವಮ್ಮ ಚಾವಡಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಗ್ನಿದೇವತೆ ಕರೆದು ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ``ಧಗಧಗ್ನೆ ಕತ್ಕೊಂಡು ಧಿಗಧಿಗ್ನೆ ಉರಿದು'' ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೪: ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು

೨.೪.೧: ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವಿನ ಪವಾಡ :

ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ನಡುಮಲೆಯ ಕೆಮ್ಮತ್ತಿ ಮರದ ಕೆಳಗಿನ ಹೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ದಿಕ್ ಕಾಣ್ದೆ ಅರಣ್ಯಕೆ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೀನಿ. ಭೂಲೋಕುಕ್ಕೆ ಮಾದೇವ ಅನ್ನುವಂತ ಹೆಸ್ರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗ್ಬೇಕು. ಕಾಸುನ ಧೂಪ ಹಾಕುಸ್ಕೋ ಬೇಕು. ಕರವೆತ್ತಿ ಕೈ ಮುಗಿಬೇಕು. ಚಳೀ ತಡೀಲಾರಿ ಬಿಸುಲ್ ತಡೀಲಾರಿ. ನನ್ಗೆ ಹನ್ನೆರಡಂಕ್ಣದ ಗುಡಿಯಾಗಬೇಕು ಗುಂಡಾರವಾಗ್ಬೇಕು. ಈರತ್ಕಟ್ಟೆಯಾಗ್ಬೇಕು ಮಜ್ಜಣದ ಬಾವಿಯಾಗ್ಬೇಕು. ನನ್ಗೆ ಕಟ್ಸಿಸಿಕೊಡುವಂಥ ಭಕ್ತುರಾಗ್ಬೇಕು. ಅಂತೆ ಒಕ್ಲು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೋ ಕಾಣ್ನಲ್ಲ'' ಎಂದು ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಬಲಗಡೆಗೆ ಆಲಂಬಾಡಿ ಅನ್ನು ದೇಶ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಮಾದೇಶ್ವರ, ಆಲಂಬಾಡಿಯ ಜುಂಜೇಗೌಡನೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಲಪ್ಪೇಗೌಡ–ಬ್ಯಾಲಪ್ಪೇಗೌಡ–ಕುರುಬೀರೇ ಗೌಡ–ಮರುಜುಂಜೇಗೌಡ–ಬೆಟ್ಟೇಗೌಡ–ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಎನ್ನುವ ಕುಟುಂಬದವರು ಹಾಲುಸಾಗ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯವನೇ ಜುಂಜೇಗೌಡ. ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕುರ್ರಿ, ಮುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಾಗಿಲು, ರತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಲೆಗೊಂಬೆ, ಹವಳದಲ್ಲಿ ಹರಿಗೋಡೆ, ಊಟ ಮಾಡಲು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಲಲು, ಉಂಡದ್ದು ಎಂಜಲೆರಚಲು ಚಿನ್ನದ ದೋಣಿ.....''– ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಐಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಬಾಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊಕುದ್ತುಂಬ ಭಸುವಂಗವಂತೆ, ಕೊರುಳ್ತುಂಬ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂತೆ, ಕಂಚುನ ಕಂಸಾಳೆ ಬಲಗೈಲಿ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು, ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಆಲಮ್ಮ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳಿ ಹಸುವಿನಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಹಂಡೆಗೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮೊದಲನೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಅಪ್ಪಾ ಹಿಂಡುಗ್ಮೇರಾದ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳೀ ಹಸ್ವೆ ನಾನು ಏಳ್ಮಲೆ ಕೈಲಾಸ್ದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವ್ನಿ. ನಾನು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವಂಥ ಸ್ಥಳ್ದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಾನಿರುವಂಥ ಮೂಗುತ್ತಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲನ್ನು ಪೊತ್ತುರುಸ್ಬುಟ್ಟು ನನ್ನ ಅವಸೋಕಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡು''– ಎಂದು ತನ್ನ ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆ ಉರುಬಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮರುದಿನ ಜೀತದಾಳುಗಳು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಮೇವಿಗಾಗಿ ''ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳೀಹಸು ಹಿಂಡಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಪಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹಾರ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಮಾದೇವ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವಂಥ ಹೊನ್ನುತ್ತುಕ್ಕೆ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಲನ್ನು

ಪೊತ್ತರುಸ್ಸುಟ್ಟು ಹಾಲು ಹಿಂಡಿ ಪುನಃ ದನಗಳ ಹಿಂಡು ಸೇರಿ ಹಟ್ಟಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯ ತೊಡಗಿದರೆ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳಿಹಸು ರಕ್ತ ಕರೆಯ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಆಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ನಡೆದ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ದನಗಳನ್ನು ಏಳುಜನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೇ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳಿ ಹಸು ಎಲ್ಲ ದನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತಾನೊಂದೇ ಏಳು ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದ ಬಳಿ ಬಂದು ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಪವಾಡ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲ ಹಸುವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಡ್ಡವಾದ ಮೆಳೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮಚ್ಚಿನೇಟು ಬಿದ್ದು ಮಾದೇವ "ಭೂವಿಗೂ ಆಕಾಸಕ್ಕೂ ಕೀಲು ಕೊಟ್ಟಂಗೆ" ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡ "ಯಾರು ನೀನು" ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾನು ಮಲೆ ಮಾದಪ್ಪ ನನ ಕಂದ, ನನಗೆ ಒಂದಂಕಣ ಕಲ್‌ಗುಡಿ ಕಟ್ಸ್ಕೋದುಂಟಾದ್ರೆ ನಿನುಗೀಗಿರೋ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ ಕಂದ, ನಾನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡ "ಕೇಳ್ಯಾ ಕಾಡ್ ಪರದೇಸಿ ನೀನೇನು ನನ್ಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ನಿನ್ಗೆ ಒಂದಂಕ್ಣ ಕಲ್ಗುಡಿ ಕಟ್ಸೊ ತೀಟೆ ನನ್ಗಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

೨.೪.೨: ತುಂಬಿದ ಕೊಟಾರ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ :

ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವಿನ ಪವಾಡ ಮೆರೆದು ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಹಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಾದೇವನ ಇಚ್ಛೆ ಈಡೇರದಾದಾಗ "ಈ ಜುಂಜಯ್ಯ ನನ್ಮಾತ ಕೇಳ್ದೇ ಹೋದ್ನಲ್ಲ, ಹಾಕುದ ಕಾಲ ತಗೀನಿಲ್ಲ, ಬಗ್ಗುನ ತಲೆ ಆನ್ನಿಲ್ಲ, ಇವುನ ಧುನಿಯಾವನ್ನು ಧೂಳೀಪಟ ಮಾಡ್ದೇ ಇದ್ರೆ ನನ್ಗೆ ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅನ್ನುವಂತ ಛಲಾ ಯಾಕೆ?" ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕಡಲೆ ಕಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತೇಳು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದು ಬುಗುರಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ "ಯಾರವ್ವ ನನಕಂದ ಕೊಟಾರ್ದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಂಗಂಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷಾ ಜೋತಿ ಲಿಂಗಂಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷಾ ಕಟ್ಗೆ ಸಂಗಂಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷಾ ಎತುಗಳ್ ಮುನುಗಳ ಭಿಕ್ಷಾ ನಮ್ಗೆ ಭಿಕ್ಷಾ ಕೊಡಪ್ಪ ಮರು ಜುಂಜಯ್ಯ" ಎಂದು "ಪಂಚೈದಕ್ಷರ ಭಿಕ್ಷ" ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡ ಕಡಲೆ ಕಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವನು "ಯಾರಂಯ್ಯ ಅಪ್ಪ? ನನ್ ಮನೇ ಮಂದೀರ್ಗೆ ಕಳ್ಳೆ ಎತ್ಮಡುಗಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ರಾಶಿ

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಜಂಗೂಮ ನನ್ನಣುದತ್ರ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳ್ತಿ. ಈವತ್ತು ಸುಕ್ರುವಾರ : ಸುಕ್ರುವಾರುದ್ದಿವ್ಸ ತುಂಬುದ ರಾಸ್ಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಒಂದಿಡಿ ಕಳ್ಳೇನಾ ಕೊಡೋ ಹಂಗಿಲ್ಲ - ಮುಂದುಕ್ಹೋಗಪ್ಪ ಜಂಗೂಮಯ್ಯ '' ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ '' ಎತ್ತಿದ ಜೋಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಳಕ್ಲಿಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ತುಂಬಿದು ಸುಕ್ರುವಾರ ದಿವಸ ನಿಮ್ಮ ಹುಲುಸುವಂಥ ಕಳ್ಳೆ ಕಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ. ಮೂರ್ಹಿಡಿ ಕಳ್ಳೆ ದಾನವನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ನೀಡಿದ್ರೆ ಆದರೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯ ಹೆಚ್ಕೊಳ್ಳಾಗ್ಲಿ'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ '' ನನ್ನ ಕಳ್ಳೆ ರಾಸ್ಯ ನೋಡಿ ಕಣ್ಗೆ ಖಾರ ಹೊಡೆದಂಗಾಯ್ತೇನೋ. ಎಲಾ ಎಲಾ ಪರ್ದೇಸಿ. ನಿನ್ಗೆ ಹೊಲವುತ್ತು ಕಾಲ್ ಹೊಪ್ಪೆ ಬಂದಿದ್ವ. ದಾಟ್ಲೀದು ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಿದ್ಯೋ?''- ಎಂದು ಜುಂಜೇಗೌಡ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವಂಥ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೆರ್ಕಡ್ಡಿ ಕಿತ್ಕೊಂಡು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೊಡೆಯಲು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ : '' ನಿನ್ನ ಬೋಳು ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದುದೇ ಉಂಟಾದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಕತ್ತುನ ಕಳ್ಸ ನೊಂಟಾರ್ನೆ ನಗ್ಗಿ ನೀನು ಧರಣೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದಿ ಒದ್ದಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಕಳ್ಳೆ ಕೊಟಾರವನ್ನು ಬುಟ್ಹೋಯ್ತಿಯೋ - ನಿನ್ಗೆ ಮೆರುಕೋಲ್ನೇಟು ಬೇಕೊ?'' ಎಂದು ಗದರುತ್ತಾ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಬಂದಾಗ '' ನಿನ್ಗೆ ಓಡಕೆ ಕಾಲ್ ಬರ್ದೇ ಇರ್ಲಿ'' ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಂಕು ಬೂದಿ ಎರಚಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಎತ್ತುದ್ ತೋಳ್ ಎತ್ತುದಂಗೆಯೆ. ಬುಟ್ ಕಣ್ ಬುಟ್ಟಂಗಿಯೆ. ಮರವನ್ನು ತರ್ದು ಯಾವ್ರೀತೀಲಿ ನೆಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಿಸ್ತಾರೋ ಆ ರೀತೀಲಿ ಮಟಮಟ್ನೆ ಕಣ್‌ಬುಡ್ತಾ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ಹಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾದೇಶ್ವರ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿ ತೂಕದ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡನ ತುಂಬಿದ ಕೊಟಾರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಿದಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೪.೨: ಜುಂಜೇಗೌಡ, ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಲ್ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು :

ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸು ಹೊನ್ನುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಕರೆದದ್ದು. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಡಲೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು - ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕುಟುಂಬ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಬಂದೂಕು ತುಪಾಕಿಯೊಡನೆ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ

ಹುಲಿ ಕರೆದು ಹೆದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಚಿತಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎರಗಿದ ಹುಲಿಗಳ ಕಾಟ ತಾಳಲಾರದೆ ಬೇಲಿ ಮೆಳೆಗಳೆನ್ನದೆ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಕಡಲೆ ಹೊಲದಲ್ಲಾದ ಪ್ರಸರಣ, ಈಗ ಹುಲಿಗಳಿಂದಾದ ರಾದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋದ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕುಟುಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳಲು ಕೊರವಂಜಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕರೆಸಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ''ಕೊರವಂಜಿ'' ವೇಶದಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೊಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ, ಆತನ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ತೊಂದರೆಗಳೆಲ್ಲ ನೀಗುವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆದಿನಾರಾಯಣ-ಮಾರಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ : ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆದಿದ್ದ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವನ್ನು ಕಟುಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ''ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳಲ್ಲಾ ನಾಗೇರು ಬಂದು ಸತ್ತೋದೊ ಏಳೇಕಿತ್ತು ನೆಟ್ಟಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟಂಗೆ ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಂಗೆ ಅವೂ ಸತ್ತೋಗಿ ಮನುಗವೆ. ಏಳುಂಡಿ ಕುರುಗಳ್ಗೆ ಕೆಂಬಳ್ಳೆ ರೋಗ ಬಂದು ಅವು ಸತ್ತೋಗವೆ. ಮನೇಲಿ ಇದ್ದಬದ್ದ ರಾಗೀ ಎಲ್ಲ ಕಗ್ಗೂ ಮುಗ್ಗಾದ್ದಂತೆ. ಮನೆಗೊಂದು ಕಾಳೂ ರಾಗಿಯಿಲ್ಲ'' – ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಲಂಬಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಕಂಪಣ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿದಾಗ, ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಏಳಂಕಣ ಗುಡ್ಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಆತನಿಗೇ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತ ಆತನ ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕರುಗಳೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿನ ''ಹಾಲುಸಾಗ್ರದ ಸಂಸಾರ'' ಜುಂಜೇಗೌಡನದಾಗುತ್ತದೆ. ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದಂತೆ ಜುಂಜೇಗೌಡ ನಡುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳಂಕಣ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ''ಪಡುಲಾಗಿ ಬಾಗುಲ್ ಮಾಡಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುಸ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಮೂರು ತಿಂಗ್ಳೊಳಗೆಲ್ಲ ದೇವುಸ್ತಾನ ತೆಯ್ಯಾರ್ ಮಾಡುದ್ನಂತೆ. ಕಟ್ಟೀಗೆ ಕಳಬೆಲ್ಲ ನೀಡುವಂಥಾ ಪಂಚೇಳು ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುಸುದ್ನಂತೆ, ತೇರುನ ಬೀದಿ ಮಾಡುಸ್ದ. ಕುರುಜನ ಮಾಳ ಮಾಡುಸ್ದ ತೆಂಕಚೋರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭದ್ದುರ ಬಾಗ್ಲು ಮಡುಗುಸ್ದ. ಭದ್ದುರ ಬಾಗ್ಲು ಗೋಪ್ರುಕೆ ಐದ್ ಕಳ್ಸ ಮಡುಗುಸುದ್ನಂತೆ. ಉಗ್ರಾಣದ ಮನೇ ಮಾಡುಸುದ್ನಂತೆ. ನೆಲ್‌ಮಾಳ್ಗೆ ಗೇಯುಸ್ಬುಟ್ನಂತೆ. ಹನ್ನೆರಡಂಕ್ಣದ ಚಪ್ಪುರ ಮಾಳ್ಗೆ ಕಟ್ಟುಸ್ಬುಟ್ನಂತೆ. ಸ್ವಾಮಿ ತಾಣುಕ್ಕೆ ಒಂದ್ ಚಿನ್ನುದ್ ಕಳ್ಸ ಮಾಡ್ಸಿ ಮಡುಗುದ್ನಂತೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಮಂಟ್ಪ ಗೇಯುಸುದ್ನಂತೆ

ಒಳವರುಕಾರ ಹೊರ್‌ವರುಕಾರ'' – ಇಷ್ಟೊಂದನ್ನೆಲ್ಲ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೩.೧ : ನೀಲೇಗೌಡ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು :

ಕಾಡು ಸೋಲಿಗರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾದ ನೀಲೇಗೌಡ, ಸೋಲಿಗರ ಪೋಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾ "ಏಳು ದೊಡ್ಡಿ ಸರಳೆಮ್ಮೆ, ಏಳು ದೊಡ್ಡಿ ದನಗಳು, ಏಳು ದೊಡ್ಡಿ ಕುರಿ ಹಿಂಡು, ದನಕರ ಕಟ್ಟುವ ಗೂಟುವೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಗೂಟುವಂತೆ, ಕೈ ಕಾಲು ಮೊಕಾ ತೊಳಿಯಾಕೆ ಪಚ್ಚೇ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಸಂತೆ ಏಳು ಗುರುಳಿ ದವುಸ್ಸಂತೆ ಏಳು ಗುರುಳಿ ಧಾನ್ಯವಂತೆ"– ಈ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ನೀಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು : ಕೊನೆಯವನಾದ ನೀಲೇಗೌಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆರೂ ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮಗನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸ ನೇಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಡೆಯವನಾದ ನೀಲೇಗೌಡ "ಮಂತುರುಕಾರ–ತಂತರುಕಾರ–ಮಾಟ್ಲುಕಾರ–ಕೂಟ್ಲುಕಾರ–ಕ್ಯಾಣುಕಾರ"– ದೃಷ್ಟಿ ಉಳ್ಳವನು, ನಿಷ್ಠೆ ಉಳ್ಳವನು ರೂಪು ರೇಖೆ ಸುದ್ದುಳ್ಳ ಅಂದಾದ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅಣ್ಣಂದಿರೆಲ್ಲ ತೋಟ–ಗದ್ದೆಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದರೆ ಕೊನೆಯವನಾದ ನೀಲೇಗೌಡ ಕಾಡಿಗೆ ದನ–ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಈತ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪ ಈ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ: "ಒಂದು ಬೂದುಗಂಬಳಿ ತಗುದವನೆ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮಡುಗವನೆ ಒಂದಣ್ಣಟ್ಟು ದೊಣ್ಣೆ ತಗುದವುನೆ ಒಂದಿಡು ಮಟ್ಟದ್ ಜೋಡ ಮೆಟ್ಟವನೆ. ಸರಳೆಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡೀಗೆ ಬಂದವನೆ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಬುಟ್ಟವನೆ : ದನಗಳ ದೊಡ್ಡೀಗೆ ಬಂದವನೆ ದನಗಳನಾದ್ರೆ ಬುಟ್ಟವನೆ : ಕುರುಗಳ ದೊಡ್ಡೀಗೆ ಬಂದವುನೆ ಕುರುಗಳನಾದ್ರೆ ಬುಟ್ಟವನೆ ಕಾಡೂ ಪೋಡೂನೊಳಗೆ ಗುರುವೆ ಅಟ್ಯೊಂದಟ್ಯೊಂದ್ ಬರ‍್ತಾನೆ".

ಒಮ್ಮೆ ನೀಲೇಗೌಡನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಕೊನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರು "ಅಟ್ಟಾ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತವುರೆ ಹಳ್ಳ–ಕೊಳ್ಳ ಇಳುದವುರೆ, ನೀರು–ನಿಡಿಯ ದಾಟವುರೆ, ಅಂದಾರ ಲೋಕ ನೋಡವುರೆ, ಚಂದಾರ ಲೋಕ ನೋಡವುರೆ – ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕ"ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿದರೂ ಬೆಟ್ಟಸ್ವಾಲುಗನಾದ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ "ಇಷ್ಟಕ್ಕೊಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಣು" ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನೀಲೇಗೌಡನಿಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ನಿನ್ಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದವಾಯ್ತುದೋ

ನೋಡ್ಕೊಂಡು ನೀನು ಬಂದುದ್ದೇಲಾದ್ರೆ – ನಿನ್ಗೆ ಮದುವೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡ್ತೀವಿ''– ಎಂದು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅತ್ತಿಗೆ–ನಾದಿನಿಯರು ''ಈ ನಮ್ಮ ಮೈದರಸು ಎಂತೆ ಬಿದ್ರೆ ಒಳುಗ್ನು ಚದೆರ ತತ್ತಾರೊ ಕಾಣೆ ''ಎಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೀಲೇಗೌಡ ''ನನ್ನನ್ನು ಜರ್ದು ಮಾತಾಡ್ಬುಟ್ರಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮ. ಅಂತ ಕರ್‌ಚಲುವೇನೆ ತಂದು ನಾನು ಮದ್ವೆಯಾಗ್ಬೇಕು'' ಎಂದುಕೊಂಡು ದನ–ಕುರಿ–ಎಮ್ಮೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಬಾಯೊಣಗಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆ ಕಾಣಿಸುವುದೇ? ಎಂದು ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನತ್ತಿ ನೀಲೇಗೌಡ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬೇಸೋಲಿಗರ ಪೋಡೊಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಯಾರಿ ಬಂದ ನೀಲೇಗೌಡ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಇಂಗಲು ನೀರುಕೊಡಿರೆಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯಭಾವೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂದು ತಾಮ್ರದ ಚೆಂಬಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ನೀರು ಕುಡಿದ ನೀಲೇಗೌಡ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ದಣಿವಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ನೀರಿಗಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲೇಗೌಡ ''ಅವಳಂದಾ ಚಂದ ನೋಡವ್ನೆ, ಚಂದಾಚಾರ ನೋಡವ್ನೆ, ಚಲುವಭಾವ ನೋಡವ್ನೆ, ಅವ್ಳು ಸುದ್ದಸುಳಿಯ ನೋಡವ್ನೆ, ದಪ್ಪಾದುಡುವ ನೋಡವ್ನೆ, ನಡುಗೆನುಡಿಗೆ ನೋಡವ್ನೆ, ಮಂಡೆಭಾವ ನೋಡವ್ನೆ, ಕೆಂಪೂರಂಪ ನೋಡವ್ನೆ''– ಚೆಲುವೆಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮನಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ನೀಲೇಗೌಡ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀಲೇಗೌಡನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಮಗನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ದೂರದ ತುಂಬೇಸೋಲಿಗರ ಪೋಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತುಂಬೇಸೋಲಿಗನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ''ಕುಲದೋರು ಜಾತೀರು ಮತುದೋರ್ನೆಲ್ಲ ಕರ್ದು ನೆಂಟರಿಷ್ಟ್ರು ಬಂಧು–ಬಳಗನೆಲ್ಲ ಕರ್ದು'' ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೀಲೇಗೌಡ–ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

.. .. ..

೨.೩.೨: ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಬಂಜೆ ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸುವುದು :

ಗಂಡ ನೀಲೇಗೌಡ ದನ–ಕುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ದಿನದ ಹೆಚ್ಚಿನಹೊತ್ತು ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಓರಗಿತ್ತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ

ಒಂದಾಗಿ ''ನೋಡಿದ್ಯಾ ನೀಲೇಗೌಡ ಬಿದ್ರೆ ಒಳುಗ್ಲ ಚದ್ರೆ ತರ್ಬೇಕು ಅಂತ್ಲೇಳಿ ಎಂತೆ ಹಾಗೆ ಮೊಕದೋಳ್ ಗೂಗೆ ಮೊಕುದೋಳ್ ತಂದ. ಕುಂತ್ ಜಾಗುಕ್ಕೆ ಇವುಳ್ಗೆ ನೀರ್ತಂದ್‌ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲ ನಿಂತ್‌ಜಾಗುಕ್ಕೆ ಇವುಳ್ಗೆ ನೀರ್ತಂದ್‌ಕೊಡ್ಬೇಕಲ್ಲ'' – ಎಂದು ಚುಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನ ಕಳೆದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಓರಗಿತ್ತಿಯರು '' ದಟ್ಟಧರಣಿ ಹುಟ್ಟುಬಂಜೆ'' ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಅಟ್ಟಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಉಂಡರೆ, ಸುಟ್ಟಸುಣ್ಣ ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ಆಕೆ ಮೀದ ನೀರ ದಾಟಿದರೆ, ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ದನ ಹೊಡೆದರೆ, ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀರಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು–ಸೌದೆಗೆ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಕೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ – ಎಲ್ಲರೂ ಬಂಜೆಯರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ''ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಮಕ್ಕಳೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಗುರುವೆ–ಕಟ್ಟೇಲಿ ನೀರೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ'' – ಎಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೊಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ''ನಾನೆಂತೆ ದಾಯಿಂದಕಾರ್ರ ದೊಡ್ಡೀಗೆ ಮದುವೆಯಾಗ್ಬುಟ್ನಲ್ಲೋ ಪರಮಾತ್ಮ..... ಇವುರೇ ಸರಿಯೆ ಮಕ್ಕೆತ್ತೋರು! ನಾನೇನಾರ ಮಕ್ಕೆತ್ತಿರೋರ ಕೊಡಿ ಅಂತ ಕೇಳಕೂಗಿದ್ನೆ? ಇಂತೆ ಕ್ಯಾಣುದ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ'' ಎಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಜೆ ಗಂಡ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ತನಗಾದ ದುಃಖ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ''ನಿನಗಂದ ಮಾತು ನನಗಲ್ವ ನನಗಂದ ಮಾತು ನಿನಗಲ್ವ''– ಎಂದು ಸತಿಯ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅತ್ತಿಗೆ–ನಾದಿನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಲುಪತ್ಯೇವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಒಗ್ತಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಿಗೆ, ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ''ಹೆಂಗಸರ ಮಾತು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಪಾಲು ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ'' – ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನೀಲೇಗೌಡ ಕೇಳದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನೀಲೇಗೌಡನ ಅನಿಸಿಕೆಯಂತೆ ಅವನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಜಮೀನು–ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಂದ ಪಾಲು ಪಡೆದ ನೀಲೇಗೌಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಕಾಣಬಾರದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೂಡಿದ ಕೋವಿನಲ್ಲಿ, ಕೊಕ್ಕರೆ ಕೊನೆಬೋಳಿಯ ಮೇಲಿನ ಬೆಟ್ಟದಮಾಳದಲ್ಲಿ, ಆಲ–ಜಾಲ–ತೇಗು–ಹೊನ್ನೆ ಮರಗಳನ್ನು ತರಿದು ಒಂದು ಒಂಟ್ಟಿದೊಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸತಿಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನಿರಿಸಿ ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೩.೩ ನೀಲೇಗೌಡನ ಕುಲದವರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವುದು :

ದೇವುಸ್ವಾಲುಗ ನೀಲೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಂಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನೂಕುವಾಗ ಪದ್ಧತಿಂಯಂತೆ ಕುಲದವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗ ಕುಲದವರೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಲದ ಂಯಜಮಾನನೊಬ್ಬ ಮಾತನಾಡಿ ಕುಲುಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಸೇರ್‍ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಕಸುಬಿನ ರೀತೀಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಬ್ಯಾಟೆನ್ನಾಡಕ್ಕೋಗ್ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜಾತ್ರೆ ಬಂದ್ಬುಡ್ತಲ್ರಪ್ಪ. ನಮ್ ಜಾತ್ರೆಗೆ "ಬಿದರಕ್ಕಿ ಆಗ್ಬೇಕು, ಬೆಲ್ಲೆಣ್ಣಾಗ್ಬೇಕು, ಕಜ್ಜೂರದಣ್ಣು ಕಟ್ಟೀ ನೀರು ಮದರಂಗನ ಬಾಳಣ್ಣಾಗ್ಬೇಕು, ಹೆಜ್ಜೇನು ತುಪ್ಪ, ಕಿರುಜೇನು ತುಪ್ಪ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗ್ಬೇಕು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೊಂದಾಳು ಕಡ್ಡಾಂಯವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು, "ಹೋಗುವುದು ಮೂರು ತಿಂಗಳು – ಬರುವುದು ಮೂರು ತಿಂಗಳು – ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಮೂರು ತಿಂಗಳು"– ಒಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ವಿನಿಂಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕುಲಜನ ತೀಮಾಶನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರ ನೀಲೇಗೌಡನಿಗೂ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಆ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಂಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂದವಾದ ಮಡದಿಂಯೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ನೀಲೇಗೌಡ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ಅವರಿಗೆ ಂಯಾರೂ ಬೆಂಕಿ–ಬಿಸ್ನೀರು ಕೊಡದಂತೆ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಆಗಿಬಿಡುವ ಭಂಯದಿಂದ ನೀಲೇಗೌಡ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. " ವನವನ್ನು ಮೀರಿದ ಪಕ್ಷಿ, ಕುಲ ಮೀರಿದ ಮನುಷ್ಯ ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ವನವನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಮೀರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕುಲವನ್ನು ಮೀರುವುದಕ್ಕಾಗುವುದೇ?" ಎನ್ನುವುದು ನೀಲೇಗೌಡನ ವಾದವಾಗಿದೆ. "ಕುಲದವುರ್‍ನ ಮಾತ್ರ ಬುಡಕಾರ್‍ಕಿಲ್ಲ ನಾನು" ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿ ನೀಲೇಗೌಡ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊರಟುನಿಂತ. ಕುಲದವರನ್ನು "ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ನನ್ಹೆಣ್ತಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದಾಳೆ ಮನೆವೊಳಗೆ, ನಾನು ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ ಹೇಳ್ಬುಟ್ಟು ಬತ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೨.೩.೪: ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು :

ನೀಲೇಗೌಡ ತಾನು ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವ

ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕಾಲತಪ್ಪೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗ್ಳುವರುಗೂ ಹ್ಯಾಗೆ ನೆಚ್ಚಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ನೆಂಬಲಿ ನಿನ್ನನು ನಾನು – ನನ್ಗೆ ಬಲಗೈ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಕೊಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೇನ ಮಲಿಗೆ ಕಳುಗೆಣ್ಣೆ '' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಂಗಾಲಾದ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಲಗೈಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ಮಾಡಿರುವ ತಪ್ಪೇನು? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತೆ ಕರಚಲುವೆಯಾದ ಮಡದಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಡು ಪೋಡಿನ ಒಂಟಿಸೊಪ್ಪಿನಗುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಬುಟ್‌ಬುಟ್ಹೋಗಕೆ ನನ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಅನುಮಾನ ಮಡ್ದಿ – ಎಂದ ನೀಲೇಗೌಡ, ''ನಿನ್ನ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡ್ಲಣ್ಣೆ – ನನ್ನ ಕುಲುದೋರೊಂದ್ಗೆ ಕಳುಗೆಣ್ಣೆ '' ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ''ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ತೆಪ್‌ಕಂಡಿಲ್ಲ ಅನ್ನಾಯಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅಂತೇದ್ರಲ್ಲಿ ಬಲಗೈಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಕೊಡು ಅಂತಿದ್ದೀಯೆ – ಬಂಜೆಕೈಯಿನ ಭಾಷೆ ಬ್ಯಾಡ ಸಮ್ಮನೆ ಹೋಗೋ ಯಜಮಾನ ''ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನೊಳಗೆ ಮೂಡಿರುವ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ : '' ನನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ನನ್ನಣ್ಣತಮ್ದೀರ್ಗಾಗರಿಲ್ಲ. ಅವುರ ಕಂಡ್ರೆ ನನಗಾಗರಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಾಲ ನಾಡೀಗೆ ನಾನು ಹೋದಾರೆ ಅಣ್ಣತಮ್ದೀರು ಬತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಕಿ ಎಣೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಾರೆ. ಬಿಸ್ನೀರೆಣೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಾರೆ. ಬಾಗಿಲನಾದ್ರೆ ಬಡೀತಾರೆ. ಸಂಕೆಣ್ಣೆ ನೀನು ಬತ್ತೀಯೆ. ಬಾಗಿಲ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡ್ತೀಯೆ. ಹೆಣ್ಣೆ ನಿನ್ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣ ಮಡುಗ್ತಾರೆ. ಮಡ್ದಿ ವಾಲಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯ್ತಾರೆ ''– ಎಂದು ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದ್ದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಪಾಪದ ಮಾತ ನೀವು ಆಡಬಹುದೆ? ಎಂದು ಕೇಳುವ ಸಂಕಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನನಗೆ ಭಾವಂದಿರಾಗಬೇಕು, ಭಾವ ಅಂದರೆ ತಂದೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮಂದಿರು ನನಗೆ ಮೈದುನರಾಗಬೇಕು, ಮೈದುನರು ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಾನವಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಸರದಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೃದ್ಧನಾಗುತ್ತಾ ಅಣ್ಣ–ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇಡ. ಯಾರಾದರೂ ಮುತ್ತು ಮಾರುವಂತ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಟ್ಟಿ ಮುತ್ತುಮುತ್ತು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಾ ಬರಬಹುದು. ನೀನು ಮುತ್ತಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆಯಬಹುದು. ಆತ ನಿನ್ನ ಅಂದ–ಚೆಂದ ನೋಡಿ ಒಲುವೆಯ ಮದ್ದುಕೊಟ್ಟು ವಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಎನ್ನುತ್ತಾ '' ಮುತ್ತುನ್‌ಸೆಟ್ಟಿ ಜೊತೆ ಹೋದಿಯೋ– ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಣ ಬಿಗುದೀಯೊ ?'' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಆಟನಕಾರರು ಮಾಟನಕಾರರು ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರು ದೊಂಬಿದಾಸರೇ ಬರಬಹುದು. ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಒಲುಮೆ ಮದ್ದುಕೊಟ್ಟು ವಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾ ನೀಲೇಗೌಡ ''ನೀನು ಅವನ ಪಾಲೇ ಆದೀಯೊ – ನನ್ನ

ಯಮನ ಪಾಲ ಮಾಡಿಯೆ?'' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಯಮದಿಂದ ''ಈ ಬಂಜೈ ಕೈಯಿನ ಭಾಷೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ; ನಾನು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಾಮಧೇನು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ; ಮೇಲಿನ ಲೋಕದ ಮಳೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ; ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ ; ಹಗಲು–ಬೆಳಗಾಗುವುದೇ ತಪ್ಪೋಗಬಹುದು ; ಜನರಲ್ಲಿ ಹರನಜ್ಞಾನ ಶಿವನಜ್ಞಾನ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆ ; ಅದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಭಾಷೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅನುಮಾನ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಬೇಟೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು'' ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನೊಡನೆ ಸತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪದೆ ನೀನು ಹತ್ತಲಾರದ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಹತ್ತಲಾರೆ. ಇಳಿಯಬೇಕಾದ ಮಲೆಗಳನ್ನು ಇಳಿಯಲಾರೆ. ಆನೆ–ಹುಲಿ ಕಂಡರೆ ಹೆದರುತ್ತೀಯೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನೀನೇನಾದರೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಕುಲದೋರೆಲ್ಲ ''ಏನಪ್ಪ ಈತ, ಯಾರೂ ತರ್ದೇಯಿರೊ ಹೆಂಡ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆಯೆ? ಮಡದೀನು ಜೊತೇಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವನಲ್ಲ'' ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ''ದೊಮ್ಮೊಂದ್ಗೆ ದೊಮ್ತಿ ಬಂದಂಗೆ ನೀನೆಲ್ಲೀಗೆ ಬಂದೀಯೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ'' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ''ದೊಂಬತಿ''ಎಂದು ಗಂಡ ಕರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ತೀರಾ ನೊಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ''ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದಿರಿ, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಬಂದು ಒಪ್ಪಿಳ್ಳೆಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮಡುವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ – ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ – ಕುರುಬರ ಬೀರಯ್ಯ – ಹೊಲೆಯರ ಹೊನ್ನಯ್ಯ – ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮದುವೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದರೆ ಯಾರೇನಂದರು ಯಜಮಾನ'' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರತಿಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇಸರಿಸುವ ನೀಲೇಗೌಡ ''ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಜವಾಬು ಕೊಡಬೇಡ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಜಾತಿಯನ್ನು ನಂಬುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾರಿಯರು ಮಾಡುವ ಕಳ್ಳನವನ್ನು ಯಾವ ದೇವದೇವಮಾನರೂ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೀಯ ಹೂವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ; ಕೊತ್ತೀಯ ಮಾಸನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ; ಬಿಳೀ ಕಾಗೆ ನೋಡಬಹುದು ; ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು ; ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬೊ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಂಬುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?'' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ''ಬಲಗೈ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಕೊಟ್ಟೀಯೊ ನಿನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಯೋ'' – ಎಂದು ನೀಲೇಗೌಡ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದು ''ಯಾರೂ ಕಟ್ಟಬಾರ್ದ ತೆರೆ ನೀವ್ ಕಟ್ಟೀದೀರ್ಯಾ? ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟುಸ್ಬಾರ್ದ ಮುಟ್ಟುವಳಿ ಮುಟ್ಟುಸಿದೀರ್ಯಾ?

ನೀನು ಕಟ್ಟಿದ ತೆರವ ತೆಕ್ಕಂಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಹಟ್ಟಿಂದಾಚ್ಗೆ ಕಳುಗಂಯ್ಯ, ನಿನ್ನ ದಾರ್ಯ ನೀನು ನೋಡಂಯ್ಯ, ನನ್ನ ದಾರ್ಯ ನಾನು ನೋಡ್ತೀನಿ, ನಾನು ಬಲಗೈ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ ಹೋಗೋ ಯಜಮಾನ '' ಎಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀಲೇಗೌಡನಿಗೆ ರೌದ್ರವಾದ ಕೋಪ ಬರುತ್ತದೆ, ಕೆಂಜರಗಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಧರಾಧರನೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಕಾಣಬಾರದ ಸೀಮೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ ; ಗೂ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಗೂಬೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನರಮನುಷ್ಯರ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಜಾಗ ಅದು. ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿ ಮೇಲಲ್ಲ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಮೈಯೆಲ್ಲ ತರಚಿ ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೀಲೇಗೌಡ ಈಗಲಾದರೂ ನನಗೆ ಭಾಷೆಕೊಟ್ಟು ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದು ಕೊನೆಯ ಸಾರಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹಠಬಿಡದ ಸಂಕಮ್ಮ ಈ ಪಾಪಿಜನ್ಮ ಹೋದರೂ ಸರಿಯೆ ಭಾಷೆ ಕೊಡುವವಳು ನಾನಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ಸತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನೊರನೊರನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತವೊಂದನ್ನು ಬಲಗೈಲಿ ಹಿಡಿದು ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಮನಸೋಯಿಚ್ಛೆ ದಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಬಂಧು-ಬಳಗ ನೆಂಟರು-ಏತ್ತರು - ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮರೆತು ಬಿಡೆಯೆಂದು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ನೀಲೇಗೌಡ ಯಾರೂ ಕಾಣಬಾರದ ಪೊದೆನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಡ್ಲನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಉಟ್ಟಿದ ಸೀರೆ ಅಳಿಯೆಣ್ಣೆ ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ತೊಟ್ಟ '' ಸೀರೆ-ರವಿಕೆ-ವಜ್ರದೋಲೆ-ಮೂಗುನತ್ತು-ಕತ್ತಿನಪದಕ-ಕೈಯಿನಕಡಗ-ನಡುವಿನಡಾಬು'' - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಒಂದು ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟು ಎಂದು ನೀಲೇಗೌಡ ಆಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. '' ಒಡುವೆ ವಸ್ತ್ರನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀರೆ ಕೇಳುಬ್ಯಾಡಿ '' ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಬಿಡದೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬೆತ್ತಲಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉಗುನಿಅಂಬಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಉಡಿಗೆ ಉಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಎದೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ತೇಗದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನುಮುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಕಬ್ಬಳಿಅಂಬಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಗಿದು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಲೆದು, ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿಕೆಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ನಗ್ಗಾಲಮುಳ್ಳನ್ನು ಆಕೆಯ ನೆತ್ತಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ, ಹೆಗ್ಗಲಮುಳ್ಳನ್ನು ಆಕೆಯ ಎಡಗಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ, ಬಗ್ಗಾಲಿಮುಳ್ಳನ್ನು ಆಕೆಯ ಬಲಗಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗ್ಗಾರಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಮಗ್ಗುಲ ಹಾಸಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ; ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆ ಬಿಗಿದು ಬಾಚಿಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಕೊತ್ತೀಹಂಬ ತಂದು ಕೈಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಕಟ್ಟಿ ಆಕೆಯ ಮೈಮೇಲೆ ಬೆಲ್ಲದ ನೀರೆರಚಿ ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳು ಕಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಾರೀ ಗುಂಡೊಂದನ್ನು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಚಾಚಿದ ನೀಲೇಗೌಡ ಈಗಲಾದರೂ ಭಾಷೆ ಕೊಡುವೆಯಾ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ''ಒಬ್ಬ ತಂದೆ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ್ಳೇ ಹೊರ್ತು ನಾನು ಅಲಾಲ್ ಪಟಾಲಾಂಗುಟ್ಟುದೋಳಲ್ಲ – ಭಾಷೆ ಕೊಡುಂತ ಬಾಯ್ಬುಡಬೇಡ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗೋ ಯಜುಮಾನ''– ಎಂದು ಸಿಡಿಸಿಡಿದು ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಖಾರದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡ ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹುಲಿ–ಸಿಂಹ–ಚಿರತೆ–ಕಿರುಬ–ನರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರೆದು ಸಂಕಮ್ಮನ ಸುತ್ತ ಪಾರ ಮಡುಗುತ್ತಾನೆ. ಕೆರೆಯ ಮರಳನ್ನು ತಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ಗುಡ್ಲಿನ ಸುತ್ತ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಬರೆದು'' ಒಂದು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ ಅವನ ಕಾಲಿನ ನರವೇ ಸೇದೋಗ್ಲಿ ; ಎರಡು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ ಅವ್ನ ಕತ್ತಿನ ಕಳಸ್ವೇ ಮುರಿದೋಗ್ಲಿ ; ಮೂರೂ ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ ಅವ್ನ ಕಣ್ಣಿನಗುಳ್ಳೆ ಕಡುದೋಗ್ಲಿ ..... '' ಎಂದು ಮಂಡಲಗಳಿಗೆ ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಎಳನಾಗರಹಾವು, ಚಿಲುನಾಗರಹಾವು, ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪ ಉರಿಯಮಂಡಲ, ಮಣ್ಣುಮಂಡಲ, ಹುಲುಕುಮಂಡಲ, ಕ್ಯಾರೆಹಾವು, ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳನ್ನೇ ಕರೆದ ನೀಲೇಗೌಡ, ''ಯಾವನಾದ್ರು ಬಂದು ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಳ್ಳತ್ರ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ ಕಣ್ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕರುದ್ರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತ ಸೊಲಗು ಇಸವನ್ನು ತಗದು ಅವುರ್ಗೆ ಬುಡ್ಬೇಕು ಕನಪ್ಪ'' ಎಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಹಾವುಗಳ ಪಾರ ಮಡುಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊನ್ನೆ ಮರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಮ್ಮನ ಗುಡ್ಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಿಗೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕೈಗೆ ಕತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ''ಅರದೇಸಿ ಪರದೇಸಿ ಬುಡುಬುಡ್ಕಿ ದೊಂಬ ಪಿನಾರ ಬಂದ್ರೆ ಅವುರ ತಲೆಯನ್ನು ತರ್ದು ಅಂಕಂಕದಲ್ಲಿ ತ್ವಾರಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ರಪ್ಪ '' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. '' ಎಲಾ ಮಡ್ಡಿ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ ಕೊನ್ಗೂ ನೀನು ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡ್ಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಾನು ಬರೋಹೊತ್ಗೆ ಅನ್ನನೀರಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಪ್ರಾಣ ಬುಡು'' ಎಂದು ನಿಷ್ಕಾರುಣದಿಂದ ನುಡಿದ ನೀಲೇಗೌಡ ಬೀಸುಮಚ್ಚು–ಬೀಸುಗೊಳ್ಳಿ–ಬಂದೂಕು–ಮದ್ದಿನ ಚೀಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿಲಕದ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬಹಳ ದೂರ ನಡೆದ ನೀಲೇಗೌಡ ಕುಲದವರ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕುಲದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ನೀಲೇಗೌಡನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಅವನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

.. .. ..

೨.೩.೬ : ಸಂಕಮ್ಮನ ಕಣ್ಣೀರು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದು :

ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದ ಕೊಲೆ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಪಡುಗುಂಡು ಮಡಗಿದ್ದಾನೆ ; ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾರೇಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ; ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ ; ಮೈಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬೆಲ್ಲದ ನೀರಿಗಾಗಿ ಮುತ್ತಿದ ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳು ಸಂಕಮ್ಮನ ದೇಹವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ; ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ ; ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ ; – ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕೊಲೆಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಆಕೆಯ ಉಗುರುಕಣ್ಣು ಮಣ್ಣಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡದ್ದು ; ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮುಖ ಬಾಡಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದುದು – ಈಗ ಈ ಕೊಲೆಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ''ಅನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ, ಅನುಭವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ '' ಎನ್ನುವ ಧರ್ಮಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಡುಸೋಲಿಗನ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಗತಿ ಬಂತಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಂಕಮ್ಮ ಶೋಕ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಕಾಶವೇಣಿ–ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿರೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಹರಹರ–ಶಿವಶಿವ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ''ನೀನೂ ನನ್ನ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದಂಗಾದೆಯ ತಂದೆ ನಮ್ಮಪ್ಪಾನ ಮನೆಯ ಮಾದೇವ '' ಎಂದು ಗೋಗರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಶೋಕದ ಕಣ್ಣೀರು ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಮುತ್ತಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ ; ಹೂವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಕಾಶವನ್ನು ಅಂತುನೋಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿನೋಡಿದಾಗ ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯೋರ್ವಳು ತೀವ್ರ ಯಾತನೆಯಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸರಣೆಯ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬೇಡರಕಣ್ಣಯ್ಯನನ್ನು ಒಂದು ಹುಲಿ ತರಲು ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ''ನನ್ನೇಳ್ಮಲೆ ಕೈಲಾಸ ಜ್ವಾಕೆ ಗುಡಿಗೋಪುರ ಜ್ವಾಕೆ ನೂರೊಂದು ತಮ್ಮೀಮಕ್ಕು ಜ್ವಾಕೆ'' ಎಂದು ಬೇಡರಕಣ್ಣಯ್ಯನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಾದ ಕಾಡನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಕಮ್ಮನಿದ್ದ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

•• •• ••

೨.೩.೭: ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸೆರೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದು :

ಸಂಕಮ್ಮನಿದ್ದ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಯೆಡೆಗೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆಕೆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಗೋಳು–ಗೋಳು ಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹುಲಿ ಕಂಡರೆ ಆಕೆ ಹೆದರಾಳು ಎಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಮಾಡಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮನ ಗುಡಿಸಲ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಗುಡಿಸಲ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮಾಯದ ಜೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಮಾಯದ ಬೂದಿತೆಗೆದು ಉರುಬಿದಾಕ್ಷಣ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ಬರೆದ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲಗಳು ತಿಪ್ಪೆಯ ಬೂದಿಯ ಹಾಗೆ ತೆಪ್ಪಗಾಗುತ್ತವೆ. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮರದ ಗೊಂಬೆಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಯಲು ಬಂದಾಗ ಆತ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತುಳಿದು ಪಾತಾಳ ಸೇರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸೊಪ್ಪಿನಗುಡ್ಡಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಯಾರವ್ವ ನನಕಂದ, ಯಾರವ್ವ ಗುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಾ ಇರೋಳು. ಗುರುಧರ್ಮದ ಕ್ವಾರಣ್ಯ ನೀಡು ನನಕಂದ ''ಎಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ದನಿ ಕೇಳಿದ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಅಟ್ಮನಿ ಜಟ್ಮನಿ ಮದ್ದು–ಮಾಯ–ಸಿದ್ದಿ ಮಾಡೋನೊ ಏನೋ? ಈ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನವನಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಅನುಮಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ''ಅಯ್ಯಾ ಎತ್ತಾಲನಾಡ ಜಂಗುಮರು, ಯಾವನಾಡೀನ ಗುರುಗಳು, ಯಾವ ಸೀಮೆಯ ಅಯ್ನಗಳು, ಯಾವ ದಿಕ್ಕೀನ ಯತುಗಳು, ಯಾವ ದೇಸಾದ ಜಂಗುಮರೊ – ನೀವು ಹೇಳಿಕೊಡಿಯಪ್ಪ ದಮ್ಮಯ್ಯ '' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ''ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಉತ್ತುರದೇಸ ಬೆಳದುದು ಕತ್ತಲರಾಜ್ಯ ಬಂದುದು ಬಾಳೆಲೆಸೀಮೆ ನಿಂದದ್ದು ಏಕಾಂಗಿಮಲೆ ನಟ್ಟನಡುರಾಜ್ಯ ಬ್ಯಾಡಗಂಪಣಸೀಮೆ ಬಾಡಬಾಕಲಹೊತ್ತೆ ಸೀಗೆಸಿರುಗಂಧದ ಗುತ್ತಿವೊಳಗೆ ಏಳ್ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಡೆದುಮೂಡಿದ ಮಾದೇವ ''– ಎಂದು ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನಪ್ಪನ ಮನೆದೇವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಸಂಕಮ್ಮ ''ಈ ನಿರ್ಜನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿಸುಂಡ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ತೀವಿ ಅಂದರೂ ಒಂದು ಕಾಳು ರಾಗಿ ಇಲ್ಲ, ಒಂದು ತಾಮ್ರ ಕಾಸಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲ? ''ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ''ಮೂರುಲೋಕನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿಬಂದೆ ತಾಯಿ. ಎಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಿದ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಮುತ್ತೈದೆ ಕೈನ ಭಿಕ್ಷೆ ತಂದುಹಾಕು ಕಂದ ''ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ

ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೇನುಮಲೆಗೆ ಹೋಗಿರುವನೆಂದೂ, ಬರುವುದು ಇನ್ನೂ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿ, ನನ್ನ ಗಂಡ ಬರುವ ಯಾಳ್ಯ ನೋಡಿ ಬನ್ನಿ ಹೋಗಿ ಮಾದೇವೋ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮನ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ''ಇದ್ರೆ ಕೊಡುಬವುದು ಕಂದಮ್ಮ ಇಲ್ದಿಹೋದ್ರೆ ಮುಂದುಕ್ಹೋಗು ಪಾಳು ಪರದೇಸಿ ಅನ್ನಬಹುದು '' ಎಂದು ಕಠಿಣವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಕಮ್ಮ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ನಿನಗೆ ಬಂದ ಕಷ್ಟವ ಕಂದ ನನ್ನೊಂದ್ಗೊಸಿ ಹೇಳಮ್ಮ'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೇಳಿದ್ದು ತಾನು ಕೊಡದಿದ್ದುದು ಅದರಿಂದ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ ಪತಿ ಮಾಡಿದ ಕೊಲೆಕಷ್ಟ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾದೇಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯ ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆಯನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮನ ಗುಡ್ಲಿಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಸಂಕಮ್ಮನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಪಡುಗುಂಡು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ; ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿದ ಕಬ್ಬಳ್ಳಿಅಂಬು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ; ಚುಚ್ಚಿದ ಮುಳ್ಳುಗಳೆಲ್ಲ ಪುಳುಪುಳನೆ ಉದುರಿಹೋಗುತ್ತವೆ ; ಸೊಪ್ಪಿನಗುಡ್ಲು ಮಾಯವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಚ್ಚುಮಾಳಿಅರಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ; ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಮುತ್ತುರತ್ನಹವಳದ ರಾಶಿಯೇ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ; ನೀಲೇಗೌಡನ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ ; ಬೆತ್ತಲೆಯಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟೆಸೀರೆ ಮೊಗ್ಗಿನರವಿಕೆ ಬಂದು ಮೈಮುಚ್ಚುತ್ತವೆ.

.. .. ..

೨.೩.೮: **ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ನೀಡುವುದು :**

ಸೊಪ್ಪಿನಗುಡಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಅರಮನೆಯ ವೈಭೋಗವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಡಿವುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆತ್ತದಮೊರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ–ಬೇಳೆ ತುಂಬಿ ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಮಂಗಳಾರ್ತಿ ಬೆಳಗಿ ಬಾಗಿಲಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷವನ್ನಿಡಿದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಬಾಗಿಲಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅತ್ತೆಮನೆಸೊಸೆಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕದ್ದುಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ

ಜಂಗುಮನಲ್ಲ ಎಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮನೆಂಯ ಹೊಸಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಭಿಕ್ಷನೀಡಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮಂಡಲಬರೆದು ದಾಟದಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ವಿಷಂಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಂಡಲಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಭಿಕ್ಷ ನೀಡಲು ಮುಂದೆಗೆಂಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ತಡೆದು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ ಕರೆ, ಅವರಿಗೆ ಕಪ್ಪುಧೂಳ್ತ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ವಿಷಂಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಕೆಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೊಗೆದು ''ಅಂಯ್ಯೋ ನನಕಂದ ಸಂಕಮ್ಮ, ನೀನು ಹುಟ್ಟುಬಂಜೆ ದಟ್ಟದ್ಧರಣಿ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ರೆ ನಿನ್ಮನೆ ಬಾಗ್ಲುಗಂಟ ನಾನು ಭಿಕ್ಷುಕೆ ಬತ್ತಿರ್ನಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಮಗಳೆ, ಈವತ್ತು ನಾನು ಬಂಜೆ ಕೈಯಿನ ಭಿಕ್ಷಾ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇಆದ್ರೆ ಹೆಣ್ಣೇಳ್ಕೋಟಿ ಗಂಡೇಳುಕೋಟಿ ಗಣಂಗಳು ಬಂಜೆರಾಂಯ್ತುರೆ; ನನ್ನೇಳುಮಲೆ ಕೈಲಾಸ ಬಂಜೆಂಯಾಂಯ್ತದೆ ; ನನ್ನ ಬರ್ಗ್ಗಗಳು ಬಂಜೆಂಯಾಂಯ್ತುವೆ ; ನನ್ಮುತ್ತುನ ಜೋಳ್ಗೆ ಬಂಜೆಂಯಾಂಯ್ತುದೆ; ನಿನ್ನ ಬಂಜೆಕೈನ ಭಿಕ್ಷ ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಹೋಗೋ ಕಂದಮ್ಮ '' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಓರಗಿತ್ತಿಂಯರು, ಗಂಡನಾದ ನೀಲೇಗೌಡ ಇವರೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು '' ಬಂಜೆ '' ಎಂದು ಕರೆದದ್ದನ್ನೇ ಈಗ ಮಾದೇಶ್ವರನೂ ಕರೆಂಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕಮ್ಮ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ತಂದ ಮೊರವನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದತಬ್ಬಿ ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ಅರಮನೆ ಐಶ್ವಂರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆಂಯೇ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ಹಠಹಿಡಿಂಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಗೆ ಸಂಕಮ್ಮನ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ '' ನಿನಗೆ ನಾನು ಮಕ್ಕಾಳಫಲವ ಕೊಟ್ಟಾರೆ ನನಗೇನರಕೇಂಯ ಮಾಡೀಂಯೆ? '' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ''ಏಳುಮಲೆಗೆ ಬರುವಂತ ಹದಿನಾಡುಸೀಮೆ ಗಣಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಂಬಲಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಂಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಂಬಲಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ ; ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದಪ್ರವಾಳ ಮಾಡಿ ಕಳುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ; ಬೆಳ್ಳಿಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾಡಿಸಿ ಕಳುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ; ಮೂಡ್ಲು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಉರೀಗದ್ಗೆ ಗೇಂಯುಸ್ತೀನಿ–ಬರಗುಪಟ್ಟ ಗೇಂಯುಸ್ತೀನಿ ; ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸ್ತೀನಿ ಗೋಪ್ರ ಗೇಂಯುಸ್ತೀನಿ ; ಈರತಕಟ್ಗೆ–ಮಜ್ಜುಣದ ಬಾವಿ–ತಮ್ಮಡಗೇರಿ – ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ ''– ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಇಂಥ ಹರಕೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಒಕ್ಕಲಿನ ಜನರಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಬೇರೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಡೆಂಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ತನಗೆ ಬಂಜೆ ಅನ್ನುವ ವಾಕುಸ್ತಾನ ತಪ್ಪಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುತ್ತಿನ

ಜೋಳಿಗೆಗೆ ದಾನ ನೀಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಕಾಡುಬೆಂಡೇಕಾಯಿಯ ಒಳಗೆ ಕಪ್ಪುಧೂಳ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿ ಪಿಂಡುಪರ್ಸಾದ ಮಾಡಿ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಸೇವಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಬಂಧು -ಬಳಗ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಅತ್ತೆ-ಮಾವ, ಗಂಡ-ಮೈದುನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೊಟ್ಟ ಪಿಂಡುಪರ್ಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಮೂಡಲಾಗಿ ಮುಖ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಡುಲಾಗಿ ಬೆನ್ನುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಈರಮಂಡಿಗಾಲಿನಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಬೆತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಂಕಮ್ಮನ ಬೆನ್ಮಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಅನುವಂತ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದು ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಹರಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

•• •• ••

೨.೫.೯: ನೀಲೇಗೌಡನಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸತ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುವುದು :

ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ನೀಲೇಗೌಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮನ ನೆನಪಾಗಿ ಕುಲದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಡದಿಗಾಗಿ " ಹೆಜ್ಜೇನುತುಪ್ಪ-ಕಿರುಜೇನುತುಪ್ಪ-ತುಡುಬೆತುಪ್ಪ -ಅಳಸುಂಡೆಹಣ್ಣು-ಮಾಗಾಳಿಬೇರು-ಬೆಲ್ಲಗೆಣಸು-ಬೆಟ್ಟಗೆಣಸು-ಕಾಡುಬಾಳೇಹಣ್ಣು-ಬಿದುರಕ್ಕಿ " - ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಹಾಕಿದ ಸೊಪ್ಪಿನಗುಡ್ಲಿನ ಬದ್ಲು ಅರಮನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನೀಲೇಗೌಡ ರುದ್ರಗೋಪದಿಂದ 'ಏಲಾ ಎಲಾ ಕೆಟ್ಟಗ್ಗಿ ಮಗ್ಳೆ ನಾನಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವೋನೊ ಸಾವ್ಕಾರಿ ಮಡಿಕೊಂಡು ಅರ್ಮನೆ ಮೇಲೆ ಅಪ್ರಂಜಿ ಕಳ್ಸ ಮಡೀಗಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾಳದಿಂದ ಬಾಳಾಡ್ತ ಇದಿಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನೂ ಬುಡಾಕಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಡೀಕೊಂಡಿರೋನ್ನೂ ಬುಡಾಕಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುದ್ದೆ ಉಂಟಾದ್ರೆ ಹೆಜ್ಜೇನಕತ್ತೀಲಿ ತುಕ್ಡ ಮಾಡ್ತೀನಿ "ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬೀಸುಮಚ್ಚನ್ನು ಮಸೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೀಡಿ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಗೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅಲಂಕರಿಸಿ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಹಾಕಿ ಕೂಡಿಸು ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡ ಹೊರಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಡಿದು ಕೂಗುತ್ತಾನೆಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಾರದೆಂದೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ನೀಲೇಗೌಡ ಬೀಸೋಮಚ್ಚನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಯ ಹೊರಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಕೂಗಿದರೂ ಸದ್ದೇ ಇರದಿದ್ದಾಗ, ಒಳಗೆ ಬಂದವನೆ ಸಂಕಮ್ಮನ ಪ್ರತಿರೂಪಿನಂತಿದ್ದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರ ಶಿರ ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಶಿರವನ್ನೂ ತಾನೇ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದಾಗ ಬಾಗಿಲಸಂದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂದು ಗಂಡನನ್ನು ತಡೆದು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡ ನೀಲೇಗೌಡ ಕೋಪದಿಂದ ''ಏನ್ಲಾ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ ನಾನು ಬರೋ ಹೊತ್ಗೆ ಅರಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೆಬ್ಬಾಳದಲ್ಲಿ ಬಾಳಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ'' - ಏಂತೆ ಯರ್ಕ್ಷಿಣೆಗರ್ನ ಮಡಗಿದ್ದೀಯೆ? ಏಂತೆ ಮಾಟ್ಗಾರ್ನ ಮಡಗಿದ್ದೀಯೆ? ಏಂತೆ ಗಾರುಡಿಗನ ಮಡುಗಿದ್ದೀಯೆ? ನಿಜವಾದ ಮಾತ ಹೇಳಿಯೋ? - ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಯೋ''ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನ ರೌದ್ರಾವತಾರ ನೋಡಿ ಬೆದರಿದ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಂದು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟುಹೋದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ನಂಬದ ನೀಲೇಗೌಡ ''ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆ ಮಾದೇವ್ನೆ ಕೊಡೋದಾಗಿದ್ರೆ ಪ್ರಪಂಚುದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಯಾತಕ್ಕೆ? ಸೋಬ್ನ ಯಾತಕ್ಕೆ? ಮೋಡ ಕಟ್ದೆ ಮಳೆಯಾಗಾಕಿಲ್ಲ, ಬೀಜ ಬಿತ್ತದೆ ಬೆಳೆಯಾಗಾಕಿಲ್ಲ, ಗಂಡ ಇಲ್ದೆ ಯಾರಾರ ಗರ್ಬ ತಾಳ್ತರ ಮಡ್ಡಿ? '' ಎಂದು ನೀಲೇಗೌಡ ಸಂಶಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ನಂಬಿದ ಸಂಕಮ್ಮ''ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆ ಮಂದೇವ್ರು ದುಷ್ಟು ದೇವ್ರು ಆ ದೇವ್ರುನ ಮಾತ್ರ ನಿಂದುಸ್ಬೇಡಿ ಯಜಮಾನ, ಅವ್ನು ಒಲುದೋರ್ಗೆ ಮಾದೇವ ಒಲಿದಿದ್ದೋರ್ಗೆ ಸನಿದೇವ ಸ್ವಾಮಿ'' ಎಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲೇಗೌಡ ಪ್ರತಿವಾದಿಸುತ್ತಾ'' ಮಡ್ಡಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪುನ ಮನೆ ಮಾದೇವ ದುಷ್ಟುವಾದ ದೇವರಾದ್ರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸತ್ಯಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾದೇವ್ನ ಸತ್ಯ ಒಪ್ಪುವೆನು''ಎಂದು ಸವಾಲು ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸತ್ಯಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ :

೧. ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯ ಒಳ್ನಾರು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಆ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯನ್ನು ಬಾಳೆದಿಂಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಅದರ ಒಳನಾರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಕಾದಎಣ್ಣೆಯ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಗಂಡ''ಸಂಕಮ್ಮ ಸಂಕಮ್ಮ''ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಎದ್ದು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುದಿವ ಎಣ್ಣೆಯ ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಯನ್ನು ತಣ್ಣೀರಿನ ಕೊಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕುಂಕುಮ ಕೂಡ ಅಳಿಸದ ಹಾಗೆ

ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಯಿಂದ ಎದ್ದುಬರುತ್ತಾಳೆ.

೩. ಏಳಾಳುದ್ದ ಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮನಿರಿಸಿ ಅವಳ ಸುತ್ತ ನೀರುತುಂಬಿ, ನೀರಿಗೆ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಹಾಕಿ ಗುಳಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪಡಿಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಸುರಿದು ಕೀರೆ ಚೆಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಕೀರೆ ಚಿಗುರಿರಬೇಕು ; ಚಪ್ಪಡಿ ಮೂರು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು ; ಸಂಕಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ನೋವಿಲ್ಲದೆ ಎದ್ದು ಬರಬೇಕು – ಇದು ನೀಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಸತಿ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಮೂರನೇ ಪಣವಾಗಿದೆ. ಸುಣ್ಣದ ಗುಳಿಯನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಹಾಸುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ; ಕೀರೆ ಚಿಗುರುವಂತೆ, ಕಲ್ಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ನೀಲೇಗೌಡ ಒಡ್ಡಿದ ಸಂಕಮ್ಮ ಸುಲಭವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

೪. ನೀಲೇಗೌಡ, ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ರಾಗಿ–ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಸಾಸುವೆ–ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಎಳ್ಳು–ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಜೀರಿಗೆ–ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಮರಳು – ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆರೆಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಬೇರೆಬೇರೆಯದಾಗಿ ಸೋಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಳುಹಿಸಿದ ಇರುವೆಗಳ ಗುಂಪು ನಾಲ್ಕು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಬೇರೆಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

೫. ನೀಲೇಗೌಡ ಕೊಟ್ಟ ಹೊನ್ನರಳಿ ಸಸಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಒಂದು ಚೆಂಬು ನೀರೂದ ತಕ್ಷಣ ಅದು ಫಲಫಲಾಂತ ಚಿಗುರಿ ಹೂವು–ಕಾಯಿ–ಹಣ್ಣು ಬಿಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊನ್ನರಳಿ ಸಸಿ ನೆಟ್ಟ ಕ್ಷಣವೇ ಚಿಗುರಿ ಹಣ್ಣು–ಹೂವು–ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಕಮ್ಮ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೬. ನೀಲೇಗೌಡ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಆನೆತಲೆದಿಂಬದ ಬೋಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕಮರಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಭಾರಿಪಡುಗುಂಡು ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಆ ಪಡಿಗುಂಡನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದು, ಕಮರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ನೋವಾಗದ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

೭. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲೇಗೌಡನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಸಣ್ಣ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಏಳು ಹರವಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಏಳುತಲೆಸರ್ಪವನ್ನು ಸಿಂಬಿಯಾ ಸುತ್ತಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹರವಿಗಳನ್ನು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

– ನೀಲೇಗೌಡ ಒಡ್ಡಿದ ಏಳು ಸತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿತೋರಿಸಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ನೀಲೇಗೌಡ ಸೋಜಿಗದಿಂದ ``ಮಾದೇಶ್ವರ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬರ್ಲಿ'' ಎಂದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೆಂಜರುಗಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಭೂವಿಗೂ ಕೀಲುಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡದಿರಲು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲಿನ ರೂಪತಾಳಿಬಂದಾಗ ನೀಲೇಗೌಡ–ಸಂಕಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ಮಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಯ್ಯ–ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಎನ್ನುವಂತ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಜನನವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನಕೇಳಿಬಂದಾಗ ಸತಿ–ಪತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆತನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಬಂಜೆ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ತಪ್ಪಿ ಚಿಂತೆ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ.

.. .. ..

೨.೬.೧: ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುವುದು :

ಕುಂತೂರುಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಮಾದೇವ ಏಳುಮಲೆಂಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳುವ ಮೊದಲೇ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮನ ಬಡಸ್ತಾನ ಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವಂರ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಏಳುಮಲೆಂಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಮಾದೇವ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಏಳಂಕಣ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಂಜೆ ಅನ್ನೋ ಶಬ್ಬ ತಪ್ಪಿಸಿ ಆಕೆಯಿಂದ ಕಾರಂಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಂಯ್ಯರನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಗನಾಡಿನವರಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಉರುಳಿದಂತೆ ಕೊಂಗನಾಡಿನ ಪರುಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವೆಂಯನ್ನು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಸಹಿಸದಾಗುತ್ತದೆ. "ಕೊಂಗನಾಡಿನಜನ ಬೇವುನೆಣ್ಣೆ ತಂದು ಬೆನ್ನಿಗೆ ತಿಕ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಹೊಂಗೆಎಣ್ಣೆ ತಂದು ನೆತ್ತೀಗೆ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಮರಾಳದೆಣ್ಣೆ ದೀಪಕಸ್ಸಿ ಅರ್ಕದನ್ನಮಾಡಿ ಇಕ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಕಾಡ್ಬಾಳೆ ಕಾಂಯ್ತಂದು ಎಡುಪಡುಸ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಈ ಕೊಂಗುಸ್ಕೈನ ಶಿವಪೂಜೆ ನನಗೆ ತರವಲ್ಲ"— ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಗಳ್ಳಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮುಡುಕ್ದೊರೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪರಂತೆ ತಾನೂ ಎಳ್ಳಿನ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟ ಮಾದೇವ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳು ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಪಡೆಂಯಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

೨.೬.೨: ಬೇವಿನಕಾಳಮ್ಮನ ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತು :

ಕಡುವಾಳದಕಟ್ಟೆ ಕಂಚುವಾಳದಬ್ಬಾರೆಂಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟರೇಕಲ್ಬಂಡೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣ್ಣಾರ್‌ಕೆಬ್ಬೆಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಮಡದಿ ಹೊನ್ನುಣ್ಣೆ ಬೇವುನ ಕಾಳಮ್ಮ- ನೆಂಬುವಳು ಸಿರಿಂಯಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒರಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮನ ಆರುಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಚುಜ್ಜಲಟ್ಟಿಂಯನ್ನೂ ಮೂರುಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಬೇವುನಟ್ಟಿಂಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಎರಡು ಹಟ್ಟಿಗಳಿಗೂ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಂಯ ಪಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮೊರೆದುಬರುವಂತ ಹಾವಿನಪಾರವೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವಳ ಹಟ್ಟಿಂಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಲು ತೊಳೆಂಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಕಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಗಿ ಬೀಸುವಕಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿಅಪರಂಜಿಂಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಿರುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿಮೇಯಿಸುವ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಏರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಯಿಸುವ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಏರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ನಲವತ್ತೆಂಟುಜನ ಜೀತದಾರರು ಅವಳ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಂಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರಮನೆಂಯ ಮೇಲೆ ಅಪರಂಜಿ ಕಳಸವನ್ನು ಇಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ದನ-ಎಮ್ಮೆ-ಕುರಿ ಕಟ್ಟುವ ಗುಂಟಗಳೆಲ್ಲ

ಚಿನ್ನದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ. ಮಲಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ ಮಂಚವಿದೆ. ಮುತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಮುಂಬಾಗಿಲು ಮಾಡಿದ್ದು ಹವಳದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸಾವಿರ ಕಂಡುಗ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಬಾಣ್ಣಗರ್ ಕಬ್ಬೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬುಗರ್ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಹಟ್ಟಿಯ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳ್ನಾಯಿ – ಕೆಂದ್ನಾಯಿ–ಚುಂಚ್ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿಯನ್ನು ಮನೆ ಮುಂದಾರ್ಡ್ನೆ ಪಾರ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ತಿವಿಯುವಂಥ ಸೂಜಿಕೊಂಬಿನ ಬೀಜದ ಹೋರಿಯನ್ನು ಸಹ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದ ಗೊಲ್ಲಣ್ಣದೀರು ಕಾಳಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

೨.೬.೩: ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಳಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುವುದು :

ಭಿಕ್ಷಾ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ, ದಾನ ಅಂದರೆ ಗ್ಯಾನುವಿಲ್ಲದ ಬೇವುದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸತ್ಯ ನೋಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಾದೇವ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅವರ ಪಾದ ಎಲ್ಲಿ ನಲುಗಿ ಹೋಗುವುದೋ ಎಂದು ಬೇಡರಕನ್ನಯ್ಯ ಬಣ್ಣದ ಬರಗವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಬಲಗೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಕುಲಾವಿಯನ್ನು ನೆತ್ತಿಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೋರುಗದ ಕಾಯನ್ನೇ ಚೆಜ್ಜೇಲಿಂಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಕ್ಕದ ಕಾಯನ್ನೇ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಲಚಿ ಕಾಯನ್ನು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಳ್ಳಡ್ಡಿಯನ್ನು ನಾಗುಬೆತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉತ್ತರದೇಶದಿಂದ ತಂದಂಥ ಉರಿಸಿಂಗಿ ಕೊರಡನ್ನು ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಮನೆ ತಲುಪಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ದಾರಿಯ ನಡುವೆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಮಾಯಮಾಡಿ ಒಬ್ಬನೇ ನಡೆದು ಕಾಳಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಂದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಕಚ್ಚೋ ನಾಯಿ ಬೊಗಳ್ಕೊಂಡು ಬತ್ತಂತೆ; ಕಡಿಯೋ ಸರ್ಪ ಪೋರ್ಕಂಡು ಬತ್ತಿತಂತೆ; ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿ ಪಾರ್ಯೋರು ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದ್ದ ನೋಡಿ ದಡಬಡನೆದ್ದು ಕತ್ತಿ ಎಳ್ಕೊಂಡ್ರಂತೆ; ಬಂದೂಕುದೋರು ಬಾಸ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಹೊಡಿಯಕ್ಕೆ ಅಂತ ಓಡೋಡಿ ಬಂದ್ಬುಟ್ರು. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪ್ಪುಧೂಳ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು "ಉಫೊ" ಅಂತ ಉರುಬುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ; ಕಡಿಯುವ ಸರ್ಪ ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ ; ಬೀಜದ ಹೋರಿ ಬಂಡೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲಣದೀರು ಗ್ಯಾನತಪ್ಪಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇವಿನ

ಕಾಳಮ್ಮನ ನಡಹಟ್ಟಿವೊಳುಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ ; ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಅತ್ತೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷ ಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿರುವರೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ದಾರಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಕಾಳಮ್ಮನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಕೋಪದಿಂದ "ಇನ್ನೂ ಹೊತ್ನಂತೆ ಎದ್ದು ಕೈಕಾಲ್ ಮೊಕಾ ತೊಳ್ಕೊಂಬು ಮೇಟಿ ಬೊರ್ಮದೇವ್ರ ಮೆಕಾ ನೋಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಎಳ್ಳಿನ ರಾಸ್ಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ಡಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನೆ ಮಂದೇವ್ರುಗೆ ಎಳ್ಳೆತ್ತಿ ಮಡುಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ನಂತೆ ಬಂದು ಊರ್ಮುಂದ್ಲ ಕರೀಕಲ್ಲಂಗೆ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷಾ ಕೊಡೋ ಕಾಳಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಕೊಡೋ ಕಾಳಮ್ಮ ಅಂತ ಕಾಡ್ತಾ ಬೇಡ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ ಜಂಗುಮ ನೀನು ಯಾವ ದೇಸದವನಾ ಪರದೇಸಿ" ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಬೈದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ "ನನ್ನ ಅಲುದೇಸಿ, ಪರದೇಸಿ ಅಂತ ಕರೀಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಸಕಲೆಂಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಟ್ಟವನ್ಯಾರು ನೆನೆಸಿಕೋ? ನಿನ್ನ ಬಡಸ್ತಾನವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ನಿನ್ಗೆ ಭಾಗ್ಯಕೊಟ್ಟ ದೇವರು ನಾನಲ್ಲವೆ? ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆವೊಳುಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವಂಥ ಮಾದೇವನೆಂಬೋ ಹೆಸರನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ?" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ "ನಿನ್ನ ಮುತ್ತೈದೆ ಕೈನಿಂದ ಹತ್ತುಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ತಂದು ನನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ನೀಡಿದ್ರೆ ಆದರೆ ಈಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡುವೆನು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಕೊಡುವ ರೀವಿಯ ಉತ್ತರ ಎಂಥವರನ್ನೂ ನಡುಗಿಸುವಂಥದ್ದೂ, ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಂತು ಯೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವಂಥದ್ದೂ ಆಗಿದೆ: "ನೋಡಿದ್ಯವ್ವ ನೋಡಿದ್ಯವ್ವ ಇವನ್ ಮನೆ ಹಾಳಾಗೋನ ಅಷ್ಟಲ್ಲ ಇಷ್ಟಲ್ಲ ಹತ್ತುಬಳ್ಳ ಎಳ್ ಕೇತ್ತಾನಲ್ಲ; ಹತ್‌ಬಳ್ಳ ಕೇಳ್‌ಬವುದ ಕೇಳ್‌ಬಾರ್ದ ಅಂತ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ದೆ ಕೇಳ್ತಿಯಲ್ಲ; ನಿಮ್ಮಂತ ತಿರುಕ್ಕೊಂಡು ತಿನ್ನೋ ತಿರುಕುರ್ಗೆ ಬಡಾಯ ಬೂಷ್ಟ ಜಾಸ್ತಿ; ನೀನೆ ಅಲ್ಲುವಾ ಪರದೇಸಿ ನಂಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟೋನು? ನೀಮತ್ತಿರೋ ಹೊಲುದಲ್ಲೆ ನಾನೆಳ್ ಬೆಳ್ದಿರೋದು; ನನ್ನ ದನಾ ಕಾಯೋನು ನೀನು; ನನ್ನ ಕರಾ ಕಾಯೋನು ನೀನು; ನೀನೆ ಕಣಪ್ಪ ಮೈಮುರ್ದು ದುಡ್ಡಿರೋನು; ಎಳ್‌ಬೆಳ್ದು ರಾಸ್ಯ ಮಾಡಿರೋನು ನೀನೇಯ ಪರದೇಸಿ ನಿಮ್ಮವ್ ನನ್ ಸವತಿ ಬಂದು ನಾನಿರುವಂತಾ ಕಣುಕ್ಕೆ ಹೆಟ್ಟೊತ್ತಿ ಹೆಟ್ಟೊತ್ತಿ ಅವುಳ್‌ನೆತ್ತೀ ಕೂದ್ಲೇನಾರ ಉದುರೋಗೈತ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬಡ್ಡೀಮಗ ಏನಾರ ಬಂದು ನನ್ನೆಪ್ಪತ್ ಮಂದಿ ಜೀತ್ಗಾರ್ರು ಜೊತೇಲಿ ನನ್ನೇಳ್ಮಂದಿ ಗಂಡ್ಮಕ್ಳು ಜೊತೇಲಿ ಬಾಚ್ಗಾರ್‌ಕೆಬ್ಬೇಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತೀ ಉತ್ತೀ ಹೆಜ್ಜೊಂದು ಮೊಗೆ ರಕ್ತವನ್ನು ಬೊದ್ಯಾಬೊದುಕ್ಕೆ

ಕಕ್ಕಿದನ? ಅದುಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಂಬ್ಳ ಕೊಡು ಅಂತ ಕೇಳ್ತೀಂಯ. ಬೇವುನ್ಕಾಳಿ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚ್ಕಟಕಡ್ಮೆ ಮಾತಾಡುದ್ರೆ ನಾ ಬಿಡ್ತಕ್ಕಂತ ಮುಂಡ್ಯೆಲ್ಲ. ಆಡಿದ ಮಾತ ವಾಪ್ಸ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹಿಂದುಕ್ಕೋಗೊ ಪರದೇಸಿ'' – ಹೀಗೆ ಹತ್ತುಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಾದೇಶ್ವರ '' ನಾಳೆ ಅಮಾಸೆ ದಿನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮಲೆಂಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚೀನ ಮಸ್ತುಕಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಬೇಕವ್ವ. ನೀ ಬೆಳೆದ ಎಳ್ಳೀನ ಎಣ್ಣೆಂಯು ನನ್ನ ಮಸ್ತುಕಾಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾರೆ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಿಡೀದ ಭಾಗ್ಯಕೊಡ್ತೀನಿ. ಹತ್ತು ಮಾನೆಳ್ಳ ನೀಡವ್ವ '' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬೇವಿನಕಾಳಿ '' ಎಲಾ ಎಲಾ ಮುಂಡೆಮಗನೆ, ಹತ್ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳ ಬೋ ಸರಾಗ್ದಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ತೀಂಯಲ್ಲ, ನಿಂಗೆ ಬಾಂಯೆಂಗೆ ಬಂತೋ ಪರದೇಸಿ. ಇರುಗಳು ಒಂದೆರೆಡೆರಳ್ಳ ಹೊತ್ಕೊಂಡೋಂಯ್ತದೆ ಅಂತ ಬಿಟ್ಕಣ್ ಬಿಟ್ಕುಂಗೆ ಕುಂತಿರೋ ಮುಂಡೆ ನಾನು, ಹತ್ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳ ಬೋ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ದಲ್ಲ, ಹತ್‌ಬಳ್ಳವಲ್ಲ, ಅಚ್ಚಿತಪ್ಪಿ ಹತ್ತೆರಳನಾದರೆ ಕೊಟ್ಟಾರೆ – ನಾನು ಬೇವುನಕಾಳಿ ಆದೇನೆ '' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಎಳ್ಳಿನಕಣಕ್ಕೆ ಇರುವೆಗಳ ಧಾಳಿ ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಣದ ಸುತ್ತಲೂ ಕೊಂಡದ ಬಳಿ ತೋಡಿ ಕಾದ ಕೆಂಡ ತುಂಬಿಸುವಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವ ಕಾಳಮ್ಮ ಹತ್ತುಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಕೊನೆಂಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ '' ಒಂಭತ್ತು–ಎಂಟು–ಏಳು '' – ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬಳ್ಳವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಡೆಗೆ ಒದ್ದೆ ಕೈಂಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿನರಾಶಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಅಂಟಿದ ಎಳ್ಳನಾದರೂ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಹಾಕಲು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾಳಮ್ಮ, ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡನನ್ನು ಹುಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೂ ; ನನ್ನ ದನ–ಕುರಿ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡರೋಗ ಬಂದು ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಾಗೇರ್ ಬಂದು ಸಾಲಾಗಿ ಸತ್ತು ಮಲಗಿದರೂ ; ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಉಳುತ್ತಿರಾವ ನನ್ನ ಏಳುಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮೊಲ್ನಾಗ್ರು ಬಂದು ಒದ್ದಾಡಿದರೂ ; ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮೊಕ್ಕಳನ್ನು ದೆವ್ವಗಳು ಮುರಿದುಹಾಕಿದರೂ ; ನೀರಿಗೋಗಿರುವ ನನ್ನ ಏಳುಜನ ಸೊಸೆಂಯಂದಿರ ನಡುವೆ ಜಗಳತಂದು ಹಾಕಿದರೂ ; ನನ್ನ ಚುಜ್ಜಲಟ್ಟಿ–ಬೇವುನಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ಧಗ್ಗನೆ ಹತ್ತಿ ಉರ್ದ್ಹೋದರೂ ಸರಿಂಯೇ ನಿನ್ಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂಥ ಮಗಳಲ್ಲ ಕಣೋ '' ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಂಯ ಧೂಳ್ತದ ಸಹಾಂಯದಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಬಾಂಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆಂಯೇ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಗಂಡ – ಮಕ್ಕಳು–ಸೊಸೆಂಯರು–ಆಳು–ಕಾಳು – ದನ–ಕುರಿ–ಐಶ್ವಂರ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ನಿರ್ವಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಹಿಂದೆ ಆಳುಗಳಾಗಿ ದುಡಿಂಯುತ್ತಿದ್ದವರ

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈಗ ತಾನು ಜೀತ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಳುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀತ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹಿಟ್ಟು ನಾಯಿಗಳ ಪಾಲಾದಾಗ ಅವುಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಆಕೆ ಹಿಟ್ಟು ಕಸಿದುತಿನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಒಣಬೇವಿನಮರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಸಾಲು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

.. .. ..

೨.೭: ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು

ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಸುದೀರ್ಘ ಪಯಣ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಏಳುಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಯಾದ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವಂಥ ಭಕ್ತರುಗಳ ಅಗತ್ಯ ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಊರುಗಳಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಕುಳಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುರಿ. ಆದರೆ ಆ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದ್ದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಹೊಸದೇವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಬರೀಮಾತಿಗೆ. ಭಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ, ಬೇವುನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ನಂತರ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮಗ ಮೂಗಪ್ಪ–ಸೊಸೆ ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸಗಾಥೆಯೇ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಸರಗೂರು. ಸರಗೂರಿನ ಸರಗೂರಯ್ಯ ಉಪ್ಪಲಿಗಶೆಟ್ಟರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸತಿ ಗೌರಮ್ಮ : ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಏಳುಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು : ಕೊನೆಯವನೇ ಮೂಗಪ್ಪ. ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆರು ಜನರಿಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂಗಪ್ಪ ಮಹಾಕೊಳಕನಾದ ಭಕ್ತ. ಅಷ್ಟೇನೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮೂಗಪ್ಪನ ತಲೇಲಿ "ಮೂಗಂಡುಗ ಸೀರು, ಮೂಗಂಡುಗ ಹೇನು ; ಅವನು ಇಕ್ಕಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಬೆಂಕಿಯೇ ಆರಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು." ಆ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಕೊಳಕಿನ ದೇಹ ಹೊತ್ತ ಮೂಗಪ್ಪನ ಹೃದಯ ಮಾತ್ರ "ಪಂಚಕಳಸ"ವಾಗಿತ್ತು.

ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬದವರು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ಮನೆದೇವರಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದವರು. ಈ ದೇವರುಗಳಿಗೂ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮಗ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ. ಅವರು ಯಾವ ಒತ್ತಡ ಬಂದರೂ ಮೂಗಪ್ಪನಂಥ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯಿಂದ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಆಸೆ ಆಸೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಕಾಳಮ್ಮನ ಅಹಂಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಕೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕಲು

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂಗಪ್ಪನೇ ತನಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ಒಕ್ಕಲೆಂದು ಅರಿತ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲೇ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬದವರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೆ ತಾವು ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದ ದೇವರುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ ; ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸರಗೂರಯ್ಯ–ಗೌರಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಮಗನಾದ ಮೂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲೂ ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಣು ದೊರೆಯದೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊತ್ತೇಗಾಲದ ದಾಸಪ್ಪನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ದಾಸಪ್ಪ–ಬಲ್ಲಮ್ಮನವರ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ರಾಮವ್ವೆಯ ಅಂದ–ಚೆಂದ–ರೂಪು–ರೇಖೆ ನೋಡಿದ ಸರಗೂರಯ್ಯ–ಗೌರಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಈಕೆಯೇ ತಕ್ಕನಾದ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ವೇಷಧರಿಸಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡರು, ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮಗ ಮೂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊತ್ತೇಗಾಲದ ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗಳು ರಾಮವ್ವೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ದಾಸಪ್ಪನ ಮನೆ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದ ಮನೆ ಯೆಂದೂ, ಅದು ಮದುವೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಸಂಬಂಧವಲ್ಲವೆಂದು ಗೌರಮ್ಮನಿಗೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೊತ್ತೇಗಾಲದ ದಾಸಪ್ಪನ ಮನೆಗೂ ಹೋದ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡರ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬ ಗಾಳಿಸೋಂಕಿನ ಕುಟುಂಬ ವೆಂದೂ ಮೂಗಪ ರಾಮವ್ವೆಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಲ್ಲವೆಂದು ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಸರಗೂರಯ್ಯ ಮತ್ತು ದಾಸಪ್ಪ – ಈ ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೋದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದಾಸಪ್ಪ–ಸರಗೂರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ

ಮದುವೆಗೆ ಒದಗಿಬಂದಿರುವ ಕಷ್ಟ ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬರ ಲಗ್ನವೂ ಒಂದುಗೂಡುವುದೆಂದೂ, ಆದರೆ ಅವರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಭಾನುವಾರ ಚಪ್ರ – ಸೋಮವಾರ ಧಾರೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. (ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸೋಮವಾರದ ದಿನ ಧಾರೆಯಾದರೆ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆನ್ನುವ ಆಳತೆ) ಆದರೆ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾದ ದಾಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸರಗೂರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸೋಮವಾರ ಧಾರೆ ನಡೆಸುವುದು ಸರಿಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟರ ಮಾತು ಒಪ್ಪದೇ ಶನಿವಾರ ಚಪ್ರ – ಭಾನುವಾರ ಧಾರೆಯಾಗುವಂತೆ ಲಗ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾನುವಾರ ಲಗ್ನದದಿನ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಾಗಿ ವೇಷಧರಿಸಿ ಮೂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಸರಗೂರಯ್ಯ, ಅವರಿಗೆ ವಿಳ್ಯದೆಲೆ ಕೊಡಲು ವಿಳ್ಯೇದ ಪಿಂಡಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಎಳನಾಗರ ಮರಿಯಾಗಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕೈ ಕಚ್ಚುವನು. ಇದರಿಂ ಮದುವೆ ಮನೆಯು ಹೆಣದ ಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಯ್ಯ – ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ದೇವರುಗಳು ಮೌನವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ತಂದೆಯ ಉಸಿರು ಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಏಳುಜನ ಮಕ್ಕಳು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಪುನಃ ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟಿಯ ವೇಷಧರಿಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮಕ್ಕಳು ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಂದೆಗೊದಗಿದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟಿ ''ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಮೂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ ನಾಳೆ ಸೋಮವಾರದ ದಿನವೇ ನಡೆದುಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆ–ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮರಣ ತಪ್ಪದು '' ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾದ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವಂತೆ ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟರನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟರು '' ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಪಂಡಿತರಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ '' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ನಡೆದ

ದೇವಾಂಗಸೆಟ್ಟರು ಮತ್ತೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪಂಡಿತರ ವೇಷಧರಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮೂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾವಿನಮರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಸರಗೂರಯ್ಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಟ್ಟು ವಿಷ ಹೀರುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹಾವಿನ ಮರಿ ಪಂಡಿತರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸರಗೂರಯ್ಯ ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಇಂಗಿತದಂತೆ ಸೋಮವಾರವೇ "ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆ" ಯರ ಮದುವೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೂಗಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ರಾಮವ್ವೆಗೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಗೆ ಜಗಳ ತಂದು ಹಾಕಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಒಗ್ಗಾನವನ್ನು ಮುರಿದು ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆ ಬೇರೆ ಒಗ್ಗಾನ ನಡೆಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಅವರ ಮನೆಗೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪದೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಗೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಇವರಿಗೆ ಕಷ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾದರೂ ಇವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬಡಸ್ತಾನ ಧಾಳಿಯಿಡುತ್ತದೆ. ಬಡಸ್ತಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಸೋಲುವಂತೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಡೆಗೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಒದ್ದಾಡಿ ಸೋತು ಹೋದ ದಂಪತಿಗಳು ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮರೆಯಾಗಿ, ಆ ಕುರಿಯು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹುಲಿ ಕಂಡು ನಡುಗಿಹೋದ ರಾಮವ್ವೆ-ಮೂಗಪ್ಪನವರು, "ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ ಪಿಳ್ಳಲಯ್ಯ ಮಾಯ್ಕಾರ ಗಂಡ ಹುಲಿವಾನದಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಮಾಯ ನಮುಗೆ ಇಲ್ಲೀಗಂಟ ಸಿಕ್ನಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಮ ತಿಳೀನಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ. ಅಯ್ಯೋ ನಡುಮಲಯ್ಯ ನಿನುಗೆ ನಾವು ಒಕ್ಲಾಯ್ತೀವಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ನಿನುಗೆ ಸಿಸು ಮಕ್ಳಾಯ್ತೀವಿ ಮಾದೇವ ನಮಗೆ ಬಂದಂಥ ಕಷ್ಟ ಕಳಿಯಪ್ಪ" – ಎಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮೂಗಪ್ಪ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ನೆರವೇರಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಾನು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

.. .. ..

೦೩.ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

೦೩·೧ : ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ

ಯಾವುದೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಜನಾಂಗವೊಂದರ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಸಹಜ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು, ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ವಿಚಿತ್ರವೇ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. "ಆದರ್ಶ ಜೀವನ" ಎನ್ನುವುದು ಹಲವು ಜನಾಂಗಗಳ ಹಲವು ಪೀಳಿಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜೀವನವಿಡೀ ಅನುಭವಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ನಡತೆ. ಆದರೆ ಈ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಇರುವಾಗಲೇ, ಈ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರ ಜೀವನ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವಗಳೇ ಕಾರಣ. – ಹೀಗೆ ಆದರ್ಶ ಜೀವನದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವರು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರ್ಶ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಡಪಂಥೀಯ ಮನೋಭಾವಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಕೂಡ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಜೀವನದ ಸರಳ ಸತ್ಯವೇ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ.

ಮಾನವನ ಒಂದೊಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಅನ್ನುವುದು ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಆಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ನೇಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಅನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆನಿಸುವಷ್ಟು ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಇಲ್ಲಿ ಸೆಣಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ, ಹಲವು ನಡವಳಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ, ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆದರೂ ಅಂತಿಮ ಜಯ ಸಿಗುವುದು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿ, ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ;

ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆದರ್ಶ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು "ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ" ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದಿಂದಲೂ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೀವನ ರೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನರ ಗುಂಪು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವು ತೋರುವ ಆದರ್ಶ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಟ್ಟತನ, ಕೆಟ್ಟ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಪುರಸ್ಕಾರವೀಯಲಾರದು. ಯಾವ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ವಿಜಯೀ, ಸಾತ್ವಿಕವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾತ್ವಿಕತನ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಒಪ್ಪಂದವಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೆ, ಅದು ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಾತ್ವಿಕತನದ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿನಿಂತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅನಗತ್ಯ ಮತ್ಸರ, ದರ್ಪ, ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಗಳಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಲೋಚನೆ ನಡವಳಿಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಷಪೂರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಷಪೂರಿತ ಮನೋಭಾವದವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಜ ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. – ಈ ಸಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಸಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ನಡುವಿನ ಘರ್ಷಣೆಯು ಇಂದಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು– ಆಶಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆನಿಸಿದ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಮತ್ತು ಧುರ್ಯೋಧನರು ದುಷ್ಟತನದಿಂದಾಗಿ ಸೋಲನನುಭವಿಸಿದರೆ, ರಾಮ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರು ಸಾತ್ವಿಕತನದಿಂದ ಗೆಲುವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. "ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ" ಕೂಡ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಬಹು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಥಾನಾಯಕನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತನ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಲೋಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಾತ್ವಿಕತನದ್ದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಥಾನಾಯಕನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ; ಮಾದರಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿ ಆರಾಧನೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ.

ಅತೃಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ತೀವ್ರ ಭಕ್ತಿಯ ತುಡಿತದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೊಂದು ದೇವರಗುಡ್ಡ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಯಿಂದ

ಅಂತ್ಯದವರೆವಿಗೂ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶ್ವರನೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರೆದು, ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 15ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದಯ್ಯನೆಂಬುವವನಿದ್ದ ಎನ್ನುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿ ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆತ ನಿಜವಾಗಲೂ ಇದ್ದುದ್ದೇ ಆದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಇರಬೇಕು. ಆತನ ಸಾಧನೆಗಳು ಆತ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಕ್ತ ಜೀವನಗಳು ಜನರ ಮನಸೆಳೆಯುವುದು ನಿಜ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಲೋಕದ ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ಚೇತನಗಳು 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ಆರಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ, 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನ ಈ ರೀತಿ ಭಾವಿಸಿರಲಾರರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ? ತಮ್ಮ ನಡುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ (ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದವನು) ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ಹಂಚಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಜನರಿಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೈವೀ-ಸಂಭೂತವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಆತ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆತ ಮಾಡಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಜನರ ನಡುವೆಯೇ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಪವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ, ತಂತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದ ಗುರಿ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಆತನ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು "ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಾಲನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- - - -

ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನದಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಜನಪದರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮನಾದವನು ಹೇಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಿಗಿಂತ ನಡೆ-ನುಡಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ "ಹೆಚ್ಚಾಳ"ದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ ಜೀವನವೂ ಉಳಿದವರ ಜೀವನಕ್ಕಿಂತ ವಿಶೇಷವಾಗುವಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿ ಬಾಳಿ ಒಂದು ದಿನ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹರಿಹರನಂಥ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಕವಿಯೇ "ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ"ಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಾ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದರು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ (ಬಸವಣ್ಣ 12ನೇ ಶತಮಾನದವನಾದರೆ, ಹರಿಹರ 13ನೇ ಶತಮಾನ) ಮಹಾತ್ಮನೊಬ್ಬನ ಜೀವನ ಕುರಿತಂತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಜನಪದರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಂತಲೇ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜೀವನ ಕೂಡ ದೇವಲೋಕದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಾ, ಮಹೇಶ್ವರನ ಇನ್ನೊಂದು ಅವತಾರವೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದು ಕಾವ್ಯವಿಡೀ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಸಂಗದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಥೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. "ನನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ತಪ್ಪುವಂತಾ ಪುರುಸು ನನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ" ಎನ್ನುವ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರರ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಅವಳಿಗೇ ಪತಿಯಾಗಲು ಬಯಸದ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುಗಳು ಆಕೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಹೇಶ್ವರ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಕೆಯ ಗರ್ವ ಮುರಿದು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಗರ್ವಗುಣ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮವಾದ ಕಾಮತೃಷೆ (ತನ್ನಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನಗೇ ಪತಿಯಾಗಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು) ಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತ ಮಾದೇಶ್ವರ ತಪ್ಪಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪಾತ್ರ. ಬ್ರಹ್ಮ

ವಿಷ್ನುಗಳಿಗಾದ ಸಜೀವ ದಹನದ ಸೇಡನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಗೇ ಪುರುಷರಾಗುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯ. ಮನುಷ್ಯ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಷೇಧವೊಂದರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಜೀವಕೋಟಿಗಳು ತೃಷ್ಣೆಯಾದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ "ನರಮಾನವರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಹಕ್ಕಿ-ಪಕ್ಷಿ, ಗೊದ್ದ-ಗೋಸುಂಬಿ, ಹಲ್ಲಿ-ಪಲ್ಲಿ, ಹಾವು-ಚೇಳು"ಗಳೆಲ್ಲ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅಜ್ಞೆ ಮೀರಿದ್ದಕ್ಕೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾನವರಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ; ಜನನ-ಮರಣ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲು; ಕಾಳು-ಕಡ್ಡಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅಜ್ಞೆ. ಆದರೆ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟ ಸರ್ಪದ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮಾನವರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಮಾದೇವನ ಅಜ್ಞೆ ಮೀರಿ ತಪ್ಪೆಸಗುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಞೆ ಮೀರಲು ಅವರಿಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಒತ್ತಡವೆಂದರೆ "ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಆಹಾರವನ್ನು ನಾವು ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿಷೇಧ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾದುದು. ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಹೀನಗೊಳಿಸಿ ತಾವು ಅಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ದೇವತೆಗಳು ನಡೆಸಿರುವ ಹುನ್ನಾರ" ಎಂದು ಆ ಜೀವಕೋಟಿಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಆಹಾರ ಸೇವನೆಗೂ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ವಾದವೊಂದು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ನರಮಾನವರು ದೇವತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೆಲ್ಲ ಕಲ್ಮಶದಿಂದ ನಾರಿ, ಮಾನವರೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಕಲೆಂಟು ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕ, ದೇವಲೋಕಕ್ಕಿಂತ secondary ಆಗಿ ಕಂಡಿದೆ. ಜೀವಕೋಟಿಗಳು ಸರ್ಪದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನಾಹುತವೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಕೋಟಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥ ಎನ್ನುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅಜ್ಞೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯ.

ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯವಾದ ಬಂಕಾಪುರಿ ನಾಡಿಗೆ ಅರಸನಾದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗದವರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆನ್ನುವ ವರ ಪಡೆದು ಹೆಚ್ಚಾಳದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಐಶ್ವರ್ಯ

ಮದದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಕೊನೆಗೆ ಶಿವನನ್ನೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ವಿಫಲವಾಗಿ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಹೂದೋಟ ಪೋಷಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆಯ "ಅಂದ-ಚೆಂದ; ರೂಪು-ರೇಖೆ; ದಪ್ಪ-ದುಡ" ಕಂಡು ಮೋಹಿತನಾದ ಶ್ರವಣಯ್ಯ ಗಿರಿಜೆಯ ಪತೀವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರವಣಯ್ಯನ ಕಾಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಿವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ "ಮಹೇಶ್ವರ – ಮಾದೇಶ್ವರ"ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಚಾಮುಂಡಿ, ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ-ಮಹಿಷಾಸುರನ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಚಾಮುಂಡಿ ಮತ್ತು ಶಿವನ ನಡುವೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಏಳುವುದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನೆಗೆ ಶಿವ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆಯ ಗೆಲುವು ಆತನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಶಿವ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಚಾಮುಂಡಿ ಕೊಂದದ್ದು ಈ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾದರೆ, ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಆಕೆ ಸಾಧಿಸಿದ ವಿಜಯ ಶಿವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಭಂಗ ತಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಉಗ್ರ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂದುರುಗಿ ನೋಡಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಚಾಮುಂಡಿಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಿವ ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಚಾಮುಂಡಿ, ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ "ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ. ಗಂಡ ದೂರವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹೆಣ್ಣು ಪಡಬಹುದಾದ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಇದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಚಾಮುಂಡಿಯ ಭಿನ್ನಹವನ್ನು ಶಿವ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹಠ ಮಾಡಿದಾಗ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದಲೇ ಚಾಮುಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಭ್ಯುದಯ ಸಹಿಸದ ಯಾವುದೇ ಪುರುಷನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಶಿವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತೋರುವ ಅಸಮಾಧಾನದ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಂಬಲಗಳು – ಇದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಕಲ್ಲೂರು ತೋಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಲಗ್ಗೇ ಚೆಂಡಾಟ ಆಡುವ ಮೂಲಕ ಆತನ ಭೂಲೋಕದ ಜೀವನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಟದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಹುಡುಗರು "ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಪರದೇಸಿ" ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಮಾದೇಶ್ವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ

ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಹುಟ್ಟುವುದು, ನಂತರ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ತಮಗೆ ಸರಿ ತೋರಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳ ಗರ್ಭ ಸೇರಿ ಜೀವ ಪಡೆಯುವುದು - ಇದು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಎಂತಲೇ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೂಡ ಉತ್ತಮಾಪುರದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಗರ್ಭ ಸೇರಿ ಬೆನ್ನುಮಚ್ಚೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥದೇ ಆಶಯವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು, ಮಾನವ ಸಹಜವಾಗಿ ಜನ್ಮ ಪಡೆದರೆ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುವುದೆನ್ನುವ ಜನಪದರು, ಅವರಿಗೆ ಅಯೋನಿಜ ಹುಟ್ಟನ್ನೇ ಆರೋಪಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಉತ್ತಮಾಪುರ ಬಿಟ್ಟ ಮರಿದೇವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ''ಒಕ್ಕಳ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಬದನೇಕಾಯಿ ಹಾಕಿ, ಒಮ್ಮೈ ಬೇಳೆಕಾಳು ಹಾಕಿ'' ಲಕ್ಷದ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಗಣಂಗಳಿಗೆ ಭೋಜನ ನೀಡುವ ಪವಾಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣ-ನೀಲಮ್ಮನವರ ದುಡಾಭಕ್ತಿ ನೋಡುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಕುರು ಹೊಡೆದು ಕೀವಾದ ದೇಹ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಭೋಜನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾವಲುಗಾರನಿಂದ ಒದೆತ ತಿನ್ನಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಇದು ಅರಿವಾಗಿ ಬಂದು ಬೂದಿಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೊಟ್ಟಣಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡದೆ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಘಟನೆ ಬಸವಣ್ಣ-ನೀಲಮ್ಮನವರ ಭಕ್ತಿಯ ಅನಂತತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಎನ್ನುವ ನಿರಾಧಾರ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆಗಿ ಹೋಗಿ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾದೇವನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದೆನ್ನುವುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಂಬೋಣವಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೂಡ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ-ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತರುವ ಈ ಕಲ್ಪನಾ ಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ.

ಭಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗಿತನವನ್ನು ಒಡೆದದ್ದು ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳಿಸಲು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮೇಲು-ಕೀಳೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಎಷ್ಟೇ ಶ್ಲಾಘನೀಯವೆನಿಸಿದರೂ ವಂಚಿಸುವ ಕೆಲವು ಕಪಟ - ಡಾಂಭಿಕ ಭಕ್ತರುಗಳು ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇದು

20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಜವೋ ಹಾಗೆಯೇ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ನಿಜ. ಇಂಥ ಕಪಟ ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಸೋಸಿ, ಕೇವಲ ನಿಜ ಭಕ್ತರನ್ನಷ್ಟೆ ಉದ್ಧರಿಸಲು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಲಿಂಗ ಪರೀಕ್ಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು – ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸುತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಕುಂತೂರು ಮಠಗಳು ಮಾದೇವನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಕುಂತೂರಿನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಮಾದೇವನ ಮಂಡೆ ಬೋಳು ಮಾಡಿಸಿ, ಕಾವಿ ತೊಡಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವನ ಅದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಕುಂತೂರು ಮಠಗಳು ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸದಾದವು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅತೃಪ್ತಿ ಮಾದೇವನಿಗೂ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಮಾದೇವನ ಜಾತಿ ಇರಬಹುದೇ? ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳೇ ಆಗಿದ್ದ ಸುತ್ತೂರು / ಕುಂತೂರು ಮಠಗಳು ಶೋಷಿತ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ (?) ಯಾದ ಮರಿದೇವನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮಾದೇವ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಪವಾಡ ನಡೆಸುವುದು; ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಂಜಾಳಗುತ್ತಿಯ ಹುಲಿಯೊಡನೆ ಆಟವಾಡುವುದು; ಗೊದ್ದ–ಗೋಸುಂಬೆ, ಹಾವು-ಚೇಳುಗಳನ್ನೇ ಕೊಂದು ಅವನ್ನೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳಾಗಿ ಮಾಡುವುದು; ಹಾವುಗಳನ್ನೇ ಸೌದೆಯಂತೆ ಹೊರೆಕಟ್ಟಿ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವುದು – ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೂಲತಃ ಭಕ್ತರಾದ ಗಾಯಕರು ಮಾದೇವನ ಅದ್ವಿತೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

– – – –

ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ದೊರೆಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗಿನ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆತ ಜೈನನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮೀಯರೆ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದ್ದ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಗಳೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಜೈನ ಅರಸನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇತರ ಧರ್ಮೀಯರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವ್ರತ-ಆಚರಣೆಗಳು ಆತನಿಗೆ ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಬಲ ಧರ್ಮೀಯರಿಗೆ ಶ್ರವಣನ ನಡವಳಿಕೆ ಸರಿಬೀಳದಿದ್ದರಿಂದ ಆತನೊಬ್ಬ ಆಸ್ತಿಕತೆಯ ಕುರುಹಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿರಬಹುದು. ಬೇರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಹನೆಯಿಂದ ಕಾಣದೆ, ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು-ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧಿಸಿ ಒತ್ತಾಯ ಹೇರಿದ್ದರಿಂದ ಇತರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆತನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿಯೇ ಗೋಚರವಾಗಿರಬಹುದು. ಜೈನ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಂಡರಿಯದ, ಕೇಳರಿಯದ ಜನಪದ ಗಾಯಕರಂತೂ ಶ್ರವಣನೊಬ್ಬ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಲೋಕದ ದೇವಮಾನ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆತ ನಡೆಯುವಾಗ ದೇವತೆಗಳ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪಾದ ಊರಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರವಣದೊರೆಗೆ ಕ್ರೂರತನವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮೀಯ ಶ್ರವಣನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದೂ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ವಿಷಯವು ಗಾಯಕರುಗಳ ಇಂಥ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇವ ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿಯಾಗಿದ್ದ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವುದು ದಿಟದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ಕೊಂದ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹುಟ್ಟರೇ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಲು ಹೋಗಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅಥವಾ ಮೋಸದಿಂದ ಎತ್ತರ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನೂಕಿ ಕೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೇ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಗಾಯಕರು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಶ್ರವಣನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕ್ರೂರತನವನ್ನು, ದರ್ಪದ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿ ಖಳನಾಯಕನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ :

೧. ದೇವಲೋಕದ ದೇವಮಾನ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು.

೨. ಶಿವನಿಂದಲೇ ವರ ಪಡೆದು ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನೇ ಅಪಹರಿಸಿ ಹೂದೋಟ ಪಾಲಕಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದು.

೩. ಮಾದೇವನನ್ನು "ಮಾದಾರಿ" ಎಂದು ಶ್ರವಣ ಕರೆದದ್ದು

೪. ಮಾದೇವನಿಗೇ, ಶ್ರವಣ ತನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದು.

– ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಶ್ರವಣ ಜೈನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜೈನ ಧರ್ಮೀಯರೆದುರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮೀಯರು ನಡೆಸಿರಬಹುದಾದ ಮಾನಸಿಕ–ದೈಹಿಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಈ ಘಟನೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

• • • •

"ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ"ದ "ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲು" ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದು ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ದೋಚುತ್ತಿದ್ದ ಇಕ್ಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಯಲು ಮಾಡಿದ ಮಾದೇವನ ಸಾಹಸಗಾಥೆಯೇ ಇದಾಗಿದೆ. ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಮಣಿಸಲು ಮಾದೇವ ರೂಪಿಸುವ ತಂತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದವು ಮತ್ತು ಚಾಕಚಾಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಉಳಿದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭಾವಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಮಾದೇವನಿಗಿಂತ ಇಲ್ಲಿನ ಸಹಜ ಮಾದೇವನ ಸಹಜ ನಡವಳಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ.

ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಗೊರವಯ್ಯನಾದ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ, ದಾಸಯ್ಯನಾದ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರೊಡನೆ ಮಾದೇವ ಜಂಗುಮನ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಕ್ಕೇರಿಗೆ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ನನ್ಸಾಮಿಕಾರನ ಮೈಯೆಲ್ಲ
ಚಿನ್ನುದಾಬುರಣ ಆದುವಂತೆ।
ಅವ್ರು ಕಟ್ಟಿರುವಂತ ಲಿಂಗುವೆಲ್ಲ
ಚಿನ್ನುದಾಬುರಣ ಆದುವಂತೆ।
ಮಂಡಿಗೆ ಜಂಗ ಕಟ್ಟವರೆ
ಜಂಗುಮರ್ವ್ಯಾಸ ತಾಳವರೆ।
ಚಿನ್ನುದ್ ಕಪ್ಪಾಳೆ ಕೈಯಲಿ
ಮುತ್ತೀನ ಜೋಳಿಗೆ ಮುಂಗೈಲಿ।
ಎಳಗಾವಿ ಎಳುನೊದ್ದು ಸುಳುಗಾವಿ ಮುಸುಗಿಟ್ಟು
ಬತ್ತರಲ್ಲಪ್ಪ ಮಾದೇವ"

– "ಮುದ್ದಿಕ್ಕುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ – ಅವ್ರ ಮದ್ದಾನ್ಯೆ ಮುರುದು ಬರಬೇಕು"; "ಇಸವಿಕ್ಕಿದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವ್ರ ಸಿಸುಗಳ ಕೊಂದು ಬರಬೇಕು" – ಎನ್ನುವ ಗುರಿಯುಳ್ಳ ಮಾದೇವ, ಚಿನ್ನ ಬಂಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತೆಗೆಯಲು ಹೆದರದ ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷ ಸಾರಲು ಬರುವುದು ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನದಾಭರಣದಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿನ್ನದಾಭರಣಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದ್ದಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ಮಾದೇವನಿಗೆ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸ

ಬೇಕೆನ್ನುವ ತವಕವಿದೆ. ಚಿನ್ನ ಕಂಡರೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವ ದೇವಮ್ಮನೆದುರು ಮಾದೇವ ಚಿನ್ನದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಇಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರಿ ನಿಂತವರ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ದೇವಮ್ಮ ಅವರ ಒಡವೆ ಬಂಗಾರಾದಿಗಳ ಕಂಡು ಆಕರ್ಷಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೊಂದು ಆ ಒಡವೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾನು ಒಡತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪತ್ರ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀತಗಾರರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ದೇವಮ್ಮ, ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಕೆಲಸ ನೇಮಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ಜೀತುಗಾರ್ರೆ ನಿಮ್ಮೊಂದ್ಹೇಳ್ತಿನಿ
ಈವತ್ತುಗ್ನಿಮ್ ಸಾಲ ಮುಗುದೋಯ್ತು
ಬರುಸ್ಕೊಂಡಿರೋ ಪತ್ರ ಹರದಾಕ್ತೀನಿ
ನಾ ಹೇಳಿದ್ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ಬೇಕು" – ಎನ್ನುವ ದೇವಮ್ಮ "ಹಾವ್ಗಳ ಹೊಡ್ದು ತನ್ರಪ್ಪ ; ಇಸವನ್ನು ತುಂಬ್ಕೊಂಡ್ಬನ್ರಪ್ಪ; ಮೂರ್ಗಡ್ಗೆ ಕಳ್ಳಿಹಾಲ ಕರ್ದು ತಂದ್ಕೊಡ್ರಪ್ಪ" ಎಂದು ಜೀತಗಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. – ಇಲ್ಲಿ ದೇವಮ್ಮ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ವಿಷವನ್ನು ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ಜೀತಗಾರರು ಜೀತದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಲದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯ ರುದ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಕ್ರೂರ ಕವಲುಗಳೆಡೆಗೆ ಕಾವ್ಯ ಬೆಳಕು ಬೀರಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ದೇವಮ್ಮ ಎಡೆಪಡಿಸಿದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮಾದೇವ :

"ಎಲೊ ಅನ್ಯಾಯಕಾತಿ ಕೆಟ್ಮುಂಡೆ
ನಮುಗೆ ಇಸದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ
ನಿನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುದಾಗ್ಲಿ ಕೊಟ್ಗೆ ಹಾಳಾಗ್ಲಿ
ಬೆನ್ನುಜ್ಜದ್ಕೆ ಸೂಸೆ ನಿನ್ಮನ್ಗೆ ಬರುದೇ ಹೋಗ್ಲಿ" – ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಬೆನ್ನುಜ್ಜುವುದಕ್ಕೆ ಸೊಸೆ ಬರದೇ ಹೋಗಲಿ" ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು ಶಾಪವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮನೆ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕೋಪ ಮಿತಿ ಮೀರಿದಾಗ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಬೈಯ್ಯುವ ಕ್ರಮ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಈ ಬೈಗುಳ

ಅಥವಾ ಶಾಪ ಒಂದು ಧ್ವನಿಯುಕ್ತ ನುಡಿಯಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನುಜ್ಜುವುದು ಎಂದರೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಪೋಷಣೆ ಎಂದರ್ಥ. ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಆಕೆ ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥಳಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಒಂದು ಶಾಪವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಾದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮಧ್ಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇವ-ಮಲ್ಲಣ್ಣ-ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯರು ಕಳ್ಳರಾಗಿ ಬಂದು ಅವಳು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ತಿಂಡಿಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮೋಜಿನ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ ಪಣತೊಟ್ಟ ಮಾದೇವ ಕಳ್ಳನಾಗಿಯೂ ನಟಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾದೇವ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು ಕಳ್ಳರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದಾಗ ಆಕೆ "ಹೊಡಿಬ್ಯಾಡಿ ಕನ್ರೊ ನಿಮ್ಮನೆ ಹಾಳಾಗ ಏನಿದ್ರು ನೀವೇ ತಕ್ಕೋಳಿ" ಎಂದು ತಿಂಡಿಬುಟ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನ ತಿಂಡಿ ಬುಟ್ಟಿಯ ಅಪಹರಣದ ಹಿಂದೆ, ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ ತನಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದ್ದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಅವಳಿಗೇ ತಲುಪಿಸುವ ಮಾದೇವನ ಸಂಚು ಇದೆ. "ಯಾರಪ್ಪ ಮುನುಗಳೆ ಬಾಯಾರ್‍ತದಲ್ಲರಪ್ಪ ನೀರಿದ್ರೆ ಕೊಡುರಪ್ಪ ಕುಡಿತೀನಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನಿಗೆ ಮುನಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಎದುರಾದ ಮಾದೇವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ದೇವಮ್ಮನ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕುತೂಹಲಕರವಾದುದಾಗಿದೆ. ಗಾಯಕರ ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಅವರ ಲಘು ಹಾಸ್ಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ತಿಂದು ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ನೋಡಿದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ತಂಗಿಯೊಡನೆ ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಟೇಲನಾಗಿ ಬಂದ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ದೂರು ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ:

"ನನ್ನ ಮಕ್ಕುಳ್ಗೆ ಇಸವ ಕೊಟ್ಟವ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ
ನನ್ನ ಮಕ್ಳು ಪ್ರಾಣ ತಗುದವ್ಳೆ
ಈ ಕೆಟ್‌ನನ್ ಸವ್ತಿ ಮುಂಡೇಯ
ಬುಡುಬ್ಯಾಡಿ ಅನ್ತಳೆ ದೇವಮ್ಮ
ನನ್ನಾರು ಜನಾ ಗಂಡು ಮಕ್ಳು
ನನ್ನಾರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಳು

ಈ ಮುಂಡೆ ಕೊಟ್ಟ ಇಸುದ್ ಕಜ್ಜಾಯ್ವ
ತಿಂದು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದವೆ
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡು ಬಂಜೆ
ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಸುವ ಕೊಟ್ಟವ್ಳೆ
ಇಂತೆ ಕೆಟ್‌ಮುಂಡ್ಯಾ ಬುಡಬ್ಯಾಡಿ – ಇವಳ್ಗೆ
ಜಲುಮ್ ಸಜಾವ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಂಗಸು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಹಜ ಯಾತನೆ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಯಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. "ಜಲುಮ್ ಸಜಾವ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿ" ಎಂದು ಕ್ರೋಧ ತುಂಬಿ ನುಡಿವ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದವರನ್ನು ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಮಾಡಿದ ಸಂಚಿನ ವಿಚಾರ ಯಾವ ಭಾದೆಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ದ್ಯಾವಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ದೂರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾದೇವ ದ್ಯಾವಮ್ಮನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಲಂಚ ಕೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಹೀಗಿದೆ:

"ದೇವಮ್ಮ ಒಬ್ಬಾಲ್ಕೆ ಕರುದವ್ರೆ
ಓಸ್ಮಾತ್ನಲ್ಲೇ ಹೇಳುತಾರೆ।
ನಿನ್ನಡೆ ವಾಸುನಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತೀನಿ
ನಮ್ಗೇನ್ ಕೊಟ್ಟೀಯೆ ನಂಚಾವ।
ಎಷ್ಟಾಗ್ಬೇಕು ಹೇಳಿ ಬುದ್ಧಿ
ನಾನೆಷ್ಟ ಕೊಡಬೇಕು ಹೇಳ್ರಪ್ಪ।
ಒಬ್ಬೊಬ್ರುಗೈನೂರ ಕೊಟ್ಟೀಯ
ನಿನ್ ಕಡೆಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀವಿ।

ಹಣ ಅಂಬೊ ಮಾತ ಹೇಳುಬ್ಯಾಡಿ
ನನ್ ಪ್ರಾಣುವೆ ಹೋದಂಗಾಯ್ತದೆ।
ನಂಚ ಕೊಟ್ರೆ ನನ್‌ಸತ್ತ ಮಕ್ಳು
ಬದುಕಿ ಬಂದಾವ ಅನ್ನುತಾಳೆ।
ಸತ್ರೆ ಸಾಯ್ಲಿ ಅನ್ನುತಾಳೆ
ಆ ಕೆಟ್ಮುಂಡೆ ದೇವಮ್ಮ।"

ಲಂಚದಂತಹ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಸವಾಗಿ ತೂರಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದೇವಮ್ಮನ ಪರವಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡಲು ಪಟೇಲನಾದ ಮಾದೇವ ತಲೆಗೆ ಐನೂರು ಲಂಚ ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕ ವಕೀಲರ ವೃತ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಲಂಚದ ಮೇಲೆಯೇ ನ್ಯಾಯದ ತೂಗು ತಕ್ಕಡಿ ನಿಂತಿರುವ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಾಯಕರು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದೇವ ಹುಲಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು, ಅವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಕಂದಾಯ ಕೇಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಾದೇವ ಅವಳ ಹಟ್ಟಿ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅವಳ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಏಳುಮಲೆಗೆ ಸಾಗು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟ ಮಾದೇವ, ಆಕೆಯನ್ನು ಬಾವಿ ಕಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

– ಮಾದೇವ ಮತ್ತು ದೇವಮ್ಮನ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟವೇ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲಿನ ಕಥೆ. ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದು, ಸತ್ತವರ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಾನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂಬ ದೇವಮ್ಮನ ಏಕೈಕ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮಾದೇವ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಷ್ಫಲಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆ ನೀಡಿದ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನೇ ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮಾದೇವ. ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ನಡುವೆ ಜಗಳ ತಂದಿಟ್ಟು ತಂಗಿಯ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಮಾದೇವ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ನ್ಯಾಯದಲ್ಲೂ ಸೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ಜಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ''ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ – ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ'' ನಿಯಮದಂತೆ ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಮಾದೇವ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ ಊರಿನ ಬಾವಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಿನ್ನದ ಆಸೆಗೆ ಹಾತೊರೆದ ದೇವಮ್ಮ ಮಾದೇವನ ನಿಷ್ಠುರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾದೇವ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಜಂಗುಮನಾಗಿ ಬರುವುದು, ದೇವಮ್ಮನ ವಿಷದ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆ ಉರುಬಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನಿಗೆ ಅಕ್ಕನ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಕಳ್ಳನಾಗಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನ ತಿಂಡಿಬುಟ್ಟಿ ಅಪಹರಿಸುವುದು, ಮುನಿಯಾಗಿ ಎದುರುಗೊಂಡು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನೇ ತಂಗಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ನಡುವಿನ ಜಗಳ ಬಿಡಿಸಲು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪಟೇಲನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಲಂಚ ಕೇಳುವುದು, ದೇವಮ್ಮ

ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೋಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬರಗಗಳ ಹಿಂಡು ಕಾಣಿಸುವುದು, ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿಯ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಏಳುಮಲೆಗೆ ಸೇರುವುದು, ಕಂದಾಯದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ದೇವಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ, ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಬೀಗ ಜಡಿದು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುವುದು, ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಚಾವ್ಡಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು – ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾದೇವನ ಸಹಜ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಪವಾಡ ಪುರುಷತ್ವದ ಲೇಪ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾದೇವನನ್ನು ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಸಮಾನ್ಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಮ್ಮನ ಕಪಟತನ ಎನ್ನುವುದು ಮಾದೇವನ ಉಗ್ರತನದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

– – – –

ಮಾದೇಶ್ವರ ಏಳುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ತನಗೊಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟವೇ ''ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು'' ತನ್ನ ಆಸೆಯ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ತುಂಬಿದ ಮನೆಯ ಬರಿದಾಗುವಂತೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮನೆಯವರು ಮೊದಮೊದಲು ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ತೋರಿದರೂ ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕರ ಸಾಕಿಕೊಂಡು ಹಾಲುಸಾಗ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈತ ಪಶುಪಾಲನಾ ವರ್ಗವೊಂದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಪಶುಪಾಲನಾ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನೊಡ್ಡಿದ ಛಾಂಛಲ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಪಟ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೂ ನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ನೆರಳು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

''ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವಿನ ಪವಾಡ''– ಈ ಸಾಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಹಸು ಹೋಗಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ಏಳು ಬಾಯುಳ್ಳ ಹೊನ್ನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಕರೆಯುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಫಲವೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದರೂ, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಹಸುವಿನ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಏಳು ಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾದ ಮಾದೇವನ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸೋಜಿಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂಥದ್ದು. ಮಾದೇವನ ಪ್ರಚೋದನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಜನಪದರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಚ್ಚಲಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನೀವಿದರೆ ಅಥವಾ ಕರುವೊಂದು ಅವುಡಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿದರೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿದೆ. ''ಹಸು'' ಮತ್ತು ''ಹಾಲು'' ಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜನೀಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ; ''ಹಾವು'' ಮತ್ತು ''ಹುತ್ತ''ಗಳೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪೂಜನೀಯ ಮನೋಭಾವವೇ ಈ ಆಶಯ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಬಿಸಿಲು–ಮಳೆ–ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏಳುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಮಾದೇವ ತನಗೊಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಕೌತುಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅತಿಶಯವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ''ಆತ ಹಾಗೆ ಈತ ಹೀಗೆ'' ಎಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ

ಬದಲು ಈ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಕಾವ್ಯ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ ಕೂಡ ಇದೇ ತಾನೆ? ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದೇ ಹೀಗೆ. ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಹೃದಯ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದಂತೆಯೇ ಆಸ್ವಾದಿಸಿ ರಸದ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನಪದ ಗಾಯಕ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ತಂತ್ರವು ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಓದುಗ ಅಥವಾ ಕೇಳುಗ ಭಕ್ತಿಯ ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳಲು ಇವು ಸಹಕಾರಿ.

ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸುವಿನ ಪವಾಡದ ನಂತರ ಬರುವುದು ಮಾದೇವ, ತುಂಬಿದ ಕೊಟಾರ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ. ಕೊಟಾರ ಎಂದರೆ ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯ ಕಣ. ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆ ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾವಲು ಕೂತ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಕಡ್ಲೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಮನೆ ದೇವರಾದ ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಾರಿಯರಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಡಲೆ ಎತ್ತಿಟ್ಟು ಕಡಲೆ ರಾಶಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಬೇಕಾದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ತುಂಬಿದ ಸೋಮವಾರ ಬಂದ ಮಾದೇವ ತನಗೆ ಅದೇ ದಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮವಾರವೇ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಮಾದೇವ ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಏಕೆಂದರೆ ಸೋಮವಾರ ತನ್ನದೇ ವಾರವಾಗಿದೆ. ಮಾದೇವ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳದಿದ್ದಾಗ ಸಾಧಾರಣ ಭಿಕ್ಷುಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ಮೆರ್ಕಡ್ಡಿಯಲ್ಲೇ ಹೊಡೆಯಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ''ಬಿಟ್ಟ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆಯೇ, ಎತ್ತಿದ ಕೈ ಎತ್ತಿದ ಹಾಗೆಯೇ'' ಜುಂಜೇಗೌಡ ಮಾತುಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಗರ ಬಡಿದಂತೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾದೇವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆ ರಾಶಿ ಮಾದೇವನಿಂದ ಕಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದೇವ ಕಳ್ಳತನದಂತಹ ಅಪಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕಡೆ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದೇ ಮಾದೇವನ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾನ-ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕೈಲಾದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವುದು ಜನಪದ ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಧರ್ಮ ಮಾಡದವರು ನರಕಕ್ಕೆ

ಹೋಗುತ್ತಾರೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ದೇವರುಗಳೇ ಭಿಕ್ಷುಕರ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯೇ ದಾನ-ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಲೌಕಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಜಲಗೊಂಬಿನ ಹಸು ಹುತ್ತವೊಂದಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕರೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಕರೆದದ್ದು ಮತ್ತು ಕಡಲೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನನ್ನು ಮಂಕು ಬಡಿದಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡಿದ್ದು – ಈ ಘಟನೆಗಳು ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಸದೆ ಬಡಿಯಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಆಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳು, ಮಾದೇವನ ಸೆರೆ ಮಾಡಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವರಿಗೇ ಮುಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವನಿಂದ ಚಿತಾವಣೆಗೊಂಡ ಹುಲಿಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆರಗಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮಾದೇವ, ಜುಂಜೇಗೌಡನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಆತ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿ ಆಳು-ಕಾಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡದೆ ತನಗೇ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ ಪಣ ತೊಟ್ಟ ಮಾದೇವನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸೋಲನುಭವಿಸಿದ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಗೆ ಮಾದೇವನ ಶಕ್ತಿಯ ಅದ್ಭುತ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವನಿಗೆ ಏಳಂಕಣ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಹಾಲುಸಾಗರದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏಳುವ ಸಂಕಟಗಳು, ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳು ದೇವತೆಗಳ ಕೈವಾಡದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದು ಗಾಢವಾಗಿ ನಂಬುವ ಗಾಯಕ ವರ್ಗ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ತಳಮಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾದೇವನನ್ನೇ ಕಾರಣ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದು ಮಾದೇವನ ''ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ'' ತಂತ್ರ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಕಣ್ಣೀರಲ್ಲೇ ಕೈ ತೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಛಾತಿ

ಮಾದೇವನದಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾದೇವ ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದಾದ ಅನ್ಯಾಯ - ಶೋಷಣೆಗಳು, ಆತನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರಬಹುದು. ಹಿಗಾಗಿಯಾದ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಳವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಜನ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಆತನಿಗೊದಗಿತು. ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತಾಯದಿಂದಲಾದರೂ ತನ್ನ ಭಕ್ತವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಹದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಆವೇಶ, ತುಮುಲಗಳೇ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡಿವೆ.

- - - -

ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗವೇ "ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು" ಶಿಷ್ಟ ಮತಗಳ ಕಿರುಕುಳ ತಾಳಲಾರದೆ ಗಿರಿಜನರ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು, ಅವರಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದೇವ ಇಂದು ಸೋಲಿಗ, ಕಾಡು ಕುರುಬ, ಜೇನು ಕುರುಬ, ಮೊದಲಾದ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಧಿದೈವವೆಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ತಮ್ಮಡಿಗಳೇ ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸೋಲಿಗ ಜನಾಂಗದ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳು, ಅವರ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮ, ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅವರಲ್ಲಿ ರೂಢಿ ಇರುವ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂಕಟದ ಜೀವನವು ತೀವ್ರತರವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಭಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿ - ಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಉಳಿದ ಸಾಲುಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಬಂಜೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಚುಕ್ಕೆಯಾಗಿಯೇ ಚರ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಬಂಜೆತನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನ ಒಂದು ಶಾಪವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ಈಗ ಅದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂಜೆತನಕ್ಕೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ದೂಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದೂ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡನೂ ಕಾರಣನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸಂಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಂಜೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಲ್ಲ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ, ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲಿನ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಂಜೆತನವೇ ಆಕೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಮೂಲ. ಅತ್ತಿಗೆ ನಾದಿನಿಯರಿಂದ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು, ಅಪಮಾನ ತಾಳಲಾರದೆ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಬಹುದೂರ ಹೋಗಿ ಒಂಟಿ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು, ಗಂಡ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಜ್ಜಾದಾಗ ಆತ ಕೇಳುವ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆಗೆ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು, ಮಾದೇವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಇವೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಬಂಜೆತನ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಲಗೈನ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ತಾಯ್ತನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಅವಧಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗಾಯಕರ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಕಲ್ಪನೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಕಡು ಚೆಲುವೆಯಾದ ಅದರಲ್ಲೂ ಬಂಜೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕಾಡಿನ ಒಂಟಿ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆತನಿಗೆ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಡು ಮೃಗಗಳು ಎಲ್ಲಿ ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತವೋ ಎನ್ನುವ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಆತನ ಅನುಮಾನವಿರುವುದೆಲ್ಲ ಸಂಕಮ್ಮನ ಶೀಲದ ಮೇಲೆಯೇ. ತಾನು ಬಂಜೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆ ಪರ ಗಂಡಸರನ್ನು ವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಫಲದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಅಪನಂಬಿಕೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ದಿಗಿಲು ತರುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಆಕೆ ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ "ಆಕೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕುಂದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಗಂಡನಿಗಿತ್ತ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನನ್ನೇ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ" ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನ ಯಾವುದೇ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. "ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆ"ಯ ಗುರಿ ಹೊತ್ತ ಮಾದೇವ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಂಕಮ್ಮನ ಗೋಳು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಆಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಾದೇವ, ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ನೀಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ವಿಶೇಷ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತಾನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಗಂಡ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ತನಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಕೊಲೆ ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾದೇವನೊಂದಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾದೇವನ ಮನಕರಗಿ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಗೆ ತಾಯ್ತನವನ್ನು ನೀಡಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಗಾಯಕ ಕವಿಗಳು ಇದನ್ನು ಪಿಂಡು ಪರ್ಸಾದ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಗರ್ಭದಾನ ಎನ್ನುವುದು ಮಾದೇವನಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಮಾದೇವ ಶಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಗರ್ಭದಾನ ನೀಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ:

"ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಡು ಬೆಂಡೇಕಾಯಿ ಕಿತ್ತವುರೆ
ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತ ತಗುದವರೆ
ಬೆಂಡೆಕಾಯ್ಗೆ ತುಂಬವರೆ

ಅಂಥ್ಕ ಓಂಡು ಪರ್ಸಾದವ ತಂದವ್ರೆ – ನನ್ನ
ಉತ್ತುರ ದೇಸದ ಮಾದೇವ.....

ಆರು ಸಾಸ್ತ್ರ ಹದಿನೆಂಟು ಮಂತ್ರ ಜಪ್ಸಿ ಓಂಡ್ ಪರುಸಾದ ಕೊಟ್ಟುಟ್ಟು
ಎಲೋ ನನಕಂದ ಮೂಡ್ಲಾಗಿ ಮೊಕಾ ಹಾಕೊಂಡು
ಪಡುಲಾಗಿ ಬೆನ್ನಾಕೊಂಡು ಈರಮಂಡಿಗಾಲ್ಹಾಕೊಂಡು ಕುಂತ್ಕೋ ಅಂದ್ರು

ಅದೇ ತರದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಕೂತಿದ್ರೆ
ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು
ಸಂಕಮ್ಮನವರ ಬೆನ್ನಮ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಸರ ಬರೀತಿದ್ದಾರೆ''

– ಕಾವ್ಯದ ಈ ವರ್ಣನೆ ಕೇವಲ ವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡದೆ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈರ ಮಂಡಿಗಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದೇವ ಸಂಭೋಗದ ಮೂಲಕ ಗರ್ಭದಾನ ನೀಡಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಗಾಯಕರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಮಾದೇವನನ್ನು ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಇದರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿಯೋ ಏನೋ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯಾದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಅಗಿಯದೆ ಹಾಗೆ ನುಂಗುವಂತೆ ಹೇಳುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇವ ಸಂಕಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡುವಾಗ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯದಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ ಓಂಡು ಪರ್ಸಾದ ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಆಕೆಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ದಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಷರತ್ತು ಒಡ್ಡಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಎಲ್ಲ ಗೋಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಂಜೆತನವೇ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಒಲಿದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಂಜೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಶೂಲೆಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದೈವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ಈ ಭಾಗ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ, ಅರಳಿಮರ ಸುತ್ತುವ, ಹುತ್ತ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು ಪತೀವ್ರತೆಯೊಬ್ಬಳು ದುಷ್ಟ ಗಂಡನಿಂದಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ನೋವಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾದರೆ ಬೇವಿನಕಾಳಿ ಸಾಲು ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಜಿಪುಣತನದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳ ಜೀವನಗಾಥೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಪತಿಯ ದುರುಳತನದಿಂದ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದರೆ, ಬೇವಿನಕಾಳಿ ತಾನು ಪಟ್ಟ ಅಹಮ್ಮಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮಾದೇವನ ಪ್ರವೇಶವಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ದೃಢ ನೋಡಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾದೇವ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ರಕ್ಷೆ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. "ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆ" ಎನ್ನುವ ಮೂಲ ತತ್ವವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ ನೇಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

"ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು"– ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಪಲ್ಲ ಎಳ್ಳಿನರಾಶಿಗೆ ಒಡತಿಯಾದ ಬೇವಿನಕಾಳಿಗೂ, ಹತ್ತು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿಯೇ ಬಂದ ಮಾದೇವನಿಗೂ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವಂಥ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಹೃದಯದಾಳವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದ ಒಡತಿ ಬೇವಿನಕಾಳಿ ತಾನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಎಳ್ಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಜಂಗುಮರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುವವನು ಮಾದೇವನಾದ್ದರಿಂದ, ಮಾದೇವನ ಭಕ್ತರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ "ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ" ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾದೇವ ಹತ್ತು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಆತ ಹಿಂದೆ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಭಾಗ್ಯಕೊಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಬೇವಿನಕಾಳಿ ಮಾದೇವನ ಈ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಗಾಯಕರ ನಿಲುವು. ತಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಏಕೆ ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಮಾದೇವನ ಸವಾಲು. ಕೊಡಲಾರದ, ಕೊಡದೆ ಇರಲಾರದ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಸೆಣಸಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಎಂದಿನ ಸಕಲೆಂಟು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಗತಿಕಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವನ ಪವಾಡ ತಂತ್ರಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ಹಮ್ಮು–ಬಿಮ್ಮುಗಳು ಏನೇನೂ ಮಾಡದಾಗುತ್ತವೆ.

ಹತ್ತು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಮಾದೇವನಿಗೆ "ನೀನೇನು ಎದೆ ಮೂಳೆ ಮುರಿದು ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿದಿದ್ದೀಯಾ!" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ

ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ದಾಸ, ಜೋಗಿ, ಕಾಳ್ಮುಖ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕಷ್ಟಪಡದೆ ಬೆವರು ಸುರಿಸದೆ ಜೋಳಿಗೆ ತೂಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೆಣಕುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ-ದೇವರು ಎಂದುಕೊಂಡು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮಾರಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಆಡಿರುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂಥವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಾಯಕರು ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿಸಿರುವುದು ಆಕೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ದುರಹಂಕಾರಿ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ್ನೊದು ಶಿವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಉತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನಾವರಣ ನಡೆದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನಂಥ ಕುರುಬನನ್ನು, ಸಂಕಮ್ಮ-ನೀಲಯ್ಯರಂಥ ಸೋಲಿಗರನ್ನು, ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕುಟುಂಬ, ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಳಿಯುಳಿಕೆಯೋ ಏನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಮನೆವಾರ್ತೆ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆಳು-ಕಾಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನ ಮೇಲಿದೆ. ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ ಏಳುಂಡಿ ದನ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮೇಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಸಾಯದ ಇತರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆಯರೂ ಮನೆಯ ವಿವಿಧ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನೂ, ಅತ್ತೆಗೆ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿ ಬಾಳಾಟ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಓಡಾಟ ಆಕೆಯ ಸೊಸೆಯಂದಿರದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಹಿರೀಸೊಸೆ ದ್ಯಾವಾಜಮ್ಮ ಮಾದೇವನ ಭಕ್ತೆಯಾಗಿ, ಸಾತ್ವಿಕ ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾದೇವನ ಛಲದ ನಡುವೆ

ನಡೆಯುವ ಸೆಣಸಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಳಿಯ ನಡುವಿನ ಮಾದೇವ ಕಾಳಮ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ತಂತ್ರ-ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸದೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬದ ನಾಶ ಎಂತಲೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನೇ ವ್ಯವಸಾಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಳುಗಳನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವುದು ಕಾಳಮ್ಮನೇ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ಗಂಡನ ಪಾತ್ರ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ದನ-ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕೆಲಸವನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಸೊಸೆಯರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾಳಮ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗಿದ್ದ ಏಳುಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಕೂಡ ತಂದೆ ಕೆಂಡೇಗೌಡನಂತೆ, ಹೊಲ ಉಳುವುದರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. - ಅಂದರೆ ಈ ಕುಟುಂಬ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೇಸಾಯದ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಕಾಳಮ್ಮನೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕೃಷಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೆಣ್ಣೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಬಗೆ ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಳಿಯುಳಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಪುರುಷನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರುಷನೇ ಕೃಷಿಯ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಪುರುಷ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. - ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ನಾಶ "ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬ"ದ ನಾಶವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ಹಾಲುಸಾಗ್ರದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಗೆ ಕಾರಣನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆಯ ಹಾಲಾಹಲಗೊಂಡ ಬದುಕಿಗೂ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತರುಗಳ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಏರು-ಪೇರುಗಳೂ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕೊಡುಗೆಗಳೆಂದೇ ನಂಬುವ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ, ಪ್ರಭಾವಳಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ, ನಾಶಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಿಜವಾಗಲು ಇತ್ತೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೂ, ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರುಗಳ ಒಕ್ಕಲುಗಳ "ಮಾದಪ್ಪನ ಕುರಿತಾದ ಭಕ್ತಿ" ಯ ಹಿಂದೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ತೀಕ್ಷ್ಣಯುತವಾದ ಒತ್ತಾಯವಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇದು

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೂ, ದೈಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚ್ಛಿದ್ರೀಕರಣದಿಂದ ಹತಾಶೆಗೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರನಂಥ ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ತಮಗುಂಟಾದ ಅಪಮಾನಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಬಗೆದು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಪಡೆದು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.

- - - -

ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದೇವ ಪಡುವ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡ-ಸಂಕಮ್ಮ; ನೀಲೇಗೌಡ-ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇವ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಸಾಲಿನಲ್ಲೂ ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲುಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಮೂಗಪ್ಪನೆನ್ನುವ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಯಾವ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಜುಂಜೇಗೌಡ-ಕಾಳಮ್ಮ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಾದೇವ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ-ಕೋಟಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮಾದೇವನಿಗೇ ಒಕ್ಕಲಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಗಪ್ಪ ಮೊದಲು ಒಕ್ಕಲಾಗಿರುವುದು ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮುಡುಕು ತೊರೆ ಮಲ್ಲಂಯ್ಯರಿಗೆ. ಮೂಗಪ್ಪ ಕೊಳಕನಾದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪಂಚಕಳಸವಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಭಯ-ಭಕ್ತಿ-ವಿನಯಗಳನ್ನು ಕಂಡ ದೇವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಾಗಿಯೇ ಆತ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವರು. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾದೇವ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಮಲ್ಲಂಯ್ಯರ ನಡುವೆ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ತಂತರುಕಾರ-ಮಂತರುಕಾರನಾದ ಮಾದೇವ ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಪ್ಪನ ತಂದೆ ಸರಗೂರಂಯ್ಯನನ್ನೇ ಎಳೆನಾಗರಾಗಿ ಕಚ್ಚಿ, ಸಾವು ತಂದೊಡ್ಡಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾದೇವನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಮೂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ರಾಮವ್ವೆಯರೇ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇವ ಹಿಂದೆ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯಂತೆಯೇ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರಿಗೂ ಕೋಟಲೆ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಭಕ್ತರುಗಳು ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಅಚಲವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ. ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಯರು ತಮಗೆ ಏನೇ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಮಾದೇವ ತಂದೊಡ್ಡಿದರೂ ತಾವು ಹಿಂದೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿಯುವರೇ ಹೊರತು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಬಗ್ಗುವವರಲ್ಲ. ಹೊಸ ದೇವತೆಯೊಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ತೋರಬೇಕಾದರೆ ಪಡಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಇದು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾದೇವ ಅಂದಿಗೆ ಒಂದು ದೇವತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣಯುತವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು

ಮಾದೇವ ಪಡೆದದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದೇವತೆಯೊಂದು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಏನೆಲ್ಲ ಪರಿಪಾಟಲು ಪಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಹಿರಿಮೆ-ಗರಿಮೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಹಸಗಳು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಕಾಲಾನಂತರ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಬೇಡ - ಗಂಪಣದವರನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಹೊರಟ ಮಾದೇವ ಮೂಲತಃ ಕಾವಿತೊಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆತ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ಏನೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆ-ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಆತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ, ಆತನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರುತ್ತವೆ.

ಇಡೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾದೇವನ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ತೀವ್ರತರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಒಕ್ಕಲನ್ನೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ದೇವತೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವುದು ಸರಿಯೇ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರು ತಾವು ಒಲಿದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತರುಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಮಾದೇವನ ನಿಷ್ಕಾರುಣ ವರ್ತನೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವಂಥಾದ್ದು? ಒಳ್ಳೆಯದರ, ಒಂದು ಆದರ್ಶದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ದೇವತನವನ್ನು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಆತ ದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ''ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆ'' ಗೆ ಬದ್ಧವಾಗುವುದಾದರು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವುದು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇವಿನಕಾಳಮ್ಮ-ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ-ಸರಗೂರಿನ ಮೂಗಪ್ಪರಂಥ ಭಕ್ತರುಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಅವರು ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವವರೆಗೆ ಬಿಡದೆ ಹಠ ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಭಕ್ತರುಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರುಗಳು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಎನ್ನುವ ಮಾದೇವನ ಒತ್ತಾಯದ ಹೇರಿಕೆ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ

ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇವನ ನಿಯಮ ಬಾಹಿರ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಪಾತ್ರ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. "ನಿನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಮಗಳು ನಾನಲ್ಲ ಜಂಗಮಾ" ಎನ್ನುವ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಗಮನಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇವನ ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾರಿ ದೇವತೆಗಳ ಮುಂದುವರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೇನೋ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ವಾಸಿಯಾಗದ ರೋಗವನ್ನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜಾತ್ರೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾರಿ ದೇವತೆಗಳ ವಿಶೇಷ. ಇಂಥ ಕ್ರೂರತನದ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬಹುಪಾಲು ಮಾರಿಯರು-ಮಸಣಿಯರನ್ನೇ ಮಾದೇವ ತನಗೆ ಅಡಿಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದರೆ ಮಾರಿಯರಿಗೂ ಮೀರಿದ ಕ್ರೂರ ವರ್ತನೆ (?) ಮಾದೇವನಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ ! ಹೆಣ್ಣು ತಲೆ ಅಥವಾ ಕರಿ ತಲೆ ಕಂಡರಾಗದ ಮಾದೇವ ಮಾರಿಯರನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಲವು ಮಾರಿಯರ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯರನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ವಿನಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾರಿಯರ ಶಕ್ತಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾರಿಯರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತ ಯಾವ ಮಾರಿಗೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರಿಯರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಸುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ತಾನು ಮಾಡದೆ ಮಾರಿಯರಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯರು ನಲುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಾತೃ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾರಿಯರಾದರೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ

ವಾಸವಾಗಿದ್ದವರು. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದವನು. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇದ್ದ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಘರ್ಷಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಈ ಒತ್ತಾಯದ, ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ನಿಷ್ಕಾರುಣ ವರ್ತನೆಗೆ ಆತನಲ್ಲಿನ ಅತೃಪ್ತ ಮನಸ್ಸು, challenging Attitude ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತುರ ಗುಣಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

- - - -

೩.೨ : ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಚಿತ್ರಣ

ಪವಾಡಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಆದಿಮ ಜೀವನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಜೀವನದವರೆಗೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನರು ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕುತೂಹಲವಿನ್ನೂ ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನದು ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಪವಾಡ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. - ಹೀಗೆ ಪವಾಡಗಳು ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಗಳಾಗಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯ-ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮಾನವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಪವಾಡ ಎಂದರೇನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ''ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜನರ ಭಕ್ತಿ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಲೋಕಾನುಕಂಪದಿಂದ, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕೆಲವು ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಪವಾಡಗಳು: ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೃ: ವಿಸ್ತರಣ) ಅಂದರೆ ಪವಾಡಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು ನಡೆಸುವಂಥವುಗಳು; ಜನರ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಪವಾಡಗಳಿಗಿದೆ; ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪವಾಡಗಳು ಜರುಗದೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುತ್ತವೆ.- ಎನ್ನುವ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಋಷಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಶರಣರು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದ್ರಷ್ಟಾರರುಗಳು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಬೇರೂರುತ್ತಾರೆ. ಪವಾಡಗಳು ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೈವಶವಾಗಿ ಉಳಿದ ಜನತೆಯ ಭಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಬರುವುದುಂಟು ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ.

ಪವಾಡ ನಡೆಸುವುದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಜನರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪವಾಡಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲ; ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗದ ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬಲಾಗದ ಕೆಲವು ಅಸಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳು ಪವಾಡಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜನತೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಪವಾಡ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪವಾಡ ನಡೆಸಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆ ಆಸಕ್ತಿ ಕುತೂಹಲಗಳೇ ಕ್ರಮೇಣ ಆರಾಧನಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ನಡೆಸಿದವರು ಅಸಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪವಾಡಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸಲು ಶಕ್ಯವಾದರೆ ಅವು ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಗಳೆನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪವಾಡ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖ ಲೋಲುಪ್ತತೆಗೆ ದಾಸರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನಗುರಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಮೋಸ ವಂಚನೆ–ದ್ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರೆ ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷರ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರುಷನ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಜನರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಾಪವನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರಲು ಅವರೇ ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಪುಣ್ಯವೇ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಾಪದ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೆನ್ನುವ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯುತವಾದುದು. – ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳೇ ರುದ್ರತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷರ ಉದಯವಾಗಿ ಪವಾಡ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದು ಜನರನ್ನು ಪುನಃ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಗತ್ಯವೂ ಹೌದು.

ಪವಾಡಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಪಃ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯಂತೂ ವೇದಗಳು / ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು / ರಾಮಾಯಣ–ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಈಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಒತ್ತುಬಿದ್ದು ಪವಾಡಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು–ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಕಥಾನಾಯಕರಾದಾಗ, ಅವರನ್ನು ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದೋ ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತರೆಂದೋ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಕವಿಗಳು ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳು ಜರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ನಡೆದ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದಿರಬಹುದು; ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕವಿಯಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿತವಾದವೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳ ಪವಾಡ ಚಿತ್ರಣ ಕಥಾನಾಯಕರ ಜೀವನದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಗವನ್ನು, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿಯೂ ಬಂದಿರುವ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕನೊಬ್ಬನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕವಿ ಪವಾಡ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ಕಲಾತಂತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಓದುಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯ-ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಪವಾಡ ಚಿತ್ರಣ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಂತೂ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೋ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ತುಂಬಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಐದು ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಹದಾಸೆ ಅವರಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಜನತೆಯ ನಡುವೆ ಪವಾಡಗಳನ್ನೇ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತ ಜನವರ್ಗ ಅವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾನಾಯಕರುಗಳಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರಲಿಂಗ – ಇವರಿಗೆ ಪವಾಡ ಮಾಡುವುದೇ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತಾವು ಹೇಳುವ ಉಪದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಕಥೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸುಮಾರು 9 ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಡಬಹುದಾದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಇದರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಜೀವಂತಿಕೆ ಅನ್ನುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದು ಇಲ್ಲಿ

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ. ಪವಾಡಗಳೇ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಹೃದಯವೆಂತಲೂ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪವಾಡಗಳ ಬೇರು-ಕಾಂಡದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪವಾಡಮಯ ಕಾವ್ಯ ಅನ್ನಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಕಾವ್ಯದ ನಾಟಕೀಯ ಗುಣವನ್ನು ಪವಾಡಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಲನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನೇ "ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ" ದ ಕಥಾನಾಯಕ. ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕುಂತೂರು-ಸುತ್ತೂರು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಅರಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು, ಏಳುಮಲೆಯ ನಡುವೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು-ಬೆಳೆದದ್ದು-ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದದ್ದು-ಏಳುಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಯಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು-ಇವಿಷ್ಟು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮಜಲುಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆತ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆವ ತನಕ ಪವಾಡಗಳು ಆತನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದೇ ಒಂದು ಪವಾಡ ಸದೃಶ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಭೂಲೋಕದ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರವಣಯ್ಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ, ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಸೆರೆ ಮಾಡಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಎಳೆತಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಶಿವನೇ – ಮಾದೇಶ್ವರನಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವ ಘಟನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೈಲಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಲೋಕಗಳ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆ ನೆಡುವ ಗಾಯಕರುಗಳ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕವಿಗಳು ಕಂಡದ್ದೇ ಹಾಗೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರರು ಸುಮಾರು 15ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರಬಹುದಾದ ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಹರಿಹರ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾಜೀವನವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೂಲನೆಲೆ ಕೈಲಾಸವೆಂತಲೇ ಗಾಯಕರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಲ್ಲೂರು ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಲಗ್ಗೆ ಚೆಂಡಾಟವಾಡುವ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು ಬೀರಿದ ಚೆಂಡನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮಾದೇಶ್ವರ, ತಾನು ಎಸೆದ ಚೆಂಡು ಆ ಹುಡುಗರ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಎಸೆದು ಮಾಲಂಗಿ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಏಳು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಒಡೆದೇಳುವಂತೆ

ಮಾಡುತ್ತಾನೆ· ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಪವಾಡ ಇದಾಗಿದೆ· ಮುಂದೆ ಮಾದೇವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ· ನೀರು ತರಲು ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೊದಲು ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಆಕೆಯ ದೇಹ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಗರ್ಭ ಸೇರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ· ಒಂದು ದಿನ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಬೆನ್ನುಮಚ್ಚೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಅಸಹಜ ಹುಟ್ಟಾದರೂ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಗಾಯಕ–ಕವಿಗಳು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಮೈಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ಜನನವಾಗಿದೆ· ನೀಲಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಜ–ಭಕ್ತಿ ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕುರು ಹೊಡೆದು ಕೀವಾದ ದೇಹ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು, ಅಲ್ಲಿನ ಶರಣರು ಲಿಂಗದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಡಾಂಭಿಕ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಪವಾಡ ಪೂರಿತವಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ· ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮರಿದೇವರು ಮೂಗಂಡುಗ ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೀಸುವುದು; ಕುಂತೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕೆಂಜಾಳಗುತ್ತಿಯ ಹುಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದು; ಹಾವು ಚೇಳು–ಹಲ್ಲಿ–ಪಲ್ಲಿ–ಗೊದ್ದ–ಗೋಸುಂಬೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೀರಿಗೆ ಅದ್ದಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಡುವುದು; ಕೊಳಕ ಮಂಡ್ಲ–ಹೆಬ್ಬಾವು–ಕೇರೆಹಾವುಗಳನ್ನೇ ಹೊಡೆದು ಸೌದೆಯಾಗಿ ಹೊರೆಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವುದು – ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಅಸಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ· ಮಠಗಳು ಆತನ ಶಕ್ತಿ ಕಂಡು ಬೇಸರದಿಂದಲೋ ಮತ್ಸರದಿಂದಲೋ ಕೈ ಚೆಲ್ಲಿದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ·

ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇವನೇ ಶ್ರವಣನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಲೆದು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಬರುತ್ತದೆ· ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ· ಮಾಚಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಕೊಂದು ಅವಳ ಮೈಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಕಂಡುಗ ಹುಣಸೆ ಕೆಂಡ–ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ· ಮುಂದೆ ಮಾದೇವನೇ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹುಟ್ಟರೇ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಶ್ರವಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ· ಶ್ರವಣ ಆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವುದೇ ತಡ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗೆ ಮಾದೇವ ಮಾಡಿದ ಸನ್ನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ – ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಣಸೆಕೆಂಡ ಮತ್ತು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳು ಗಾಢವಾದ ಘಾಟನ್ನು ತರುವಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಿವೆ· ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮಾದೇಶ್ವರ

ನಡೆಸಿರಬಹುದಾದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಘಟನೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ - ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಇವರುಗಳು ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಬಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ದೇವಮ್ಮ ಇವರ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳ ಆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಗಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಅಗಲಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಮಾದೇವ ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವನು. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಈ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಕಜ್ಜಾಯ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ತಂಗಿ ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದೇವ ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆ ಉರುಬಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆ ಕೊಡುವುದು — ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬರುವಾಗ ಮಾದೇವ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಡಕಾಯಿತಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ದೋಚುವುದು - ದೇವಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕದ್ಯಾವಮ್ಮನ ನಡುವೆ ಜಗಳ ಬಂದಾಗ ಮಾದೇವ ಪಟೇಲನ ವೇಷ ಹಾಕುವುದು - ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನನ್ನು ಹುಲಿಬಿಟ್ಟು ಹೆದರಿಸುವುದು - ದೇವಮ್ಮನ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ಆಕೆಯನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಗೋಗಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು - ಇವೆಲ್ಲ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪವಾಡ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೇಷ ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಗಾಯಕರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ "ಮಾದೇಸ್ಪುರ ಶಿವ ಅಲ್ವಾರ, ಎಲ್ಲ ಆತನ ಮಾಯೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೇಷ ಬದಲಿಸುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ನಡವಳಿಕೆ ಗಾಯಕ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ರಮ್ಯತೆಯಿಂದಾದುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಂತೂ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಪವಾಡಗಳ ಅಲೆಗಳೇ ಹರಿದಿವೆ. ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಜಲಗೊಂಬಿನ ಬಿಳಿಹಸು ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಇತರ ದನಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅದೊಂದೇ ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಪಿಳುಬಾಯಿ ಹೊನ್ನುತ್ತಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲನ್ನು ಪೊತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಯೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಮಾರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಸು-ಹಾಲು ಮತ್ತು ಹೊನ್ನುತ್ತ ಇವು ಪವಿತ್ರ ವಿಚಾರಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂರರ ಸಮೀಕರಣ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು

ಪಾವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಚ್ಚಲಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹಿಂಡುವ ಅಥವಾ ಕರು ತನ್ನ ಬಾಯಿಂಯ ಅವುಡಿನಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆ ಕಂಡ ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹಸು ತಾನಾಗಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದು ಒಂದು ಮಂಗಳಮಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ತುಂಬಿದ ಕೊಟಾರ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನನ್ನು "ಎತ್ತುದ್ ತೋಳ್ ಎತ್ತುದಂಗೆಯೆ, ಬುಟ್‌ಕಣ್ ಬುಟ್ಟಂಗಿಯೆ, ಮರವನ್ನು ತರಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ" ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೂವತ್ತು ಪಲ್ಲ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ಹಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಅದ್ಭುತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಘಟನೆ ಕೊಂಚ ಮಾಟದ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಪಡೆದಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇವ ಹುಲಿ ಕರೆಯುವ, ಅದನ್ನು ವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ವಿಷಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಯೂರಿದ್ದು ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಈ ಆಶಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ತಮಿಳರ ಜನಪ್ರಿಯ ದೇವತೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಕೂಡ ಮಲೆನಿವಾಸಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಹುಲಿ ಆತನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹತ್ತಿರದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿನ ಬಹಳಷ್ಟು ತಮಿಳರು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಶಬರಿ ಮಲೆಗೂ – ಏಳುಮಲೆಗೂ ಕೆಲವು ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಟದ ಮತ್ತು ಪವಾಡದ ವಿಚಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಸಂಕಮ್ಮನ ಶೀಲ ಶಂಕಿಸಿ ಆಕೆಯ ಒಂಟಿ ಗುಡ್ಲಿನ ಸುತ್ತಾ ಆತ ಮಾಡುವ ಮಾಟದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿವೆ. "ಮಾಟ್ಲುಕಾರ–ಕೂಟ್ಲುಕಾರ" ನೆಂದೇ ಸಂಕಮ್ಮನ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಂಜೆಯಾದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಅವಳು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀರೆ ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ತೇಗದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮುಚ್ಚಿ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಮೊಕಾಡ್ಡೆ ಕೆಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮಾಟ್ಲುಕಾರರು ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ವಾಲೀಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡುವರೋ ಎಂದು ನೀಲಯ್ಯ ಹುಲಿ–ಸಿಂಹ–ಕರಡಿಗಳ ಹಿಂಡನ್ನೇ ಕರೆದು ತನ್ನ ಒಂಟಿಗುಡ್ಲಿನ ಸುತ್ತಾ ಕಾವಲು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಸಂಕಮ್ಮನ ತಲೆದಸೇಲಿ ಕಾವಲಿಟ್ಟ ನೀಲಯ್ಯ "ನನ್ನ ಮಡ್ಡಿ ಮೇಲೆ ಯಾವನಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಬಂದುದೇ ಆದ್ರೆ ಸರಸರ ನೋಡ್ಹೋಗಿ ಅವುನ ಬಲಗಾಲುಂಗಷ್ಟವನ್ನು ಕಚ್ಚುಡು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಳ್ಳದ ಕೆರೆಗೆ ಹೋದ ನೀಲಯ್ಯ ಸಣ್ಣ

ಮರಳನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಡ್ಡಿನ ಸುತ್ತಾ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಬರೆದ ಮಂಡಲಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಶಾಪ ಕೊಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೀಗಿದೆ:

"ಒಂದು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಕಾಲೀನ ನರವೇ ಸೇದ್ಹೋಗ್ಲಿ
ಎರಡು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಕತ್ತಿನ ಕಳಸ ಮುರುದ್ಹೋಗ್ಲಿ
ಮೂರು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಕಣ್ಣೀನ ಗುಳ್ಳೆ ಕಡುದ್ಹೋಗ್ಲಿ
ನಾಕು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಹಿರುದು ಸಾಯ್ಲಿ
ಐದು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಬ್ಯಾದಿ ಬಂದು ಸಾಯ್ಲಿ
ಆರು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯ್ಲಿ
ಏಳು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಎದೆ ಒಡ್ಕೊಂಡ್ ಸಾಯ್ಲಿ
ಎಂಟು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಅವ್ನ ಪಟ್ಕಂತ ಪ್ರಾಣ ಹಾರೋಗಲಿ
ಒಂಭತ್ತು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ತಲೆ ತೊಂಬತ್ತೆರಡು ಹೋಳಾಗಲಿ
ಹತ್ತು ಮಂಡಲ ದಾಟಿದರೆ
ಕತ್ಕೊಂಡುರ್ದು ಸಾಯ್ಲಿ
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲ ದಾಟೀ ಬಂದಾರೆ
ಗಪ್ಕಂತ ಉಸುರೇ ನಿಂತ್ಹೋಗಲಿ"

— ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಯೂ ತೃಪ್ತಿ ಪಡದ ನೀಲಯ್ಯ ಹಳ್ಳದ ಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಹೊನ್ನೇ ಮರವನ್ನೇ ತರಿದು ಕಾಲೀನ ಭಾವ – ಕೈಮೇನ ಭಾವ – ಮುಖದ ಭಾವ ತಿದ್ದಿ ರಾಕ್ಷಸ ಗೊಂಬೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ:

"ಎಲಾ ಎಲಾ ರಾಕ್ಷಸ ಗೊಂಬೆ
ನಾ ಇಲ್ಲುದಂತ ವ್ಯಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ
ಅರದೇಸಿ ಪರದೇಸಿ ಬುಡುಬುಡ್ಕಿ ದೊಂಬ ಏನಾರ ಬಂದ್ರೆ
ಅವುರ ತಲೆಯನ್ನು ತರ್ದು
ಅಂಕಂಕದಲ್ಲಿ ತ್ವಾರಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ರಪ್ಪ" – ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ

ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಗಾಳು–ಗೋಳು ಕೇಳಿ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮಾದೇವ ನೀಲಯ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮಾಟವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಮುತ್ತುನ ಜೋಳ್ಗೇಲಿದ್ದಂತ
ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆ ತಕ್ಕೊಂಡ್ರು
ಓಂ ನಮ ಶಿವಾಯ ಓಂ ಭಗವಾನಿ
ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ಮಂತ್ರುಗಳ ಜಪ್ಸಿ
ಅವಳ ಸೊಪ್ಪುನ ಗುಳ್ಗೆ ಉರುಬ್ತಾರಲ್ಲ
ಮೂಡಾಲ ಮನೆಯ ಮಾದೇವ.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಕಟ್ಟಿದಂತ ಕಬ್ಬಿ ಹಂಬುನ ಕಟ್ಗೊಳು
ಪಟಾ ಪಟ್ನೆ ರಿತ್ಕೊಂಡುವಂತೆ
ಚುಚ್ಚಿದ ಮುಳ್ಗೊಳೆಲ್ಲ ಪುಳುಪುಳನೆ ಉದುರೋದೊ
ಕಟ್ಟಿರುವೆಲ್ಲ ಮಾಯುವಾಗೋದೊ ....

ಅಪ್ನ ಆರು ಮಂಡ್ಲ ಆರೋಯ್ತು
ತೂರು ಮಂಡ್ಲ ತೂರೋಯ್ತು
ಕೊಳಕು ಮಂಡ್ಲ ಕೊಳುತೋಯ್ತು
ಹೆಬ್ಬಾವ್ನ ಮಂಡಲ ಎದ್ದೋಯ್ತು
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಾಲನೆಲ್ಲ
ತಪ್ಪದೆ ಮಾಯ ಮಾಡುವರೆ

ನೀಲಯ್ಯನ ಮಾಟ್ಲ ಕೂಟ್ಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಮಾದೇವ ಸಂಕಮ್ಮನಿದ್ದ ಒಂಟಿ ಗುಡ್ಲನ್ನು "ಮಚ್ಚಾಳಿ ಅರಮನೆ ಆಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಮುತ್ತಿನ, ಹವಳದ ರಾಶಿಯೇ ಇರುವ ಹಾಗೆ, ಹೊನ್ನು–ವಜ್ರ–ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳೇ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನು ಉರುಬಿದ "ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತ ಅಥವಾ ಮಾಯದ ಬೇಳ್ಮೆ"ಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಡೆದವು ಎನ್ನುವಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಪವಾಡಗಳು ನಡೆದವು ಎಂದು ನಡೆದಂತೆ ವರ್ಣಿಸುವ ಗಾಯಕ–ಕವಿಗಳ ಕಲ್ಪನಾ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟುವ ಚಮತ್ಕಾರವೂ ಗಮನಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಗುಡ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲ ಬರೆಯುವುದು; ಮರದ ಗೊಂಬೆ ಮಾಡಿ ಜೀವ ತುಂಬುವುದು – ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಟಗಾರರದೇ ಆಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಇಂಥ ಮಾಟ್ಲ–ಕೂಟ್ಲಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಊರಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ರೂಢಿ–ನಂಬಿಕೆಗಳೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈ ಪಡೆದಿವೆ. ನೀಲಯ್ಯನ

ಮಾಟದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮಾದೇಶ್ವರ ಇಡೀ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪರಿಸರದ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳ ಮೋಸ–ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಟವಾದಿಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ಆಗ ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಂತ್ರಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.[1]

ಬೇಟೆಯಿಂದ ಮರಳಿದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಒಂಟಿ ಗುಡ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಯಂಥ ಅರಮನೆ ಎದ್ದಿರುವ ಸೋಜಿಗವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಯಾರಿಗೋ ವಶವಾಗಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಿದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇವನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ–ಈ ಸ್ಥಿತಿ ನಮಗಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂಕಮ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ನೀಲಯ್ಯ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೂ ನೀಲಯ್ಯನ ಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

''ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆ ಮಾದೇವ ಭಾಗ್ಯಕೊಟ್ಟ ಮಕ್ಳು ಕೊಟ್ಟ ಅಂತೀಯಲ್ಲ .....
ಉಕ್ಕುನೊನ್ಕೆ ತಂದು ನಿನ್ನ ಕೈನಲ್ಲಿ ಕೊಡ್ತಿದ್ದೀನಿ
ನೀನು ಉಕ್ಕುನೊನ್ಕೆ ಒಳ್ಗೆ ಒಳ್ನಾರು ತಗ್ದು ಮಡುಗಿದ್ದೇ ಆದ್ರೆ
ನಿನ್ನ ಸತ್ಯವ ಮೆಚ್ಚುವೆ – ನಿನ್ನ
ಮಾದೇವ್ನ ಸತ್ಯ ಒಪ್ಪುವೆನು''

– ಇದು ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಒಡ್ಡುವ ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ. ನೀಲಯ್ಯ ನೀಡಿದ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯಾದರೆ ಸಂಕಮ್ಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳೆಯ ಪಟ್ಟನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಯುತ್ತಾರೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ನಾರನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. – ಹೀಗೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಯು ಸಂಕಮ್ಮ ಮುಳುಗುವಾಗ ತಣ್ಣೀರು ಕೊಳವಾಗುತ್ತದೆ; ಆಳುದ್ದದ ಗುಳಿಯೊಳಗೆ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಗಾಡಿ ಸುಣ್ಣ ತಂದು ಹಾಕಿ ಹನ್ನೆರಡು ಪೀಪಾಯಿ ನೀರು ಊದರೂ, ಆಕೆಗೆ ಸುಣ್ಣವೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ರಾಗಿ – ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಸಾಸುವೆ – ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಜೀರಿಗೆ – ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡುಗ ಮರಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಮಾಡಿದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಇರುವೆಗಳ

ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಜಾತಿ ಧಾನ್ಯದ ಒಂದೊಂದು ರಾಶಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾಳೆ; ಹೊನ್ನರಳಿ ಸಸಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಒಂದು ಚೊಂಬು ನೀರು ಊದು ತಕ್ಷಣವೇ ಅದು ಚಿಗಿತು ಹೂ ಹೊರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ; ಕಂಬದ ಬೋಳಿ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕಮರಿಗೆ [ಉರುಳಿದ ಪಡುಗುಂಡು ಹೂವಾಗುತ್ತದೆ. – ಹೀಗೆ ನೀಲಯ್ಯನೊಡ್ಡಿದ ಐದು] ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಕಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಕಮ್ಮ ವಿಜಯಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಸತತ ಗೆಲುವಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ – ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ದೈವದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿದರೆ ಸಂಕಟದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಹೂವಿನ ಹಾಗೆ ಹಗುರವಾಗಿ ಕಂಡು, ಎದುರಿಸಲು ತಕ್ಕ ಧೈರ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಪವಾಡಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪವಾಡದ ಅಂಶಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇವಿನಕಾಳಿಗೆ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಸಿರಿ–ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡುವುದು. ಕುಂತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಠಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ನಡೆದು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಡೇಗೌಡರು ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ದಿನ ನೂಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಸರೀ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿಯರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಪ್ಪ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶ್ವರ "ನಾನು ನಿಮಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ತಿಂಗ ತಿಂಗ ನನ್ಮೇಳಲೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟೆ ಧೂಪವ ತಲೆ ಮ್ಯಾಲೊತ್ಕೊಂಡು ಮಡ್ಡೀ ಧೂಪ ಹಾಕೊಂಡು ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ವಾಮೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಎನ್ನುವ ಶರತ್ತು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇವನ ಅಂಬೋಣದಂತೆಯೇ ಬೇವಿನಕಾಳಿ ತನ್ನ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳೂ ಹನ್ನೆರಡು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಈಗಲಾದರೂ ನಮಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಮಾದೇವನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ :

"ನನ್ನ ಕೊಂಡದ ಈಬುತ್ತಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ
ತಕ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಈ ಧೂಳುತವ
ನಿನ್ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಳ್ಗೆಲ್ಲ ಇಟ್ಬುಡು
ಒಂದು ಬೊಮ್ದೇವರ ಮಾಡು

ಒಂದ್ ಮುಕ್ಕುಟ್ಕೆ ದೀಪ ಮಾಡು
ದೀಪ ಹಸ್ಸಿ ಸೊಪ್ಪುವ ಗುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಮಡುಗ್ಬುಡು
ಕರ್ಪೂರ ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಸಾಂರಾಣಿ ಹಸ್ಸಿ
ಮಾಂಯ್ಯಾರ ಮಾದೇವಾ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಂಯಪ್ಪಾ ಅನ್ನು
ಏಳ್ಕೊಪ್ಪುರ್‍ಕೆ ದ್ರವಿಂಯ ನಿನ್ನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗುಳ್ಳುಗೆ
ಕೊಡ್ತೀನಿ ಹೋಗು'' – ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಧೂಳ್ತವೇ

ಇಲ್ಲಿಂಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಧೂಳ್ತದಿಂದ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಭಾಗ್ಯ ಬರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅದ್ವಿತೀಂಯ [ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಬಳಸುವ ಕುಂಕುಮ–ಕಾಯಿ–ಹಣ್ಣು–ವಿಭೂತಿ–ಗಂಧಗಳೂ] ಶಕ್ತಿಂಯನ್ನು ಕುರಿತಂಥದ್ದು. ದೇವರಷ್ಟೇ ಪವಿತ್ರವಾದವೂ, ಶಕ್ತಿಂಯುತವಾದವೂ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಹಲವು ವಾಸಿಂಯಾಗದ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಇವನ್ನು ಔಷಧಿಂಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ರೂಢಿಂಯನ್ನು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಪ್ಪುಧೂಳ್ತ–ಕಂಸಾಳೆ–ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ–ತ್ರಿಶೂಲ–ಕಾವಿ–ಜಡೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿಂಯೇ ಈ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಮಟ್ಟದ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಗಾಂಯಕ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ, ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷದ ಸಿರಿ–ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ಹಟ್ಟಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಯಲು ಮಾಡುವುದೂ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಂಯ ಸಂಕೇತವೇ ಅದ ಮಾಂಯದ ಬೇಳ್ಮೆ – ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತದಿಂದ. ತಮಿಳರ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹತ್ತುಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ಕೊಡಲು ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹೀಂಯಾಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ಗಂಡ ಕೆಂಡೇಗೌಡನನ್ನು ಹುಲಿ ಹಿಡಿಂಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ದನಕುರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ರೋಗ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಾಗೇರು ರೋಗ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಂಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಹೊಲ ಉಳುತ್ತಿದ್ದ ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮೊಲ್ಲಾಗ್ರು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ನೀರಿಗೋದ ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆಂಯಂದಿರ ನಡುವೆ ಜಗಳ ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೆವ್ವಗಳಿಂದ ಮುರಿದು ಹಾಕಿಸುತ್ತಾನೆ; ಕಡೆಗೆ ಬೇವಿನ ಹಟ್ಟಿ, ಚುಜ್ಜಲಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಧಗ್ಗನೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಟ್ಟಿ ಇದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಏಳೂರು ಪರುಸೆ ಗಣಂಗಳು ಓಡಾಡುವ ದಾರಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ರವಿಕೆ–ಸೀರೆ ಸುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿದ ನಿರ್‍ವಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶ್ರಿಂಮೆಗಳು ಸಕಲೆಂಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಟ್ಟ ಮಾದೇವನಿಗೇ ಹತ್ತು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ಕೊಡಲು

ನಿರಾಕರಿಸಿದ, ತುಚ್ಚವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಂಯಾಗಿ ಬರುವಂಥವು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಾವು ಎರಗುವುದು; ದನಕರು-ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡರೋಗ-ನಾಗೇರು ಬರುವುದು; ದೆವ್ವಗಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುರಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು; ಜಗಳ ಉಂಟಾಗುವುದು; ಮೊಲ್ಲಾಗ್ರು ರೋಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು – ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಆರಂಭದ ಹಂತದಿಂದಲೂ ಇದ್ದಂಥಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು / ರೋಗಗಳು. ಮಾನವರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದೇವರೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಂಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥದ್ದು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದರೆ, ಸರಿಂಯಾಗಿ ದೇವರ-ಕಾರ್ಯ ನಡೆಂಯದಿದ್ದರೆ ಊರಿಗೆ ಕ್ಷಾಮ-ರೋಗಗಳೆರಗಿ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಇಹಲೋಕದ ಮನುಷ್ಯನ ಅಭ್ಯುದಂಯ ಮತ್ತು ನಷ್ಟ – ಎರಡಕ್ಕೂ ಮುಗಿಲಿನಾಚೆಂಯ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಂಯೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಮಾಜ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಸರಳ ಘಟನೆಂಯೊಂದಕ್ಕೆ ಪವಾಡಗಳ ಹೆಣೆದು ಅದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕಥೆಂಯೆನ್ನುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಸೋಜಿಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಾದು ಬರುವಾಗಲಂತೂ ಹಲವು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಕಂತೆಂಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ "ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಂಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಗಾಂಯಕರು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು" ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದರ್ಕಿಂತ ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಜನಾಂಗವೊಂದರ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಂಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.

ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಸಾಲು ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಂಯರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗಿ ಪಡೆಂಯಲು ಪಡುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥಾದ್ದು. ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಂಯರು ತನ್ನ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸದೆ ಹೊಸ ದೇವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವುಳ್ಳವರು. ಆದರೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೂಗಪ್ಪನಂಥ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ತಾನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಂಯುಳ್ಳವ. ಮೂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮೂಗಪ್ಪ ದಂಪತಿಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಂಯುವ ನವಿರಾದ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಈ ಕಥೆಂಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು.

ಸರಗೂರಂಯ್ಯ-ಗೌರಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ಮೂಗಪ್ಪನಿಗೂ ದಾಸಪ್ಪ-ಬಲ್ಲಮ್ಮನವರ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಾದ ರಾಮವ್ವೆಗೂ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಂಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಮಾದೇವ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಸರಗೂರಂಯ್ಯ ಮಾದೇವನ

ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಾದೇವ ಮೂಗಪ್ಪನಿಗೂ-ರಾಮವ್ವೆಗೂ ನಡೆದಿರುವ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಾಗಿ ಮಾದೇವ ವೇಷ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಜನಪದರು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ತಲೆಗೆ ಬಿಳೀ ರುಮಾಲು ಸುತ್ಕೊಂಡು
ನಡೂನಿಂದ ಕೆಳೀಕೆ ಹಾರೊಗಚ್ಚೆ ಹಾಕೊಂಡು
ಮ್ಯಾಣುದಂಗಿಯಂತೆ ಅಂಗಿಮ್ಯಾಲೆ ಕೋಟಂತೆ
ಅದುರ್ಮ್ಯಾಲೆ ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರವಂತೆ
ರಟ್ಟೆ ಮೀಸೆಯಂತೆ ಕಿವೀಗೆ ಹತ್ಕಡ್ಕಂತೆ
ಕೈಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತ್ಯಾತ್ತೋಲದ ಕಪ್ಪುವಂತೆ
ಕಡ್ಡೀಪುಡಿ ಚೀಲ ಕೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು
ಮಾಯುದ್ಬೊಣ್ಣೆ ಮಾಡಿ ಬಲಗೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು
ಸಟ್ಟಿ ಸರ್ಗ್ರಾರ್ಗೆ ಬತ್ತಾರೆ ಮಾದೇವ"

ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರುಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡರು ಕಷ್ಟ-ಸುಖ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಮೂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗಳು ರಾಮವ್ವೆ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ಸೊಸೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಗೌಡರು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ:

"ಅಯ್ಯೋ ನನಕಂಡ ಗೌರಮ್ಮ
ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗಳು ರಾಮವ್ವೆಯ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲವ್ವ
ಚೋಟುದ್ದಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ನನಕಂದ
ಕಾರೆ ಕಾಯ್ನಂಗೆ ಬತ್ಲು ಮ್ಯಾರೆ
ಮೂಗ್ನಾಣೆ ಗೊಣ್ಣೆ ಹರೀತದೆ
ಅವುಳು ಟ್ಟುದ ಕಾಲ್ದಿಂದ ತಲೆಗೆಣೆ ಹಾಕ್ಕೋಳಲ್ಲ
ತಲೆ ಬಾಚದಿಲ್ಲ ಹೂವ್ ಮುಡಿಯದಿಲ್ಲ
ಬಣ್ಣುವೇ ನೀರುಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೆಂಡ
ಚಿನ್ನದಂತಾ ಮೂಗಪ್ಪುಂಗೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ವ?
ಇಂತಾ ಹುಡುಗುಂಗೆ ಅಂತೆ ಹೆಣ್ಣಾ ಗೌರಮ್ಮ?

– ಎಂದು ಮಾದೇವ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಂಬಂಧ ಒಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಸತ್ತೇಗಾಲದ ದಾಸಪ್ಪನ ಮನೆಗೂ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುವ ಮಾದೇವ

"ಅಮ್ಮ ವರುನ ಮನೇಲಿ ತುಂಬ ಗಾಳಿ ಪೌರು ಕಾಣಮ್ಮ
ಹುಟ್ಟುದ ಹೆಣ್ಮಕ್ಳೆಲ್ಲ ವಾರುವಾಗಿ ಸತ್ತೋದ್ರು ಗಾಳಿ ಪೌರಾಗಿ
ಹೆಣ್ಮಕ್ಳುಗೆ ಆ ಹಟ್ಟಿ ತರವಲ್ಲ
ಅದೂ ಅಲ್ದೆ ನನಕಂದ ಬಲ್ಲವ್ವ
ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳವ್ವ
ಆ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಮಗ ಮೂಗ್ಡಾವ್ರು
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಾಣೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಕ್ಕಿದ್ದ ಕಾಣೆ
ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಣೆ ತಲೆ ಬಾಚಿದ್ದ ಕಾಣೆ
ಅವುನ್ತಲೇಲಿ ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ಹೇನು ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ಸೀರು
ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ನತ್ತು ಮಿತ್ಗರಿತವಲ್ಲ ನನಕಂದ
ಹೇನು ಕೂರೆಗೆ ಲೆಕ್ಕುವೇ ಇಲ್ಲ
ಬಿಸಿ ಮಾವ್ಸ ತಿನ್ನನೆ ಹಸೀ ಮಾವ್ಸ ತಿನ್ನನೆ
ಅವುನ್ ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಅಂಗೈ ಮಂದುದ ಕೊಳೆ ಮೆತ್ಕೈತೆ
ಕಾರೆ ಕಾಯ್ಮಂಗೆ ಬತ್ಲು ಮ್ಯಾರೆ
ಕಣ್ ನೋಡುದ್ರೆ ಗೂಡ್ಗಣ್ಣು
ಕಿವೀ ನೋಡುದ್ರೆ ಚೊಟ್ಟುಗಿವಿ
ಇಂತೆ ಕೊಳಕು ರೂಪಿಗೆ ನಿನ್ನ ಚಿನ್ನದಂತ ಮಗ್ಳ
ಕೊಡ ಬವುದ ಕಂದ ಬಲ್ಲವ್ವ"– ಎಂದು ಕಿವಿ ಊರುಬುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಬಂಧ ಕುದುರಿಸಿದ್ದ ಎರಡೂ ಮನೆತನದವರೂ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

"ಶನಿವಾರ ಚಪ್ರ – ಭಾನುವಾರ ಧಾರೆ"– ಎಂದು ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರ ಮದುವೆ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವ ತನ್ನ ವಾರವಾದ ಸೋಮವಾರವೇ ಮೂಗಪ್ಪನ ಧಾರೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಟ ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮದುವೆ ದಿನ ಮಾದೇವ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಾಗಿ ಮದುವೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸರಗೂರಯ್ಯ ಗೌಡರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ವಿಳ್ಯದೆಲೆ ನೀಡಲು ವಿಳ್ಯೇದ ಓಂಡಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಾಗ ಹಾವು ಕಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವನೇ ನಾಗರ ಮರಿಯಾಗಿ ವಿಳ್ಯೇದ ಓಂಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕೈ ಕಡಿದು ಅವನ ಉಸಿರು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮ ಮರೆತು ಗಾಳು–ಗೋಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ವೇಷ ಮರೆಸಿ ಬಂದ ಮಾದೇವ

"ನೋಡ್ರಪ್ಪ ನಾನು ಮೋಡಿ ಹೊಡ್ದು
ನಿಮ್ಮಂದೇರ ಬದುಕುಸ್ತೀನಿ
"ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೋ ನನಕಂದ ಪಿಲುನಾಗ್ರೆ" ಅಂತ ಕೂಗಿ

ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಪುಂಗಿ ಊದ್ತ ಇದ್ರೆ
ಸರಾಸರ್ನೆ ಪಿಳುನಾಗ್ರು ಅಟ್ಟಿಂದ ಕೆಳಾಕಿಳುದ್ಬುತ್ತು
ಸ್ವಾಮಿ ದಂಡ್ಹೋಗಿ ನಮುಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ತು
"ಅಂಯ್ಯೋ ನನಕಂದ
ನೀನೆಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿದ್ಯೊ ಆ ತಾಮ್ಕೆ ಕಚ್ಚಿ
ಹಿಂದ್ಕೆ ಇಸ ಎಳ್ಕೊ" ಅಂದ್ರು
ಪಿಳುನಾಗ್ರು ಇಸಾನೆಲ್ಲ ಸೊರ್ರನೆ ಹೀರ್ಕೊಂಡ್ತು
ಅಷ್ಟೊತ್ಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡಿ ಬೆಳ್ಗರೀತಾ ಬಂತು
ಆಗ ಸರಗೂರಂಯ್ಯ
ಉಸ್ಸಂತ ಮ್ಯಾಲುಕ್ಕೇಳ್ತಾನಲ್ಲಪ್ಪ.

– ಆಗ ಮಾದೇವನ ಇಂಗಿತದಂತೆಂಯೇ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಂಯರ ಮದುವೆ ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಬದಲು ಸೋಮವಾರವೇ ನಡೆಂಯುತ್ತದೆ.

ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಂಯರ ಮದುವೆ ನಡೆದು ಆರು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು–ಅತ್ತಿಗೆಂಯರೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ತೆ ಗೌರಮ್ಮ ಕಿರಿಸೊಸೆ ರಾಮವ್ವೆಗೇ ಮನೆಂಯ ಂಯಜಮಾನ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಮನೆಂಯ ತೊಲೆಂಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ಪಲ್ಲಿಂಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದೇಶ್ವರ, "ವಾರ್ವಾರ್ಗಿತ್ತೀರ್ಗೆ ಜಗಳ ಕಲಂಯವನ್ನು ತಂದು ಮನೆಗೋಕುರ್ಯವನ್ನು ಒಡುದಾಕ್ಬೇಕು" ಎಂದು ಂಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಂಯ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಮವ್ವೆ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಂಯೆಲ್ಲ "ಉಪ್ಪಾನುರಿ ಒಗಚಾಗು"ವಂತೆ ಮಾದೇವ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಂಯೇ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಂಯದಿಂದ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಂಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅಡ್ನಗೋಡೆಂಯ ಮೇಲೆ ನೀರಿಗೋಗಿದ್ದ ಅತ್ತಿಗೆಂಯರಿಗೆ ಸಂಶಂಯ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

"ಓಹೋ ಅಕ್ಕಂಯ್ಯ
ನಾವು ನೀರ್ಗೋಗಿರೋ ಹೊತ್ನಲ್ಲಿ
ಗಂಡುಂಗೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಸಣ್ ಬ್ಯಾಳೆ ಹಾಕಿ ಅಟ್ಟು ಮಡುಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ
ನಮ್ಮ ಗಂಡ್ದೀರು ಇವುಳ್ನ ತಂದೋರು
ಅವುರ್ಗೊಳೆಚ್ಚಾಗ್ನಿಲ್ಲ
ಇವುಳ್ ಗಂಡ ಪೆದ್ದು ಮೂಗಂಯ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾದ್ನಲ್ಲ
ಎಂತೆ ಒಲವಾರ ಮಾಡ್ತವ್ಳೆ – ಎಂದು ರಾಮವ್ವೆ–ಮೂಗಪ್ಪನ

ವಿರುದ್ಧ ಅತ್ತಿಗೆ–ಅಣ್ಣಂದಿರೆಲ್ಲ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸರಗೂರಂಯ್ಯ ಈ ಜಗಳವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಂಯನ್ನು ಭಾಗ

ಮಾಡಿ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಬೇರೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇವನ ಮಾಯದಾಟಗಳಿಂದ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರು ವೃಥಾ ಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿದ ಮಾದೇವ ಈಗಲಾದರೂ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಕೊಡದ ಹೊರತು ಇವರು ನನ್ನ ದಾರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಮಾದೇವ, ಅವರನ್ನು ಕಡು ಬಡತನ ಬಾಧಿಸುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತೀ–ಪತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಟ್ಟ ಪರಿಪಾಟಲು ಹೇಳತೀರದು. ಮಾದೇವ, ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರಿಗೆ ನೀಡಿದ ತೊಂದರೆಗಳ ಸಾಲು ಹೀಗಿವೆ :

೧. ಮೂಗಪ್ಪ ತಡೆಯಲಾರದ ಹೊಟ್ಟೆ ಸಂಕಟದಿಂದ ನರಳುತ್ತಾನೆ.

೨. ಮೂಗಪ್ಪ ಅಟ್ಟಿದ ಉಪ್ಪನ್ನೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಮರಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೩. ಮೂಗಪ್ಪನಿಗಾಗಿ ರಾಮವ್ವೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಸಪ್ಪೆಚೆಗತೇ ಸೊಪ್ಪೆಲ್ಲ ಸರ್ಪುಳ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೪. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮವ್ವೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ಸೊಪ್ಪೆಲ್ಲ ಒಣತರಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

೫. ಹಸಿವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಯರಿಗೆ ಮಾದೇವನೇ ಒಂಭತ್ತು ಮಾನ ರಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಗೂಳಿ ಬಿಟ್ಟು ರಾಗಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

೬. ಗಂಡನಿಗೆಂದು ರಾಮವ್ವೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಂಬ್ಲಿಯನ್ನು ಮಾದೇವ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಹಸಿವಿನ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಸದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಡಿದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

೭. ಸತೀ–ಪತಿಯರು ಕದಿಯದಿದ್ದರೂ ಕುಂಬಳ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕದ್ದ ತಪ್ಪನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತಾನೆ.

೮. ಆಲೆಸೊಪ್ಪು ಕುಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮೂಗಪ್ಪನ ಚೀಲದೊಳಗೆ ತೋಟದ ಬಾಳೆಗೊನೆ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕಳ್ಳನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೬. ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕಳೆ ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಸತಿ-ಪತಿಯರ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ನಿರರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

- ಹೀಗೆ ಬಡಸ್ತನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಸೋಲುವಂತೆ ಮಾದೇವ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಡೆಗೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಒದ್ದಾಡಿ ಸೋತು ಹೋದ ದಂಪತಿಗಳು ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾದೇವ ಕುರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕುಡಿದು ಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದೇವ ಮರೆಯಾಗಿ, ಆ ಕುರಿಯು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹುಲಿ ಕಂಡು ನಡುಗಿ ಹೋದ ರಾಮವ್ವೆ-ಮೂಗಪ್ಪನವರು,

"ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ ಪೀಳ್ಮಲಯ್ಯ
ಮಾಯ್ಕಾರ ಗಂಡ ಹುಲಿವಾನದಯ್ಯ
ನಿಮ್ಮ ಮಾಯ ನಮುಗೆ ಇಲ್ಲಿಗಂಟ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ
ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಮ ತಿಳೀನಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ
ಅಯ್ಯೋ ನಡುಮಲಯ್ಯ
ನಿನುಗೆ ನಾವು ಒಕ್ಲಾಯ್ತೀವಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ
ನಿನಗೆ ಸಿಸು ಮಕ್ಳಾಯ್ತೀವಿ ಮಾದೇವ
ನಮಗೆ ಬಂದಂಥ ಕಷ್ಟ ಕಳಿಯಪ್ಪ"- ಎಂದು ಮಾದೇವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂಗಪ್ಪ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿ, ಆತನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

- ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪವಾಡಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮೂಲತಃ ಭಕ್ತರೂ - ದಯಾವಂತರೂ ಆದ ಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಸಿಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಕಡೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪವಾಡಗಳು ನೈಜತೆಯಿಂದ ಬಹುದೂರ ಇರುವಂಥವಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಾಯಕವರ್ಗ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಆಳದ ಅಳತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪವಾಡಗಳು ಕೊಂಡಿಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಬರುತ್ತಾ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಮಾನವತ್ವದಿಂದ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿವೆ. ಕೇಳುಗರಿಗಂತೂ ಭಕ್ತಿಯ ಗಾಢತೆಯಿಂದ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಇಹಲೋಕ ಮರೆಯುವವರೆಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಪವಾಡಗಳು ವಿಚಾರದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರೂ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂಥವು. ನಾಗರೀಕತೆಯ ಕ್ಷೋಭೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಗ್ರತೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ

ಮನಸುಗಳಿಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪವಾಡಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ತಂಪೆರೆಯಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಗಾಢತೆ - ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪವಾಡಗಳು, ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ.

• • • •

೩.೩ : ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಬಳಕೆ :

ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತ ಸುದೀರ್ಘ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಯವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಧಾಟಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ "ಕಾವ್ಯ" ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೂಪು-ರೇಷೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಪ ಮಾತ್ರ. ಕಥೆಯ ಅಸ್ತಿಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಮೆ-ರೂಪಕ-ಧ್ವನಿ-ಔಚಿತ್ಯವುಳ್ಳ ವರ್ಣನೆಯ ಮಾಂಸಖಂಡ ನೇಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಆಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಈ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳು ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲ; ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು-ಕೊಂಡು ಅನುಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಲಿತು ಹಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅವರ ಕೆಲಸ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಾದ, ಕಾವ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥನಾದರೂ ಹಾಡು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಜನಪದ ಕವಿಯ ಈ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ನಡವಳಿಕೆ-ನಿಯಮ-ಆಲೋಚನೆ-ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿವೆ? ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಬಳಕೆ ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ, ಕಂಸಾಳೆ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಯಾದ ಆತನನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೇಗೆ:

"ಆನುಮಲೆ ಹಾಸುಕೊಂಡು
ಜೇನುಮಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಯನ್ನು
ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ ತಲೆದಿಂಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮಲಗಿರುವಂತ ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ
ಮುದ್ದು ಮಾದೇವನ ಪಾದುಕೊಂಡ್ಸಲ ಉಘೇ ಅನ್ನಿ."

– ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಹಾಸಿ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಹೊದೆದು, ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ತಲೆದಿಂಬು

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮಲಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಾಲಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗಾಯಕನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನೆ ಗಾಯಕ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಕವಿತನಕ್ಕೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿತ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು.

ತಾಳುಗಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಯೌವನದ ಸಹಜ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನೆದುರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

“ಅಪ್ಪಾ ಮಗುವೆ
ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಯಾತುಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಡೆದಿದ್ದೀನಿ ಅಂದ್ರೆ
ನನಗೆ ಪರಾಯದ ಕಾಲ
ಇಂಬಿ ಹಣ್ಣಿನಂಗೆ ಯವ್ವಾನ
ಯೌವ್ವನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಡುದಿದ್ದೀನಿ
ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿ
ನನಗೆ ಪುರುಸನಾಗು”

“ಇಂಬಿ ಹಣ್ಣಿನಂಗೆ ಯವ್ವಾನ” – ಎಂಬ ಮಾತು ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳ ಅದರಲ್ಲೂ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ದೇಹಸಿರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು ಹೇಗೆ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ರಸ ಭರಿತವಾಗಿ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದೊಡನೆ ತನ್ನ ಸಹಜ ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಯೌವನ ಅನ್ನುವುದು ದೈಹಿಕ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಹಂಬಲವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ.

ಆದಿಶಕ್ತಿ ಯುವತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ವಿರಹ ವೇದನೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ನಮಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. “ಆಹಾ ನನ್ನ ಯವ್ವಾನವನ್ನು ತಪ್ಪುವಂತಾ ಪುರುಸ್ರು ನನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಕೆ ಕೊರಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರು ಅಜನ್ಮ ಯುವತಿಯರಾಗೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಯೌವನ ಒಂದು ಕೋಟಲೆಯಾಗಿ ಕಂಡು, ಅದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯೌವನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಪುರುಷನೋರ್ವನನ್ನು ಕೂಡುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಹೀಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಯೌವನದ ಎಲ್ಲ ವೇದನೆಯನ್ನೂ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೋಡದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಬಯಸಿರುವ ಜನಪದ ಕವಿ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಯೌವನದ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅವರಾರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಲು ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇವನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದೇವ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಗ್ಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು, ಮಾದೇವ ''ತಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಳಾರ ಮಾಡು, ಊರುಗೆ ಬಂದವ ನೀರಿಗೆ ಬರೊಲ್ಲವ! ಹಂಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಇದ್ದೋಳು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಇರ್‍ನೊಲ್ಲಿಯ?'' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದವರು ನೀರಿಗೆ ಬರಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರವೊಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ''ನೀರು ತರುವ ಕೆಲಸ'' ಒಂದು ಜೀವನಾಡಿ ಕ್ರಿಯೆಯೆನಿಸಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಆಕೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತನಗೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆಯುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಮಾದೇವ ''ಸತೀಗಿಂತ್ಲೂ ಪತೀ ದೊಡ್ಡೋನಾಗಿರ ಬೇಡ್ವ'' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಾನು ಆಕೆಗಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿ ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ (?) ಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡ ಪುರುಷನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದರಿಂದ ಸತಿಗಿಂತ ಪತಿ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸರಳ-ಸಹಜ ಸತ್ಯವನ್ನು ಜನಪದರು ಈ ಮೂಲಕ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಪುರುಷನಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಾಟ್ಯವಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ತಂತ್ರ ಅರಿಯದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಆತನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಾಟ್ಯವಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಗಾಯಕರು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ:

" ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದೇವನ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕು ಉನ್ನತವಾಗಿ ಆಡ್ತಿದ್ದಾಳೆ
ರಟ್ಟೆಗಾತ್ರ ಬೆವುರು ಮಾತಾಂಯನ ಜಲುಮದಲಿ ಹರೀತೈತೆ
ಅವುಳ ನಾಟ್ಯನಾಡ್ತಿದ್ರೆ ಮಾರುದ್ದ ಮಂಡೆ ಕೂದ್ಲು
<u>ಹುಲ್ಲುನ ಮೆದೆ ಹಂಗೆ ಕಸ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದದೆ</u>
ತನ್ನ ಮಾನುದ ಮೇಲೂ ಮುಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲುವಂತೆ
ನಲಿದು ನಾಟ್ಯವನ್ನು ತಾಯಿ ಆಡುವಳು "

— ಇಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಮಾದೇವನೊಂದಿಗೆ ನಾಟ್ಯವಾಡುವಾಗ ಆಕೆಯ ತಲೆಗೂದಲು "ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆಯ ಹಾಗೆ ಕಸ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದೆ" ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಜಡೆಗೂ-ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆಗೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವ ಈ ಉಕ್ತಿ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ.

" ಮರಾವೆ ಮೊದಲೊ ಬೀಜವೆ ಮೊದಲೊ
ಬಲ್ಲವನ್ಯಾರೋ ಮಾದೇವ
ಆದಿಸರ್ತಿ ಮಾದಪ್ಪನೇ ಬಲ್ಲ
ಆದಿಗುರು ನಮ್ಮ ಶಿವ ಬಲ್ಲ"

— ಪ್ರಾಸ ಮತ್ತು ನಾದದ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಬೀಜ-ಮರ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತವೆ. ಮರದಿಂದ ಬೀಜವೋ, ಬೀಜದಿಂದ ಮರವೋ ಎನ್ನುವ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಕವಿ "ಆದಿಸರ್ತಿ ಮಾದಪ್ಪನೇ ಬಲ್ಲ – ಆದಿಗುರು ನಮ್ಮ ಶಿವಬಲ್ಲ" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದಿನ ರಹಸ್ಯಗಳು ಜನಪದರಿಗೂ ಸವಾಲಾಗಿ ಕಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

" ಪಾದ ನೋಡಿದರೆ ಪಾತಾಳುವಲ್ಲೊ
ಜಂಜಡೆಯೊಳಗೆ ಕೈಲಾಸ
ಮುಕ್ಕೋಟಿ ಮಾನವ ದೇವದಾನುವ
ನಿನ್ನೊಳಗಲ್ಲೊ ಮಾದೇಸ ! "

— ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು. ಭಕ್ತಿಯ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಪಾತಾಳಲೋಕವಾದರೆ, ಆತನ ಜಡೆಯೇ ಕೈಲಾಸವಂತೆ. ಜಡೆ ಮತ್ತು ಪಾದದ ನಡುವೆ "ಮುಕ್ಕೋಟಿ ಮಾನವ-ದೇವ-ದಾನವರು" ನೆಲೆಸಿರುವರಂತೆ. ಪಾತಾಳ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಳಗಿನದಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳು ಪಾತಾಳವಾದವು; ಕೈಲಾಸ

ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಾದ್ದರಿಂದ, ಶಿವನ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮಾದೇವನ ಜಡೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ. ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನ ತಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸದೆ ಆತನ ಉದ್ದವಾದ ಜಡೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ. ಕೈಲಾಸ ದಿನವೂ ಹಿಮದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜಡೆಯೂ ಹಿಮದಂತೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಇಳಿಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಹಿಮಕ್ಕೂ-ಜಡೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜಡೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಪಾವಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಜಡೆಯನ್ನು ಒದರಿದ ಜಾಗವನ್ನು ಜಡೇಕಲ್ಲು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಣ್ಣ ಬಂಡೆಯಂತಹ ಕಲ್ಲು ಜಡೆಯಲ್ಲಿನ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದರೂ ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಜನಪದರು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು "ಏಳ್ಮಲೆ ಕರ್‍ತ – ಏಕಾಂಗಿ ವಸ್ತು" ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. "ಏಳ್ಮಲೆ ಕರ್‍ತ" ಎಂದರೆ ಏಳು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಎಂದರ್ಥ. "ಏಕಾಂಗಿ ವಸ್ತು" ಎಂದರೆ ಒಂಟಿ ಜೀವ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಘಜೀವಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲೂರು ತೋಪಿನೊಳ್ಳಿ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಚೆಂಡಾಟ ಆಡುವುದು, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವಂಥ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಬಂದ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗೆ ಆತನ ಒಂಟಿತನವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ವಿಪುಲ ಶಕ್ತಿವಂತನೂ, ತಂತ್ರ ಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ಮಾದೇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲ್ಲ ಜನರು–ಮಠಗಳು ಅಸೂಯೆಯಿಂದಲೋ, ಜಾತೀಯತೆಯಿಂದಲೋ ತಾತ್ಸಾರ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಏಕಾಂಗಿತನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರಬಹುದು.

ಎಡಗೈ–ಬಲಗೈನವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಸೂತಕದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭವೊಂದಿದೆ:

"ಎಲೊ ನನ ಮಡದಿ ಪಾರ್ವತಿ
ನಿನ್ನ ಸೂತುಕದ ಬಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಂತಾ ಮಗು
ನಿನ್ನ ಹೊಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುದಕಾಗಿ
ಈ ಮಗೀಗೆ ಹೊಲೆಯ ಅಂತ ಹೆಸರಾಗ್ಲಿ
ಇವನು ಕಾಮ ಜೇನು ಕಾಯಕೆ–ಕವುಲಾಗ್ಲಿ"

– ಶಿವನು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಜನಪದರು ಭಾವಿಸಿರುವ ಬಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸೂತುಕದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದೋ ಹಾಗೆ ಹೊಲೆಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ತರವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ತಪ್ಪು ನೀತಿಯೊಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣನು ದೇವಲೋಕದ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಡುವ ಘಟನೆಯೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಂದು ''ಅಯ್ಯ ಸೂರ್ಯ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ದೀಪ ಆಗ್ಬೇಕು'', ''ಅಯ್ಯ ಚಂದ್ರ ನೀನು ನನ್ನರಮನೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಆಗ್ಬೇಕು'' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ದೀಪವಾಗಿಯೂ, ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಿರುವ ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆರೋಗ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದುದು.

ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಹೂವಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುವ ಕಾಯಕ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಪಾರ್ವತಿ ಹೂವಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನೀರುಣಿಸುವಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಶ್ರವಣ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅಂದ–ಚೆಂದ ದಪ್ಪ–ದುಡ ನೋಡಿ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಚೀರುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ:

''ಅಯ್ಯೋ ಪರಮೇಶ್ವರ
ಈ ಪಾಪಿ ಮುಂಡೇಮಗ ನನ್ನ ಜಲ್ಮುವನ್ನ ಕೆಡುಸ್ತನಲ್ಲಪ್ಪ
ನನ್ನ ಪತುರೊತೆ ಧರ‍್ಮ ಹಾಳಾಯ್ತುದಲ್ಲ
ಲೋಕುಕೆಲ್ಲ ನಾನು ತಾಯಿ ಅನ್ನೋದ ಈ ಪಾಪಿ ಮರ‍್ತಿದ್ದಾನೆ
<u>ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಯೋನ್ಗೆ ಬುಂಡ್ಯೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅನ್ನೋ ಹಂಗೆ</u>
ಭಕ್ತ್ರು ಭಕ್ತ್ರು ಅಂತೇಳಿ ಇಂತೇ ವರುವನ್ನು ಈ ಮುಂಡೇ
ಮಗುಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ನಿನ್ಹೆಂಡ್ರು ಹಾಳಾದ್ರು ನೀನೆಲ್ಲಿದೆಯೊ ಹಾಳ್ಮನೆ ಶಿವನೆ''

– ಇಲ್ಲಿ ''ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಯೋನ್ಗೆ ಬುಂಡ್ಯೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅನ್ನೋ ಹಂಗೆ'' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ ಮಾತೊಂದು ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೧. ಕಾಮುಕ–ನಾದ ಶ್ರವಣ ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡದ್ದು. ೨. ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತರ ಕರೆಯನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಶಿವ ಹಿಂದು–ಮುಂದು

ನೋಡದೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತರು ಕೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕಾಮುಕ ಶ್ರವಣ ಕುಡುಕನಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿನ ಶಿವನೇ ಕುಡುಕನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲೆತ್ನಿಸುವುದು, ಶಿವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವರ ಕರುಣಿಸುವುದು – ಈ ಎರಡೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಶ್ರವಣನನ್ನು "ಮುಂಡೇಮಗ" ಎಂದು ಬೈದರೆ, ಶಿವನನ್ನು "ಹಾಳ್ಮನೆ ಶಿವನೆ" ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾವು ಆಡುವ ಮಾತನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನಪದರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಶಿವನನ್ನಾಗಲೀ ಸಾಮಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತಮಾಪುರದ ಶರಣೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಭಕ್ತಿಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಮಾದೇವ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

> "ಉತ್ತಮಾಪುರದಲ್ಲಿ
> ಸತ್ಯವಂತೆ ಸರಣೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನವರು
> ತನ್ನ ಪುಟ್ಟಾಮಣಿ ಕೊಳುಕ್ಕೆ ಬಂದು
> ಕರುಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕುಸುರಿ
> ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಣಾಕ್ಬುಟ್ಟು
> ಆ ಕೊಳುದೊಳ್ಗೆ ಸ್ನಾನ ಜಲಕವನ್ನು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು
> ಮಡಿಯನ್ನು ಉಟ್ಕೊಂಡು
> ಕಳ್ಸನ್ನು ತಗ್ದು ತನ್ನ ದ್ರೇಹಕ್ಕೆ ಸೇರುಸ್ಕೊಂಡು
> ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕಿಂಡಿವೊಳುಗೆ ತುಂಬ್ಕೊಂಡು
> ಪೂಜೆಗೆ ಪುಷ್ಪಾ ಬೇಕು ಅಂತ್ಹೇಳಿ
> ಸುತ್ತಾಮುತ್ತಾ ಕೆಂಡ್ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನೋಡ್ತಿದ್ನಂತೆ

– ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಕೊಳದ ಬಳಿ ಬಂದು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಕರುಳನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವಂತೆ ಒಗೆದು ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ ಒಣಗಿ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಕೊಳ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಕರುಳನ್ನು ಪುನಃ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅಪರೂಪವಾದ ಜಾನಪದ ಆಶಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ತರಾದ ಸತ್ಯವಂತರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಆಶಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. "ಕರುಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಗೆದು ಮಡಿ ಮಾಡಿದಳು" ಎಂದರೆ ಈ ಮೊದಲು ಅದು ಕುಲಷಿತವಾಗಿತ್ತು ಎಂದರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೇವಿಸಿದ ಆಹಾರ ಕರುಳಿನ ಮೂಲಕವೇ ಚಲಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಮಲೆತು ಮಲಿನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಶುಭ್ರತೆ ಭಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ

ವಿಚಾರವನ್ನು ಇದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಆಶಂಯ ಸರಳವಾದುದಲ್ಲ. ಶುಭ್ರತೆ ಎನ್ನುವುದು ದೇಹದ ಹೊರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ದೇಹದ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೂ ಅದು ಬೇಕು. ದೇಹದ ಒಳಭಾಗವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಕರುಳು ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಕರುಳಿನ ಶುಭ್ರತೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗಳು ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಈ ಘಟನೆ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

"ಮಾತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಕೊಳುವನ್ನು ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ರೆ
ಎಲ್ಲಾ ಪುಷ್ಪಕ್ಕೂ ಅದುಕವಾಗಿ
ಮಾಯದ ತಾಮ್ರೆ ಪುಷ್ಪ ಕಾಣ್ತಾ ಇತ್ತಲ್ಲ
ಕೊಳುವಾದ ಕೊಳುವೆಲ್ಲ ಧಗಾಧಗ್ನೆ ಕತ್ಕೊಂಡುರಿಯದಂತೆ"

– ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ನೀರು ತರಲು ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭವಿದು. ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪ ಅದೆಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕೊಳುವೆಲ್ಲ ಧಗಧಗನೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡಿಮೂಡಿಸಿದೆ. ಇಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಮೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

"ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮನಿಗಿದ್ದ ತಾವು ಇದ್ದ ಇನಿಮಾವುನ ಮರದಲ್ಲಿ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಇನಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಬುಡ್ತಂತೆ
ಆ ಹಣ್ಣುನ ಗವುಲ್ಗೆ
ಮರವಾದ ಮರವೆಲ್ಲ ಘ್ಹೋಂಕರಿಸೋದಂತೆ."

ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಗರ್ಭ ಸೇರಿ ಆಕೆ ಬಸುರಿಯಾದಾಗ ಗಂಡನಾದ ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರು ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಹೀಗೆ :

"ಎಲಾ ಮಡದಿ ಉತ್ರಾಜಿ
ಯಾರಾದ್ರೂ ಈ ಮಾತ ಮೆಚ್ತಾರ?
ಮೋಡ ಕಟ್ದೆ ಎಂದೂ ಮಳೆ ಹುಯ್ಯಕಿಲ್ಲ
ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ಬೆಳಸಾಯ್ತದ
ನೀನು ಹೇಳುವಂತ ಮಾತನ್ನು ಯಾರಾದ್ರೂ ಒಪ್ತಾರ?"

ಇಲ್ಲಿನ ಮೋಡ–ಮಳೆ; ಬೀಜ–ಬೆಳಸು:- ಇವು ಕಾಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದೇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮೋಡ ಮತ್ತು ಮಳೆಗಳು ನೆಲ

ಮತ್ತು ಆಕಾಶದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಬೀಜ ಮತ್ತು ಬೆಳಸು ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ, ತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ತಾನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಬರುತ್ತದೆ.

"ಮುಂದೆ ಗಂಡುಗಾಳಿ ಗುಂಡ್ಗೆ ಸೀಳಬೇಕು
ಹೆಂಡುಗಾಳಿ ಸಿರ ಹರೀಬೇಕು
ಇಸ ಇಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆಯ ಸಿಸುಗಳ ಕೊಲ್ಬೇಕು
ಮದ್ದಿಕ್ಕಿದೋರ ಮನೆಯ ಮದ್ವಾನ್ಕೆ ಮುರೀಬೇಕು
ಅಂಕಾರ ಪಟ್ಟೋರ ಮನೆಯ ಎಕ್ಕುಟ್ಟುಸ್ಬೇಕು
ನಂಬುದೋರ ಮನೇಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡಬೇಕು
ಮರುತವರ ಮನೆಯ ಮುರೀಬೇಕು."

– ಮಾದೇಶ್ವರ ತಾನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಇದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕವಿ ಕಡೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮ, ಅಹಂಕಾರ ಪಟ್ಟ ಬೇವಿನಕಾಳಿ, ಗಂಡುಗಾಳಿಯಂತಿರುವ ಶ್ರವಣ ದೊರೆ, ಹೆಂಡುಗಾಳಿಗಳಾದ ಮಾರಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾಶ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಸಂಕಮ್ಮ, ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ, ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಂತ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮಪ್ಪಯರನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಲಹುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಗರ್ಭ ಸೇರಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳಿನ ನಂತರ ಆಕೆಯ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಾನವ ಸಹಜ ಹುಟ್ಟು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳುವ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ:

"ಶಿವಕೊಟ್ಟ ತಾವುಗಾಣೆ ಬಂದ್ರೆ ಬವ್ವಾ ಸೂತ್ಕ ಆಯ್ತಿದ್ದೀನಿ
ನಾಟಕೋಟಲೇನಾದ್ರು ಬಂದ್ರೆ ನಾಯಾಯ್ತಿದ್ದೀನಿ
ಕಣ್ಣಲ್ಲೇನಾರು ಬಂದ್ರೆ ಜಿಬ್ರೆ ಆಯ್ತಿದ್ದೀನಿ
ಮೂಗಲೇನಾರೂ ಬಂದ್ರೆ ಮುಸ್ರೆ ಆಯ್ತಿದ್ದೀನಿ
ಕಿವಿಲೇನಾರೂ ಬಂದ್ರೆ ಗುಗ್ಗೆ ಆಯ್ತಿದ್ದೀನಿ

ಬಾಂಯಲ್ಲೇನಾರೂ ಬಂದ್ರೆ ಎಂಜಲಾಯ್ತಿದ್ದೀನಿ
ಇಷ್ಟು ದಾರಿಂಯನ್ನು ಬುಟ್ಟು
ನನ್ಗೆ ದಾರಿ ತೋರಮ್ಮ ಹೆತ್ತಮ್ಮ

– ಮಾದೇಶ್ವರ ಜಲದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲೇನಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮೈಲಿಗೆಂಯಾಗಿಬಿಡುವ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಬೆನ್ನುಮಚ್ಚೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವ ಪ್ರಸಂಗದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಗಾಂಯಕರು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಜನಿಸುವಾಗ ಈ ರೀತಿಂಯ ಅಶಂಯಗಳು ಪುನರಾವರ್ತನೆಂಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

"ಗಂಡಾದಿಗಂಡ ಗಂಡುಲಿಗೆ ಉದ್ಧಂಡ
ಹೆಂಡುಲಿಗೆ ಮೊನುಗಾರ
ಪುಂಡುಗಾರ ಈರತಮುನಿ ಏಳ್ಮಲೆ ಹೆತ್ತಂಯ್ಯ"

– ಇದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತ ಗಾಂಯಕರು ಬಳಸುವ ಪದ. ಗಂಡಂದರಿಗೆಲ್ಲ ಗಂಡನಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಗಂಡು ಹುಲಿಗೂ ಪ್ರಚಂಡನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಂಯಂತೆ. ಹೆಂಡು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊನುಗಾರ ಮಾದೇಶ್ವರ. "ವಿರಕ್ತ ಮುನಿ" ಎನ್ನುವ ಪದ ಗ್ರಾಮೀಣರ ಬಾಂಯಲ್ಲಿ "ಈರತ ಮುನಿ" ಎಂದಾಗಿದೆ. ಂಯಾವುದೇ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜಂಜಾಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದ ಏಕಾಂಗಿಂಯಾಗೇ ಜೀವನ ಸವೆಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾದೇಶ್ವರನೆಂಬುದನ್ನು ಭಕ್ತಿ ತಂಬಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಹೊಗಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಮ್ಮೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಂಯುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಶರಣರ ಕೊರಳಿನಲ್ಲೂ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮೇಲು–ಕೀಳು ಎನ್ನುವ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಜಾತಿ–ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಂಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂಯೇ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ವಿಷಂಯಾಸಕ್ತರಾದ ಭಕ್ತರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಂಯೇ ಂಯೋಚಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

" ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಳಿಕೆ ಆದುದ್ಕೆ
ಈ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ಕೊತ್ತಿಗೆ ಲಿಂಗ
ದನಾ ಕರ ಕುರಿ ಎಮ್ಮೆಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ
ಹೊಲೇರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಮಾದುಗರಿಗೆ ಲಿಂಗ
ಬೆಸ್ತರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಕುರುಬರಿಗೆ ಲಿಂಗ
ಕಂಚುಕರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಕುಂಬಾರ್‍ರುಗೆ ಲಿಂಗ
ಒಕ್ಕಲುಗರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಸಾಬರುಗೆ ಲಿಂಗ
ಸಕಲೆಂಟು ಜಾತಿಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ
ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತುರ ನೋಡಿ ಲಿಂಗಾ ಕೊಡ್ಬೇಕು "

– ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ಜನರ ನಡವಳಿಕೆ ಮನೋಗುಣ ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಿಂಗಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೋಸ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೂಲಕ ಗಾಯಕರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಲಿಂಗವುಳ್ಳ ಶರಣರನ್ನೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ತೋಟಿನಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕರೆದು ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಡಂಗೂರ ಸಾರಿಸಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಲು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ನಿಲುಕದಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಬರಹೇಳಲು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವುದು ಹೀಗೆ :

"ಅಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣನೋರೆ
ನಿಮ್ಮ ಲಕ್ಕುಸದ್ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ಗಣಾದಿಗಣಂಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ನೆತ್ತೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೊನ್ನರಳಿ ಮರ ಹುಟ್ಟಿದವು
ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ದಬ್ಬೆಹುಲ್ಲು ಬೆಳದವರು
ಮೂಗ್ನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮರೀ ಮಾಡಿದೋರು
ಕಂಕ್ಳಲ್ಲಿ ಗೀಜುಗ ಮರೀ ಮಾಡಿದೋರು
ಹೊಟ್ಟೇಮ್ಯಾಲೆ ತೊಟ್ಟಿಮರ ಬೆಳೆದವರು
ಬೆನ್ನುನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಾಗೆಮರ ಹುಟ್ಟಿದಂತ ಮುನುಗಳು
ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಕಡಜಾ ಮರಿ ಮಾಡಿದೋರು
ಇಂತಿಂತೆ ಮುನಾದಿ ಮುನಿಗಳುಗೆಲ್ಲ
ಲಕ್ಕುಸದ ಮ್ಯಾಲೆ ತೊಂಬತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ಜಂಗುಮರಿಗೆಲ್ಲ
ಕಲ್ಯಾಣದ ತೋಪ್ಗೆ ಬರಕ್ಹೇಳುಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ "

– ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅರಳಿಮರ ಬೆಳೆಯುವುದು, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ದಬ್ಬೆ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯುವುದು, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮರಿ ಮಾಡುವುದು, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಗೀಜಗ ಮರಿ

ಮಾಡುವುದು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿಮರ ಬೆಳೆಯುವುದು. ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಗೆ ಮರು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಡಜ ಮರಿ ಮಾಡುವುದು – ಎನ್ನುವ ಗಾಯಕ–ಕವಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂಥಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹಾಸಿ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಉಂಡು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೊದೆದು ಮಲಗುವ ನಿಜ ಶರಣರ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ಮಯತೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿನದಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಣ ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಸುತ್ತೂರು ಮಠವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಗುರುಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಊಳಿಗದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮೂಗಂಡುಗ ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೀಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುಗಳು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿ ಬೀಸುವುದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಪಮಾನವೆಂದು ಬಗೆವ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ:

''ಆಹಾ ಎಂತೆ ಕೆಲ್ಸ ಆಗೋಯ್ತು
ಒಂದೋಳು ರಾಗಿಯನ್ನು ಕಲ್ಗೆ ಹಾಕೊಂಡು
ಗುಂಟವನ್ನು ಕೈಲಿಡ್ಕೊಂಡು
ನಾನು ಒಂದು ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಆದ್ರೆ
ಅಗ್ಗಿದೇವ್ತೆ ಅರುಗಾಯ್ತಳೆ ಗಂಗಮ್ಮನೆ ಮರೆಯಾಯ್ತಳೆ
ಮೇಲೋಕ್ದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ
ಕೀಲ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ
ಶಿವಾ ಅನ್ನೋರ್ಗೆ ಶಿವುನ ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ
ಹರಾ ಅನ್ನೋರ್ಗೆ ಹರನ ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೋಯ್ತದೆ''

– ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಳೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಳೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಜನ ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಾಲುಗಳು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿ ಅರಿತ ಗಾಯಕರು ಆತನಿಂದ ಪವಾಡ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವರೇ ಹೊರತು ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ತಾವು ನಂಬಿದ ದೇವರಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಮಾರಿಯರ ಮೂಲಕ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿ, ''ಸುತ್ತೂರು ಮಠ ಸುಖ ಎಂದು ಬಂದವರಿಗೆ ಮೂಲೇಲಿ ರಾಗಿ ತುಂಬಿರಲಿ'' ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಜುಂಜೇಗೌಡನನ್ನು ಮಾಯದ ಬೂದಿಯಿಂದ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಚಲಿಸದಂತೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಡೀ ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಕಂಡುಗ ಕಡಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮಕ್ಕಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಬಂದೂಕು ಬಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೊದಗುವ ದುರಂತದ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಮೂರು ಶಕುನಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ:

"ಜುಂಜಪ್ಪನವರು ಮಾದೇವ್ನ ಬಂಧಾನ ಮಾಡ್ಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ
ತಮ್ಮೀರ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ
ಬಾಗುಲ್ ಬುಟ್ಟು ಆಚೆಗೆ ಬಂದ್ರೆ
ಏಳ್ ಜನಾದ ತಲೆ ಮೇಲೂ ಏಳ್‌ಪಲ್ಲಿ ಬಿದ್ವಂತೆ ......
ಆ ಸಕುನ ಮೀರಿ ಊರ್ ಅಂಕುಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರಂತೆ
ಪರಮಾತ್ಮ! ಗರುಡಾಳ್ ಪಕ್ಷಿ ಬಂದು
ಆರ್ ಜನ್ರಾ ತಲೇನೂ ಬಡ್ಕೊಂಡೋಯ್ತಂತೆ ....
ಅಂಕದ ಬಾಕ್ಲು ಬುಟ್ಟು ಮುಂದುಕ್ಬಂದ್ರಂತೆ
ಬಂಡೀ ದಾರಿಗೆ ಬಂದ್ರಂತೆ
ಏಳ್ತಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ ಬಂಡೀ ದಾರಿ ಒಳುಗೆ
ಏಕುವಾಗಿ ದಾರಿ ಕೊಡ್ದಂಗೆ ಮನುಗಿದ್ದಿತಂತೆ

– ಇಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದು, ಗರುಡಾಳ ಪಕ್ಷಿ ತಲೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಏಳ್ತಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ ಅಡ್ಡವಾಗುವುದು ಅಪಶಕುನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣ ಸಿಗುವ ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜನಪದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಡಲೆ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾದೇವ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಮನೆಯವರು ಮಾದೇವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದೂಕು ಬಾರ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮಾದೇವ ಇವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಒಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಹುಲಿ ಹಿಂಡನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹುಲಿ ಹಿಂಡನ್ನು ಕೂಗುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದ ಊರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ ಹುಲಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸೂಚಿತವಾಗಿವೆ:

" ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ನನ್ ಕಂದುಗಳ್ಯಾ ತಟ್ಟೆವಳ್ಳದ ಪುಟ್‌ಬರುಗ
ಹಂಚೀತಳದ ಕೆಂಚ್ ಬರುಗ ಕೌದಳ್ಳಿ ಕರಿ ಬರುಗ
ಇಕ್ರಳ್ಳಿ ಎಡತುಂಟ ಕ್ವಾನಾಚಿ ಕೋಲುಗೆಂಮ್ಮ ಗೂಳ್ಳೇದ ಎಡತುಂಟ
ದೊಡ್ಡೊನ್ನೆಮರ್ದ ಒಡ್ಡಿನಲ್ಲಿರೊ ಹನ್ನೆರಡೆಜ್ಜೆ ಕೆಂಬರುಗ
ಗೇರುಟ್ಟೆ ತುಂಡಿಬ್ಬ ಬಾರ್ನಡ್ಡಿಭಟ್ಯಾಗ
ಕಾರೇದಿಂಡಲ್ಲಿ ಕಾಂಯೋವನೆ
ಕಾದಿದ್ದು ಕೋಣನ ಮುರಿಂಯುವನೆ
ತೆಪ್ಪು ನೆಪ್ಪ ಮಾಡಿದೋರ್ನ
ನೀ ತಪ್ಪನೆ ಎತ್ಕೊಂಡೋಡವನೆ
ನೀವೆದ್ದು ಬನ್ನಿ" ಅಂತರಲ್ಲ ಮಾದೇವ"

– ಏಳು ಮಲೆಂಯ ವಾಸಿಂಯಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಡಿನ ವಾಸಿಂಯೂ ಹೌದು. ಆತ ಕಾಡಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಂಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಹುಲಿಂಯನ್ನೇ ವಾಹನವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಂಯಲು ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವಾಗ ಹುಲಿಂಯನ್ನೇ ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸೇವೆಗೆ ಬರುವ ಪರಿಸೆಂಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣು ಸಂಸರ್ಗ ಸೇರಿದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಹುಲಿಂಯಾಗಿ ಬಂದು ಕುಕ್ಕಿಬಿಡುವನೆಂಬ ಪ್ರಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಂಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಂಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೂ–ಹುಲಿಗೂ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ವಾಲುಗ ನೀಲಂಯ್ಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದನ ಮೇಂಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಂಯಾರಿತೆಂದು ದೂರದ ತುಂಬೇಸ್ವಾಲುಗರ ಮನೆಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಂಯಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಂಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಂಯ್ಯನಿಗೆ ಕುಡಿಂಯಲು ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲಂಯ್ಯ ಕಂಡ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸೌಂಧರ್ಯವನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

" ದೇವುಸ್ವಾಲುಗ ನೀಲೇಗೌಡ
ಅವುಳಂದಾ ಚಂದ ನೋಡವುನೆ
ಚಂದಾ ಚಾರ ನೋಡುವ್ನೆ
ಚಲುವ ಭಾವ ನೋಡವ್ನೆ
ಅವು ಸುದ್ದ ಸುಳಿಂಯ ನೋಡವ್ನೆ
ದಪ್ಪಾ ದುಡುವ ನೋಡವ್ನೆ
ನಡುಗೆ ನುಡಿಗೆ ನೋಡವ್ನೆ
ಮಂಡೆ ಭಾವ ನೋಡವ್ನೆ
ಕೆಂಪೂ ರಂಪ ನೋಡವ್ನೆ
ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚುವನಲ್ಲೊ
ಮಲೆಂಯ ಸ್ವಾಲುಗ ನೀಲಂಯ್ಯ

– ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಜನಪದಕವಿ ಯಾವ ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಚವೂ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಸೋಂಕು ತಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸೌಂದರ್ಯ ಅಪ್ರತಿಮವಾದುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮಲೆಯ ಸ್ವಾಲುಗನಾದ ನೀಲಂಯ್ಯ ತುಂಬಿ ಸ್ವಾಲುಗರ ಮನೆಯ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಜನಪದರು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ:

" ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯೋರು ಗಂಡೀನ ಕಡೆಯೋರು
ಒಪ್ಪಿಳ್ಗೆ ಸಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡವರೆ।
ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂದ ಚಂದವನ್ನು ನೋಡ್ಕಬಿಟ್ಟು
ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳು ಹೆಣ್ಣೊಪ್ಪಂದ ಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ರಂತೆ
ಅದಾ ಅಲ್ಲಿ ಗುರುವೆ ತಮ್ಮನೆಗೆ ಬಂದು–
ಕುಲದೋರ್ನೆಲ್ಲ ಕರುದವರೆ
ಮತುದೋರ್ನೆಲ್ಲ ಕರುದವರೆ
ಜಾತೀರ್ನೆಲ್ಲ ಕರುದವರೆ
ಮದ್ವೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡೋದ್ಕೆ ಗುರುವೆ
ಏರುಪಾಡನ್ನೇ ಮಾಡುವರೇ
ಕುಲುದೋರು ಜಾತೀರು ಮತುದೋರ್ನೆಲ್ಲ ಕರ್ದು
ನೆಂಟರಿಷ್ಟ್ರು ಬಂಧು ಬಳಗನೆಲ್ಲ ಕರ್ದು–
ಒಂದೊಪ್ಪು ಮಾತ ಮಾಡವುರೆ
ಒಂದರುಸಿಣ ಬಾಳಣ್ಣ ಮಡ್ಗವುರೆ
ಒಂದನ್ನೆರ್ಡು ಕಂಬ ನೆಟ್ಟವುರೆ
ಒಂದು ಸೀತಾಳ ಚಪ್ರ ಹಾಕವುರೆ
ಮಡುವಾಳ್ ಮಾಚಂಯ್ಯ ಬಂದವುನೆ
ಒಂದು ಮೇಲು ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟವುನೆ
ನಡೆಮುಡಿನಾದ್ರೆ ಹಾಸವುನೆ
ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಂಯ್ಯ ಬಂದವ್ನೆ
ಕುಂದಾಲ ಗಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವುನೆ
ಕೆಲ್ಸಿ ರಂಗಂಯ್ಯ ಬಂದವುನೆ
ತುಂಡಾಲು ಬಾಸಿಂಗ ತಂದವ್ನೆ
ಕುರುಬರ ಬೀರಂಯ್ಯ ಬಂದವ್ನೆ
ಒಂದುರುಗು ದಾರವ ಕೊಟ್ಟವುನೆ
ಪರುವಾರ್ದ ಚೌಡಂಯ್ಯ ಬಂದವ್ನೆ
ಒಂದಸುರು ಈಳ್ಯವ ಕೊಟ್ಟವುನೆ
ಹೊಲೇರು ಹೊನ್ನಂಯ್ಯ ಬಂದವುನೆ
ವಾದ್ಯನಾದರೆ ಮಾಡವ್ನೆ

ಐದು ಹೊಂಬನರುಸ್ನ ಕುಂದವುರೆ
ಕಬ್ಬುಣದುಂಗರ ತಂದವುರೆ
ಹರಹರ ಶಿವಾ ಶಿವಾ ಸಂಕಮ್ನ ಮದುವೇಗೆ
ಯಾರ್ಯಾರು ಬಂದಾರೋ ಮಾದೇವ।
ಸ್ವಾಲುಗ್ರು ನೀಲೇಗೌಡನ ಮದ್ವೆಗೆ
ಆಕಾಸವೇಣಿ ಬಂದವ್ಳೆ
ಚಪ್ಪರವನ್ನೆ ಆಗವ್ಳೆ
ಭೂಮಿತಾಯಿ ಬಂದವ್ಳೆ
ಹಸಾಮಣೆ ಆಗವುಳೆ
ಗಂಗಮ್ಮ ಗೌರಮ್ಮ ಬಂದವುರೆ
ಸೇರಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೀಡವ್ರೆ
ಸರಸ್ವೋತಿ ತಾಯಿ ಬಂದವ್ಳೆ
ಸೋಬಾನೆನಾದ್ರೆ ಹಾಡವ್ಳೆ
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಬಂದವ್ಳೆ
ಅಕ್ಕಸ್ತಿನಾದ್ರೆ ಇಕ್ಕವುಳೆ
ಸಾರದಾಂಬೆ ಬಂದವುಳೆ
ಸಾಸ್ತ್ರನ್ನಾದ್ರೆ ಮಾಡವುಳೆ
ಬ್ರಮ್ಮುದೇವ ಬಂದವ್ನೆ
ಬ್ರಮ್ಮ ಕಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟವ್ನೆ
ಬಾರಿ ದೋಯಿಸ್ರು ಬಂದವುರೆ
ಧಾರೆನಾದರೆ ಹುಯ್ದುವರೆ
ಕಂಬ ಸಾಸ್ತ್ರವ ಮಾಡವುರೆ
ಗುಂಬ ಸಾಸ್ತ್ರವ ಮಾಡವುರೆ
ಹೆಣ್ಣೆಸ್ರ ಗಂಡು ಹೇಳವ್ಳೆ
ಗಂಡೆಸ್ರ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಳವ್ಳೆ
ಅವ್ನು ತೇಜಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂತವ್ನೆ
ಇವ್ಳು ಬಸುವನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂತವುಳೆ
ಆ ಪೋಡಿಗೀ ಪೋಡಿಗೋಗವ್ರೆ
ಸಬ್‌ಗಸ್ತನಾದರೆ ಮಾಡವ್ರೆ
ದಾಯಿಂದಕಾರರ ದೊಡ್ಡೀಲಿ ಗುರುವೆ
ದಂಪತಿಗಳ ತಂದು ಇರುಸವ್ರೆ"

– ನೀಲಯ್ಯ–ಸಂಕಮ್ಮರ ಮದುವೆ ವರ್ಣನೆ ಜನಪದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಯಾದ ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀಲಯ್ಯ–ಸಂಕಮ್ಮರ ಮದುವೆ ಉಳಿದ ಮದುವೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುವುದು ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿತಾಯಿ, ಗಂಗಮ್ಮ, ಗೌರಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಶಾರದಾಂಬೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ,– ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ

ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬರುವುದು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮದುವೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಪಡೆಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಸಂಕಮ್ಮ-ನೀಲೇಗೌಡರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ದಿನಕಳೆದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ, ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂಜೆ ಎನ್ನುವ ನಿಂದನೆ ಮಾತನ್ನು ತನ್ನ ಓರಗಿತ್ತಿಯರಿಂದ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ಕೊನೆಯ ಸೊಸೆಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ನೀಲಯ್ಯನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನನೋಯುವಂತೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಕವಿ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

"ನೋಡವ್ವ ನಮ್ಮ ಮೈದನಾದ ನೀಲೇಗೌಡ
ಇಂದ್ರುಲೋಕ ಚಂದ್ರುಲೋಕ ಬ್ರಮ್ಮುಲೋಕ ಇಷ್ಣುಲೋಕ
ಯಾವ್ಲೋಕ ತಿರುಗುದ್ರು ನನ್ ಕಣ್ಗೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ನಿಲ್ಲ
ಅಂತ ಬಂದು
ಸಂಕಮ್ನ ಲಗ್ನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬಂದ್ನಲ್ಲ
ಕುಂತ್ ಜಾಗುಕ್ಕೆ ಇವುಳ್ಗೆ ನೀರ್ತಂದ್ ಕೊಡ್ಬೇಕಲ್ಲ
ನಿಂತ್ ಜಾಗುಕ್ಕೆ ಇವುಳ್ಗೆ ನೀರ್ತಂದ್ ಕೊಡ್ಬೇಕಲ್ಲ
ನೋಡಿದ್ಯಾ ನೀಲೇಗೌಡ ಬಿದ್ರೆ ಒಳುಗ್ನ ಚದ್ರೆ
ತರ್ಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ
ಎಂತೆ ಕಾಗೆ ಮೊಕದೋಳ್ ಗೂಗೆ ಮೊಕುದೋಳ್ ತಂದ -

ಸಂಕಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿ ಮುವತ್ತು
ಮಂಡೆ ಮಾಸಿ ಹನ್ನೆರಡು
ಮೈಯಾನು ಬಣ್ಣ ಕೆಡುನಿಲ್ಲ
ಮೊಕಾದ ಕಾಂತಿ ತಪ್ಪನಿಲ್ಲ
ಮಕ್ಕಳ ಫಲವೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಇವಳಟ್ಟ ಅಡುಗೆ ಉಂಡಾರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವ್ಳು ತೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟಾರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವ್ಳು ಸುಟ್ಟ ಸುಣ್ಣ ಮುಟ್ಟಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವ್ಳು ಮೀದ ನೀರ ದಾಟಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವುಳೊಂದಿಗೆ ದನುವ ಹೊಡಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವ್ಳ ಸಂಗಡ ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ
ಇವುಳೊಂದ್ಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಸೌದುಗೋದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತೀವಿ

ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ದಟ್ಟಿ ಧರಣಿ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಇವ್ವು ಮುಟ್ಟಿದರೆ
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೀರಾಯ್ತಾರೆ
ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಮಕ್ಕಳೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಗುರುವೆ
ಕಟ್ಟೇಲಿ ನೀರೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ

ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ತನ್ನನ್ನು ಬಂಜೆ ಎಂದು ಹೀಗಳೆದು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅಪಾರವಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತುಗಳಿವು:

"ಅಯ್ಯೋ ಪರಮಾತ್ಮ ಇವುರೇ ಸರಿಯೆ ಮಕ್ಕೆತ್ತೋರು?
ನಾನೇನಾರ ಮಕ್ಕೆತ್ತಿರೋರ ಕೊಡಿ ಅಂತ ಕೇಳಕೋಗಿದ್ನ?
ಇಂತೆ ಕ್ಯಾಣುದ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ"

– ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊರಗುವ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾಗದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ :

"ಕಡುವೇ ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಹುಲೀ ಹೆಬ್ಬುಲಿಗಳ್ಗೆ
ಇರೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವುರಾಸಿಗಳ್ಗೆಲ್ಲ
ಮಕ್ಳು ಕೊಟ್ಟೈಲ್ಲೊ ಬ್ರಮ್ಮುದೇವ
ನನ್ನೊಟ್ಟೇಲು ಒಂದು ಕೊನೆ ಹುಟ್ಟಾರ್ದಿತ್ತ ದೇವ್ರೆ
ನಾನು ಬಂಜೆ ಅನ್ನುವಂತ ವಾಕುಸ್ತಾನ ತಪ್ಪಿತ್ತಲ್ಲ
ಒಬ್ಬಾರ ನಗುಸೋದು ತರವೇನೋ
ಒಬ್ಬಾರ ಅಳುಸೋದು ತರವೇನೋ
ಇಬ್ಬಂದಿಕಾರ ಭಗವಂತ
ಅನ್ನೇಕಾರ ಭಗವಂತ
ಈ ಪಾಪಿ ಹೆಣ್ ಜಲ್ಮ ಅಂಯ್ಯಾ ಶಿವನೆ
ಹುಟ್ಟಲೆ ಬವುದ ಧರೆಯೊಳಗೆ !"

– ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದನ್ನೇ ಪಾಪವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಂಕಮ್ಮ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ನರಳುವಾಗ ಆಕೆಯ ದುಃಖ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳು ನಮ್ಮ ಎದೆಯನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಬೇಗುದಿ–ಯಾತನೆ ಎಂಥ ಕಲ್ಲು ಹೃದಯಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ನೆನಸಿ ಮೆದು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗೋಳಾಡುವ ಆಕೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಜನಪದ ಕವಿಯ ಸ್ಪಂದನವೇ ಇಂಥ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಓರಗಿತ್ತಿಯರ ಟೀಕೆಗೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಗಾಳು–ಗೋಳು ಪಡುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಆಕೆ ಮುಂದೆ ಗಂಡನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ನರಕ ಯಾತನೆಯ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ನೋವಿನ ಕಮರಿಗೆ ಓದುಗರನ್ನು।ಕೇಳುಗರನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಬೀಳಿಸದ ಕಥಾ ತಂತ್ರ ಮುಂಬರುವ ಯಾತನೆಗೆ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ನಾದಿನಿಯರ ಕೋಟಲೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ಸಂಕಟದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸಹೃದಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅತ್ತಿಗೆಯರು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಂಜೆ ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನೊಂದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಂದ ತನಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ವರ್ಣನೆ ಹೀಗಿದೆ:

''ಅಯ್ಯ ಕಾಣಬಾರದ ಕಾಡಲ್ಲಿ
ಮೂರಾ ಕೂಡಿದ ಕೋವಲ್ಲಿ
ಮುಸುಕೀನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೊಗ್ಗಲ್ಲಿ
ಕೊಕ್ಕರೆ ಕೊನೆ ಬೋಳಿಯಲ್ ಶಿವನೆ
ಬೊಟ್ಟಮಾಳಕ್ಕೆ ಬತ್ತವುನೆ
ಕೊಕ್ಕರೆ ಕೊನೆ ಬೋಳಿಬೆಟ್ಟ ಮಾಳಕೆ ಬಂದು
ಒಂದು ಆಲ ಜಾಲ ತರುಶವನೆ
ತೇಗು ಹೊನ್ನ ತರುದವನೆ
ಕಕ್ಕೆ ತರುದು ಒಕ್ಕಲ ಪಡುದು
ಒಂಟು ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿವುನೆ''

– ಊರಬಿಟ್ಟ ನೀಲಯ್ಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದನ್ನು ''ಒಂಟಿದೊಡ್ಡಿ'' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕುಲದವರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ನೀಲಯ್ಯ ಚಿಂತೆಗೀಡಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ತ ಕುಲದವರನ್ನೂ ಬಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ಇತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಇಕ್ಕಳ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ''ಕುಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳಲಾರಿ''ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಹೀಗಿದೆ:

'' ವನಾ ಮೀರುವ ಪಕ್ಷಿ ಕುಲಾ ಮೀರುವ ಮನುಸ ಎರಡೂ ಒಂದಲ್ಲ
ವನುವನ್ನು ಮೀರುದ್ರು ಮೀರ್ ಬೋದು
ಕುಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೀರ್‌ಬಾರ್‍ದು

ಕೈ ಹಿಡುದೆಡ್ತೀನಾದ್ರೂ ಬುಡಬಹುದು
ತಂದೆ ತಾಂಯ್ನಾರೂ ತೊರೀಬವುದು
ಅಣ್ಣಾ ತಮ್ಮೀರ್‌ನಾದ್ರೂ ತೊರೀಬವುದು
ಕುಲದವುರ್ನ ಮಾತ್ರ ಬುಡಾಕಾರ್ಕಿಲ್ಲ ನಾನು ''

– ಕುಲವನ್ನು ಕುಲದ ಜನರನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಿದ ನೀಲಂಯ್ಯ ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ''ಮನುಷ್ಯ ಸಂಘಜೀವಿ'' ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದೆ.

ಹೆಂಡತಿಂಯ ಮೇಲಿನ ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೀಲಂಯ್ಯ ಆಕೆಂಯ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ತಾನು ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ ತನ್ನ ಪತೀವ್ರತೆ ಧರ್ಮ ಉಳಿಂಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

'' ಅಂಯ್ಯೋ ಯಜಮಾನ ಯಜಮಾನ
ಎಂದೂ ಆಡದ ಮಾತ ಈ ದಿವ್ಸ ಬಂದು ಆಡ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ
ಬಲಗೈ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆ ಕೊಡು ಅಂತ ಕೇಳ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ
ಬಲಗೈ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆ ಕೊಡೂದ್ಕೆ ಅಂತೆ
ತೆಪ್ಪುನೆಪ್ಪ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದೇನು
ತೆಪ್ ಕಾಣ್ನಿಲ್ಲ ಅನ್ನಾಂಯ ಕಾಣ್ನಿಲ್ಲ
ಕಳ್ತನ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲ ಸುಳ್‌ಸಾರ್ಪಿ ಹೇಳ್ಲಿಲ್ಲ
ಮನೇಲಿದ್ದೋಳ ಮುಂದುಕ್ಕೆ ತೂದಂಗೆ
ಗರ್ತೀಂಯ ಹಾದುರುಗಿತ್ತಿ ಮಾಡ್ದಂಗೆ
ಮಾತಾಡ್ತಿದ್ದೀಂಯಲ್ಲ ಯಜುಮಾನ
ಅಂಥಾ ತಪ್ಪುನೆಪ್ಪ ನೀನು ಕಂಡಿರೋದೆ ಆದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ –

ತಂದೆ ತಾಂಯ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಅತ್ತೆಮಾವರ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಅಣ್ಣತಮ್ಮೀರ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಅಕ್ಕ ತೆಂಗೇರ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಭಾವ ಮೈದರ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಅತ್ಗೆ ನಾದ್ನೀರ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ಕುಲುದೋರ್ನೆಲ್ಲ ಕರುಸಂಯ್ಯ
ನ್ಯಾಂಯನಾದ್ರೆ ಮಾಡ್ಸಂಯ್ಯ
ತೆಪ್ಪು ನೆಪ್ಪ ತೋರ್ಸಂಯ್ಯ
ನೀನು ಕಟ್ಟಿದ ತೆರುವ ತಕ್ಕಂಡಲ್ಲಿ
ಬುಟ್ಟು ಬುಡಂಯ್ಯ ಮಡದೀಂಯ ''

– ಇಲ್ಲಿನ "ಮನೇಲಿದ್ದೋಳ ಮುಂದುಕ್ಕೆ ತೂದಂಗೆ ಗರ್ತೀಯ ಹಾದುರುಗಿತ್ತಿ ಮಾಡ್ದಂಗೆ" ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು-ತಟವಟ ಅರಿಯದ ಸಂಕಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ಗಂಡನಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಉಚಿತವೂ ಆದುದಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತೋರಿದ ನಿಷ್ಠುರತಾ ಭಾವನೆ ಆಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಒಡೆದೇಳುತ್ತದೆ. "ಗಂಡ ಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿ ; ಆದರೆ ತಾನು ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲೊಲ್ಲೆ" ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮೆಚ್ಚುವಂಥಾದ್ದು.

ಭಾಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸಂಕಮ್ಮನ ಹಠ ಕಂಡ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ,

"ಅಯ್ಯೋ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಮಾತು ಮಾತ್ಗೆ ಪ್ರತಿ ಜವಾಬು ಕೊಡುಬ್ಯಾಡ ......
ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಹೆಣ್ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಂಬಕಾಗದಿಲ್ಲ
ಹೆಣ್ ಜಾತಿಯ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯಕಾಗದಿಲ್ಲ
ನಾರೀರು ಮಾಡುವಂತಾ ಕಳವು ಕಳ್ತನವನ್ನು
ದೇವಾನು ದೇವ್ತೆಗಳಿಂದ್ಲೂ ತಿಳೀಯಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.......

ಅತ್ತೀಯ ಹೂವು ನೋಡಬವುದು
ಕೊತ್ತೀಯ ಮಾಸ ಕಾಣಬವುದು
ಬಿಳೀ ಕಾಗೆಯ ನೋಡಬವುದು
ಮೀನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಬವುದು
ನೀರಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೇಯು
ನೀರ ಕುಡಿತದೊ ಇಲ್ವೊ ನೋಡಬವುದು
ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಅಂಬೊ ಹೆಣ್‌ಜಾತ್ಯ
ನಂಬೋದು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಹೆಣ್ಣೆ ಹೆಣ್ಣೀನ ಮರ್ಮ ಯಾರು ಬಲ್ರು
ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡು ಮಡದಿ

ಮಡ್ಡಿ ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕುದ್ರೆಯ ಓಡುಸಲಾರ ಬವ್ವ
ರೆಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಿಯ ಅಂತರ್ದಲ್ಲಿ ಹಾರುಸ್ಲಾರ ಬವ್ವ
ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಹೆಣ್ ಜಾತೀಯ ನಂಬ್ಲಾರಿ ನಚ್ಚಲಾರಿ
ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣೀನ ಮಾಯ ತಿಳಿಯಲಾಗದು
ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಮಾಡ್ಹೆಣ್ಣೆ"

– ಎಂದು ಆಕೆ ಭಾಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆ–ದ್ರೌಪದಿಯರ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಜನಪದ ಕವಿ ನಾರಿಯರು ಮಾಡುವ ಕಳವು ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ದೇವಾನುದೇವ್ತೆಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದು ಎಂದು ನೀಲಯ್ಯನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ತಿಯ ಹೂ – ಕೊತ್ತಿಯ ಮಾಸು – ಬಿಳಿಯ ಕಾಗೆ – ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ – ಇವು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಆದರೆ ಕುಪಿತನಾದ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ "ಕಾಣಲಾಗದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲಾಗದು" ಎನ್ನಿಸಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮೀನಿನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನೀಲಯ್ಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಿರೂಪಿಸಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

"ಒಂದು ಕಾರೆಂಬ ಮೋಡ ಕಟ್ತಾದೆ
ಒಂದು ಜೋರೆಂಬ ಮಳೆಯು ಹುಯ್ತಾದೆ
ಒಂದು ಕಟ್ಟೆ ಕೆರೆ ತುಂಬ್ತಾದೆ
ಮೇಲೊಂದು ಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕೆಳಗೊಂದು ಮಡಾ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಓಣಿ ನೀರು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಒಬ್ಬೆ ನೀರು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕೊಳ್ಳದ ನೀರು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಹರ್‍ಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ತುಂಬಾದೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕೋಡಿ ಬಿದ್ದಾದೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕಟ್ಟೇಲಿರುವಂತ ಮೀನೆಲ್ಲ
ಮೋಲ್ಮೊಕನಾಯ್ತುವೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಸೊಸಲಿಂದಾಡಿ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕೊರುಮುಂಗೆ ಮಿತ್ತು ಬಂದಂಗೆ
ಒಬ್ಬ ಅಂಬುಗಾರ್‍ನಾ ಬತ್ತವ್ನೆ
ಒಂದಾಸು ಬಲೆಯ ತತ್ತವ್ನೆ
ಒಂದು ಬೀಸು ಬಲೆಯ ತತ್ತವ್ನೆ
ಅಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಬಲೆಯ ಹಾಸ್ತಾನೆ
ಅಲ್ಲಿ ಬೀಸು ಬಲೆಯ ಬೀಸ್ತಾನೆ
ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಮೀನ ಹಿಡಿತಾನೆ
ದಡಕೆ ತಂದು ಸುರಿತಾನೆ
ಮೀನೆಂಬ ಜಾತಿ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಇಂತೇವ್ನ ಬಲೆಗೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಬೀಳ್ಬೇಕು ಅಂತಿದ್ವು ಸಂಕೆಣ್ಣೆ

ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಹೆಣ್ ಜಾತಿ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಇಂತೇವ್ನತ್ತುವೆ ಬಾಳುಬೇಕು
ಇವುನ್ಮನೆ ಸೊಟ್ಗ ಕುಟ್ಬೇಕು
ಅಂತ ನಿಗ್ದಿ ಇತ್ತ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಹೆಣ್ಣೆ ಹಣ್ಣಿನ ಬುದ್ಧಿ ಮೀನಿನ ಬುದ್ಧಿ
ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ.

– ಮಳೆ ಸುರಿದು ಹಳ್ಳ ಹರಿದು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಮೀನುಗಳು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಈಜಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಅಂಬಿಗನೊಬ್ಬ ಬಲೆ ಹಿಡಿದು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂಯವರೆಗೂ ಅವು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಇದ್ದ ಮೀನುಗಳು ಈಗ ಅಂಬಿಗನ ವಶವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರ ವಶನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಂಗಸರು ಇಂಥವನಿಗೇ ಸತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಬಲೆ ಬೀಸಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುವ ಜಲುಮ ಹೆಣ್ಣಿನದು ಎನ್ನುವುದು ನೀಲಯ್ಯನ ತರ್ಕ. ಅಂಬಿಗರಣ್ಣ–ಪರ ಪುರುಷನಾದರೆ, ಬಲೆ ಬೀಸುವ ಕ್ರಿಯೆ – ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಬಳಸುವ ತಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಮೀನುಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ.

ಇಷ್ಟು ಅಂದವಾದ ಮಡದಿ–ಚೆಂದವಾದ ಮಡದಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬಳೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದೆನ್ನುವ ಚಿಂತೆ ನೀಲಯ್ಯನದು. ಆಕೆ ಎಂಥ ಕಡು ಚೆಲುವೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೀಲಯ್ಯನೇ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ:

ನಿನ್ನ ಮಂಡೆ ಚಂದ ನೋಡುದ್ರೆ
ಒಂದು ಮುನುಗಳ *ಜೂಡಿ ಹಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಭಾವ ನೋಡುದ್ರೆ
ಕಣ್ಣೀಡಿನ ಹೋಳುನಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯ ಚಂದ ನೋಡಿದ್ರೆ
ಒಂದು ಕರಣನ ಜ್ವಾಲಿಹಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬಿನ ಭಾವ ನೋಡುದ್ರೆ
ಗುಬ್ಬಚ್ಚೀಯ ಗರಿಹಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಕೆನ್ನೆ ಚಂದ ನೋಡುದರೆ
ವಜ್ಜ್ಯಾರದಾಲಿಯಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಗದ್ದದ ಭಾವ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಮುತ್ತೀನ ಚೆಂಡಿನಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಬಾಯೀನ ಭಾವ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಮಾವಿನ ಹೋಳಿನಂಗೆ

* ಜೂಡಿ = ಜಡೆ.

ನಿನ್ನ ತುಟಿಯ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಹಲ್ಲೀನ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಎಳೆದಾಳಿಂಬಿ ಬೀಜುದಂಗೆ
ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ನಾರಾಯಣನ ಹಲಗೆಯಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಮೂಗೀನ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಸಂಪೀಗೆ ಮಗ್ಗುನಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಕತ್ತೀನ ಭಾವ ನೋಡಿದರೆ
ತಿದ್ದೀದ ಗವುರಮ್ಮನಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಕಾಲೀನ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಕದಲೀಯ ಕಂಬದಂಗೆ
ನಿನ್ನ ತೋಳೀನ ಕಂಬ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬುದಂಗೆ
ನಿನ್ನ ನಡುವೀನ ಚಂದ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಕಡಜನ ನಡೀನಂಗೆ
ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಭಾವ ನೋಡಿದರೆ
ಒಂದು ಭೀಮಣ್ಣ ಹಲಗೆ ಹಂಗೆ
ನನ್ನ ಸತ್ಯ ಬಾಲೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ನನ್ನ ದಟ್ಟ ಧರಣಿ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ''

– ಸಂಕಮ್ಮನ ರೂಪ–ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದರಿಗೆ ದಿನನಿತ್ಯ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಪರಿಕರಗಳೊಂದಿಗೇ ಆಕೆಯ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯ ಗರಿಯ ಹಾಗೆ ಎನ್ನುವುದು, ಬಾಯನ್ನು ಮಾವಿನ ಹೋಳು ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು, ತುಟಿಯನ್ನು ತೊಂಡೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು, ಹಲ್ಲನ್ನು ದಾಳಿಂಬೆಯ ಕಾಳಾಗಿ ಕಂಡಿರುವುದು ಮೇಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದ ನೀಲಯ್ಯ ಆಕೆಯನ್ನು ಗದರುತ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ:

'' ನಿನ್ನ ಉಟ್ಟೀದ ಸೀರೆ ಅಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣ ಬಂಗಾರ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ವಜ್ಜುರದ್ವಾಲೆ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ

ನಿನ್ನ ಮೂಗುನತ್ತ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿನ ಪದ್ಕ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಕೈಮೇನ ಕಡ್ಗ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ನಡುವಿನ ದಾಬ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ನತ್ತೀನ ಮಲುಕ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಚೌಲೀಂಯು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಒಡ್ಡ್ಯಾಣ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಬೆರಳೀನ ಉಂಗುರ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ಎಲ್ಲಾನೂವೆ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ಕಾಲಿನ ಸರಪ್ಳಿ ಕಳಿ ಹೆಣ್ಣೆ
ಅಲ್ಲಿ ಪೊಟ್ಟಾಣ ಕಟ್ಟಿ ಮಡುಗೆಣ್ಣೆ''

– ''ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀರೆ ಕೇಳುಬ್ಯಾಡಿ – ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಹೊತ್ತೇನೋ ಯಜಮಾನ'' ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಬಿಡಲೊಲ್ಲ. ಗಂಡ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಟ್ಟ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ, ನೀಲಯ್ಯ ಕೊಡುವ ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆ ರೋಚಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರುಣ್ಯ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

''ಅಂಯ್ಯ ಉಗುನೀ ಹಂಬ ತಗುದವುನೆ
ಉಡುಗೇನಾದ್ರೆ ಉಡುಸವುನೆ
ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಂಯು ತಗುದವುನೆ
ಎದ್ಯಟ್ಟನಾದರೆ ಕಟ್ಟವುನೆ
ತೇಗದೆಲೆಂಯು ತಗುದವುನೆ
ಬೆನ್ನೀಗೆ ಮುಸುಕ ಹಾಕವ್ನೆ
ಕಬ್ಬಳಿ ಹಂಬ ತಗುದವುನೆ
ಕೈಕಾಲನೆಲ್ಲ ಬಿಗುದವುನೆ
ಕಾರೆ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಕಣ್ಣನಾದ್ರೆ ಹೊಲುದವುನೆ
ಕೊಳ್ಳಿಕೆ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಕಿವಿ ಕರ್ಣನಾದರೆ ಚುಚ್ಚವುನೆ
ನಗ್ಗಾಲ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ನತ್ತೀಗೆಲ್ಲ ಚುಚ್ಚವುನೆ
ಎಗ್ಗಲ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಎಡಗಾಲುಗಾದ್ರು ಚುಚ್ಚವುನೆ
ಬಗ್ಗಾಲಿ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಬಲಗಾಲಿಗಾದ್ರೆ ಚುಚ್ಚವುನೆ
ಮಗ್ಗಾರ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಮಗ್ಗುಲಿಗಾಸುಗೆ ಮಾಡವುನೆ
ಕಾಲೀಗೆ ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕವುನೆ

ಬಾಚೀಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕವುನೆ
ಕೊತ್ತೀ ಹಂಬ ತಂದವುನೆ
ಹಿಂಕಟ್ಟನಾದರೆ ಕಟ್ಟವುನೆ
ಗೊಬ್ಬಳಿ ಮುಳ್ಳ ತಂದವುನೆ
ಗೋಣುಗೆಲ್ಲ ಚುಚ್ಚವುನೆ
ಬೆಲ್ಲದ ನೀರ ತಂದವುನೆ
ಮೈ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲವುನೆ
ಎಡಗಡೆ ಕತ್ತಿ ನಟ್ಟವುನೆ
ಬಲಗಡೆ ಕತ್ತಿ ನಟ್ಟವುನೆ
ಎರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರುದವುನೆ
ಮೈ ಕೈ ಮ್ಯೇಲೆ ಹರುಸವುನೆ
ಭಾರಿ ಗುಂಡ ಬೆನ್ನುನ ಮ್ಯಾಲೆ
ಚಾಚುತಾನಲ್ಲೋ ನೀಲಂಯ್ಯ "

– ಸಂಕಮ್ಮ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದಾದ ಸಂಕಟ ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರಾಗಿ ಈ ಸಾಲುಗಳೊಡನೆಯೇ ಕೋಡಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ದಾರುಣ ಬದುಕನ್ನು, ನೀಲಂಯ್ಯನ ಹಿಂಸಾ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಈ ಭಾಗ ತೀವ್ರ ಕರುಣಾಜನಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಗಂಡೆಂಬ ಅಹಂಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾದ ನೀಲಂಯ್ಯ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬಗ್ಗದ ಹೆಂಡತಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಪಡುಗುಂಡನ್ನಿಟ್ಟು ಬಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀಲಂಯ್ಯ ಹೇಡಿತನದೊಂದಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತಾನೆ

ಮಾಟ್ಟುಕಾರ–ಕೂಟ್ಟುಕಾರನಾದ ನೀಲಂಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೇ ಕಾವಲಿಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದು ಬಂದಿದೆ. ಆತ ಕರೆಯುವ ಹಾವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ:

ಎಳನಾಗ್ರಾವ ಕರುದವುನೆ
ಬಿಳ್ ನಾಗ್ರಾವ ಕರುದವುನೆ
ಕರಿ ನಾಗ್ರಾವ ಕರುದವುನೆ
ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ ಕರುದವುನೆ
ಪಿಳಿಡೆ ಸರ್ಪ ಕರುದವುನೆ
ಆರು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ತೂರು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಮಣ್ಣು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಉರಿಯ ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಕರಿಯ ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ

ಎಳೆಂಯ ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಕೊಳಿಂಯೊ ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಹುಳುಕು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಗಿಲುಕ ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ನಾಸು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ದಾಸು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ರಕ್ತು ಮಂಡಲ್ವ ಕರುದವುನೆ
ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಕರುದವುನೆ
ಕ್ಯಾರೆ ಹಾವ ಕರುದವುನೆ
ಹಸುರಾವ ಕರುದವುನೆ
ದಾಸುರಾವ ಕರುದವುನೆ
ಸಾರುಬಣದಾವ ಕರುದವುನೆ
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಡಲದಾವ್ಗಳ
ಹಾರುವನ್ನೇ ಮಡುಗವ್ನೆ

– ಹಾವಿನ ಈ ವಿವರಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ನೆಲೆ–ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರಬಹುದಾದ–ಕೇಳಿರಬಹುದಾದ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಂಯ ಹಾವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದರನಂತರ ಇನ್ನೊಂದರಂತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಹಾವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಬಂಯಸುವ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಈ ಬಗೆಂಯ ವಿವರಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಕರಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ನೀಲಂಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕೊಲೆ–ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅತ ಧರಿಸಿರುವ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಬೇಟೆಗಾರನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ:

"ಒಂದು ಚಕಳದ ಚಡ್ಡಿ ಇಕ್ಕವುನೆ
ಒಂದು ಹನುಮಂತ ಪರುಮೇಳ ಧರುಸವುನೆ
ಒಂದು ಬೂದುಗಂಬ್ಳೀಂಯ ತಗುದವುನೆ
ಅವ್ನು ಹೆಗಲೀನ ಮೇಲೆ ಹಾಕವ್ನೆ
ಒಂದು ಭಾರಿ ಬಂಧೂಕ ತಗುದವುನೆ
ಎಡದ ಕಂಕ್ಳ್ಯಾಗೆ ಎರುಕವುನೆ
ಒಂದು ಬೀಸು ಮಚ್ಚ ತಗುದವುನೆ
ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಕತ್ತಿ ತಗುದವುನೆ
ಒಂದು ಕಿರುಜೇನು ಕತ್ತಿ ತಗುದವುನೆ

ಅಪ್ಪು ತಟ್ಟೀ ಹೊರ್ಕೆಲಿ ಮಡಗವುನೆ
ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೀನ ಗಡ್ಗೆ ತಗುದವುನೆ
ಒಂದು ತುಡುವೇ ಗಡ್ಗೆ ತಗುದವುನೆ
ಅಪ್ಪು ಬೆನ್ನುಗಾದರೆ ಬಿಗುದವುನೆ
ಒಂದು ಕಾಳು ನಾಂಯು ಕರುದವುನೆ
ಒಂದು ಬೇಟೆ ನಾಂಯು ಕರುದವುನೆ
ಈಟಿ ಭರ್ಜಿ ತಗುದವುನೆ
ಗಂಡುಗೊಳ್ಳಿ ಹಿಡುದವುನೆ
ಮದ್ದೀನ ಚೀಲ ನಡಿನಲ್ಲಿ
ದಾರದ ಟೋಪಿ ತಲೆಂಯಲ್ಲಿ
ಎರೂ ನಾಮ ಹಣೆಂಯಲ್ಲಿ.....
ಅಪ್ಪು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಪಂಯ್ಣಾವ ಗುರುವೆ
ಮೂರು ದಿನಕೆ ತುಣುದವುನೆ

ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಜಂಗಮ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಬೇವಿನಕಾಳಿಂಯ ಎಳ್ಳಿನ ಕಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೀನು ಹಿಂದೆ ಬಡವೆಂಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟ ಮಾದೇವ ನಾನೇ ಎಂದು ತನ್ನ ಪರಿಚಂಯ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ವಿಡಂಬನೆಂಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಆಕೆ ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವುದರ ಚಿತ್ರವಿದೆ :

'' ಏನ್ಲಾ ಜಂಗುಮ
ನೀನು ಬಂದು ಗಂಡುಳ್ಳ ಹೆಂಡ್ತೀಗೆ
ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತೀಂಯಲ್ಲ
ನನ್ನ ಹೊಲ ಕಾಣೆ ಬತ್ತಾ ಬತ್ತ
ಕಾಡು ಕಾಡುನ ಕಾಂಯ್ನೆಲ್ಲ ಕತ್ತುಗೆ ನ್ಯಾತಾಕೊಂಡು
ಬೇವುನ ಕಾಂಯ್ ತಗ್ದು
ಸಜ್ಜೆಲಿಂಗ ಅಂತ ಕತ್ತುನ ತುಂಬ ಕಟ್ಕೊಂಡು
ಹಳ್ಕಡ್ಡಿ ಕಿತ್ಕೊಂಡು ನಾಗು ಬೆತ್ತ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು
ಹಳ್‌ಕಾಯಿ ಕಿತ್ಕೊಂಡು ಸರಾಪೋಣುಸ್ಕೊಂಡು
ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಣಿ ಅಂತೇಳಿ ಕತ್ತುಗೆ ಕಟ್ಕೊಂಡ್ ಬಂದಿದ್ದಿ
ತಿಪ್ಪೆಮ್ಯಾಗಳ ಬಟ್ಟೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ತ್ಯಾಪೆ ಹಾಕೊಂಡು
ಮುತ್ತುನ ಜೋಳ್ಗೆ ಅಂತಿದ್ದಿ
ತಿಪ್ಪೇಮ್ಯಾಗಳ ಬೂದಿ ತಕ್ಕೊಂಡು
ಮೈಕೈಗೆಲ್ಲ ಬಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದಿ
ಎಲ ಎಲ ಬೂದ್‌ಬಡ್ಕ ನನ್ನ ಕಣುದತ್ರ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು

ನನ್ ಗಂಡುಂಗೆ "ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಅಂತ
ನನ್ನಂಡ ಕೆಂಡೇಗೌಡುಂಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡೋದ್ಕೆ
ಬಾಣ್ಣಾರ್ ಕೆಬ್ಬೇ ಹೊಲುವನ್ನು ಉತ್ತೀ ಉತ್ತೀ
ಹೆಜ್ಜೋಂದು ಮೊಗೆ ರಕ್ತವನ್ನು ಬೊದ್ಕಾ ಬೊದುಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕಿದನ?
ಅದುಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಂಬ್ಳ ಕೊಡು ಅಂತ ಕೇಳ್ತೀಂಯು
ಬೇವುನ್ಕಾಳಿ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡ್ಮೆ ಮಾತಾಡುದ್ರೆ
ನಾ ಬಿಡ್ತಕ್ಕಂತ ಮುಂಡ್ಯೆಲ್ಲ
ಆಡಿದ ಮಾತ ವಾಪ್ಸಿ ತಕೊಂಡು
ಹಿಂದುಕ್ಕೋಗೋ ಪರದೇಸಿ"

– ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಂಯ ಈ ದಿಟ್ಟ ಮಾತಿನಿಂದ ಆಕೆ ಮತ್ತು ಮಾದೇಶ್ವರನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆಂಯ ವಾತಾವರಣವೇ ಸೃಷ್ಟಿಂಯಾಗುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಳತೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಕಾರನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತವರು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದುಷ್ಟತನವುಳ್ಳವರೋ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. "ಅಂಥಾ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಂಯನ್ನೇ ಮಣಿಸಿದ ವೀರ ಮಾದೇಶ್ವರ"ಎಂದು ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಎಳ್ಳಿನ ಕಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕಾಳಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆ ಮೆರ್ಕಡ್ಡಿಂಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಂಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಅವಕಾಶ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸತ್ತು ಹೋದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬೇವಿನ ಕಾಳಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ತಾನೇ ದುಃಖ ಪಡುವುದು ಹೀಗೆ:

"ಅಂಯ್ಯಂಯ್ಯೋ ಮುಂಡೇ ಮಗ್ನೆ ಈಗೇನ್ಗತಿ ಮಾಡ್ಲಿ
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲುದ ಕಲ್ಲೀಕಟ್ಟೋಗ್ಲಿ
ಕೌದಳ್ಳಿ ಕಾಸುಂದಾರ್ರಾಗ್ಲಿ ಕಂಡ್ರೆ ನನ್ನ ಬುಡೋರಲ್ಲ
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಚೇರಿಗಾಕ್ಕಳ್ಳಿ
ಕಣುವೇ ಕೆಳಗ್ನ ಕಚೇರಿಗಾಕ್ಕಳ್ಳಿ
ಯಾರಾರು ನನ್ನಗುನ್ನಕ್ಕು ತಿಳುಯ್ಸಿಬುಟ್ರೆ
ನನ್ನ ತಕ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಸಜಾ ಮಡುಗ್ತರೆ
ಹಿಂದೂ ಮುಂದ್ನೋಡ್ದೆ ಮೈಮ್ಯೆ ಮುಸುಡಿ ನೋಡ್ದೆ
ಹಿಡ್ಕೊಂಡೊಡಿತಾರೆ ಸಿಕ್ಕಾಬುಟ್ರೆ ಹೊಡೀತಾರೆ
ಶಿನ್ನಾಡ್ಲಪ್ಪ" ಅಂತೇಳಿ ಬೇವುನ ಕಾಳಮ್ಮ
ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ತಾ ನಿಂತವ್ಳೆ.

– ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕವಿಂಯ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಂಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೇವಿನ ಕಾಳಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಯಲು ಮಾಡಲು ಮಾದೇಶ್ವ ಮಾರಿಂಯರನ್ನು ಕರೆಂಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಂಯಂತೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ಮಾರಿಂಯರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ಮಾರೀರಂದರೆ ಧರೆಂಯಲ್ಲಿ
ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರೀರಲ್ಲ।
ಒಂದೊಂದು ಒಂದ್ರೀಂಯಗಲ
ಒಂದೊಂದ್ ಕಣ್ಣು ಇದ್ದವಂತೆ।
ಗೆರ್ಸಿಂಯಗಲ ಬಾಂಯಂತೆ
ಕೊಂಗುದಗಲ ನಾಲ್ಗೆಂಯಂತೆ।
ಕೊಂಗಲ್ಲು ಕ್ವಾರ್ಮೀಸೆಂಯಂತೆ।
ಕೊಳುಗದ ಗಾತ್ರ ಮೂಗಂತೆ।
ಅವ್ರ ಬಲದ ಕೈಂಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಲಂತೆ
ಎಡದ ಕೈಂಯಲ್ಲಿ ಮೊರುವಂತೆ।
ಜೀವ್ಕೋಟೀಂಯ ತೊಡ್ದು ತೊಡ್ದು
ತಮ್ಮ ಮೊರಕೆ ತುಂಬೋ ಮಾರಿರಂತೆ।"

"ಒಂದು ರಿವಿಂಯ ಹಾಸುಕೊಂಡು
ಒಂದು ರಿವಿಂಯ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು।
ಮನುಗಿದ್ದಂತ ಮಾರೀರೆಲ್ಲ
ದಡಬಡನೆದ್ದು ಬಂದರಂತೆ।
ನನ್ನ ಮಾಯಿಕಾರ ಮಾದೇವನ
ದಂಡ್ಯಕೆ ಬಂದು ನಿಂತವುರೆ।
ಸಿರುಬಗ್ಗಿ ಸರಣು ಮಾಡಿ
ಅಪ್ಣೆ ಕೊಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಅನ್ನುತಾರೆ।"

ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ರಾಮವ್ವೆಂಯ ಗುಣ ವರ್ಣನೆಗಳು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಾಗಿ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಂಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದಿದ್ದ ಮದುವೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮುರಿಂಯಲು ಮೂಗಪ್ಪ ಯೋಗ್ಯ ಗಂಡಲ್ಲವೆಂದು ರಾಮವ್ವೆಂಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೂ, ರಾಮವ್ವೆ ಸರಿಂಯಾದ ಸೊಸೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಮೂಗಪ್ಪನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದವು.

ಮೂಗಪ್ಪನ ಗುಣ ವರ್ಣನೆ:

"ಆ ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಮಗ ಮೂಗ್ಡಾವು
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಾಣೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಕ್ಕಿದ್ದ ಕಾಣೆ
ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಣೆ ತಲೆ ಬಾಚಿದ್ದ ಕಾಣೆ
ಅವುನ್ತಲೇಲಿ ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ಹೇನು ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ಸೀರು
ಹನ್ನೆರ್ಕಂಡ್ಗ ನತ್ತು ಮಿತ್ಗರಿತವಲ್ಲ ನನಕಂದ
ಹೇನು ಕೂರೆಗೆ ಲೆಕ್ಕುವೇ ಇಲ್ಲ
ಬಿಸಿ ಮಾವ್ಸ ತಿನ್ತನೆ ಹಸೀ ಮಾವ್ಸ ತಿನ್ತನೆ
ಅವುನ್ ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಅಂಗೈ ಮಂದುದ ಕೊಳೆ ಮೆತ್ತೈತೆ
ಕಾರೆ ಕಾಂಯ್ನಂಗೆ ಬತ್ನು ಮ್ಯಾರೆ
ಕಣ್ ನೋಡುದ್ರೆ ಗೂಡ್ಗಣ್ಣು
ಕಿವೀ ನೋಡುದ್ರೆ ಚೊಟ್ಟುಗಿವಿ
ಇಂತೆ ಕೊಳಕು ರೂಪಿಗೆ ನಿನ್ನ ಚಿನ್ನದಂತಾ ಮಗ್ಳ
ಕೊಡ ಬವುದ ಕಂದ ಬಲ್ಲವ್ವ"

ರಾಮವ್ವೆ ಗುಣ ವರ್ಣನೆ:

"ಅಂಯ್ಯೋ ನನಕಂದ ಗೌರಮ್ಮ
ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗಳು ರಾಮವ್ವೆಂಯ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲವ್ವ
ಚೋಟುದ್ದಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ನನಕಂದ
ಕಾರೆ ಕಾಂಯ್ನಂಗೆ ಬತ್ನು ಮ್ಯಾರೆ
ಮುಗ್ಗಾಣೆ ಗೊಣ್ಣೆ ಹರೀತದೆ
ಅವುಳ್ಹುಟ್ಟುದ ಕಾಲ್ದಿಂದ ತಲೆಗೆಣ್ಣೆ ಹಾಕ್ಕೋಳಲ್ಲ
ತಲೆ ಬಾಚದಿಲ್ಲ ಹೂವ್ ಮುಡಿಂಯದಿಲ್ಲ
ಬಣ್ಣುವೇ ನೀರುಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೆಂಡ
ಚಿನ್ನುದಂತಾ ಮೂಗಪ್ಪುಂಗೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ವ?
ಇಂತಾ ಹುಡುಗುಂಗೆ ಅಂತೆ ಹೆಣ್ಣಾ ಗೌರಮ್ಮ?"

– ಹೀಗೆ "ರಾಮವ್ವೆ ಕೊಳಕು ಹುಡುಗಿ : ಆಕೆಂಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಚಿನ್ನದಂತ ಮಗನಿಗೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಂಯೇ!" ಎಂದು ಕಾಮಗೆರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ರೂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರ ಗೌರಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಗೌರಮ್ಮ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ: "ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂದ–ಚಂದ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯ ಂಯಾವ್ದೂ ಬ್ಯಾಡ ನಮ್ಗೆ, ಒಲೆ ಉರುಬೋದ್ಕೆ ಎರಡ್ಮುಟಿ ಇದ್ರೆ ಸಾಕು ಸ್ವಾಮಿ" – ಗೌರಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಉತ್ತರ ಹೆಣ್ಣು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಂಯರ ಮದುವೆಂಯಲ್ಲಿ ಸೋಬಾನೆ ಹೇಳುವ ಹೆಂಗಸರು ಸೋಬಾನೆ ಪದ ಹಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ :

"ಸೋ ಬನ್ನೀರೇ

ಸೋಬಾನ ಬನ್ನೀರೇ।
ಸೋಬಾನೆಳು ಬನ್ನಿ ಸೊಬಗೀನ್ ಮುತ್ತೈದೇರು
ರಾಗ ಪಾಡ ಬನ್ನಿ ರಮಣೀರು।
ರಾಗ ಪಾಡ್ಬನ್ನಿ ರಮಣೀರ್ ಮುತ್ತೈದೇರು
ಮೂಗಪ್ಪದ್ಯಾವರ ಮದುವೀಗೆ।
ಇಂದು ನಮ್ಮಟ್ಟೀಲಿ ಕಂದಂಯ್ಗೆ ಎಣ್ಣರುಷ್ಣ
ಬಂದಾರೊ ಬಾರರೊ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ।
ಬಂದಾರೊ ಬಾರರೊ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ನಾರಾಂಯ್ನ
ಸಂಭ್ರಮಕೆ ಶಿವಕಳೆ ತರುತಾರೆ।
ಮಡ್ಡಿ ಗೌರಾಂಯ್ ಜೊತೆ ಮಡ್ಡಿ ಗಂಗಮ್ ಜೊತೆ
ಮುಡುಕ್ತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಬರುತಾರೆ।
ಮುಡುಕ್ತೊರೆಯಿಂದ ಮಲ್ಲಂಯ್ಯ ಮನೆಸ್ವಾಮಿ
ಧಾರೆ ಮೋರ್ತ್ಯಾವ ಮಾಡುತಾರೆ।
ನಂಬ್ಯೋರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ವಾಲಾಡೋನೆ
ಮಂದೇವ್ರೆ ಮಾಂಯ್ಕಾರ ಮಾದೇವ।
ಮಂದೇವ್ರೆ ಮಾಂಯ್ಕಾರ ಹುಲಿಂಯವಾನವೇರಿ
ಮದುವೆ ಹಟ್ಟೀಗೆ ದಂಯಮಾಡಿ।"

– ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರುಗಳಾದ ಮುಡುಕು ತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ, ಮಾದೇಶ್ವರರನ್ನು ಮೂಗಪ್ಪ-ರಾಮವ್ವೆಂಯರ ಮದುವೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಈ ಭಾಗ ಮದುವೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯ ಎನ್ನುವ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಒಗ್ಡಾನ ಒಡೆದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೂಗಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮೂಗಪ್ಪ "ನಾವು ಮಾಮ್ಸ-ಮಡ್ಡಿ ತಿನ್ನುವವರು; ಎಂಜಲು-ಮೈಲಿಗೆಂಯಾಗಿರುವವರು; ನಾವು ಹೇಗೆ ನಿಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ?" ಎಂದು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಮೂಗಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ:

"ಕೇಳು ಕೇಳು ಘನಶರಣ
ಎಂಜ್ಲು ಅಂದ್ರೇನಪ್ಪ
ಹಸೂನಾಲ್ಗೆ ಕರೂನೆಂಜ್ಲು
ಉರುದು ಬರೋ ಸೂರ್ಯದೇವ ಸರುಷ್ಣೆಂಜ್ಲು
ಸತ್ಯವುಳ್ಳ ಗಂಗಮ್ಮ
ನಮ್ಮ ಹೊತ್ತಿರುತಕ್ಕಂತ ಭೂಮ್ತಾಂಯ್ಗೆ

ಎಷ್ಟೆಂಜ್ಲು ಎಷ್ಟು ಮೈಲ್ಗಿ ಅಂತ ನಾನು ವರ್ನೆ ಮಾಡ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಕಂದ ಹೆತ್ತ್ರಾಡುಲೆಂಜ್ಲು ನನಕಂದ
ನೀನು ಮನುಸ್ಗೆ ಭೇದ ಮಾಡ್ಬೇಡ
ನೀನು ಎದ್ದು ದಂಯಮಾಡಪ್ಪ ಏಳುಮಲೆಗೆ"

ಹಸುವಿನ ಹಾಲು – ಕರುವಿನ ಎಂಜಲು ; ಸೂರ್ಯ – ಸರ್ಪದ ಎಂಜಲು (?); ಹರಿವ ನೀರು (ಗಂಗಮ್ಮ) – ಭೂಮಿ ತಾಯಿಂಯ ಎಂಜಲು; ಹುಟ್ಟಿದ ಕಂದ – ಹೆತ್ತ ಒಡಲ ಎಂಜಲು – ಈ ಮಾತುಗಳು ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿಂಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಜನಪದ ಕವಿಂಯ ನಿಜವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿದೆ.

ಸರಗೂರಂಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಮೂಗಪ್ಪ–ರಾಮವ್ವೆಂಯರನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಈಗಲಾದರೂ ಮೂಗಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪುವನೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮೂಗಪ್ಪನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಂಯಲ್ಲಿ ರಾಮವ್ವೆಂಯನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮವ್ವೆಂಯ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವ ಪದವೊಂದನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಹಾಡಿ ರಾಮವ್ವೆಂಯನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಂಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪದ ಹೀಗಿದೆ:

"ಪಿಲ್ಲೀ ಕಾಲಿನೋಳೆ ಚಲ್ಲೀದ ನರಿಗೋಳೆ
ಮಲ್ಲೀಗೆ ಹೂವ ಮುಡಿದೋಳೆ। ರಾಮಮ್ಮ
ನಿನ್ನ– ಪಿಲ್ಲೀ ಹೊಳಿದಾವು ಬಿಸಲೀಗೆ।।
ಹಟ್ಟೀ ಮನೆಂಯವಳೆ ಬೆಟ್ಟೀನುಂಗುರದವುಳೆ
ಪಟ್ಟೇಂಯ ಸೀರೆ ನರಿಂಯವುಳೆ। ರಾಮವ್ವ
ನಿನ್ಹಟ್ಟೀಲಿ ಗಂಧಾದ ಗವುಲೆದ್ದೊ।।

ಕಪ್ಪು ಅನ್ನಬವುದ ಕೊತ್ತೆಗಾಲದ ನಿಜಗೆಂಪ್ಪಾ
ತಾಯಿ–ಮುತ್ತು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಉಗಿಂಯವ್ವ।
ಮುತ್ತು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಉಗಿಂಯೋ ಶಿವಸರಣ್ಯ
ನಾವು – ಕಪ್ಪು ಅನ್ನಬವುದ ಧರಿಂಯಲ್ಲಿ।।

ಕಪ್ಪು ಅನ್ನಬವುದು ಕಸ್ತೂರಿ ಮೈನೊವಳ
ಕುಂಕುಮದ ಸೀರೆ ನರಿಂಯವಳ। ರಾಮಮ್ಮ
ನಿನ್ನ– ಹೆತ್ತಮ್ಮನಾರೆ ಧರೆಂಯಲ್ಲಿ।।"

ಮಂಗಳ ಪದಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ :

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಂಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಂಯಕರು

ಮಂಗಳ ಪದವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. "ಮಂಗಳ ಮೈಮ ಲಿಂಗದ ರೂಪು ಸಂಗೂಮೇಶ್ವರ ಮಾದೇವ" ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯವು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಲಿಂಗದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಯತಿಗಣ ಹೃದಯದ ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದೇವ ಎಂದು ಆತನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾವು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ಗುರುಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ. "ಇದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿನ ಪಾದಕೆ ಬಿದ್ದು ನಮಿಸುತ ಪಾಡುವೆವು" ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಗುರುವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರಸ್ವತಿ-ಗಣೇಶ ದೇವತೆಗಳನ್ನು "ನಮಗೆ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವೆ" ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ "ಕೊಡು ನಮಗೆ ಮತಿಯ" ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

"ಪಾದ ನೋಡಿದರೆ ಪಾತಾಳವಲ್ಲೊ
ಜಂಜೆಡೆಯೊಳಗೆ ಕೈಲಾಸ
ಮುಕ್ಕೋಟಿ ಮಾನುವ ದೇವದಾನುವ
ನಿನ್ನೊಳಗೆಲ್ಲೊ ಮಾದೇಸ"

– ಈ ಸಾಲುಗಳು ಗಾಯಕರು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಒಂದು ವಿಶ್ವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾದವೇ ಪಾತಾಳ; ಆತನ ಜಡೆಯೇ ಕೈಲಾಸ. ಮುಕ್ಕೋಟಿ ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರು ನಿನ್ನ ಮುಂಡ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಳವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಇಂಥ ಸಾಲುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ.

"ಉರುಗ ಭೂಷಣ ಕರದಲಿ ಕತ್ತಿ
ಮೆರೆದು ಬಂದು ರಥವೇರುವುರೆ
ಬಿರುದುಗಾರ ನೆಲೆಗೊಂಡವುರೆ
ಗಂಡ ಭೈರುಂಡ ಪಕ್ಷಿಯನೇರಿ
ನಡೆದರು ಏಳುಮಲೆಗೆ"

– ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆಯುಧ ಮತ್ತು ವಾಹನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಗಾಯಕ ವಹಿಸುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಈ ಸಾಲುಗಳು ದ್ಯೋತಕವಾಗಿವೆ. ಇತರ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಗಾಯಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಂಥ ಪದ್ಯಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹಾವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾತ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದವನು,

ರಥದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದು, ಗಂಡಭೇರುಂಡ ಪಕ್ಷಿಯ ವಾಹನ – ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಲೆವಾಸಿಯಾದ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹುಲಿಯ ವಾಹನ – ತ್ರಿಶೂಲ ಆಯುಧ ಇತ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯೆದುರು ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಗಳಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

"ಅಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆದ್ದು ಕೊಂಬೆಯನೇರಿ
ಕೂಗುತವೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ
ರಾಗವೆತ್ತಿ ದುಂಡು ಮಾದಯ್ಯನ
ನೆನೆಯುತಾವೆ ನೋಡು"

* * *

"ನಾಲು ಕುಣಿದಾವೋ ಶಿವನೆ
ನಾಲು ಕುಣಿದಾವೊ
ನಾಲಿಂಡು ನಡುಬೆಟ್ಟವನತ್ತಿ
ನಾಲು ಕುಣಿದಾವೊ"

– ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೊಂಬೆಯೇರಿದ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೂಗಿದರೆ, ನವಿಲ ಹಿಂಡು ನಡುಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಣಿದವಂತೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೂ ಹೊರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗಾಯಕ–ಕವಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

"ಎಲ್ಲ ರೂಪು ತಾನಂತೆ
ಎಲ್ಲಾರೊಳುಗೂ ಶಿವುನಂತೆ
ಅಲ್ಲಲ್ಲರಸುತ ಗುಡಿಗಳ ತಿರುಗುವ
ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಲ್ಲಂತೆ"

– ಗಾಯಕ ಕವಿ ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಶಿವನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸ ಬಯಸುವ ಆತ, ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಹುಡುಕುವವರಿಗೆ ಶಿವ 'ಕಲ್ಲು' ಎಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾನೆ.

"ಹಿಂಡುಗಾಳಿಯ ಗಂಡ ಬಾ
ಗಂಡುಲಿಯ ಮೊನೆಗಾರ ಬಾ

ಜಂಗುಮರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮಡಗೇರಿಲಿ
ಮೆರೆಂಯುವ ಮಾದೇವ ಬಾ ''

– ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಂಯ ತೀವ್ರತೆಂಯನ್ನು ತೋರುವ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ''ಹೆಂಡು ಗಾಳಿಂಯ ಗಂಡ'' ಮತ್ತು ''ಗಂಡುಲಿಂಯ ಮೊನೆಗಾರ'' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ. ಗಾಳಿ ಹಿಡಿದವರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹುಲಿಂಯನ್ನೇ ತನ್ನ ವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಾಡಿನ ವಾಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರ– ಈ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಂಯಗಳು ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರೆಂದು ನಂಬಲ್ಪಡುವ ತಮ್ಮಡಿಗರ ಕೇರಿಂಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಂಯುವ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದೆ.

''ಸಭೇಲಿ ಸಣ್ಣ ಬಾಲಕ ಕತೆಂಯನ್ನು ಮಾಡ್ತನಂತೇಳಿ
ಹತ್ತು ಕಂಡವರಿಲ್ಲ
ಕಾಣದೇ ಇರೋರಿಲ್ಲ
ಕಂಡ ಮಾನ್ಯರಿಗೆ
ತಪ್ಪಾದ ಕತೆಂಯನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟಂತವುರಿಗೆ
ಅವುರ ತೊಟ್ಟಿಲ ಸಿಸುವಾಗಿ ವಂದನೆ ಸರಣೆಂದೆ.''

– ಭಕ್ತ ಗಾಂಯಕನೊಬ್ಬ ನೆರೆದ ಕೇಳುಗರೆದುರು ವಿನಂಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಂಯನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆತನಿಗೆ ಕತೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಹಂಭಾವವಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಂಯೇ ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಡುವುದೋ? ಮರೆತು ಬಿಡುವೆನೋ ಎನ್ನುವ ತಳಮಳವೂ ಇಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾದ ಕತೆಂಯನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಂಯನ್ನು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ತೊಟ್ಟಿಲ ಶಿಶುವಾಗುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಂಯಾರಾದರೂ ಆತ ಹೇಳುವ ಕತೆಂಯಲ್ಲಿ ಕುಂದು–ಕೊರತೆ ತೋರಿದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಬೇಸರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲೆಗಾರರಿಗೆ ಇಂಥ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವ ಅಪರೂಪವೇನೊ!

''ಮರಾವೆ ಮೊದಲೊ ಬೀಜವೆ ಮೊದಲೊ
ಬಲ್ಲವನ್ಯಾರೋ ಮಾದೇವ
ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದಪ್ಪನೆ ಬಲ್ಲ
ಆದಿಗುರು ನಮ್ಮ ಶಿವ ಬಲ್ಲ.''

– ಇಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯ ಮೂಲ ಕುರಿತಂತೆ ಗಾಯಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮರ ಮೊದಲೊ – ಬೀಜ ಮೊದಲೊ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆತನಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯೇ ಬೇರೆಯದಾಗಿದೆ. "ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಾದಪ್ಪನೇ ಬಲ್ಲ, ಆದಿಗುರು ನಮ್ಮ ಶಿವಬಲ್ಲ" ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ತನಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನೂ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಗೂಢ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಾನವ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಾಯಕ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

– ಹೀಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೋವಲಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ಜನಪದ ಕವಿ ಆಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ ನಮಗಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಮೆ ತುಂಬಿದ ಸಾಲುಗಳೂ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ಹರಿದಾಡಿವೆ. ಧ್ವನಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ನಡುವಿನ ಗೆರೆಯನ್ನು ತೆಳು ಮಾಡುತ್ತವೆ : "ಸಣ್ಣಿರ ಸಾಲಿಟ್ಟಂಗೆ ನನ್ನ ಪರುಸೆ ಬರ್‍ತಾದೆ"; "ಎಳುಗಾವಿ ಎಳುದೊದ್ದು ಸುಳುಗಾವಿ ಮುಸುಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು"; "ಹುಡುಕ್ತಾ ಇದ್ದುದು ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದಂಗಾಯ್ತು"; "ವಸಾ ಮೀರುದ ಪಕ್ಷಿ ಕುಲ ಮೀರುದ ಮನುಸ ಎರಡೂ ಒಂದೇ"; "ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಯೋನ್ಗೆ ಬುಂಡ್ಯೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅನ್ನೋ ಹಂಗೆ"; "ಕೊಳುವಾದ ಕೊಳುವೆಲ್ಲ ಧಗಾಧಗ್ನೆ ಕತ್ಕಂಡುರಿಯದಂತೆ"; "ಮರವಾದ ಮರವೆಲ್ಲ ಝೇಂಕರಿಸೋದಂತೆ"; "ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ತಲೆಗೂದಲು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆ ಹಂಗೆ ಕಸ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದದೆ"; "ಊರುಗೆ ಬಂದವ ನೀರಿಗೆ ಬರೊಲ್ಲವ"; "ಅವನೆದೆ ಒಳಗೆ ಆತುಮಲಿಂಗ ಪಂಚುಲಿಂಗುಗಳಂತೆ"; "ಒಲೆ ಉರುಬೋದ್ಕೆ ಎರಡ್ತುಟಿ ಇದ್ರೆ ಸಾಕು"; "ಎಸ್ತಾಗಿದ್ದ ಎಸ್ರೆಲ್ಲ ಉಪ್ಪಾನುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಿಟ್ಟಾದ ಹಿಟ್ಟೆಲ್ಲ ಸರಮೂರಿ ಗಂಟು"; "ಬಾಳ್ಮುರಿಯೋ ಕೆಲಸ ಇದೇ ತಾನೆ"; "ಮಾದೇಶ್ವರ ಹೋಗಿ ನಡ ಟ್ಟೀಲಿ ಕುಂತಿದ್ರೆ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಹಗುಲ್ಮತಾಪ್ ಕಸ್ಸುದಂಗಾಯ್ತು"; "ನೋಕ್ಸರ (= ಕಾತಾಳೆ ಜಾತಿಯ ಗಿಡ) ಗುಂಪಾದ್ರೆ ಆನೆ ಮುಕ್ಕ (= ಸಹ) ದಾಟೋಲ್ಲ"; "ಪಟ್ಟೆ ನಾರೆಲೆಯ ತಗುದಾಗೆ ಸರಗೂರಯ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಮ್ಯಾಗಳ ನಾಮ ಬೋ ಚಂದ"; "ಮಾತ್ ಬಲ್ಲೋನು ಸೋತ್ ಬಾಳ್ತಾರ"; "ಉಪ್ಪೆಲ್ಲ ಸಣ್ಮಳ್ಳಾಗದಲ್ಲೊ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ"; "ನನ್ನ ಮುಂಗೈ ಮುರೀ ಬೇಕು. ಅಂಗೈಲಿ ಉಣಬೇಕು"; "ಕೆಟ್ಟಾಗ ನೆಂಟ್ರಿಲ್ಲ. ತಿರ್‍ಕೊಂಡು ತಿನ್ನೋವಾಗ ದೇವ್ರಿಲ್ಲ"; "ಹೊಲುವಾದ ಹೊಲುವೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿ ಹೊಡ್ದಂಗಾಯ್ತು"; "ಇಂಬಿ ಹಣ್ಣಿನಂಗೆ ಯವ್ವಾನ"– ಹೀಗೆ

ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಪಕಗಳು – ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣವನ್ನು ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿವೆ.

– – –

೦೪. ಉಪಸಂಹಾರ

೦.೪: ಉಪಸಂಹಾರ

ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವೊಂದರ ಸಂಗ್ರಹ ಹೊರ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳೇ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೭೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಇದರ ಕಡೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಸಮೂಹ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಈ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಕಾವ್ಯ ಹಲವು ಸಹೃದಯರನ್ನು, ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತತೆಗಳು ಎಂಥ ನಷ್ಟ ಉಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಯೊಬ್ಬ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೊ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಆಲಿಸಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯವೆ? ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಅದು ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? – ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೈದಿಕ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುರಿದು ಸಹಜ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಅರಳಿ ನಿಂತ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಳುವ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧ ಮುಖಿಯಾದ ಒಲವಿನಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಸಾರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ನಿಂತಿರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. "ಕಾವ್ಯ ಅಂದರೆ ಹೀಗೇ ಇರಬೇಕು" – ಎನ್ನುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಾವ್ಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಿ "ಹೀಗಿದ್ದೂ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಆಗಬಹುದು" ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಮಹತ್ವವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ, ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರವಾದ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಸಿವು–ನಿದ್ರೆ–ಕಾಮ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಬಂಧನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುಚ್ಚು ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ: ಸಂಸಾರವನ್ನು

ಎರಡು ಹೋಳು ಮಾಡಬಲ್ಲ; ಹಾವಿನ ಮರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಕೈ ಕಡಿಯಬಲ್ಲ; ಪಟೇಲನಾಗಿ ಬಂದು ನ್ಯಾಯ ಹೇಳಬಲ್ಲ; ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲ. – ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ವಿಸ್ಮಯಕರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಹಜವಾಗೇ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ, ರಾಮಾಯಣದ ರಾಮನಿಗಾಗಲಿ, ಮಹಾಭಾರತದ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನ ಸರಪಳಿ ಬಿಗಿತದೊಂದಿಗೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಮೂಲತಃ ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಘಟನೆಯೊಂದು ಆಗ ಜರುಗಿತು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾಯಿತರು ಎನ್ನುವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎನ್ನುವ ಪರೋಕ್ಷ ಘೋಷಣೆಯೊಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡಿದ್ದು. ವಚನಕಾರರು ಯಾವುದನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೋ ಅದೇ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಈ ಘಟನೆಗಳು ಹಲವು ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡು ಮಾಡಿವೆ. ಲಿಂಗಾಯಿತ ಜಾತಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಂದಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯರು ಬಂದರು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ಮಟ್ಟುಗಳು ಆಡಿಯೋ–ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಐದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಯೊಂದು ಇಂದಿನವರೆವಿಗೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು ಅದರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಲಯ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಮಟ್ಟುಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದರೂ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರತರವಾದ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಲಯ ಮಟ್ಟುಗಳ ರಸಾನುಭಾವ ನವೀನ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ದೇಸಿತನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನೆಲದ್ದೇ ಆದ [ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ] ಸೊಗಡು ಹೊಂದಿದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಉಳಿದ ಕಾವ್ಯಗಳಂತ ನಮ್ಮದು ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ಕೂತ ಉಪ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ಈ ಕಾವ್ಯದಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

• • •

[illegible]ಅನುಬಂಧ

ಪು.೧:

ಅನುಬಂಧ - ೧

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳ ನೆರವು:

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ - ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಚಿತ್ರ ೧ [illegible]

ಚಿತ್ರ : ೨. [illegible]

ಚಿತ್ರ:೨: ಅಂತರಗಂಗೆ

(ಬಂಡೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ನೀರು ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು)

ಚಿತ್ರ. ೪. [illegible]

([illegible]) ಮಹದೇಶ್ವರನಿಗೆ [illegible] ಸಾರು [illegible]

ಚಿತ್ರ:೩೩: ಮಾದೇಶ್ವರರು ಸ್ನಾನದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಜಡೆ ಒಣಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳ.
(ಈ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಡೆಯಲ್ಲಿನ ಕೂದಲ ನೆರಿಗೆಗಳಂತೆ ನೆರಿಗೆಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ "ಜಡೆಕಲ್ಲು" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.)

ಚಿತ್ರ:೬: ಮಾದೇಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಜಾಗ: ಆನೆ ತಲೆ ದಿಂಬ

ಚಿತ್ರ: 2 : ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಬಾಗಿಲ ದೃಶ್ಯ.

ಚಿತ್ರ: ೩: ಆಲಂಬಾಡಿ ಊರಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯ ನೆಟ್ಟ ಆಲಂಬಾಡಿ ಬಸವ.

ಚಿತ್ರ: ೯: ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ
ನಾಗಲಿಂಗ ಪುಷ್ಪ ಬಿಡುವ ಪವಿತ್ರ ಮರದ ದೃಶ್ಯ)
(ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಾಗನ ಆಕಾರವುಳ್ಳ
ಹೂವಿನ ದಳಗಳಿರುವುದು ಇದರ ವಿಶೇಷ)

ಚಿತ್ರ: ೧೦ ಮಹೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವ ನೋಟ

([illegible])

ಚಿತ್ರ: ೧೧: ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಬದಿಯ ನೋಟ.

ಚಿತ್ರ: ೧೨: ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ ಮುಖಮಂಟಪದಲ್ಲಿನ
ಒಂದು ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ

ಚಿತ್ರ: ೧೩: ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉರುಳು ಸೇವೆಯ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಚಿತ್ರ: ೧೪: ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವನೋಟ.

ಚಿತ್ರ: ೧೫: ಸಾಲೂರು ಮಠ.

ಚಿತ್ರ: ೧೬: ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಹಳೆಯ ಮಠಾಧೀಶರುಗಳ
ಸಮಾಧಿಯ ಸಾಲು.

ಚಿತ್ರ: ೧೨: ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಮಾದೇಶ್ವರರು ನೆಟ್ಟ ಮರದ ಕಂಬ

ಚಿತ್ರ: ೧೩. ಸಾಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿರುವ, ಹಿಂದಿನ ಪಟ್ಟದ ಗುರುಗಳ ಸ್ವಾಮಿಗಳ
ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದ ಸ್ಥಳ

ಚಿತ್ರ: ೧೯: ಮಾದೇಶ್ವರರ ಗುರುಗಳಾದ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
-ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಪ್ರತಿಮೆ.

ಚಿತ್ರ: ೨೦: ಮಾದೇಶ್ವರರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೋಳಿಗೆ - ಮರದ ಪಾದುಕೆ
ಶಂಖಗಳು ನಾಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ: ೨೧: ಮಾದೇಶ್ವರರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಿಶೂಲಗಳು

ಚಿತ್ರ: ೨೨: ಮಾದೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಜಾಗ — "ನಾಗಮಲೆ"

ಚಿತ್ರ ೨೨: ನಡುಮಾಳೆಯು ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿದೆ

ಚಿತ್ರ: ೨೩: ಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ಸಿನ ಮಂಟಪ

ಚಿತ್ರ: ೨೭: ಮುದ್ದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಗವಿ.
(ಇದು ಸಾಲೂರು ಮಠದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿದೆ)

ಚಿತ್ರ: ೨೮: ಕಲ್ಲು ಗವಿಯ ಒಳಭಾಗದ ದೃಶ್ಯ

ಚಿತ್ರ: ೨೭: ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಲೆ ಮುಡಿ ನೀಡುವ ಸೇವೆ

ಚಿತ್ರ: ೨೮: ಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ
ಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ

೫.೨: ಅನುಬಂಧ - ೨

(ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು)

ಆಕರ ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ

೦೧. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ೧೯೭೮

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

೦೨. ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ : ೧೯೭೩

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ (ಸಂಪುಟ 1 ಮತ್ತು 2)

ಪ್ರ: ಹೊನ್ನಾರು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು, ಎಲ್-25, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

೦೩. ಹಿ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ : ೧೯೯೫

ಕಾಡು ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ, ಪ್ರ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ.

೦೪. ಬಿ.ಎಸ್.ಸ್ವಾಮಿ : ೧೯೯೫

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ,

ಪ್ರ: ನವೀನ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯನಗರ ಪೂರ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು – 40.

೦೫. ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣ : ೧೯೯೬

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಪುತ್ತೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

೦೬. ಎಸ್.ಪ್ರೇಮಕುಮಾರಿ : ೧೯೯೭

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ,

ಪ್ರ: ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ತಾ).

೦೭. ಎಸ್.ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್ : ೧೯೭೯

ಗ್ರಂಥೋಕ್ತ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಪ್ರ: ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ತಾ).

೦೮. ಶ್ರೀಕಂಠ ಕೂಡಿಗೆ (ಸಂ) : ೧೯೮೫

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿ.ವಿ., ಬಿ.ಆರ್.ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್.

೦೯. ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣ : ೧೯೮೨

ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು,

ಪ್ರ: ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು.

೧೦. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ : ೧೯೮೪

ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜಾನಪದ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ನಿಬಂಧ), ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೧. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ೧೯೭೩

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ

ಪ್ರ: ಸಾಹಿತ್ಯ ಸದನ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

೧೨. **ಗಾಯಿತ್ರಿ ನಾವಡ** : ೧೯೯೪
ಸಿರಿ ಕತೆ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ–ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

೧೩. **ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ (ಸಂ)** : ೧೯೯೦.
ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ
ಪ್ರ: ಹೊನ್ನಾರು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

೧೪. **ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ** : ೧೯೮೨:
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮೀಕ್ಷೆ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೫. **ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟ ಕನರಾಡಿ** : ೧೯೭೪:
ಪಾಡ್ದನಗಳು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ
ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಾಲಯ, ಕಿವಿಗೋಳಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

೧೬. **ಕೆಂಚಮಲ್ಲಯ್ಯ (ಸಂ)** :
ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ
ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೭. **ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಸಂ)** : ೧೯೮೨
ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ (ಭಾಗ–11)
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

೧೮. **ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು (ಸಂ)** : ೧೯೮೭
ಜನಪದ ವೀರಗೀತೆಗಳು
ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

೧೯. **ಎಂ.ಬಿ.ಕೊಟ್ರಶೆಟ್ಟಿ** : ೧೯೯೪.
ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ (ಭಾಗ–13)
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

೨೦. **ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ (ಸಂ)** : ೧೯೯೧.
ಸಂಶೋಧನ
(ಕೆ.ಜಿ.ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆ ಲೇಖನ)
ಪ್ರ: ಡಾ|| ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ,
3, ರಾಗಿಣಿ, ವಿಜಯನಗರ 2ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೨೧. **ಮಾನ (ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ)** : ೧೯೯೨
ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರ ಸಂಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ)– ಎ.ವಿ.ನಾವಡ.
ಪ್ರ: ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.

೧೨. ಎ.ವಿ.ನಾವಡ । ಗಾಯಿತ್ರೀ ನಾವಡ : ೧೯೯೧
ಭಾಷ್ಯನಾಟ್ಯ
ಪ್ರ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ.

೧೩. ದೇ.ಜವರೇಗೌಡ : ೧೯೭೬
ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ
ಪ್ರ: ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು.

೧೪. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ : ೧೯೯೦.
ಜುಂಜಪ್ಪ
ಪ್ರ: ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ,
ಕುವೆಂಪು ನಗರ, ಮೈಸೂರು.

೧೫. ಚಕ್ಕೆರೆ ಶಿವಶಂಕರ್ : ೧೯೮೮.
ಕೋರಣ್ಣ ನೀಡವ್ವ ಕೋಡುಗಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ
ಪ್ರ: ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶ್ರೀನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೬. ಕ.ರಾ.ಕೃ. : ೧೯೬೧
ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ
ಪ್ರ: ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮೈಸೂರು.

೧೭. ಹ.ಜ.ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ :
ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ ದರ್ಶನ
ಮಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ತಾ)

೧೮. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ೧೯೯೦
ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಕಥೆಗಳು
ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೯. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ೧೯೭೩
ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ
ಪ್ರ: ತ.ವೆಂ.ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು.

೨೦. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ (ಸಂ) :
ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ (ಭಾಗ–೨)
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡ.

೨೧. ಸೀ.ಗಿರಿಗೌಡ : ೧೯೭೩
ಎರಡು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು
ಗಿರಿ ನಿವಾಸ, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು.

೩೨. ಜೀ·ಶಂ·ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ೧೯೮೨
ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳು
ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು·

೩೩. ಪೀಟರ್ ಜೆ·ಕ್ಲಾಸ್ : ೧೯೮೭
ತುಳುವ ದರ್ಶನ (ಅನು: ಎ·ವಿ·ನಾವಡ ಮತ್ತು ಸುಭಾಷ್ಚಂದ್ರ)
ಲೇಖನ: ತುಳುವ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಆರಾಧನಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೆ
ಪ್ರ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯಾಸಂಗ, ಕುಂದಾಪುರ·

೩೪. ಎಸ್·ಎಸ್·ಬ್ಯಾತನಾಳ : ೧೯೮೨
ಜಯವಂತ (ಜೆ·ಎಸ್·ಕುಳ್ಳಿ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥ)
ಲೇಖನ: ಮಹಾಕಾವ್ಯ : ವರ್ಗೀಕರಣ
ಪ್ರ: ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ, ತುಂಗಳ, ಜಮಖಂಡಿ (ತಾ), ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ·

೩೫. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ : ೧೯೮೭
ಜನಪದ ವೀರಸಾಹಿತ್ಯ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿವೇಚನೆ
ಪ್ರ: ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ, ಹರ್ತಿಕೋಟೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ·

೩೬. ಬಿ·ಎ·ವಿವೇಕ ರೈ : ೧೯೮೩
ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಲೇಖನ: ಪಾಡ್ದನಗಳು
ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು·

೩೭. ಮಿಣ್ಯದ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿ :
ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು·

೩೮. ಬಿ·ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ : ೧೯೬೨
ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ
ಪ್ರ: ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳ ಸಮಿತಿ, ಶ್ರೀ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ತಾ)

೩೯. Stuart Blackburn (ed.) 1989 :
ORAL EPICS IN INDIA
P: University of California Press, Berkeley.

೪೦. A.K.Ramanujam (ed.) 1986 :
ANOTHER HARMONEY
P: Oxford University Press, Delhi.

೪೧. Brenda Beck, 1982 :
THE TELLING OF A SOUTH INDIAN FOLK EPIC
Indiana University Press, Bloomington.

** ** **